

การกำหนดมาตรฐานผู้ดูแลผู้สูงอายุในรูปแบบกฎหมาย : กรณีศึกษาผู้ช่วยดูแล

นายปรุฬห์ รุจนะธำรงค์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2556

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR) are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

SETTING THE STANDARD FOR OLDER PERSON'S CAREGIVER IN A FORM OF LAW :
CASE STUDY OF CARE ASSISTANT

Mr. Parun Rutjanathamrong

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws Program in Laws

Faculty of Law

Chulalongkorn University

Academic Year 2013

Copyright of Chulalongkorn University

ประพจน์ รุจนาธำรงค์ : การกำหนดมาตรฐานผู้ดูแลผู้สูงอายุในรูปแบบกฎหมาย : กรณีศึกษาผู้ช่วยดูแล. (SETTING THE STANDARD FOR OLDER PERSON'S CAREGIVER IN A FORM OF LAW : CASE STUDY OF CARE ASSISTANT) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผศ. ดร. คณินิจ ศรีบัวเอี่ยม, หน้า.

ปัจจุบันมีกฎหมายหลายฉบับเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้สูงอายุทั้งโดยตรงและโดยอ้อม กฎหมายแต่ละฉบับในประเทศไทยมีวัตถุประสงค์แตกต่างกัน ส่วนใหญ่มุ่งคุ้มครองผู้สูงอายุในมิติต่างๆ เพียงส่วนน้อยที่มุ่งควบคุมการประกอบอาชีพของผู้ดูแลและผู้ช่วยดูแล กฎหมายเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุยังขาดบูรณาการและยังไม่ครอบคลุมในทุกเรื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านที่เป็นหน้าที่ของฝ่ายผู้ดูแล แม้การประกอบอาชีพจะเป็นสิทธิของผู้ช่วยดูแล แต่เนื่องจากรัฐมีหน้าที่ในการคุ้มครองผู้สูงอายุ รัฐจึงมีอำนาจในการแทรกแซงและควบคุมหรือกำกับดูแลการประกอบอาชีพของผู้ช่วยดูแลในเรื่องต่างๆ ในกรณีศึกษา นี้ คือ เรื่องการควบคุมกำกับดูแลผู้ช่วยดูแลในรูปแบบของการกำหนดมาตรฐานการประกอบอาชีพโดยใช้กฎหมาย

วิทยานิพนธ์นี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทและสถานภาพทางกฎหมายของการประกอบอาชีพผู้ช่วยดูแลในประเทศไทยและต่างประเทศในบางประเทศ บทบาทของรัฐในการกำกับดูแลการประกอบอาชีพของผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุ ความเป็นไปได้ในการกำหนดมาตรฐานการประกอบอาชีพผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุ ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะและแนวทางในการควบคุมกำกับดูแลการประกอบอาชีพผู้ช่วยดูแลในรูปแบบของกฎหมาย เพื่อการกำหนดมาตรฐานการประกอบอาชีพผู้ช่วยดูแล ในฐานะที่เป็นพนักงานหรือบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถและทักษะในการช่วยเหลือผู้สูงอายุ โดยเป็นผู้ช่วยของผู้ดูแลที่ไม่เป็นทางการ ได้แก่ คู่สมรส บุตรหลาน หรือญาติ โดยผู้ช่วยดูแลทำหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุในด้านการดูแลส่วนบุคคลที่ทำเป็นประจำ และสนับสนุนช่วยเหลือในการทำกิจวัตรประจำวัน โดยวิทยานิพนธ์นี้เป็นการวิจัยเชิงประยุกต์ ซึ่งเป็นการวิจัยแบบเอกสาร เป็นหลัก

ผลการศึกษาพบว่ารัฐสามารถกำกับดูแลการประกอบอาชีพของผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุโดยการจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพซึ่งมีแนวทางตั้งแต่การขึ้นทะเบียน การได้รับหนังสือรับรอง ไปจนถึงการใช้ระบบใบอนุญาต รัฐสามารถเลือกการกำหนดมาตรฐานผู้ช่วยดูแลในรูปแบบกฎหมายตั้งแต่ระดับที่เข้มงวดน้อยไปจนถึงระดับที่มีความเข้มงวดมากในการกำหนดมาตรฐานการประกอบอาชีพผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุ ทั้งในด้านความรู้ความสามารถของผู้ช่วยดูแล ขอบเขตงานของผู้ช่วยดูแลที่ไม่เป็นการก้าวก้าววิชาชีพอื่น การกำหนดบทบาทขององค์กรกำกับดูแล รูปแบบอื่นของการกำกับดูแลผู้ช่วยดูแลในอนาคต โดยภาพรวม หากรัฐจะใช้มาตรการด้านกฎหมายในการกำกับดูแลผู้ช่วยดูแล ควรต้องชั่งน้ำหนักข้อดีข้อเสียจากการใช้มาตรการทางกฎหมาย ควรกำหนดระดับของผู้ช่วยดูแลให้สอดคล้องกับขอบเขตของงาน สร้างบูรณาการระหว่างกฎหมายและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการปรับปรุงกฎหมายและมาตรการอื่นที่เกี่ยวข้อง

สาขาวิชา นิติศาสตร์

ปีการศึกษา 2556

ลายมือชื่อนิติ

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

5386013034 : MAJOR LAWS

KEYWORDS: CARE ASSISTANT

PARUN RUTJANATHAMRONG: SETTING THE STANDARD FOR OLDER PERSON'S CAREGIVER IN A FORM OF LAW : CASE STUDY OF CARE ASSISTANT. ADVISOR: ASST. PROF. KANONGNIJ SRIBUAIAM, Ph.D., pp.

At present, Thailand has several laws relating to the direct and indirect protection of older persons with different objectives. Most laws focus on older persons' protection dimension. Only few concentrate on professional control on caregivers and care assistants. Laws concerning taking care of older persons are not integrated and do not cover all issues, especially the issues on duties of caregivers and care assistants. Although occupation is the right of care assistants, the State still has power to intrude and control or oversee the occupation of them because the State also has a duty to protect the older persons.

The objective of this thesis is to study the role and legal status of the profession on care assistants both in Thailand and some foreign countries; the State's role in being regulator of the professional practice of the care assistants; possibilities in stipulating the professional standards of the care assistants; including recommendations and directions for controlling and regulating the professional practice of care assistants in form of laws. In this thesis, the care assistants mean officers or persons having knowledge, capacity and skills in assisting the older persons. They can be the helpers of the informal caregivers: spouse, children or relatives. Their duties are the older persons' regular and personal assistance, and support for daily task. The methodology of this thesis is documentary research.

The result of the study shows that the State can regulate the professional practice of care assistants by limiting the liberty on occupation by registration, certificate accreditation and licensing. In order to standardize the care assistants' profession, the State can choose different degrees of professional standard from less strict to highly strict through the enactment of law. This law should cover aspects of knowledge and capacity of the care assistants; scope of the duties as job boundary for not overlapping with other similar professions; roles of organizations regulating the professional practice; and other forms of regulators in the future. In general, in using legal mechanism for regulating the care assistants, the State should weigh costs and benefits; stipulate different levels of being care assistants according to different scopes of jobs; make integration both in laws and organizations; and improve relevant laws and mechanisms.

Field of Study: Laws

Student's Signature

Academic Year: 2013

Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงได้ เนื่องจากท่านผู้มีอุปการคุณหลัก ดังต่อไปนี้ ได้กรุณาช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ซึ่งจำเป็นต่อการทำวิทยานิพนธ์ ผู้เขียนขอขอบพระคุณท่านเหล่านั้นดังต่อไปนี้

1. ผศ.ดร.คณินิจ ศรีบัวเอี่ยม อาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งได้ให้คำแนะนำและแง่คิดเกี่ยวกับเนื้อหาของวิทยานิพนธ์ เทคนิคการทำวิทยานิพนธ์ ตลอดจนติดตามความก้าวหน้าของการทำวิทยานิพนธ์

2. อาจารย์ ดร.อภิชัย จันทระเสน ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้สละเวลาร่วมเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ตลอดจนมอบข้อมูลและให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในด้านนโยบาย ตลอดจนข้อสังเกตที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุ

3. ผศ.รศ.ดร.ศิริพันธุ์ สาสัตย์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้กรุณาช่วยกำหนดกรอบความชัดเจนของเนื้อหา สนับสนุนข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และให้โอกาสพาเข้าร่วมประชุมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุ

4. สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงโตเกียว โดยเฉพาะท่านฉันทนา บุญอาจ อัครราชทูตที่ปรึกษา (ฝ่ายแรงงาน) ซึ่งได้มอบบทความของ ดร.จิตจรดา บำรุงจิต ทำให้เป็นแนวทางในการสืบค้นข้อมูลของประเทศญี่ปุ่นต่อไปได้

5. นางสาวปราณี แก้วเจริญ สำนักพัฒนามาตรฐานและทดสอบฝีมือแรงงาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ช่วยเหลือและแนะนำข้อมูลที่อยู่ในกระทรวงแรงงาน

5. น.ส.จิรนนท์ อรรถศรีวร เพื่อนที่รู้จักกันในเฟซบุค ซึ่งอยู่ที่สวีเดน ช่วยค้นหา แนะนำแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องในสวีเดนซึ่งเป็นข้อมูลภาษาสวีเดน ตลอดจนช่วยอธิบายคำศัพท์ที่เป็นภาษาสวีเดน

6. แผนงานพัฒนาโลกใฝ่ระว่างระบบยา คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาฯ ซึ่งเป็นสถานที่ทำงานในขณะที่ได้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ โดยมี ผศ.ภญ.ดร.นิตดา เกียรติยิ่งอังศุลี, ผศ.ภญ.ดร.ยุพดี ศิริสินสุข, ผศ.ภญ.ดร.สุนทรี ท.ชัยสัมฤทธิ์โชค ให้ความสะดวกด้านเวลาดำเนินการ

7. รศ.ดร.เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์ ให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะในรายวิชา 3400712 สัมมนากฎหมายมหาชน และเมื่ออยู่นอกชั้นเรียน

นอกจากนี้ ขอขอบพระคุณท่านอื่นซึ่งให้การสนับสนุนช่วยเหลือในประเด็นอื่นด้วยดีเสมอมา

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมา	1
1.2 นิยามศัพท์.....	4
1.3 ความเข้าใจเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ผู้ดูแล ผู้ช่วยดูแล.....	5
1.3.1 ผู้สูงอายุคือใคร.....	5
1.3.2 ผู้ดูแลผู้สูงอายุคือใคร.....	6
1.3.3 ผู้ช่วยดูแลคือใคร	9
1.3.4 กฎหมายที่มีอยู่ในประเทศไทยคุ้มครองใคร	12
1.4 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	17
1.5 ขอบเขตของการศึกษา.....	17
1.6 สมมติฐานการศึกษา	17
1.7 วิธีการดำเนินการศึกษา.....	18
1.8 ผลที่คาดว่าจะได้รับ	18
บทที่ 2 หลักการและทฤษฎีทางกฎหมายที่สำคัญ.....	19
2.1 หน้าที่ในการดูแลผู้สูงอายุ.....	19
2.2 หลักเสรีภาพในการประกอบอาชีพ.....	20
2.3 หลักประโยชน์สาธารณะ.....	21
2.4 การจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพโดยอาศัยหลักประโยชน์สาธารณะ กรณีการกำกับดูแล ผู้ช่วยดูแล.....	22
2.5 หลักความชอบด้วยกฎหมาย	25
2.6 สิทธิของผู้สูงอายุและสิทธิผู้บริโภค.....	28
2.6.1 สิทธิผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546.....	29
2.6.2 สิทธิผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522	30

2.6.3 สิทธิผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550.....	31
บทที่ 3 นโยบายและกฎหมายเกี่ยวกับผู้ช่วยดูแลในต่างประเทศ	33
3.1 นโยบายด้านผู้สูงอายุ	33
3.1.1 องค์การสหประชาชาติ	33
3.1.2 อังกฤษ	34
3.1.3 สวีเดน	35
3.1.4 ญี่ปุ่น	39
3.2 มาตรการควบคุมกำกับผู้ช่วยดูแลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย	41
3.2.1 อังกฤษ	41
3.2.2 สวีเดน	46
3.2.3 ญี่ปุ่น	52
3.3 มาตรการกำกับดูแลผู้ช่วยดูแลในส่วนที่ไม่ใช่กฎหมาย.....	62
3.3.1 อังกฤษ	62
3.3.2 สวีเดน	74
3.3.3 ญี่ปุ่น	75
บทที่ 4 การควบคุมกำกับผู้ช่วยดูแลในประเทศไทย	77
4.1 การเข้าสู่ธุรกิจการประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้านตามพระราชบัญญัติการ สาธารณสุข พ.ศ. 2535	77
4.2 กระบวนการรับรองผู้ช่วยดูแลโดยใช้หนังสือรับรองด้านการดูแลผู้สูงอายุโดยหน่วยงานต่างๆตาม พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	85
4.2.1 ระบบรองรับการเตรียมการเข้าสู่การเป็นอาชีพ	86
4.2.2 ระบบการรับรองจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อการออกไปสู่การประกอบอาชีพ	91
4.3 การจำกัดขอบเขตการทำหน้าที่ของผู้ช่วยดูแลเพื่อไม่เป็นการก้าวกายพระราชบัญญัติวิชาชีพการ พยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ.2528	97
4.4 การควบคุมธุรกิจให้บริการดูแลผู้สูงอายุ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522.....	99
บทที่ 5 บทวิเคราะห์การกำกับดูแลผู้ช่วยดูแล ในรูปของการกำหนดมาตรฐานการประกอบอาชีพโดย ใช้กฎหมาย.....	103

5.1 บทบาทและสถานภาพทางกฎหมายของการประกอบอาชีพผู้ช่วยดูแลในประเทศไทยและต่างประเทศบางประเทศ	103
5.2 บทบาทของรัฐในการกำกับดูแลการประกอบอาชีพของผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุ	104
5.3 ความเป็นไปได้ในการกำหนดมาตรฐานการประกอบอาชีพผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุ	108
5.3.1 การกำกับความรู้ความสามารถของผู้ช่วยดูแล.....	108
5.3.2 ขอบเขตงานของผู้ช่วยดูแลที่ไม่เป็นการก้าวล่วงวิชาชีพอื่น	110
5.3.3 องค์กรกำกับดูแล.....	111
5.3.4 รูปแบบอื่นของการกำกับดูแลผู้ช่วยดูแลในอนาคต	115
บทที่ 6 ข้อเสนอแนะในการกำกับดูแลผู้ช่วยดูแล	117
6.1 การชั่งน้ำหนักการใช้มาตรการทางกฎหมาย	117
6.2 ระดับของผู้ช่วยดูแล.....	117
6.3 การบูรณาการระหว่างกฎหมายและองค์กรที่เกี่ยวข้อง.....	117
6.4 การปรับปรุงมาตรการกำกับดูแลหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	118
6.4.1 การกำหนดผ่านช่องทางกฎหมายที่มีอยู่	118
6.4.2 การแก้ไขพระราชบัญญัติบางประเด็น.....	119
6.4.3 การเสนอมาตรการในร่างกฎหมายฉบับใหม่	120
รายการอ้างอิง	121
ภาคผนวก.....	128
พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 (เฉพาะบางมาตรา).....	129
กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และมาตรการในการควบคุม สถานประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. 2545	149
ประกาศกระทรวงสาธารณสุข ที่ 5/2538 เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ	152
ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ (ฉบับที่ 6).....	160
คำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข เรื่อง แนวทางการควบคุมการประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน พ.ศ.2553.....	161
ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า เรื่อง การควบคุมการประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน พ.ศ. 2553.....	169
พระราชบัญญัติ ส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน พ.ศ. 2545.....	186

ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน เรื่อง มาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ สาขา อาชีพการดูแลผู้สูงอายุ 201

ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน เรื่อง คุณสมบัติของผู้เข้ารับการทดสอบ สาขา อาชีพการดูแลผู้สูงอายุ 205

ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน เรื่อง วิธีการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน และการออกหนังสือรับรองว่าเป็นผู้ผ่านการทดสอบ มาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ สาขาอาชีพการดูแลผู้สูงอายุ ระดับ 1 206

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 (เฉพาะบางมาตรา)..... 207

พระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2528 (เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้อง)..... 226

พระราชกฤษฎีกากำหนดตั้งสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2554 238

ประกาศคณะกรรมการบริหารสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ เรื่อง การกำหนดสาขาวิชาชีพที่ได้รับ ประกาศนียบัตรคุณวุฒิวิชาชีพ พ.ศ. 2557 252

ข้อบังคับสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการให้คุณวุฒิวิชาชีพ พ.ศ. 2557 254

ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการประกอบอาชีพ พ.ศ. (ร่างฯ ที่ สคก.ตรวจพิจารณาเสร็จแล้ว เรื่อง เสร็จที่ 877/2550)..... 258

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์ 270

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมา

ชาวที่เลี้ยงหรือผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุที่มีพฤติกรรมถูกเหยียดหยาม ทำร้ายผู้สูงอายุที่อยู่ในความดูแล หรือทำให้ผู้สูงอายุได้รับการดูแลอย่างไม่เหมาะสม หรือมีการทอดทิ้งผู้สูงอายุ โดยผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุบางรายถูกร้องเรียนว่ามีพฤติกรรมที่ลักทรัพย์ภายในบ้านของผู้สูงอายุ¹ เป็นตัวอย่างสะท้อนให้เห็นถึงปัญหามาตรฐานของผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุ

ตามมาตรฐานสากล หากประเทศใดมีประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 10 ถือว่าเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้ว² จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติพบว่าประเทศไทยได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้วตั้งแต่ พ.ศ.2548³ นอกจากนี้ สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดลได้คาดการณ์ประชากร ณ กลางปี พ.ศ.2557 (1 กรกฎาคม) ว่ามีประชากรวัยสูงอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 9,928,000 คน (ประมาณร้อยละ 15.3) ของประชากรทั้งประเทศ⁴ นั้นหมายความว่าประเทศไทยได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (aging society) แล้ว

จำนวนผู้สูงอายุที่มากขึ้น สะท้อนให้เห็นว่าคนในวัยทำงานมีหน้าที่ต้องดูแลผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น แต่ภาวะทางเศรษฐกิจกลับไม่เอื้อให้ผู้อยู่ในวัยแรงงานเหล่านี้ได้ดูแลผู้สูงอายุอย่างใกล้ชิดเนื่องจากต้องประกอบอาชีพ ผู้สูงอายุอาจต้องอยู่ตามลำพัง ขาดผู้ที่จะดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ หากผู้สูงอายุมีการเจ็บป่วยด้วยแล้วก็อาจจะช่วยเหลือตนเองไม่ได้หรือดูแลตัวเองได้ไม่ดีเท่าที่ควร จึงทำให้มีความต้องการผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุเพื่อทำหน้าที่นี้ อีกทั้งความต้องการผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้นตามจำนวนประชากรผู้สูงอายุที่มีแนวโน้มมากขึ้นด้วย โดยปกติแล้วหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุควรเป็นหน้าที่ของบุตรหลานหรือญาติ เนื่องจากเป็นบุคคลที่ผู้สูงอายุมีความรู้สึกไว้วางใจ และมีความใกล้ชิดกับผู้สูงอายุมากที่สุด แต่ในสังคมที่มีประชากรรุ่นบุตรหลานลดลง ผู้สูงอายุขาดรุ่นบุตรหลานคอยดูแล ทำให้ผู้สูงอายุอยู่อย่างลำพัง จึงเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องเข้ามาช่วยเหลือหรือเข้ามาบริหารจัดการด้านการดูแลผู้สูงอายุด้วย

¹ “หม่อม-วิชุดาโรจน์สวสสภกทรัพย์พ่อป่วยอัมพฤกษ์,” ไทยรัฐ(15 สิงหาคม 2555): 1, 11.

² มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย 2549 (กรุงเทพฯ: มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2550) หน้า 2,4

³ สำนักงานสถิติแห่งชาติ, สรุปผลที่สำคัญ การสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ.2550, 1 (กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2551), หน้า 1

⁴ สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, ประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2557: ประชากรคาดประมาณ ณ กลางปี 2557 (1 กรกฎาคม)[ออนไลน์]. 19 กรกฎาคม 2557. แหล่งที่มา:

http://www.ipsr.mahidol.ac.th/ipsr-th/population_thai.html

ผู้ที่ทำหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุนี้ควรพิจารณาใน 2 เรื่อง คือ ความต้องการด้านการดูแลของผู้สูงอายุ และคุณสมบัติหรือมาตรฐานของผู้ที่ควรดูแลผู้สูงอายุ

(1) ด้านความต้องการดูแลของผู้สูงอายุ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าสิ่งที่ผู้สูงอายุต้องการนั้นมีอะไรบ้าง เพื่อจะได้ตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุได้อย่างถูกต้อง พบว่า

อัจฉรา เอ็นซ์ และปรียา รุ่งโสภาสกุล ได้มีการสำรวจซึ่งเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกในผู้สูงอายุ 36 ราย เพื่อทราบถึงสภาพปัญหาและความต้องการดูแลของผู้สูงอายุ ปัญหาและความต้องการของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ตลอดจนบทบาทของผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีต่อการดูแลรักษาสุขภาพของผู้สูงอายุ พบว่าผู้ดูแลผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นบุตรของตน และยังมีความต้องการให้บุตรเป็นผู้ดูแลมากที่สุด ซึ่งกล่าวได้ว่าต้องการให้บุตรเป็นผู้ดูแลหลัก⁵ แต่ในการสำรวจนี้ไม่มีข้อมูลว่าหากผู้ดูแลหลักไม่สามารถทำหน้าที่ได้ชั่วคราว จะให้ใครมาทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยดูแล

สุพรรณษา วังศิริ ได้ศึกษาบทบาทผู้ดูแลในการดูแลผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก โดยใช้วิธีการสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง 263 คน พบว่าผู้ดูแลผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์กับผู้สูงอายุในฐานะที่เป็นบุตรถึงร้อยละ 64.64 เป็นหลาน คู่สมรส บุตรเขยบุตรสะใภ้ รวมกันถึงร้อยละ 21.29 และบุคคลอื่นร้อยละ 14.07 แต่ในการศึกษานี้ไม่ได้ให้ข้อมูลว่าบุคคลอื่นนั้นเป็นญาติหรือว่าเป็นบุคคลภายนอกครอบครัว ส่วนบทบาทการดูแลผู้สูงอายุมีบทบาทมากในการดูแลร่างกาย อารมณ์และจิตใจ และด้านเศรษฐกิจ และมีคำแนะนำในการพัฒนาว่าควรมีการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุ การกำหนดมาตรฐานการกำกับดูแลสถานดูแลผู้สูงอายุระยะยาวทั้งภาครัฐและเอกชน การสร้างทีมผู้ดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวและชุมชน ตลอดจนควรมีการศึกษารoles บทบาทของผู้ดูแลผู้สูงอายุในเชิงคุณภาพ⁶

จากผลการศึกษาดังกล่าวนี้นี้พบว่า ผู้สูงอายุต้องการให้บุคคลในครอบครัวเป็นผู้ดูแล การดูแลลักษณะนี้ไม่ได้มีลักษณะเป็นการประกอบอาชีพ ผู้สูงอายุมีความต้องการให้มีการดูแลทั้งด้านร่างกายและจิตใจ อีกทั้งมีการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุด้วย

(2) ด้านคุณสมบัติหรือมาตรฐานของผู้ที่ควรดูแลผู้สูงอายุ หากจะต้องมีการดูแลผู้สูงอายุแล้ว ควรจะต้องมีคุณสมบัติหรือมาตรฐานเบื้องต้นอย่างไรบ้าง ซึ่งมีการศึกษาที่เกี่ยวข้องคือ

ยุทธ ไกยวรรณ ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมผู้ดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ดีในการปฏิบัติหน้าที่ผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยได้ทดลองฝึกอบรมกับผู้ดูแลผู้สูงอายุ จำนวน 20 คน จากสถานสงเคราะห์คนชรา ทั้ง 20 แห่งของกรมประชาสงเคราะห์ แล้วเข้าอบรม ณ สถานสงเคราะห์คนชราบางแค กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวง

⁵ อัจฉรา เอ็นซ์ และปรียา รุ่งโสภาสกุล, การศึกษารoles บทบาทของผู้ดูแลผู้สูงอายุกับการดูแลรักษาสุขภาพของผู้สูงอายุไทย. (กรุงเทพฯ: สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541), หน้า 2, 4, 56-60

⁶ สุพรรณษา วังศิริ, “บทบาทของผู้ดูแลผู้สูงอายุในการดูแลผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การพยาบาล มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามพิษณุโลก, 2552), หน้า 43, 45, 60-61

แรงงาน มีข้อเสนอแนะของการวิจัยว่า ควรมีการวิจัยในเรื่องคุณลักษณะของผู้ที่จะมาประกอบอาชีพผู้ดูแลผู้สูงอายุ⁷

ในต่างประเทศมีความพยายามในการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุทั้งด้านการดูแลสุขภาพ การรักษาพยาบาล การให้ความรู้ผู้สูงอายุ การจัดสวัสดิการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง การดำเนินกิจการเกี่ยวกับผู้สูงอายุ นอกจากนี้ยังเตรียมความพร้อมเรื่องอาชีพผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุอีกด้วย ซึ่งจะมีบทบาทมากยิ่งขึ้นในอนาคต

ส่วนประเทศไทยมีนโยบายผลักดันธุรกิจบริการผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นความพยายามของรัฐที่เข้ามาแทรกแซงหรือมีกระบวนการควบคุมกำกับผู้ช่วยดูแล โดยนายศิริวัฒน์ ขจรประศาสน์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ ได้สั่งการให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าทำแผนผลักดันธุรกิจบริการผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นหนึ่งในธุรกิจที่มีศักยภาพสูงสุดใน 3 ธุรกิจบริการ (ส่วนอีก 2 ธุรกิจที่เหลือ คือ ธุรกิจสปา ธุรกิจร้านอาหาร) ให้สามารถพัฒนาเข้าสู่เกณฑ์มาตรฐานคุณภาพภายในปี พ.ศ. 2555 เพื่อให้มีความเข้มแข็ง ก่อนเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ในปี พ.ศ.2558⁸

กรมพัฒนาธุรกิจการค้าพยายามผลักดันธุรกิจบริการผู้สูงอายุให้ได้มาตรฐานสากลเพื่อรองรับแนวโน้มประชากรของโลกที่เข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ (aging society) และได้มีการแบ่งได้มีการแบ่งลักษณะของผู้สูงอายุเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

- กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้สูงอายุที่มีสุขภาพดีและช่วยเหลือตัวเองได้
- กลุ่มที่ 2 กลุ่มที่ต้องได้รับการช่วยเหลือในชีวิตประจำวัน
- กลุ่มที่ 3 กลุ่มที่ป่วยและช่วยเหลือตัวเองไม่ได้

นางสาวพิกุล ทักษิณวราร จรองอธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ในขณะนั้น กล่าวว่า ธุรกิจดูแลผู้สูงอายุเป็นธุรกิจที่กำลังขยายตัวอย่างมาก อีกทั้งมีรูปแบบการบริการที่หลากหลาย เช่น ธุรกิจส่งคนเข้าไปดูแลและบริการผู้สูงอายุที่บ้านพัก บริการรับพาไปเที่ยว พาไปพบแพทย์ ซึ่งเป็นการทำหน้าที่แทนคนในครอบครัวที่มีภาระงานประจำ ผู้สูงอายุบางส่วนได้เข้ามาใช้บริการในประเทศไทย และมีช่องทางธุรกิจจัดส่งผู้ดูแลผู้สูงอายุไปทำงานในต่างประเทศ⁹

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

⁷ ยุทธ ไกยวรรณ, “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมผู้ดูแลผู้สูงอายุ,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิจัยและพัฒนาหลักสูตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2545), หน้า 10, 106-107, 196

⁸ “‘พาณิชย์’ ทำแผนดัน 3 ธุรกิจบริการพัฒนาคุณภาพทุกตลาด AEC,” *ASTVผู้จัดการรายวัน* (15 มีนาคม 2555): 6

⁹ สำนักส่งเสริมพัฒนาธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์, *กรมพัฒนาธุรกิจการค้า ผลักดันธุรกิจบริการผู้สูงอายุสู่มาตรฐานสากล (ข่าวประชาสัมพันธ์ ฉบับที่ 51 / 25 พฤษภาคม 2554)* [ออนไลน์], 30 กันยายน 2555. แหล่งที่มา: [www.dbd.go.th/mainsite/index.php?id=67&no_cache=1&tx_ttnews\[pS\]=1304182800&tx_ttnews\[pL\]=2678399&tx_ttnews\[farcl\]=1&tx_ttnews\[tt_news\]=47050&tx_ttnews\[backPid\]=1504&cHash=ce017f067d](http://www.dbd.go.th/mainsite/index.php?id=67&no_cache=1&tx_ttnews[pS]=1304182800&tx_ttnews[pL]=2678399&tx_ttnews[farcl]=1&tx_ttnews[tt_news]=47050&tx_ttnews[backPid]=1504&cHash=ce017f067d)

นอกจากนี้ กรมพัฒนาธุรกิจการค้าจะเร่งผลักดันธุรกิจบริการผู้สูงอายุให้มีเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพเทียบเท่าระดับสากลภายในปี พ.ศ.2555¹⁰

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าจากเดิมที่การดูแลผู้สูงอายุนั้นจำกัดอยู่ที่บทบาทของบุคคลภายในครอบครัว ก็มี การขยายไปสู่ความเป็นธุรกิจบริการผู้สูงอายุ

จากการศึกษาของ ศิริพันธ์ สาสัตย์ และเตือนใจ ภักดีพรหม ได้ศึกษาระบบสถานบริการผู้สูงอายุ พบว่าในประเทศไทยบุคลากรที่ให้บริการยังไม่มีความรู้เฉพาะด้านในการดูแลผู้สูงอายุ และมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เช่น การแบ่งระดับความต้องการดูแลผู้สูงอายุ (level of care) ควรทำมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุให้ชัดเจน มีการรับรองมาตรฐานการดูแล การส่งเสริมให้มีการจัดตั้งหน่วยงานรับรองมาตรฐานการดูแลต่างหากจากการรับรองมาตรฐานสถานพยาบาล การจัดให้มีคณะกรรมการตรวจกำกับดูแลการให้บริการเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค¹¹ ในการศึกษาเกี่ยวกับผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุ พบว่า ด้านหลักสูตรการฝึกอบรมผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุ มีความหลากหลาย ขาดมาตรฐานในการควบคุมหลักสูตรซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพการดูแลผู้สูงอายุได้ หน่วยงานที่รับผิดชอบสถาบันอบรมและอนุมัติหลักสูตรในเรื่องนี้ คือ กระทรวงศึกษาธิการ ยังขาดการควบคุมและติดตามมาตรฐานการดำเนินงาน ส่วนเรื่องคุณภาพของผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุเมื่อได้ออกไปปฏิบัติงานจริง ขาดการติดตามดูแลการปฏิบัติงานและขาดการควบคุมมาตรฐานจากองค์กรวิชาชีพด้านสุขภาพ บางรายมีการปฏิบัติงานซึ่งเป็นการก้าวล้ำหน้าที่ของผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพ นอกจากนี้ยังได้มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เช่น การจัดทำบัญชีเกี่ยวกับกิจกรรมการดูแลผู้สูงอายุ การกำหนดองค์กรในการจัดทำหลักสูตรและอนุมัติหลักสูตรผู้ช่วยดูแลที่เหมาะสม มีระบบควบคุมติดตามหรือตรวจสอบหลักสูตร มีองค์กรเกี่ยวกับการกำกับดูแลผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุ¹²

1.2 นิยามศัพท์

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ได้กำหนดคำนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางการกำหนดขอบเขตของการศึกษา ดังต่อไปนี้

“ผู้สูงอายุ” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์และมีสัญชาติไทย

“ผู้ดูแล” หมายความว่า ผู้ดูแลที่ไม่เป็นทางการ ได้แก่ คู่สมรส บุตรหลาน หรือญาติ ซึ่งทำหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุ

¹⁰ สำนักส่งเสริมพัฒนาธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์, เร่งผลักดันธุรกิจบริการผู้สูงอายุสู่มาตรฐานสากล รองรับ Trend โลก (ข่าวประชาสัมพันธ์ ฉบับที่ 27 / 20 มีนาคม 2555)[ออนไลน์], 30 กันยายน 2555. แหล่งที่มา:

[http://www.dbd.go.th/mainsite/index.php?id=67&no_cache=1&tx_ttnews\[pS\]=1330534800&tx_ttnews\[pL\]=2678399&tx_ttnews\[farcl\]=1&tx_ttnews\[tt_news\]=53661&tx_ttnews\[backPid\]=1504&cHash=f71ee1a11d](http://www.dbd.go.th/mainsite/index.php?id=67&no_cache=1&tx_ttnews[pS]=1330534800&tx_ttnews[pL]=2678399&tx_ttnews[farcl]=1&tx_ttnews[tt_news]=53661&tx_ttnews[backPid]=1504&cHash=f71ee1a11d)

¹¹ ศิริพันธ์ สาสัตย์ และเตือนใจ ภักดีพรหม, “ระบบสถานบริการผู้สูงอายุ,” วารสารประชากรศาสตร์ 25,1 (มีนาคม 2552): 45-62

¹² ศิริพันธ์ สาสัตย์ และเตือนใจ ภักดีพรหม, “ผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุ,” วารสารวิชาการสาธารณสุข 19,1 (มกราคม – กุมภาพันธ์ 2553): 107-119

“ผู้ช่วยดูแล หมายถึง พนักงานหรือบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถและทักษะในการช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุ โดยเป็นผู้ช่วยของผู้ดูแลที่ไม่เป็นทางการ ได้แก่ คู่สมรส บุตรหลาน หรือญาติ โดยทำหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุในด้านการดูแลส่วนบุคคลที่จำเป็นประจำ และสนับสนุนช่วยเหลือในการทำกิจกรรมประจำวัน

1.3 ความเข้าใจเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ผู้ดูแล ผู้ช่วยดูแล

ปัจจุบันพบว่ามีความเข้าใจเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ผู้ดูแล ผู้ช่วยดูแล และผู้ช่วยดูแลในที่มาและความหมายที่แตกต่างกัน วิทยานิพนธ์เล่มนี้จึงแสดงให้เห็นประเด็นที่มีความแตกต่างกัน เพื่อประโยชน์ในการกำหนดขอบเขตการศึกษา การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการวิเคราะห์ในด้านกฎหมายต่อไป

1.3.1 ผู้สูงอายุคือใคร

สหประชาชาติ มีความเห็นให้ใช้เกณฑ์ตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปเพื่ออ้างถึงประชากรผู้สูงอายุ¹³ แต่ในต่างประเทศ อายุของผู้สูงอายุอาจอิงกฎหมายบ้านนาญ เช่น สหราชอาณาจักร กำหนดให้ได้รับบำนาญที่อายุ 65 ปี ส่วนญี่ปุ่น Act on the Prevention of Elder Abuse, Support for Caregivers of Elderly Persons and Other Related Matters (Act No. 124 of November 9, 2005) ซึ่งเป็นกฎหมายป้องกันการล่วงละเมิดผู้สูงอายุ ป้องกันการละเมิดศักดิ์ศรีของผู้สูงอายุ คุ้มครองสิทธิและผลประโยชน์ของผู้สูงอายุ ในมาตรา 2(1) กำหนดนิยามของผู้สูงอายุ คือ ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 65 ปีขึ้นไป

กรณีของประเทศไทย หากพิจารณาความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายของคำว่า “สูงอายุ” หมายถึง “มีอายุมาก” แต่ไม่ได้กำหนดว่าการมีอายุเท่าใดจึงถือได้ว่ามีอายุมาก รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ไม่ได้ระบุว่าผู้สูงอายุคือบุคคลที่มีอายุตั้งแต่เท่าใด ในมาตรา 53 ระบุเพียงว่า “บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ มีสิทธิได้รับสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะอย่างสมศักดิ์ศรี และความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ” ซึ่งในขณะนั้นมีพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 แล้ว จึงอาจใช้นิยามผู้สูงอายุตามนัยแห่งพระราชบัญญัตินี้ได้ว่า ทั้งนี้ พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 ให้ความหมายของคำว่า “ผู้สูงอายุ” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์และมีสัญชาติไทย

กรณีพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. 2494 มาตรา 13 กำหนดให้รับบำเหน็จบำนาญเหตุสูงอายุ เมื่อข้าราชการมีอายุหกสิบปีบริบูรณ์แล้ว จึงสามารถอ้างอิงเกณฑ์ผู้สูงอายุได้เมื่ออายุหกสิบปีบริบูรณ์ ส่วนกรณีตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 ไม่ได้กำหนดว่าจะให้ลูกจ้างเกษียณอายุทำงานที่เท่าไร จึงขึ้นกับการตกลงระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง ดังนั้น จึงไม่มีประเด็นที่จะใช้อ้างอิงเรื่องความเป็นผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 เมื่อ

¹³ World Health Organization, *Definition of an older or elderly person*[Online], 22 January 2014. Source <http://www.who.int/healthinfo/survey/ageingdefnolder/en/>

พิจารณาพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ.2533 มาตรา 77 ทวิ มีเพียงกล่าวถึงการรับบำนาญชราภาพหรือบำเหน็จชราภาพ เมื่อมีอายุ 55 ปี กล่าวคือ เมื่อผู้ประกันตนจ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยแปดสิบเดือน โดยให้มีสิทธิได้รับเงินบำนาญชราภาพตั้งแต่วันที่อายุครบห้าสิบห้าปีบริบูรณ์ เว้นแต่เมื่อมีอายุครบห้าสิบห้าปีบริบูรณ์และความเป็นผู้ประกันตนยังไม่สิ้นสุดลงตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ.2533 มาตรา 38 หรือมาตรา 41 ให้ผู้นั้นมีสิทธิได้รับตั้งแต่เดือนถัดจากเดือนที่ความเป็นผู้ประกันตนสิ้นสุดลง ส่วนกรณีการรับบำเหน็จชราภาพ จะได้รับเมื่อผู้ประกันตนจ่ายเงินสมทบไม่ครบหนึ่งร้อยแปดสิบเดือนและความเป็นผู้ประกันตนได้สิ้นสุดลงตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ.2533 มาตรา 38 หรือมาตรา 41 ให้ผู้นั้นมีสิทธิได้รับเงินบำเหน็จชราภาพ

ส่วนความหมายของคำว่า “ผู้สูงอายุ” ที่ใช้ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้จะใช้ความหมายเดียวกับพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 คือ บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์และมีสัญชาติไทย

1.3.2 ผู้ดูแลผู้สูงอายุคือใคร

องค์การอนามัยโลกได้เผยแพร่นิยามคำศัพท์ซึ่งเกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพในชุมชนและบริการสำหรับผู้สูงอายุใน A Glossary of Terms for Community Health Care and Services for Older Persons ปี ค.ศ.2004 โดยให้ความหมายของผู้ดูแล (Caregiver) คือ บุคคลที่ให้การสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือ (อาจจะผ่านทางด้านอารมณ์หรือทางการเงินก็ได้) มีทั้งที่เป็นรูปแบบอย่างเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ¹⁴

- การช่วยเหลือแบบไม่เป็นทางการ (Informal assistance) เป็นการช่วยเหลือหรือการกำกับดูแล (โดยปกติไม่เสียค่าใช้จ่าย) ซึ่งมักเป็นการช่วยเหลือจากครอบครัว คู่สมรส เพื่อน หรือเพื่อนบ้าน (อาจจะอาศัยในบริเวณเดียวกันหรือไม่ก็ได้)

- การช่วยเหลือแบบเป็นทางการ (formal assistance) เป็นการให้ความช่วยเหลือโดยผู้ให้บริการที่เป็นทางการ ซึ่งอาจจะป็นองค์กรที่แสวงหากำไรหรือไม่ก็ได้ หรือโดยบุคคลซึ่งไม่ใช่ครอบครัวหรือเพื่อนหรือเพื่อนบ้านซึ่งให้ความช่วยเหลือเป็นปกติมีการจ่ายเงิน และอาจจะเป็นบุคคลซึ่งอาจไม่มีความสัมพันธ์กับองค์กรใดก็ได้

United States Code ของสหรัฐอเมริกา ได้ให้ความหมายของผู้ดูแลโดยใช้คำว่า “Caregiver” ไว้ใน 42 USC 1397j (3) หมายถึง บุคคลที่มีความรับผิดชอบในการดูแลผู้สูงอายุทั้งสมัครใจ โดยการทำสัญญา โดยการรับการชำระเงินสำหรับการดูแล หรือเป็นผลมาจากการดำเนินการของกฎหมายและหมายถึงสมาชิกในครอบครัว หรือบุคคลอื่น ๆ ซึ่งให้การดูแล (ในนามของบุคคลดังกล่าวหรือของหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนองค์กรหรือสถาบัน) ทั้งที่ได้รับการชดเชยค่าใช้จ่ายหรือไม่รับการชดเชยค่าใช้จ่ายแก่ผู้สูงอายุซึ่งต้องการบริการสนับสนุน ดังนั้นนิยามของคำว่า Caregiver ตามกฎหมายของสหรัฐอเมริกาจึงมีความคล้ายกับนิยาม Caregiver ขององค์การอนามัย

¹⁴ World Health Organization, A Glossary of Terms for Community Health Care and Services for Older Persons[Online], 4 February 2013. Source http://www.who.int/kobe_centre/ageing/ahp_vol5_glossary.pdf

โลก คือ เป็นคำที่มีความหมายทั่วไปทั้งผู้ดูแลซึ่งอาจจะได้รับค่าตอบแทนหรือไม่ได้รับค่าตอบแทนก็ได้ และการดูแลนั้นอาจดูแลในสถาบันหรือไม่ใช่สถาบันก็ได้

ส่วนในสหราชอาณาจักร ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และสิงคโปร์ จะใช้คำว่า “Carer”¹⁵ ตัวอย่างการให้คำนิยามของ Department for Work and Pensions สหราชอาณาจักร ให้นิยาม Carer ว่าเป็นบุคคลที่ให้การดูแลที่สำคัญในชีวิตของพวกเขาเพื่อให้การสนับสนุนแก่ญาติ คู่ชีวิต หรือเพื่อน ซึ่งเจ็บป่วย อ่อนแอ พิการ มีปัญหาสุขภาพจิต หรือมีปัญหาการใช้สารในทางที่ผิด โดยบุคคลที่ได้รับการสนับสนุนนี้ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย¹⁶

นอกจากนี้ Public Services Reform (Scotland) Act 2010 ใน Schedule 12 Care services: definitions ข้อ 20 แม้ว่าจะไม่มีการให้นิยามคำว่า “Carer” แต่ให้คำนิยามของ “someone who cares for” (or “a person who cares for”) a person หมายความว่า someone who, being an individual, provides on a regular basis a substantial amount of care for that person, not having contracted to do so and not doing so for payment or in the course of providing a care service ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ผู้ดูแลจะเป็นผู้ที่ให้การดูแลอย่างเป็นประจำ โดยไม่ต้องมีสัญญาว่าจะเสียค่าใช้จ่ายสำหรับบริการให้การดูแล

สาเหตุที่สหราชอาณาจักร จะใช้คำว่า “Carer” จำเพาะลงไปเฉพาะผู้ดูแลที่ไม่เสียค่าใช้จ่าย ซึ่งเป็นผู้ดูแลที่ไม่เป็นทางการเนื่องจากว่าในสหราชอาณาจักรหากมีการกล่าวถึงผู้ดูแลที่เป็นทางการ จะระบุชื่อให้ชัดเจนโดยใช้คำแสดงว่าเป็นผู้ประกอบวิชาชีพ เช่น แพทย์ พยาบาล

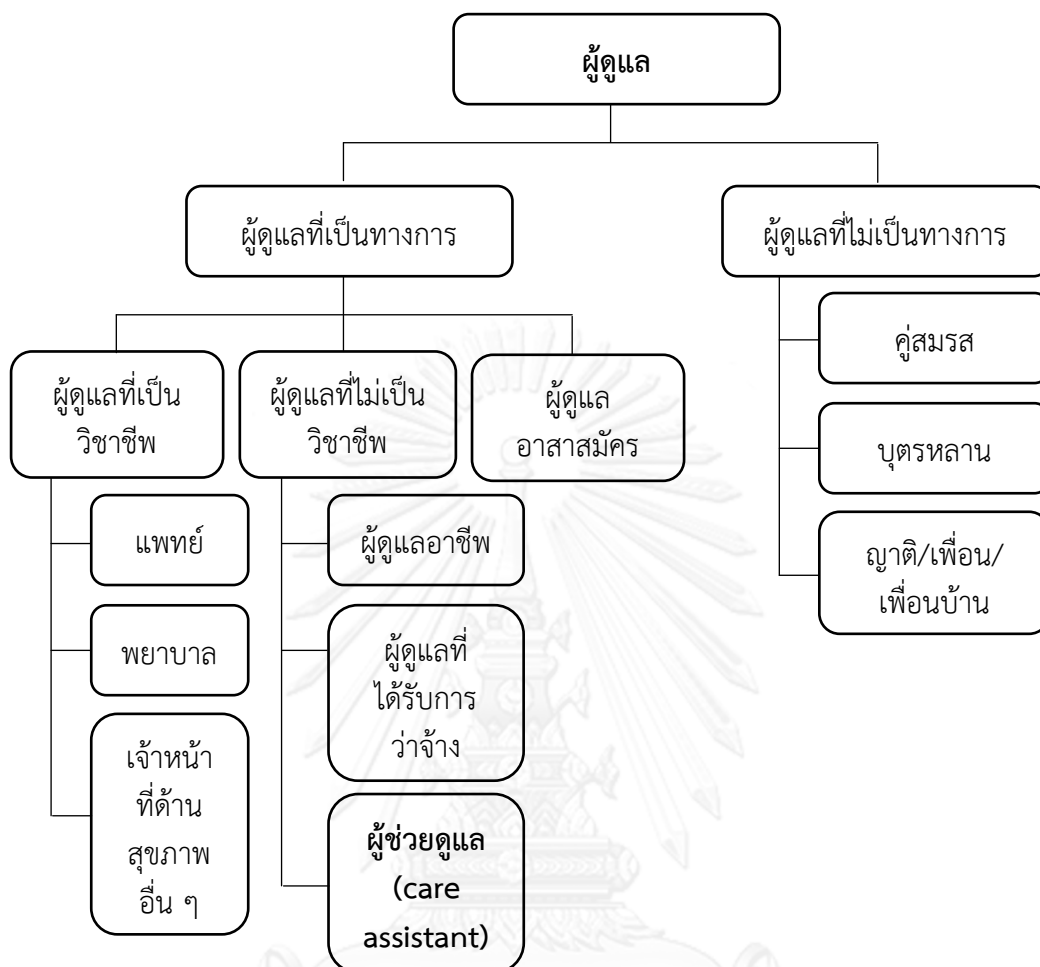
ด้วยเหตุนี้จึงสรุปได้ว่า ผู้ดูแลสามารถแบ่งออกได้เป็นผู้ดูแลที่เป็นทางการ ประกอบด้วยผู้ดูแลที่เป็นวิชาชีพและผู้ดูแลที่ไม่เป็นวิชาชีพ ตลอดจนผู้ดูแลอาสาสมัคร และผู้ดูแลที่ไม่เป็นทางการ ซึ่งเป็นคู่สมรส บุตรหลาน ญาติหรือเพื่อนบ้าน ทั้งนี้ ศิริพันธ์์ สาสัตย์ ได้สรุปประเภทของผู้ดูแล ดังรูป¹⁷

¹⁵ ศิริพันธ์์ สาสัตย์, ผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุ: ผู้ดูแลที่เป็นทางการและแนวทางในการประกันคุณภาพในประเทศไทย (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555), หน้า 3

¹⁶ Department for Work and Pension, Carers in receipt of work focused support[Online], 26 February 2014, Source https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/223187/carers_analysis.pdf

¹⁷ ศิริพันธ์์ สาสัตย์, เอกสารประกอบการบรรยายวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ, คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปที่ 1 แผนผังแสดงภาพรวมของผู้ดูแล

(ที่มา: ศิริพันธุ์ สาสัตย์, เอกสารประกอบการบรรยายวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ, คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

อย่างไรก็ตามความหมายของคำว่า “ผู้ดูแลผู้สูงอายุ” ซึ่งจะใช้ในบริบทของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ คือ ผู้ดูแลที่ไม่เป็นทางการ ได้แก่ คู่สมรส บุตรหลาน หรือญาติ ซึ่งทำหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุ

1.3.3 ผู้ช่วยดูแลคือใคร

หากพิจารณาจากรูปที่ 1 จะพบว่าผู้ช่วยดูแล (care assistant) อยู่ในส่วนของผู้ดูแลที่เป็นทางการแต่ไม่ใช่ผู้ดูแลที่ไม่เป็นวิชาชีพ กรณีของประเทศอื่นอาจเรียกผู้ช่วยดูแลแตกต่างกันออกไป ตัวอย่างในแคนาดาใช้ชื่อว่า ผู้ช่วยดูแลแบบต่อเนื่อง (continuing care assistant) หรือเรียกย่อ ๆ ว่า CCA หรือบางแห่งอาจเรียกแตกต่างกันออกไปตามลักษณะงานที่ทำ หากผู้ช่วยดูแลอาจจะเป็นผู้ช่วยของผู้ดูแลที่เป็นวิชาชีพ เช่น พยาบาล จะเรียกว่า “ผู้ช่วยพยาบาล” (nursing auxiliaries หรือ auxiliary nurses) หากทำหน้าที่แบ่งเบาช่วยเหลืองานด้านอื่น เช่น การช่วยดูแลในสถานบริบาลผู้สูงอายุ จะเรียกว่า ผู้ช่วยดูแลในสถานบริบาลผู้สูงอายุ (care assistants in nursing homes) เป็นต้น¹⁸

ในขณะเดียวกันผู้ช่วยดูแลก็อาจเป็นผู้ช่วยของผู้สูงอายุกรณีผู้สูงอายุเป็นผู้ว่าจ้างให้มาช่วยดูแล หรือเป็นผู้ช่วยของญาติผู้สูงอายุในกรณีที่ญาติของผู้สูงอายุเป็นผู้ว่าจ้างให้มาช่วยดูแลผู้สูงอายุ

ศิริพันธ์ุ สาสัตย์ และเตื่อนใจ ภักดีพรหม ให้ความหมาย “ผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุ” หมายถึง บุคคลซึ่งทำงานทั่วไป (generic) มากกว่าทำงานเฉพาะอย่าง (specific) ไม่ใช่บทบาทที่ต้องใช้ทักษะที่ซับซ้อนหรือทักษะพิเศษแต่อย่างใดในการดูแลส่วนบุคคลในสถานที่ดูแลด้านสุขภาพ ทำงานรับจ้างที่ไม่ใช่วิชาชีพด้วยการสนับสนุนเจ้าหน้าที่ที่เป็นวิชาชีพทางคลินิก ภายใต้การกำกับดูแลอย่างใกล้ชิด นอกจากนี้ยังเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานที่มีความยืดหยุ่น เช่น ปฏิบัติงานในสถานพยาบาล สถานบริการสุขภาพระดับปฐมภูมิ ในชุมชนและที่บ้าน¹⁹

นอกจากนี้ National Career Service สหราชอาณาจักร ได้กล่าวว่า ผู้ช่วยดูแล (care assistant) อาจรู้จักในชื่ออื่น เช่น พนักงานดูแลหรือผู้ทำงานดูแล (care worker) และพนักงานสนับสนุนหรือผู้ทำงานสนับสนุน (support worker)²⁰

กรณีขององค์การอนามัยโลกได้มี Classifying health workers: Mapping occupations to the international standard classification ซึ่งได้ให้ความหมาย Health care assistants และ Home-based personal care workers ดังนี้²¹

(1) ผู้ช่วยดูแลสุขภาพ (Health Care Assistant) คือ พนักงานที่ให้การดูแลส่วนบุคคล สนับสนุนและช่วยเหลือในการทำกิจกรรมประจำวันให้บริการต่อผู้ป่วยหรือผู้พักอาศัยในสถานดูแลสุขภาพ เช่น โรงพยาบาล คลินิก สถานอำนวยความสะดวกในการพยาบาล (residential nursing care facilities หรือชื่ออื่น เช่น nursing home หรือสถานบริบาล) ซึ่งช่วยเหลือในด้านการเคลื่อนไหว การดูแลความต้องการด้านการบำบัด โดยวางแผนการดูแลและการปฏิบัติภายใต้การ

¹⁸ ศิริพันธ์ุ สาสัตย์ และเตื่อนใจ ภักดีพรหม, โครงการทบทวนองค์ความรู้เรื่อง “ระบบการดูแลผู้สูงอายุที่เป็นทางการของไทย” (กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2549), หน้า 39

¹⁹ ศิริพันธ์ุ สาสัตย์ และเตื่อนใจ ภักดีพรหม, “ผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุ,” หน้า 110

²⁰ National Career Service, *Care assistant*[Online], 4 February 2013. Source <https://nationalcareersservice.direct.gov.uk/advice/planning/jobprofiles/Pages/careassistant.aspx>

²¹ World Health Organization, *Classifying health workers: Mapping occupations to the international standard classification*[online], 1 August 2013. Source http://www.who.int/hrh/statistics/Health_workers_classification.pdf

กำกับดูแลของผู้ประกอบวิชาชีพทางการแพทย์ วิชาชีพการพยาบาล หรือวิชาชีพด้านสุขภาพอื่นหรือวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง

(2) พนักงานดูแลส่วนบุคคลที่บ้าน (Home-based personal care workers) คือพนักงานที่ให้การดูแลส่วนบุคคลสนับสนุนและช่วยเหลือในการทำกิจวัตรประจำวันแก่บุคคลซึ่งต้องการดูแลเนื่องจากสูงอายุ ความเจ็บป่วย การบาดเจ็บ หรืออาการทางด้านร่างกายหรือจิตใจ ในบ้านส่วนตัว หรือสถานที่กำหนดเป็นที่พักอาศัยแบบอิสระอื่น บุคคลเหล่านี้จะช่วยเหลือส่วนบุคคลในด้านการเคลื่อนไหว การดูแลความต้องการด้านการบำบัด โดยปกติแล้วจะมีการวางแผนร่วมกับผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพ

ดังนั้น จะพบว่านิยาม ผู้ช่วยดูแลสุขภาพ (Health Care Assistant) และพนักงานดูแลส่วนบุคคลที่บ้าน (Home-based personal care workers) ตาม Classifying health workers: Mapping occupations to the international standard classification ขององค์การอนามัยโลกนี้ ล้วนแต่ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยดูแล เพียงแต่ต่างกันตรงที่สถานที่ทำงาน ถ้าเป็นผู้ช่วยดูแลสุขภาพ (Health Care Assistant) การทำงานจะต้องมีความช่วยเหลือด้านสุขภาพแก่ผู้ป่วยหรือผู้พักอาศัยในสถานบริการมากกว่าจึงต้องทำงานภายใต้การกำกับดูแลของผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพ แต่ถ้าเป็นพนักงานดูแลส่วนบุคคลที่บ้านอันเนื่องมาจากการสูงอายุ ความเจ็บป่วย การบาดเจ็บ โดยทั่วไปจะไม่ต้องมีความช่วยเหลือด้านสุขภาพมากนัก จึงไม่ต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพอย่างใกล้ชิด แต่อาจมีการวางแผนร่วมกันในการดูแลได้

กรณีของประเทศไทย อาจแยกพิจารณากรณีผู้ช่วยดูแลออกเป็น 2 มิติ คือ มิติด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ และมิติด้านคุณภาพแรงงานของผู้ช่วยดูแลเอง โดยแยกพิจารณาได้ ดังนี้

■ มิติด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ

ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ (ฉบับที่ 6) ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535²² ให้นิยามของคำว่า “การประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน” หมายความว่า การประกอบกิจการที่ให้บริการส่งพนักงานไปดูแลผู้สูงอายุ (ที่มีอายุเกิน 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป) ที่บ้านของผู้รับบริการ ทั้งนี้ ไม่ว่าจะการประกอบกิจการนั้นจะมีสถานที่รับดูแลผู้สูงอายุหรือสถานที่ฝึกอบรมพนักงานอยู่ด้วยหรือไม่ก็ตาม แต่ก็ได้มีมาตรการบังคับเพิ่มเติม มีเพียงคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข เรื่อง แนวทางการควบคุมการประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน พ.ศ.2553²³ ในคราวการประชุม ครั้งที่ 59-4/2553 วันที่ 25 สิงหาคม 2553 ได้มีมติให้ออกคำแนะนำเรื่องแนวทางการควบคุมการประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน เพื่อเป็นแนวทางแก่ราชการส่วนท้องถิ่นในการออกข้อกำหนดของท้องถิ่นต่อไป ซึ่งคำแนะนำนี้ไม่ได้มีสภาพบังคับ และในคำแนะนำเรื่องนี้ ได้กำหนดให้ใช้คำว่า “พนักงาน” หมายความว่า “ผู้ทำหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุที่บ้านของผู้รับบริการ”

²² “ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ (ฉบับที่ 6),” ราชกิจจานุเบกษา 127, ตอนพิเศษ 6 ง (14 มกราคม 2553): 40

²³ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, คำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข เรื่อง แนวทางการควบคุมการประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน พ.ศ.2553[ออนไลน์], 20 พฤศจิกายน 2556. แหล่งที่มา http://laws.anamai.moph.go.th/download/laws/suggest_2553_elder.pdf

■ มิติด้านคุณภาพแรงงานของผู้ช่วยดูแลเอง

ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน เรื่อง มาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ สาขาอาชีพการดูแลผู้สูงอายุ ได้มีการใช้คำว่า “สาขาอาชีพการดูแลผู้สูงอายุ (Older person caregiver)” หมายถึง “ผู้ที่ทำหน้าที่ช่วยเหลือผู้สูงอายุ และครอบครัว ในการดูแลผู้สูงอายุ ให้ดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง ปลอดภัย และมีคุณธรรม เพื่อให้ผู้สูงอายุมีความสุข ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม” แต่การใช้คำนี้จะสื่อไปถึงบุคคลในครอบครัวของผู้สูงอายุซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลหลักของผู้สูงอายุ หรือสะท้อนไปถึงผู้ประกอบการวิชาชีพด้านสุขภาพในการดูแลผู้สูงอายุที่เกี่ยวข้องกับการรักษา ซึ่งไม่สะท้อนลักษณะงานของบุคคลที่ทำอาชีพนี้ ดังนั้น (ร่าง) ปรับปรุงมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ สาขาอาชีพ ผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุ (Care assistant for Older Person) ซึ่งจะแก้ไขประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน เรื่อง มาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ สาขาอาชีพการดูแลผู้สูงอายุ (ฉบับร่างล่าสุด 7 ธันวาคม พ.ศ.2555) จึงได้เปลี่ยนจากคำว่า “สาขาอาชีพการดูแลผู้สูงอายุ (Older person caregiver)” เป็น “สาขาอาชีพ ผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุ (Care assistant for older person)” หมายถึง การทำหน้าที่ในด้านการช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุ ให้การดูแลส่วนบุคคลที่ทำเป็นประจำ (routine personal care) และสนับสนุนช่วยเหลือในการทำกิจวัตรประจำวัน (activities of daily living) ได้อย่างถูกต้อง ปลอดภัย และมีคุณธรรม เพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิต ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม โดยปฏิบัติงานภายใต้การกำกับของแพทย์ หรือพยาบาล หรือผู้ที่มีใบประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพที่เกี่ยวข้อง และได้ให้นิยาม ผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุ (Care assistant for older person) ดังนี้

“ผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุ (Care assistant for older person) หมายถึง พนักงานดูแลผู้สูงอายุ หรือบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถและทักษะในการช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุ ให้การดูแลส่วนบุคคลที่ทำเป็นประจำ (routine personal care) และสนับสนุนช่วยเหลือในการทำกิจวัตรประจำวัน (activities of daily living) ได้อย่างถูกต้อง ปลอดภัยและมีคุณธรรม โดยปฏิบัติงานภายใต้การกำกับดูแลของแพทย์ หรือพยาบาล หรือผู้ที่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพที่เกี่ยวข้อง”

ส่วนการรับรองคุณวุฒิวิชาชีพ ตามข้อบังคับสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการให้คุณวุฒิวิชาชีพ พ.ศ. 2557 ได้ใช้คำว่า “อาชีพผู้ดูแลผู้สูงอายุ” แต่ยังไม่ได้มีการกำหนดนิยามเพิ่มเติม

อาจกล่าวได้ว่า กฎหมายของไทยในขณะนี้ได้ทำการศึกษานี้ไม่มีค่านิยาม “ผู้ช่วยดูแล” มีแต่คำว่า “สาขาอาชีพการดูแลผู้สูงอายุ” “พนักงาน” (ผู้ทำหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุที่บ้านของผู้รับบริการ) และ “อาชีพผู้ดูแลผู้สูงอายุ” เท่านั้น

สาเหตุที่ผู้ช่วยดูแลมีบทบาทในสังคมมากขึ้น เนื่องจากประชากรที่มีอายุยืนยาวขึ้น เนื่องจากความก้าวหน้าด้านการแพทย์ไม่ได้แสดงว่าประชากรมีภาวะสุขภาพที่ดีขึ้น แต่ถ้าเกิดการ

เจ็บป่วยก็ทำให้มีการขยายระยะเวลาการเจ็บป่วยก่อนเสียชีวิตออกไป อายุที่ยืนยาวมากขึ้นก็ต้องมีช่วงเวลาที่ต้องพึ่งพาผู้อื่นมากขึ้นเช่นกัน ทั้งในด้านการดูแลกิจวัตรประจำวัน หรือการดูแลโรคเรื้อรัง²⁴

แม้ว่าผู้สูงอายุยังสามารถทำกิจวัตรประจำวันได้ แต่ก็จำเป็นต้องมีผู้ดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ เนื่องจากจำนวนประชากรผู้สูงอายุเพิ่มสูงขึ้น สมาชิกในครอบครัวไม่สามารถดูแลผู้สูงอายุได้อย่างใกล้ชิด

จากการประเมินของสุทธิชัย จิตะพันธ์กุล และคณะ พบว่าผู้สูงอายุมีแนวโน้มสุขภาพพลาพมากขึ้น พบว่าร้อยละ 7 ของประชากรผู้สูงอายุมีภาวะสุขภาพพลาพ และร้อยละ 1.6 ต้องการดูแลอย่างใกล้ชิด คาดว่าในปี พ.ศ.2558 จะมีผู้สูงอายุที่มีภาวะสุขภาพพลาพระยะยาวจำนวน 1,644,685 คน ต้องมีผู้ดูแลในการเดินหรือเคลื่อนที่ออกนอกที่พักอาศัย จำนวน 412,910 คน ต้องการผู้ดูแลด้านสุขภาพลักษณะจำนวน 602,316 คน²⁵

ผู้ช่วยดูแลจึงมีบทบาทในสังคมทั้งต่อตัวผู้สูงอายุ มีบทบาทสำคัญด้านการให้บริการดูแลด้านสุขภาพ ตลอดจนมีความสำคัญในด้านแรงงาน

1.3.4 กฎหมายที่มีอยู่ในประเทศไทยคุ้มครองใคร

ผู้สูงอายุอาจเป็นได้ทั้งคนปกติซึ่งไม่มีความเจ็บป่วย หรืออาจเป็นผู้ป่วย หรือเป็นผู้พิการ และในขณะเดียวกันก็เป็นผู้บริโภคได้ด้วย หากพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ จะพบว่ามีทั้งกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์คุ้มครองผู้สูงอายุโดยตรง และกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์ควบคุมกำกับกิจกรรมประกอบกิจการต่างๆที่มีผลกระทบต่อผู้สูงอายุอันเป็นการคุ้มครองผู้สูงอายุทางอ้อม โดยแยกพิจารณาได้ดังนี้

(1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มีบทบัญญัติเกี่ยวกับผู้สูงอายุ เช่น ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะอย่างสมศักดิ์ศรี และความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ (มาตรา 53) รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการสงเคราะห์และจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ ผู้ยากไร้ ผู้พิการ หรือทุพพลภาพ และผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งพาตนเองได้ (มาตรา 80(1)) รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายส่งเสริมสนับสนุน และพัฒนาระบบสุขภาพที่เน้นการสร้างเสริมสุขภาพอันนำไปสู่สภาวะที่ยั่งยืนของประชาชน รวมทั้งจัดและส่งเสริมให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีมาตรฐานอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้เอกชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสุขภาพและการจัดบริการสาธารณสุข โดยผู้มีหน้าที่ให้บริการดังกล่าวซึ่งได้ปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย (มาตรา 80(2))

²⁴ ชื่นดา วิชชาวุธ และคณะ บรรณาธิการ, การทบทวนและสังเคราะห์องค์ความรู้ผู้สูงอายุไทย พ.ศ.2545-2550, (กรุงเทพฯ: มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2553), หน้า 34

²⁵ สุทธิชัย จิตะพันธ์กุล และคณะ, ปัญหาสุขภาพของผู้สูงอายุไทย, อังนิน ศิริพันธ์์ สาสัตย์, ผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุ, หน้า 36

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จะมุ่งเน้นไปที่การคุ้มครองผู้สูงอายุเป็นหลัก ให้รัฐมีนโยบายที่สนับสนุนหรือคุ้มครองผู้สูงอายุ หากผู้สูงอายุจะเข้าถึงบริการสุขภาพจะต้องได้รับการสุขภาพที่มีมาตรฐานด้วย

(2) **กรณีพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546** มีเจตนารมณ์เพื่อให้การดำเนินงานเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนต่อสิทธิและประโยชน์ของผู้สูงอายุเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับทบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

กรณีพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 นี้จะมุ่งเน้นไปที่การส่งเสริมสิทธิและสวัสดิการของผู้สูงอายุเป็นหลัก แต่ยังไม่มีการสนับสนุนผู้ดูแล หรือผู้ช่วยดูแล

(3) **กรณีพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ.2550** มีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองผู้พิการเป็นหลัก โดยกำหนดแนวทางและปรับปรุงวิธีการในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการให้มีความเหมาะสม กำหนดสิทธิประโยชน์และความคุ้มครองคนพิการเพื่อมิให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมเพราะเหตุสภาพทางกายหรือสุขภาพ รวมทั้งให้คนพิการมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ ตลอดจนให้รัฐต้องสงเคราะห์คนพิการให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้

กรณีที่ผู้สูงอายุนั้นเป็นผู้พิการด้วย ก็จะได้รับ ความคุ้มครองในฐานะที่เป็นผู้พิการตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ.2550 ด้วย เช่น การกำหนดนโยบาย กฎ ระเบียบ มาตรการ โครงการ หรือวิธีปฏิบัติของหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน หรือบุคคลใดในลักษณะที่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการจะกระทำมิได้ ตามมาตรา 15 และมีสิทธิมีเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะตลอดจนสวัสดิการและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ ตามมาตรา 20 เช่น การบริการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยกระบวนการทางการแพทย์ และค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ค่าอุปกรณ์ เครื่องช่วยความพิการ และสื่อส่งเสริมพัฒนาการ เพื่อปรับสภาพทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือเสริมสร้างสมรรถภาพให้ดีขึ้น การยอมรับและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองอย่างเต็มที่ และมีประสิทธิภาพบนพื้นฐานแห่งความเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป ตลอดจนได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับคนพิการ การจัดสวัสดิการเบี้ยความพิการ ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนด การปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย การมีผู้ช่วยคนพิการ หรือการจัดให้มีสวัสดิการอื่นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด

ในขณะเดียวกัน ผู้ดูแลผู้สูงอายุในฐานะที่เป็นผู้ดูแลคนพิการ ได้แก่ บิดา มารดา บุตร สามี ภรรยา ญาติ พี่น้อง หรือบุคคลอื่นใดที่รับดูแลหรืออุปการะคนพิการ มีสิทธิได้รับการให้คำปรึกษา แนะนำ ฝึกอบรมทักษะ การเลี้ยงดู การจัดการศึกษา การส่งเสริมอาชีพและการมีงานทำ ตลอดจนความช่วยเหลืออื่นใด เพื่อให้พึ่งตนเองได้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดในระเบียบด้วย ตามมาตรา 20 วรรคสี่

กรณีผู้ช่วยดูแลในฐานะที่เป็นของผู้ช่วยคนพิการ ซึ่งเป็นบุคคลซึ่งให้ความช่วยเหลือคนพิการ เฉพาะบุคคลเพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจวัตรที่สำคัญในการดำรงชีวิต (อาจเป็นบุคคลเดียวกับผู้ดูแลคนพิการ) มีสิทธิได้รับการลดหย่อนหรือยกเว้นค่าบริการ ค่าธรรมเนียมตามระเบียบที่คณะกรรมการ

กำหนด ตามมาตรา 20 วรรคสอง และมีสิทธิได้รับการลดหย่อนภาษีหรือยกเว้นภาษี ตามที่กฎหมายกำหนด ตามมาตรา 20 วรรคห้า

(4) **กรณีพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522** มีเจตนารมณ์เพื่อให้มีกฎหมายให้ความคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคเป็นการทั่วไป โดยกำหนดหน้าที่ของผู้ประกอบธุรกิจการค้าและผู้ประกอบธุรกิจโฆษณาต่อผู้บริโภค เพื่อให้ความเป็นธรรมตามสมควรแก่ผู้บริโภค ตลอดจนจัดให้มีองค์กรของรัฐที่เหมาะสมเพื่อตรวจตรา ดูแล และประสานงานการปฏิบัติงานของส่วนราชการต่าง ๆ ในการให้ความคุ้มครองผู้บริโภค

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 กำหนดนิยาม “ผู้บริโภค” และ “ผู้ประกอบการ” ดังนี้

“ผู้บริโภค” หมายความว่า ผู้ซื้อหรือผู้ได้รับบริการจากผู้ประกอบธุรกิจหรือผู้ซึ่งได้รับการเสนอหรือการชักชวนจากผู้ประกอบธุรกิจเพื่อซื้อสินค้าหรือรับบริการและหมายความรวมถึงผู้ใช้สินค้าหรือผู้ได้รับบริการจากผู้ประกอบธุรกิจโดยชอบ แม้มิได้เป็นผู้เสียค่าตอบแทนก็ตาม

“ผู้ประกอบการ” หมายความว่า ผู้ขาย ผู้ผลิตเพื่อขาย ผู้ส่งหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อขายหรือผู้ซื้อเพื่อขายต่อซึ่งสินค้า หรือผู้ให้บริการ และหมายความรวมถึงผู้ประกอบการโฆษณาด้วย

ผู้สูงอายุในฐานะที่เป็นผู้บริโภค ย่อมมีสิทธิและได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 ด้วย กล่าวคือ หากเป็นธุรกิจด้านการดูแลผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุในฐานะผู้บริโภคจะมีสิทธิ คือ สิทธิที่จะได้รับข่าวสารรวมทั้งคำพรรณนาคุณภาพที่ถูกต้องและเพียงพอเกี่ยวกับบริการ สิทธิที่จะมีอิสระในการเลือกหาบริการ สิทธิที่จะได้รับความปลอดภัย สิทธิที่จะได้รับความเป็นธรรมในการทำสัญญา และสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาและชดเชยความเสียหาย แม้ว่าผู้สูงอายุนั้นจะไม่ได้เสียค่าใช้จ่ายก็ตาม ส่วนผู้ดูแลก็จะได้รับสิทธิในฐานะผู้บริโภคเช่นกัน แต่ไม่ได้กล่าวถึงสิทธิผู้ช่วยดูแลในฐานะที่เป็นผู้ประกอบการ มีเพียงมาตรการให้ผู้ประกอบธุรกิจปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดเพื่อคุ้มครองสิทธิผู้บริโภค

(5) **กรณีพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535** ซึ่งเป็นกฎหมายระดับพระราชบัญญัติที่ให้อำนาจฝ่ายบริหารในการออกประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ (ฉบับที่ 6) ซึ่งกำหนดให้ “การประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน” เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพนั้น เมื่อพิจารณาเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัตินี้พบว่ามีเจตนารมณ์ขยายขอบเขตการกำกับดูแลกิจการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสาธารณสุขในด้านต่าง ๆ กำหนดมาตรการกำกับดูแลและป้องกันเกี่ยวกับการอนามัยสิ่งแวดล้อม ปรับปรุงบทบัญญัติเกี่ยวกับการควบคุมให้มีลักษณะการกำกับดูแลและติดตาม และปรับปรุงอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่และบทกำหนดโทษให้สามารถบังคับให้มีการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายอย่างเคร่งครัด

กรณีพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 นี้จะคุ้มครองประชาชนซึ่งในกรณีนี้ คือ ผู้สูงอายุ ให้ได้รับความปลอดภัยด้านอนามัยและสิ่งแวดล้อมจากการให้บริการของผู้ดูแลหรือผู้ช่วยดูแล และมีการควบคุมกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้านให้ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งหลักเกณฑ์นี้จะถูกกำหนดโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นลำดับต่อไป

(6) **กรณีพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน พ.ศ. 2545** ซึ่งเป็นกฎหมายระดับพระราชบัญญัติที่ให้อำนาจฝ่ายบริหาร คือ คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน ในการออกประกาศเรื่อง มาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ สาขาอาชีพการดูแลผู้สูงอายุ โดยมีเจตนารมณ์ให้การพัฒนาฝีมือแรงงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม ให้นายจ้างหรือสถานประกอบกิจการมีส่วนร่วมในการพัฒนาฝีมือแรงงานมากขึ้นและให้มีการจัดตั้งกองทุนพัฒนาฝีมือแรงงานเพื่อสนับสนุนการพัฒนาฝีมือแรงงาน

กฎหมายนี้มีผลกระทบโดยตรงต่อการประกอบอาชีพของผู้ช่วยเหลือ ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพการปฏิบัติหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุโดยตรงด้วยเช่นกัน กล่าวคือ ผู้ช่วยดูแลจะต้องมีการพัฒนาฝีมือแรงงานให้ได้ตามมาตรฐานในด้านการดูแลผู้สูงอายุ อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติพบว่าการพัฒนาฝีมือแรงงานนี้ยังอยู่บนพื้นฐานของความสมัครใจ โดยไม่ได้มีสภาพบังคับแต่อย่างใด

(7) **กรณีพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550** ซึ่งเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกรอบนโยบายด้านสุขภาพของประเทศ ในมาตรา 46 บัญญัติให้คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติจัดทำธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ เพื่อใช้เป็นกรอบและแนวทางในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์และการดำเนินงานด้านสุขภาพของประเทศ เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ เมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบให้รายงานต่อสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาเพื่อทราบและประกาศในราชกิจจานุเบกษา

คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติได้จัดทำธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2552 เสร็จเรียบร้อยแล้ว และคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ.2552 วุฒิสภามีมติรับทราบเมื่อวันที่ 7 กันยายน พ.ศ.2552 และสภาผู้แทนราษฎรมีมติรับทราบเมื่อวันที่ 10 กันยายน พ.ศ.2552 และได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ.2552²⁶

ธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ได้มีแนวนโยบาย ยุทธศาสตร์ และการดำเนินงานด้านสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ ดังนี้

ข้อ 29 ให้รัฐและภาคส่วนต่างๆ พัฒนามาตรการทางการเงินการคลังเพื่อสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีของเด็ก เยาวชน สตรี ผู้พิการหรือทุพพลภาพ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาสในสังคม โดยเน้นการจัดการในระดับชุมชนเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาระบบสวัสดิการชุมชน กองทุนชุมชนและกิจกรรมชุมชนต่างๆ ที่หลากหลายเพื่อให้เกิดการสร้างเสริมสุขภาพอย่างเป็นองค์รวม

ข้อ 48 ให้รัฐส่งเสริมให้มีการพัฒนาระบบบริการสาธารณสุขสำหรับประชากรกลุ่มเป้าหมายเฉพาะและมีความจำกัดในเข้าถึงการบริการสาธารณสุข ได้แก่ เด็ก เยาวชน สตรี ผู้พิการหรือทุพพลภาพ ผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาสในสังคม อย่างเป็นระบบ ครบวงจร และมีประสิทธิภาพ

ข้อ 70 เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ ผู้ด้อยโอกาสในสังคม ต้องได้รับความคุ้มครองเป็นพิเศษตามสิทธิที่กฎหมายบัญญัติ และต้องได้รับโอกาสในการพัฒนา

²⁶ “ประกาศคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ เรื่อง ธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2552,” ราชกิจจานุเบกษา 126, ตอนพิเศษ 175 ง (2 ธันวาคม 2552): 57

ทักษะชีวิต รู้เท่าทันสื่อมีส่วนร่วมในการคุ้มครองผู้บริโภค ทั้งนี้การสื่อสารให้ข้อมูล ต้องมีความเหมาะสมตามวัยและสภาพของบุคคล เข้าถึงได้ง่าย เข้าใจง่าย และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

ข้อ 71 ในการคุ้มครองผู้บริโภค ให้รัฐดำเนินการดังต่อไปนี้

(4) ควบคุมการจัดบริการสาธารณสุขให้เด็ก เยาวชน ผู้พิการหรือทุพพลภาพ ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุได้เข้าถึง และใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตและติดต่อสัมพันธ์กับสังคมภายนอกอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

ดังนั้น จะเห็นว่าแนวนโยบาย ยุทธศาสตร์และการดำเนินงานด้านสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ ในธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2552 จะเป็นเรื่องการพัฒนามาตรการทางการเงินการคลังเพื่อสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพและคุณภาพชีวิต การส่งเสริมให้มีการพัฒนาระบบบริการสาธารณสุขอย่างเป็นระบบ ครบวงจร และมีประสิทธิภาพ การมีโอกาสในการพัฒนาทักษะชีวิต รู้เท่าทันสื่อมีส่วนร่วมในการคุ้มครองผู้บริโภค และการคุ้มครองผู้บริโภคในด้านการควบคุมการจัดบริการสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งจะต้องมีการติดตามหรือพัฒนาต่อไปว่าจะมีการกำหนดให้ครอบคลุมเรื่องผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุมากน้อยเพียงใด

เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2550 จะพบว่ากฎหมายจะมุ่งเน้นไปด้านกรอบและแนวทางในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์และการดำเนินงานด้านสุขภาพของประเทศ แม้จะมีการระบุถึงการคุ้มครองผู้สูงอายุ แต่ยังไม่มีการบังคับในส่วนผู้ช่วยดูแล อย่างไรก็ตาม มีสิ่งที่จะช่วยดูแลอาจต้องปรับตัวเพื่อตอบสนองนโยบายดังกล่าว เช่น การสนับสนุนบริการต่อผู้สูงอายุ การสนับสนุนหรือให้ข้อมูลที่ผู้สูงอายุสามารถเข้าใจได้ง่าย การจัดบริการสำหรับผู้สูงอายุ เป็นต้น

(8) พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2554 พระราชกฤษฎีกานี้อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ.2542 กำหนดให้มีการจัดตั้งสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพขึ้นเป็นองค์การมหาชน มีวัตถุประสงค์หลายประการ เช่น ส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มอาชีพหรือกลุ่มวิชาชีพในการจัดทำมาตรฐานอาชีพ ให้การรับรององค์กรที่มีหน้าที่รับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ เป็นศูนย์กลางข้อมูลเกี่ยวกับระบบคุณวุฒิวิชาชีพและมาตรฐานอาชีพ ส่งเสริม สนับสนุน และประสานความร่วมมือกับสถานศึกษา ศูนย์หรือสถาบันฝึกอบรมสถานประกอบการ หน่วยงานของรัฐ และองค์กรเอกชนในการเผยแพร่ระบบคุณวุฒิวิชาชีพและมาตรฐานอาชีพ

ส่วนที่จะมีผลกระทบต่อผู้ช่วยดูแล คือ ผู้ช่วยดูแลอาจจะต้องปฏิบัติตามมาตรฐานอาชีพที่กำหนดโดยสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) หรืออาจต้องได้รับการเทียบระดับคุณวุฒิของผู้ช่วยดูแล ซึ่งมีระดับคุณวุฒิวิชาชีพชั้น 1 ชั้น 2 ชั้น 3 ชั้น 4 และชั้น 5 เท่านั้น แต่ก็ไม่ได้มีสภาพบังคับว่าผู้ช่วยดูแลจะต้องผ่านการอบรมหรือได้รับมาตรฐานตามที่กำหนด

เมื่อพิจารณากฎหมายที่มีอยู่เหล่านี้ จะพบว่าเน้นไปที่การคุ้มครองผู้สูงอายุเป็นหลัก โดยเป็นการคุ้มครองผู้สูงอายุในฐานะที่เป็นผู้บริโภค การคุ้มครองด้านความปลอดภัยและด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม และการคุ้มครองนายจ้างของผู้ช่วยดูแล แต่ถ้าพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลผู้ช่วยดูแลเป็นหลัก จะพบว่ามีความหมายที่ควบคุมการปฏิบัติงานของผู้ช่วยดูแล คือ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 ซึ่งกำหนดให้การประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้านเป็นกิจการ

ที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ซึ่งจะมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกหลักเกณฑ์ขึ้นมากำกับอีกครั้ง ส่วนกฎหมายที่จะช่วยกำหนดคุณภาพมาตรฐานของผู้ช่วยดูแลแต่ยังไม่มีสภาพบังคับ คือ พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน พ.ศ. 2545 ซึ่งมีคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงานทำหน้าที่ เช่น กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน จัดทำมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติในสาขาอาชีพต่าง ๆ และพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2554 ซึ่งก็ได้กำหนดให้มีการส่งเสริมการจัดทำมาตรฐานอาชีพ และการเทียบระดับคุณวุฒิวิชาชีพ ส่งผลให้ขอบเขตการกำกับดูแลผู้ช่วยดูแลจึงต่างกัน การมีกฎหมายหลายฉบับ โดยที่กฎหมายแต่ละฉบับมีวัตถุประสงค์แตกต่างกัน ประกอบกับยังมีกฎหมายไม่ครบถ้วนในทุกเรื่อง ทำให้เกิดปัญหาทั้งในเรื่องขาดบูรณาการด้านกฎหมายเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุ และในเรื่องการไม่มีกฎหมายครอบคลุมในบางเรื่องไปพร้อมๆกัน

วิทยานิพนธ์นี้จะมุ่งไปที่ประเด็นหนึ่งของปัญหาดังกล่าวเป็นการเฉพาะ นั่นคือ การกำกับดูแลการประกอบอาชีพของผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุในรูปของการกำหนดมาตรฐานในการประกอบอาชีพผู้ช่วยดูแล

1.4 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1.4.1 เพื่อศึกษาบทบาทและสถานภาพทางกฎหมายของการประกอบอาชีพผู้ช่วยดูแลในประเทศไทยและต่างประเทศบางประเทศ
- 1.4.2 เพื่อศึกษาบทบาทของรัฐในการกำกับดูแลการประกอบอาชีพของผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุ
- 1.4.3 เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการกำหนดมาตรฐานการประกอบอาชีพผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุ
- 1.4.4 เพื่อให้ข้อเสนอแนะและแนวทางในการควบคุมกำกับดูแลการประกอบอาชีพผู้ช่วยดูแลในรูปแบบของกฎหมาย และข้อพิจารณาอื่นที่เหมาะสม เพื่อกำหนดมาตรฐานการประกอบอาชีพผู้ช่วยดูแล

1.5 ขอบเขตของการศึกษา

วิทยานิพนธ์เล่มนี้จะมุ่งเน้นศึกษาการกำกับดูแลการประกอบอาชีพของผู้ช่วยดูแลเฉพาะประเด็นการกำหนดมาตรฐานการประกอบอาชีพ ในฐานะที่เป็นพนักงานหรือบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและทักษะในการช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุ โดยเป็นผู้ช่วยของผู้ดูแลที่ไม่เป็นทางการ ได้แก่ คู่สมรส บุตรหลาน หรือญาติ โดยผู้ช่วยดูแลทำหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุในด้านการดูแลส่วนบุคคลที่ทำเป็นประจำ และสนับสนุนช่วยเหลือในการทำกิจวัตรประจำวัน

1.6 สมมติฐานการศึกษา

ปัจจุบันมีกฎหมายหลายฉบับเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้สูงอายุทั้งโดยตรงและโดยอ้อม กฎหมายแต่ละฉบับมีวัตถุประสงค์แตกต่างกัน ส่วนใหญ่มุ่งคุ้มครองผู้สูงอายุในมิติต่างๆ เพียงส่วนน้อยที่มุ่งควบคุมการประกอบอาชีพของผู้ดูแลและผู้ช่วยดูแล กฎหมายเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุยังขาดบูรณา

การและยังไม่ครอบคลุมในทุกเรื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านที่เป็นหน้าที่ของฝ่ายผู้ดูแล แม้การประกอบอาชีพจะเป็นสิทธิของผู้ช่วยดูแล แต่เนื่องจากรัฐมีหน้าที่ในการคุ้มครองผู้สูงอายุ รัฐจึงมีอำนาจในการแทรกแซงและควบคุมหรือกำกับดูแลการประกอบอาชีพของผู้ช่วยดูแลในเรื่องต่างๆ ในกรณีศึกษานี้ คือ เรื่องการควบคุมกำกับดูแลผู้ช่วยดูแลในรูปของการกำหนดมาตรฐานการประกอบอาชีพโดยใช้กฎหมาย

1.7 วิธีการดำเนินการศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงประยุกต์ ซึ่งเป็นการวิจัยแบบเอกสาร เป็นหลัก

1.8 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1.8.1 ทราบแนวโน้มหรือทิศทางมาตรฐานการประกอบอาชีพผู้ช่วยดูแลสุขภาพผู้สูงอายุของต่างประเทศ ซึ่งเป็นประโยชน์ในการนำมาพิจารณาประกอบแนวทางในการกำหนดมาตรฐานผู้ช่วยดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในประเทศไทย

1.8.2 ทราบทิศทางรูปแบบของกฎหมายและรูปแบบการควบคุมกำกับดูแลมาตรฐานการประกอบอาชีพผู้ช่วยดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในประเทศไทย ตลอดจนองค์กรที่ทำหน้าที่ควบคุมมาตรฐานการประกอบอาชีพผู้ช่วยดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ

1.8.3 ทราบแนวทางการพัฒนากฎหมายในการควบคุมมาตรฐานผู้ช่วยดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในประเทศไทย

บทที่ 2 หลักการและทฤษฎีทางกฎหมายที่สำคัญ

บทที่แล้วได้กล่าวถึงหน้าที่ในการดูแลผู้สูงอายุควรเป็นหน้าที่ของบุตรหลาน หรือญาติของผู้สูงอายุ แต่ถ้าผู้ดูแลไม่สามารถดูแลผู้สูงอายุได้อย่างเต็มที่ หรือในสังคมผู้สูงอายุซึ่งผู้สูงอายุส่วนหนึ่งอยู่เป็นโสดหรือไม่มีบุตรหลานก็อาจจะต้องมีผู้ช่วยดูแลเข้ามาช่วยในการดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งอาจจะต้องมีการกำหนดคุณสมบัติที่จำเป็นก่อนเข้าทำหน้าที่ อาจจะมีการกำหนดรูปแบบการควบคุมการปฏิบัติงาน การขึ้นทะเบียน การออกหนังสือรับรอง หรือการออกใบอนุญาตแล้วแต่กรณี ซึ่งวิธีการเหล่านี้จำเป็นต้องใช้มาตรการเข้ามาช่วยในการควบคุมกำกับด้วย ด้วยเหตุนี้จึงมีความจำเป็นต้องศึกษาถึงหลักการและทฤษฎีที่สำคัญต่าง ๆ เพื่อประยุกต์ใช้ในการกำหนดทิศทางของผู้ช่วยดูแล เช่น หน้าที่ในการดูแลผู้สูงอายุ เสรีภาพในการประกอบอาชีพของผู้ช่วยดูแล การจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพผู้ช่วยดูแลเพื่อประโยชน์ของคนส่วนใหญ่หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะ ความชอบด้วยกฎหมายในการควบคุมกำกับผู้ช่วยดูแล การทำหน้าที่ของผู้ช่วยดูแลจะต้องคำนึงถึงสิทธิผู้บริโภคในฐานะที่ผู้สูงอายุเป็นผู้บริโภค ซึ่งจะมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 หน้าที่ในการดูแลผู้สูงอายุ

หน้าที่ในการดูแลผู้สูงอายุนั้น มีส่วนที่ได้รับอิทธิพลจากศาสนา เช่น ศาสนาพุทธมีสอนเรื่องมงคลสูตรซึ่งหนึ่งในนั้นมีเรื่องการบำรุงบิดามารดา และการสงเคราะห์ญาติถือว่าเป็นหนึ่งในสิ่งที่ดีหรือสิ่งที่เป็นมงคล และมีพุทธสุภาษิตที่ว่าความกตัญญูต่อกเวทที่เป็นเครื่องหมายของคนดี ศาสนาคริสต์สอนให้นับถือบิดามารดา

มาตรการด้านกฎหมายกรณีของประเทศไทย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1563 บัญญัติให้ “บุตรจำต้องอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดา” ส่วนในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 307 บัญญัติความผิดฐานทอดทิ้งคนป่วยหรือคนชรา กล่าวคือ “ผู้ใดมีหน้าที่ตามกฎหมายหรือตามสัญญาต้องดูแลผู้ซึ่งพึ่งตนเองมิได้ เพราะอายุ ความป่วยเจ็บ กายพิการหรือจิตพิการ ทอดทิ้งผู้ซึ่งพึ่งตนเองมิได้นั้นเสียโดยประการที่น่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” ถ้าเป็นเหตุให้ผู้ถูกทอดทิ้งถึงแก่ความตาย หรือรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 290 มาตรา 297 หรือมาตรา 298 นั้น กรณีของต่างประเทศโดยเฉพาะประเทศที่ใกล้เคียงอย่างประเทศสิงคโปร์ก็มี Maintenance of Parents Act of 1995 กำหนดให้บุตรมีหน้าที่ดูแลบิดามารดา โดยบิดามารดาที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป สามารถฟ้องเรียกเงินค่าเลี้ยงดูจากบุตรของตนได้

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า หน้าที่ในการดูแลผู้สูงอายุโดยหลักแล้วจะเป็นบุตรของผู้สูงอายุเอง บุคคลภายนอกจึงไม่มีหน้าที่เข้ามาดูแลผู้สูงอายุ หากจะเข้ามาเกี่ยวข้องในการดูแลผู้สูงอายุจะเข้ามาในฐานะของการประกอบอาชีพในการช่วยดูแลผู้สูงอายุ

เมื่อมีการประกอบอาชีพก็ต้องมีบทบาทหน้าที่ของผู้ประกอบอาชีพ ซึ่งบางครั้งกฎหมายก็ไม่ได้ระบุไว้โดยตรงหรือโดยชัดแจ้งว่าบุคคลเหล่านั้นจะต้องมีหน้าที่อย่างไรมาก เนื่องจากปล่อยให้

เป็นเสรีภาพในการประกอบอาชีพ หรือเป็นไปตามสัญญาระหว่างผู้ดูแลซึ่งเป็นบุตรหลานหรือญาติของผู้สูงอายุกับผู้ประกอบอาชีพซึ่งในกรณีนี้คือผู้ช่วยดูแล และหากการประกอบอาชีพนั้นไม่ได้เป็นไปตามสัญญา ปฏิบัติต่อผู้สูงอายุอย่างไม่เหมาะสม หรือไม่มีมาตรฐานในการปฏิบัติหน้าที่ที่ชัดเจน รัฐก็มีหน้าที่เข้ามาควบคุมกำกับการทำหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุโดยการออกกฎหมายหรือมาตรการต่าง ๆ เข้ามากำกับผู้ช่วยดูแล

อีกกรณีหนึ่งหากผู้สูงอายุไม่มีผู้ดูแลซึ่งเป็นบุตรหลานหรือญาติเลย รัฐก็ต้องมีหน้าที่เข้ามาดูแลผู้สูงอายุซึ่งเป็นไปตามหลักการที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ หรือตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 มาตรา 11 ซึ่งกำหนดให้ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุน การจัดที่พักอาศัย อาหารและเครื่องนุ่งห่มให้ตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง และมีการกำหนดบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพของผู้สูงอายุ

2.2 หลักเสรีภาพในการประกอบอาชีพ

เมื่อมีการประกอบอาชีพผู้ช่วยดูแล สิ่งที่เป็นหลักประกันในการประกอบอาชีพอย่างหนึ่ง คือ การมีเสรีภาพในการประกอบอาชีพ ซึ่งจะเป็หลักประกันว่าการประกอบอาชีพผู้ช่วยดูแลนั้นจะไม่ถูกรัฐเข้ามาแทรกแซงหรือมีมาตรการในการควบคุมกำกับดูแลให้เป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพ

หลักเสรีภาพในการประกอบอาชีพนั้น ได้มีการยอมรับในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) คือ ประกาศเจตนารมณ์ในการรับรองสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ และเป็นเอกสารหลักด้านสิทธิมนุษยชนฉบับแรก ซึ่งที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติได้ให้การรับรองตามข้อมติที่ 217A (III) เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ.2491 โดยไทยออกเสียงสนับสนุนในมาตรา 23 กล่าวถึงทุกคนมีสิทธิในการทำงาน เลือกรทำงานได้โดยเสรี โดยมีเงื่อนไขการทำงานที่พอใจ และการคุ้มครองจากการว่างงาน อีกทั้งมาตรา 30 ก็ได้ระบุไว้ว่า ไม่มีบทใดในปฏิญญานี้ที่จะอนุমানว่ามีสิทธิใด ๆ แก่รัฐ หมู่คน หรือบุคคล ในอันที่จะดำเนินกิจกรรมใด ๆ หรือปฏิบัติการใด ๆ อันมุ่งต่อการทำลายสิทธิและเสรีภาพ ดังกำหนดไว้ ณ ที่นี้²⁷

นอกจากนี้ยังมีกฎบัตรสิทธิขั้นพื้นฐานของสหภาพยุโรป (Charter of Fundamental Rights of the European Union) ซึ่งประกาศใช้เมื่อ พ.ศ.2543 ในมาตรา 15 ซึ่งเป็นเรื่องเสรีภาพในการเลือกประกอบอาชีพและสิทธิที่จะได้รับการจ้างงาน กล่าวคือ ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการจ้างงาน และเลือกประกอบอาชีพโดยเสรี หรือได้รับการยอมรับในการประกอบอาชีพ อีกทั้งมาตรา 54 ของปฏิญญานี้ก็ได้ระบุไว้ทำนองเดียวกันกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน มาตรา 30 คือ ไม่อนุมานว่ามีสิทธิหรือกิจกรรมใดมุ่งต่อการทำลายสิทธิและเสรีภาพตามที่กำหนดในกฎบัตรนี้

เมื่อพิจารณาปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) และกฎบัตรสิทธิขั้นพื้นฐานของสหภาพยุโรป (Charter of Fundamental Rights of the European Union) จะพบว่าหลักการ คือ หลักเสรีภาพในการประกอบอาชีพ ซึ่งไม่มีกิจกรรมหรือ

²⁷ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights), (กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2550), หน้า 3, 34, 44

ปฏิบัติการใดสามารถจำกัดการประกอบอาชีพได้ และเป็นหลักประกันทางด้านสิทธิมนุษยชน ตลอดจนสิทธิขั้นพื้นฐาน

กรณีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 43 วรรคแรก ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม” ดังนั้น จะพบว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้มีการรับรองเสรีภาพและการจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพ

หากกล่าวถึงประเด็นการดูแลผู้สูงอายุซึ่งโดยหลักแล้วเป็นหน้าที่ของบุตรผู้สูงอายุหรืออาจเป็นญาติของผู้สูงอายุซึ่งไม่ถือว่าการดูแลลักษณะนั้นเป็นการประกอบอาชีพ แต่เมื่อมีบุคคลซึ่งไม่มีหน้าที่ในการดูแลผู้สูงอายุได้เข้ามาเพื่อทำหน้าที่ช่วยดูแลผู้สูงอายุ ทำให้ต้องเข้ามาเกี่ยวข้องกับฐานะการประกอบอาชีพผู้ช่วยดูแล ซึ่งก็เป็นเสรีภาพของบุคคลนั้นว่าจะเลือกทำหน้าที่ช่วยดูแลผู้สูงอายุให้เป็นการประกอบอาชีพหรือไม่ หรือเลือกที่จะทำอาชีพหรือเลิกทำอาชีพนี้เมื่อใดก็ได้ โดยที่การประกอบอาชีพนั้นจะไม่ถูกจำกัดหรือมีการทำลายเสรีภาพในการประกอบอาชีพนี้

2.3 หลักประโยชน์สาธารณะ

แม้ว่าหน้าที่ในการดูแลผู้สูงอายุจะเป็นหน้าที่ของบุตรผู้สูงอายุหรือญาติของผู้สูงอายุ แต่เนื่องจากรัฐมีหน้าที่ในการคุ้มครองผู้สูงอายุ รัฐจึงมีอำนาจในการแทรกแซงและควบคุมหรือกำกับดูแลการประกอบอาชีพของผู้ช่วยดูแล กำหนดหน้าที่เกี่ยวกับผู้ช่วยดูแลเพื่อเป็นการตอบสนองต่อประโยชน์สาธารณะ

หลักประโยชน์สาธารณะนี้ เป็นหลักการที่กล่าวถึงการดำเนินการของรัฐหรือการดำเนินกิจกรรมของรัฐจะต้องตอบสนองความต้องการของคนส่วนใหญ่ ไม่ได้ตอบสนองความต้องการของผู้ดำเนินการเอง²⁸

สิ่งที่จะเรียกว่าเป็นความต้องการของคนส่วนใหญ่นั้น จะเป็นความต้องการของแต่ละคนที่แสดงออกมารวมกันและมีจำนวนมากพอที่จะเป็นจำนวนส่วนใหญ่ในสังคมทำให้ความต้องการของแต่ละคนนั้นถูกยกระดับขึ้นเป็นประโยชน์สาธารณะ

แต่กรณีของผู้ช่วยดูแลนั้น หากเป็นความต้องการของผู้สูงอายุที่เรียกร้องให้มีการกำกับดูแลผู้ช่วยดูแลหรือมีองค์กรที่ชัดเจนเข้ามาควบคุมดูแล จะพบว่าจำนวนผู้สูงอายุในปัจจุบันอาจมีจำนวนไม่มากพอที่จะเป็นส่วนใหญ่ในสังคมซึ่งไม่เพียงพอเรียกร้องให้เรื่องนี้เป็นประโยชน์สาธารณะได้ เช่นเดียวกับผู้ที่จะมาทำอาชีพผู้ช่วยดูแลซึ่งเรียกร้องให้มีกฎหมายเข้ามาคุ้มครองการทำอาชีพหรือมีส่วนช่วยในการสนับสนุนความก้าวหน้าของอาชีพอาจมีจำนวนไม่มากพอที่จะเป็นส่วนใหญ่ในสังคม แต่ในอนาคตของสังคมผู้สูงอายุซึ่งมีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ หากรวมกับความต้องการของญาติผู้ดูแลผู้สูงอายุหรือผู้จะทำอาชีพผู้ช่วยดูแลด้วยแล้วก็จะยิ่งทำให้เพิ่มความต้องการนั้นจนยกระดับความต้องการนั้นให้เป็นความต้องการของคนส่วนใหญ่ ส่งผลให้การดำเนินกิจกรรม

²⁸ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, กฎหมายมหาชน เล่ม 3. ที่มาและนิติวิธี. (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2538), หน้า 333 – 347

ของรัฐในการควบคุมกำกับดูแลผู้ช่วยดูแลเป็นการทำเพื่อประโยชน์สาธารณะไปด้วย กรณีนี้จะเป็นการแสดงถึงความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

อย่างไรก็ตามการกำหนดเรื่องใดว่าเป็นประโยชน์สาธารณะนั้น อาจมีองค์กรซึ่งเป็นผู้ชี้หรือผู้กำหนดว่าเรื่องใดเป็นประโยชน์สาธารณะ ซึ่งผู้ที่เหมาะสมที่จะทำหน้าที่นี้ คือ รัฐสภา เนื่องจากเป็นผู้แทนของปวงชน การกำหนดของผู้แทนปวงชนที่ได้แสดงออกมาแล้ว ย่อมถือเป็นการแสดงออกของคนในสังคมหรือเป็นการแสดงออกของความต้องการของประชาชนด้วย หากรัฐสภามีการตรากฎหมายใดก็ถือว่ากฎหมายนั้นเป็นสิ่งที่เป็ประโยชน์สาธารณะด้วย

เมื่อเป็นความต้องการของคนส่วนใหญ่ในสังคมหรือเป็นประโยชน์สาธารณะแล้ว ก็จะต้องมีองค์กรซึ่งจะต้องทำหน้าที่ตอบสนองความต้องการของคนในสังคมด้วย หากมีกฎหมายกำหนดให้องค์กรใดทำหน้าที่ตอบสนองประโยชน์สาธารณะ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือเป็นผู้มีหน้าที่เข้ามาจัดการประโยชน์สาธารณะ องค์กรนั้นก็ต้องมีหน้าที่ปฏิบัติตาม ไม่สามารถเลือกใช้ดุลพินิจว่าจะดำเนินการหรือไม่ดำเนินการเพื่อตอบสนองความต้องการของคนในสังคม

ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า หากรัฐมีการดำเนินการเพื่อตอบสนองความต้องการของคนส่วนใหญ่แล้ว โดยไม่ได้เป็นการตอบสนองความต้องการของผู้ดำเนินการเอง สิ่งที่มีการดำเนินการนั้นก็จะเป็นประโยชน์สาธารณะ หรือถ้ามีการตรากฎหมายในเรื่องใด เรื่องนั้นก็จะเป็นประโยชน์สาธารณะด้วยเช่นกัน

การใช้หลักประโยชน์สาธารณะในควบคุมกำกับผู้ช่วยดูแล

ประเด็นที่ควรพิจารณาโดยการใช้หลักความชอบด้วยกฎหมายเข้ามาประยุกต์ใช้ในการออกมาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้ช่วยดูแล สามารถนำมาปรับใช้ได้ดังนี้

1. การออกมาตรการควบคุมกำกับผู้ช่วยดูแลต้องเป็นการตอบสนองความต้องการของคนส่วนใหญ่ในสังคม ไม่ได้ตอบสนองความต้องการของผู้ออกกฎเกณฑ์ควบคุมกำกับเอง
2. ควรออกเป็นกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติเพื่อกำกับผู้ช่วยดูแล เนื่องจากมีรัฐสภาในฐานะที่เป็นผู้แทนปวงชน สามารถใช้สิทธิแสดงออกว่าสิ่งใดที่เป็นประโยชน์สาธารณะได้
3. ต้องมีองค์กรหรือหน่วยงานเพื่อกอจัดจการประโยชน์สาธารณะ กล่าวคือ มีองค์กรซึ่งทำหน้าที่ในการจัดการหรือควบคุมกำกับผู้ช่วยดูแล

2.4 การจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพโดยอาศัยหลักประโยชน์สาธารณะ กรณีการกำกับดูแลผู้ช่วยดูแล

แม้ว่าการประกอบอาชีพจะเป็นเสรีภาพ แต่ถ้าหากไม่มีการควบคุมหรือจำกัดการประกอบอาชีพบางอย่างก็อาจจะทำให้เกิดความเสียหายต่อสาธารณะตามมาได้ ไม่ว่าจะเป็นความเสียหายต่อด้านความมั่นคงของชาติ เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม สุขภาพ การแข่งขันด้านการค้า ตลอดจนศีลธรรมอันดีของประชาชน เช่น ผู้ประกอบวิชาชีพที่ต้องเกี่ยวข้องกับสุขภาพร่างกายของมนุษย์ หากไม่มีความรู้ในการประกอบอาชีพแล้วก็จะทำให้ผู้รับบริการเกิดความพิการหรือเสียชีวิตได้

กรณีของผู้ช่วยดูแลก็เช่นกัน หากปล่อยให้เป็เสรีภาพในการประกอบอาชีพหรือเป็นไปตามสัญญา หากไม่ได้มีการปฏิบัติตามสัญญา มีการล่วงละเมิดผู้สูงอายุ ไม่มีมาตรฐานในการปฏิบัติหน้าที่

ที่ชัดเจน รัฐก็มีหน้าที่เข้ามาควบคุมกำกับการทำงานที่ดูแลผู้สูงอายุโดยการออกกฎหมายหรือมาตรการต่าง ๆ เข้ามากำกับผู้ช่วยเหลือ

ด้วยเหตุนี้ จึงมีแนวคิดที่จะต้องมีการจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพดังกล่าวเท่าที่จำเป็นขึ้น แต่การอ้างเหตุที่จะจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพนั้น จะอ้างหลักประโยชน์สาธารณะเพื่อเป็นเหตุในการจำกัดเสรีภาพ นั้นหมายความว่า การจำกัดเสรีภาพในครั้งนี้จะเพิ่มขึ้นเพื่อประโยชน์ส่วนรวม สนองตอบต่อประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ เพื่อรักษาความสงบสุขของสังคม

รูปแบบการจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพในต่างประเทศที่สำคัญ 3 รูปแบบ คือ²⁹

(1) การขึ้นทะเบียน (registration) ซึ่งไม่ได้มีมาตรการบังคับการทำงาน เป็นการควบคุมที่มีความเข้มงวดน้อยที่สุด รูปแบบโดยหลักเป็นการตรวจสอบจำนวนของผู้ทำอาชีพ หรือไว้ใช้ประโยชน์ในการติดตามผู้ประกอบอาชีพ แต่ผู้ที่ขึ้นทะเบียนอาจถูกเก็บค่าธรรมเนียม หรือมีมาตรการทางภาษี

(2) การได้รับหนังสือรับรอง (certification) หน่วยงานภาครัฐอาจมีหนังสือรับรองเป็นรายบุคคลเกี่ยวกับด้านทักษะ ก่อนได้รับหนังสือรับรองอาจจะมีการทดสอบหรือมีกระบวนการรับประกันคุณภาพด้วยวิธีอื่น แต่อาจจะได้ไม่มีการป้องกันการปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ทักษะนั้นในการประกอบอาชีพ เช่น อาจไม่ได้ห้ามคนที่ไม่ได้มีหนังสือรับรองเข้ามาประกอบอาชีพ ส่วนผู้ได้รับหนังสือรับรองอาจได้รับสิทธิในการลงชื่อในคำรับรองบางอย่างได้

(3) การได้รับใบอนุญาต (licensing) ต้องได้รับใบอนุญาตจากองค์กรที่มีอำนาจให้ใบอนุญาตเพื่อจะให้สามารถทำงานได้ ใบอนุญาตนี้มีลักษณะเป็นทางการ อาจจะต้องมีการทดสอบเพื่อรับประกันว่าผู้ได้รับใบอนุญาตมีศักยภาพในการแข่งขันหรือการทำงานได้ มีบทลงโทษตามกฎหมายหากไม่ได้รับอนุญาต เช่น บทลงโทษจำคุกหรือปรับหรือทั้งจำทั้งปรับ นอกจากนี้ใบอนุญาตยังใช้เป็นมาตรการในการควบคุมจำนวนผู้ที่ทำงานอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ต้องพึงระวังเมื่อมีการจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพ คือ การสามารถใช้เป็นแนวทางในการผูกขาดการประกอบอาชีพได้ เมื่อมีผู้ประกอบอาชีพในตลาดแรงงานน้อยก็ทำให้มีความต้องการแรงงานที่สูง ส่งผลให้ค่าจ้างในการทำงานสูงได้ ซึ่งจะกระทบต่อค่าใช้จ่ายของประชาชนทั่วไปซึ่งใช้บริการจากอาชีพนั้น ดังนั้นจึงต้องมีชั่งน้ำหนักประโยชน์ที่จะได้รับจากการควบคุมการประกอบอาชีพด้วย

กรณีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 กล่าวถึงเสรีภาพในการประกอบอาชีพตามมาตรา 43 วรรคแรก ในขณะที่เดียวกันก็กล่าวถึงการจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพไว้ในมาตรา 43 วรรคสอง ดังนี้

“การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ การคุ้มครองประชาชนในด้านสาธารณสุข การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การจัดระเบียบการประกอบอาชีพ การคุ้มครองผู้บริโภค การผังเมือง การรักษา

²⁹ Milton Friedman, *Capitalism and Freedom: Chapter IX Occupational Licensure*[Online], 25 May 2014. Source http://books.cat-v.org/economics/capitalism-and-freedom/chapter_09

ทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม สวัสดิภาพของประชาชน หรือเพื่อป้องกันการผูกขาดหรือขัดขวางการแข่งขัน”

แม้ว่าการประกอบอาชีพ ถือว่าเป็นเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 43 มาตรานี้ใช้กับบุคคลทุกคนที่อยู่ในประเทศไทย ไม่ว่าจะมิใช่สัญชาติไทยหรือไม่ก็ตาม แต่ก็มี การอ้างการจำกัดเสรีภาพโดยการอ้างหลักประโยชน์สาธารณะ โดยบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 43 วรรคสอง กล่าวคือ ต้องมีการอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย และต้องมีเหตุผลในการจำกัดเสรีภาพ ดังต่อไปนี้ คือ

- (1) การรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ
- (2) การคุ้มครองประชาชนในด้านสาธารณสุข
- (3) การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน
- (4) การจัดระเบียบการประกอบอาชีพ
- (5) การคุ้มครองผู้บริโภค
- (6) การผังเมือง
- (7) การรักษาทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม
- (8) สวัสดิภาพของประชาชน
- (9) เพื่อป้องกันการผูกขาดหรือขัดขวางการแข่งขัน

ดังนั้น การจำกัดเสรีภาพต้องเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด รูปแบบการจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพจึงเป็นการทำเพื่อประโยชน์สาธารณะได้ หากการออกกฎหมายเป็นเจตนาธรรมที่ผู้แทนปวงชนได้แสดงเจตนาออกมา และการดำเนินการดังกล่าวไม่ได้ทำเพื่อประโยชน์ของผู้ดำเนินการแต่เป็นการดำเนินการเพื่อส่วนรวม

การกำหนดมาตรฐานผู้ช่วยเหลือแก่กัน แม้ว่าในมุมมองหนึ่งจะมองว่าเป็นการกำหนดเพื่อประโยชน์ของเอกชน แต่ถ้าผู้ช่วยเหลือไม่มีมาตรฐานในการดูแล รัฐจำเป็นต้องเข้ามาแทรกแซงเพื่อช่วยให้การดูแลมีมาตรฐาน คุ้มครองความปลอดภัยต่อสุขภาพและความปลอดภัยของประชาชน เพื่อเป็นการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ โดยตอบสนองความต้องการของคนส่วนใหญ่ หรือผ่านกระบวนการตราเป็นกฎหมายซึ่งควบคุมในเรื่องมาตรฐานการประกอบอาชีพ เช่น ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการประกอบอาชีพ พ.ศ. หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

การจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพในควบคุมกำกับผู้ช่วยเหลือ

1. ต้องมีการอ้างอิงกฎหมายที่ให้อำนาจในการจำกัดเสรีภาพของผู้ช่วยเหลือ และให้เหตุผลในการจำกัดเสรีภาพ
2. รูปแบบการจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพผู้ช่วยเหลือ สามารถเลือกได้ 3 วิธี คือ การขึ้นทะเบียน การได้รับหนังสือรับรอง การได้รับใบอนุญาต
 - 2.1 หากต้องการแค่ตรวจสอบจำนวนหรือเพื่อประโยชน์ในการติดตามผู้ประกอบการอาชีพ สามารถใช้วิธีการขึ้นทะเบียนผู้ประกอบการอาชีพผู้ช่วยเหลือ
 - 2.2 หากต้องการให้ผู้ช่วยเหลือมีความรู้ความสามารถก่อนเข้าปฏิบัติหน้าที่สามารถเลือกใช้วิธีการได้รับหนังสือรับรองหรือได้รับใบอนุญาต แต่ความแตกต่างระหว่างหนังสือรับรองกับ

ใบอนุญาตต่างกันตรงที่หนังสือรับรองเป็นมาตรการควบคุมก่อนเข้าปฏิบัติหน้าที่แต่ไม่ได้ควบคุมภายหลังจากที่ได้รับหนังสือรับรองไปแล้วว่ายังมีการปฏิบัติหน้าที่ได้ตามที่หนังสือรับรองกำหนดหรือไม่ แต่ถ้าหากเป็นใบอนุญาตสามารถควบคุมกำกับหลังจากที่ได้รับใบอนุญาตไปแล้วได้

2.3 หากต้องการมีบทลงโทษอย่างเข้มงวดต่อผู้ช่วยเหลือที่ไม่ได้มีความรู้ความสามารถแต่เข้ามาประกอบอาชีพหรือต้องการจำกัดจำนวนคนที่เข้ามาประกอบอาชีพ ควรใช้วิธีให้ได้รับใบอนุญาตก่อนการประกอบอาชีพ

2.5 หลักความชอบด้วยกฎหมาย

การออกกฎหมายในการกำกับดูแลผู้ช่วยเหลือจะต้องมีความชอบธรรม นั้นหมายความว่าสิ่งที่จะเป็นหลักประกันในด้านความชอบธรรมนั้น จะต้องคำนึงถึงหลักความชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์ กล่าวถึงหลักความชอบด้วยกฎหมายเป็นหลักการที่ว่าการกระทำทุกอย่างขององค์กรรัฐต้องชอบด้วยรัฐธรรมนูญและกฎหมาย หลักการนี้เป็นหลักประกันถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชน การกระทำของรัฐจะต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย ขณะเดียวกันก็เป็นการจำกัดการใช้อำนาจของรัฐเองด้วย³⁰

หลักความชอบด้วยกฎหมายสามารถแบ่งออกได้ ดังนี้

(1) หลักความชอบด้วยกฎหมายในทางเนื้อหา

บรรเจิด สิงคะเนติ กล่าวถึงหลักความชอบด้วยกฎหมายในทางเนื้อหา ซึ่งประกอบด้วย หลักความแน่นอนของกฎหมาย หลักห้ามกฎหมายมิให้มีผลย้อนหลัง และหลักพอสมควรแก่เหตุ หรือ หลักความได้สัดส่วน³¹

(1.1) หลักความแน่นอนของกฎหมาย

หลักการนี้เป็นหลักการเพื่อเป็นหลักประกันของประชาชนว่าการกระทำการดำเนินการ การเรียกร้อง ความประพฤติของตนเอง ถูกต้องตามกฎหมายเป็นไปตามเงื่อนไขที่กฎหมายใช้บังคับอยู่ ไม่ได้เป็นการละเมิดหรือฝ่าฝืนต่อกฎหมาย หลักความแน่นอนของกฎหมายนี้ยังประกอบด้วย

(ก) หลักความชัดเจนของกฎหมาย กล่าวคือ กฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติ หรือกฎหมายลำดับรองของฝ่ายบริหาร จะต้องมีความชัดเจนเพียงพอว่าสิ่งใดที่สามารถกระทำได้ สิ่งใดที่สามารถกระทำไม่ได้³²

เมื่อพิจารณาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 29 ซึ่งบัญญัติว่า

³⁰ เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์, หลักพื้นฐานกฎหมายมหาชน (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2556), หน้า 452-453

³¹ บรรเจิด สิงคะเนติ, หลักพื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2552), หน้า 26-28, 270 – 293

³² บรรเจิด สิงคะเนติ, เรื่องเดียวกัน, หน้า 26

มาตรา 29 การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ จะกระทำมิได้เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้

กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป และไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย

บทบัญญัติในวรรคหนึ่งและวรรคสองให้นำมาใช้บังคับกับกฎหมายที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายด้วยโดยอนุโลม

จากบทบัญญัติดังกล่าว จะพบหลักความชัดเจนของกฎหมายในประเด็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพว่าต้องอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมาย กล่าวคือ รัฐธรรมนูญมาตราใดให้อำนาจในการตรากฎหมายหรือมาตราใดให้อำนาจในการจำกัดสิทธิเสรีภาพ ความชัดเจนของกฎหมายนี้รวมถึงกฎหมายที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายด้วย เช่น ต้องอ้างอิงอำนาจตามรัฐธรรมนูญในขณะเดียวกันก็ต้องอ้างอิงในพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องด้วย

(ข) หลักคุ้มครองความสุจริต หลักนี้เป็นหลักคุ้มครองผู้ดำเนินการโดยสุจริต หากผู้รับคำสั่งทางปกครองเชื่อว่าคำสั่งนั้นชอบด้วยกฎหมาย แม้จะมีคำสั่งเพิกถอนคำสั่งทางปกครองที่ให้ประโยชน์แก่ผู้ปกครอง ก็ให้นำหลักการนี้มาคุ้มครองผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการยกเลิกคำสั่งทางปกครองดังกล่าว

(1.2) หลักห้ามกฎหมายมิให้มีผลย้อนหลัง

หลักการนี้เป็นหลักการที่เรียกร้องไม่ให้กฎหมายมีผลย้อนหลังไปเป็นโทษต่อเหตุการณ์ที่สิ้นสุดไปแล้ว แต่ถ้าย้อนหลังในทางที่เป็นคุณนั้นไม่มีข้อห้าม แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาตามหลักการความแน่นอนของกฎหมายและหลักคุ้มครองความสุจริตด้วย³³

(1.3) หลักพอสมควรแก่เหตุ หรือ หลักความได้สัดส่วน

หลักการนี้ เป็นหลักการที่ช่วยตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐมิให้มีการใช้อำนาจเกินขอบเขตหรือมีการใช้อำนาจตามอำเภอใจ หลักพอสมควรแก่เหตุนี้มีหลักการที่สำคัญ 3 ประการ คือ หลักความเหมาะสม หลักความจำเป็น และหลักความได้สัดส่วนในความหมายอย่างแคบ³⁴

(ก) หลักความเหมาะสม เป็นมาตรการที่สามารถทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ได้

³³ บรรเจิด สิงคะเนติ, เรื่องเดียวกัน, หน้า 27

³⁴ บรรเจิด สิงคะเนติ, เรื่องเดียวกัน, หน้า 28, 284-285

(ข) หลักความจำเป็น เป็นมาตรการที่อาจบรรลุวัตถุประสงค์ได้ และเป็นมาตรการที่อาจทำให้เกิดผลกระทบน้อยที่สุด หรือเกิดผลกระทบต่อสิทธิขั้นพื้นฐานน้อยที่สุด

(ค) หลักความได้สัดส่วนในความหมายอย่างแคบ เป็นมาตรการที่ต้องไม่อยู่นอกเหนือความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์และวิธีการ และจะต้องชั่งน้ำหนักระหว่างประโยชน์มหาชนที่จะได้รับกับประโยชน์ของเอกชนที่จะเสียไป

(2) หลักความชอบด้วยกฎหมายในทางรูปแบบ

เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์ กล่าวถึงหลักความชอบด้วยกฎหมายในเกณฑ์รูปแบบ คือ การใช้อำนาจในการตรากฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติจะต้องไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และรูปแบบอันเป็นหลักประกันการจำกัดสิทธิเสรีภาพ มีดังต่อไปนี้³⁵

1. กฎหมายที่จำกัดสิทธิเสรีภาพต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป และไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง
2. การจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนต้องมีความชัดเจนและแน่นอน
3. กฎหมายที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนจะต้องไม่มีผลใช้บังคับย้อนหลังเป็นโทษ
4. กฎหมายที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพไม่ได้
5. การจำกัดสิทธิและเสรีภาพต้องกระทำเท่าที่จำเป็นหรือมิให้กระทำเกินกว่าเหตุ ปฏิบัติตามหลักพอสมควรแก่เหตุ หลักความได้สัดส่วน
6. การจำกัดสิทธิเสรีภาพจะต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายจำกัดสิทธิ

(3) หลักความชอบด้วยกฎหมายในทางกระบวนการ

หลักการนี้กล่าวถึงนิติกรรมทางปกครองหรือการกระทำทางปกครองจะต้องมีการดำเนินการตามขั้นตอนที่ถูกต้อง หากไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ขั้นตอนอันเป็นสาระสำคัญแล้วจะส่งให้นิติกรรมทางปกครองนั้นไม่สมบูรณ์ ส่งผลให้นิติกรรมทางปกครองนั้นเสียไปได้³⁶

หากนำหลักการนี้มาใช้กับผู้ช่วยดูแล กรณีที่มีการกำหนดหลักเกณฑ์หรือขั้นตอนอันเป็นสาระสำคัญซึ่งจะต้องดำเนินการ ก็ต้องมีการปฏิบัติตามด้วย

³⁵ เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์, หลักพื้นฐานกฎหมายมหาชน, หน้า 459

³⁶ เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์, เรื่องเดียวกัน, หน้า 467

การใช้หลักความชอบด้วยกฎหมายในควบคุมกำกับผู้ช่วยดูแล

เมื่อจะมีการควบคุมกำกับผู้ช่วยดูแลโดยใช้มาตรการทางกฎหมาย ประเด็นที่ควรพิจารณาอย่างหนึ่ง คือ การใช้หลักความชอบด้วยกฎหมายเข้ามาประยุกต์ใช้ในการออกมาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยสามารถนำมาปรับใช้ได้ดังนี้

1. การกำหนดหลักเกณฑ์ทางกฎหมายต่อผู้ช่วยดูแล จะต้องคำนึงถึงหลักการตามรัฐธรรมนูญ จะต้องไม่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ เนื่องจากจะใช้บังคับไม่ได้ จะต้องกระทบกระเทือนต่อสิทธิและเสรีภาพให้น้อยที่สุด การตรากฎหมายหรือออกมาตรการทางกฎหมายจะต้องอ้างอิงกฎหมายที่ให้อำนาจ ซึ่งในที่นี้คือกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติ แต่เนื้อหาในพระราชบัญญัตินั้นจะต้องมีการจำกัดสิทธิและเสรีภาพเท่าที่จำเป็นและจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพไม่ได้

2. กฎหมายนั้นจะต้องไม่เลือกปฏิบัติกับผู้ช่วยดูแลบางกลุ่มแต่ไม่ใช้กับผู้ช่วยดูแลอีกบางกลุ่ม แม้ว่าจะทำหน้าที่ลักษณะเดียวกัน หรือกำหนดให้ใช้เลือกใช้บังคับเฉพาะเหตุการณ์นี้ แต่ไม่ใช้บังคับกับเหตุการณ์นี้ หากมีการจำกัดสิทธิเสรีภาพต้องกระทำด้วยความจำเป็น สมเหตุผล คำนึงถึงผลดีและผลเสียที่จะได้รับจากการใช้มาตรการเหล่านั้น

3. กฎหมายที่จะใช้กำกับดูแลผู้ช่วยดูแลนั้นจะต้องมีความชัดเจนเพียงพอว่าสิ่งใดที่ผู้ช่วยดูแลสามารถกระทำได้ สิ่งใดที่ผู้ช่วยดูแลไม่สามารถกระทำได้ ต้องระบุถึงกฎหมายที่ให้อำนาจในการออกกฎเกณฑ์ต่างๆ ในการควบคุมผู้ช่วยดูแล เพื่อแสดงให้เห็นถึงความชัดเจนของกฎหมาย ในขณะเดียวกันก็ต้องคำนึงถึงความสุจริตผู้ทำหน้าที่ผู้ช่วยดูแลโดยสุจริตด้วย

4. กฎหมายที่จะใช้บังคับกับผู้ช่วยดูแลจะต้องไม่บังคับให้มีผลย้อนหลังในทางที่เป็นโทษ กล่าวคือ การกำหนดให้มีการลงโทษกรณีที่ไม่ได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดโดยให้เริ่มก่อนวันที่กฎหมายบังคับใช้

5. การคำนึงถึงหลักความได้สัดส่วน กฎหมายที่จะเกิดขึ้นเพื่อควบคุมกำกับผู้ช่วยดูแลนั้นจะต้องมีการกำหนดมาตรการอย่างสมเหตุผล มีการกระทบสิทธิเสรีภาพให้น้อยที่สุด ต้องคำนึงถึงว่าหากจะใช้มาตรการทางกฎหมายแล้ว จะมีผลดีหรือผลเสียอย่างไรตามมา มีผลดีต่อส่วนรวมหรือไม่

6. การบังคับใช้กฎหมาย หากมีการออกกฎเพื่อจะควบคุมมาตรฐานผู้ช่วยดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ ไม่ว่าจะเป็ประเด็น โครงสร้างขององค์กรที่กำกับดูแล การใช้อำนาจขององค์กร เช่น การออกใบอนุญาต การออกหนังสือรับรอง การกำหนดมาตรฐานและจรรยาบรรณผู้ดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ การออกข้อระเบียบ ข้อบังคับ การสนับสนุนและเพิ่มพูนทักษะพัฒนาคุณภาพผู้ดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ การพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตหรือใบรับรอง จะต้องไม่กระทบกระเทือนถึงสาระสำคัญของเสรีภาพในการประกอบอาชีพผู้ช่วยดูแล ต้องมีการอ้างอิงถึงกฎหมายที่ให้อำนาจ เช่น อาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญหรืออาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติในมาตราใด และต้องใช้บังคับได้เป็นการทั่วไปไม่มุ่งหมายใช้บังคับกรณีหนึ่งกรณีใดโดยเฉพาะ และจะต้องมีกลไกการควบคุมความชอบด้วยกฎหมายขององค์กรที่จะเกิดขึ้นด้วย

2.6 สิทธิของผู้สูงอายุและสิทธิผู้บริโภค

เนื่องจากรัฐมีหน้าที่ในการคุ้มครองผู้สูงอายุ จึงมีอำนาจการกำหนดสิทธิผู้สูงอายุให้ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ รวมทั้งได้กำหนดสิทธิผู้บริโภคซึ่ง

ส่งผลให้ผู้สูงอายุในฐานะที่เป็นผู้บริโภครับสิทธิผู้บริโภคด้วย ดังนั้น ผู้ช่วยดูแลจึงต้องทราบถึงสิทธิผู้สูงอายุและสิทธิผู้บริโภค เพื่อที่จะได้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างสอดคล้องกับสิทธิที่ผู้สูงอายุได้รับนั้น

2.6.1 สิทธิผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546

พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 มาตรา 11 กำหนดให้ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- (1) การบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุขที่จัดไว้โดยให้ความสะดวกและรวดเร็วแก่ผู้สูงอายุเป็นกรณีพิเศษ
- (2) การศึกษา การศาสนา และข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต
- (3) การประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสม
- (4) การพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การรวมกลุ่มในลักษณะเครือข่ายหรือชุมชน
- (5) การอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยโดยตรงแก่ผู้สูงอายุในอาคารสถานที่ ยานพาหนะหรือการบริการสาธารณสุขอื่น
- (6) การช่วยเหลือด้านค่าโดยสารยานพาหนะตามความเหมาะสม
- (7) การยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ
- (8) การช่วยเหลือผู้สูงอายุซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกทารุณกรรมหรือถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือถูกทอดทิ้ง
- (9) การให้คำแนะนำ ปรีกษา ดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องในทางคดี หรือในทางการแก้ไขปัญหาคอรัว
- (10) การจัดที่พักอาศัย อาหารและเครื่องนุ่งห่มให้ตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง
- (11) การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพเป็นรายเดือนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม
- (12) การสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี
- (13) การอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

เนื่องจากพระราชบัญญัติผู้สูงอายุแห่งชาติ พ.ศ.2546 ได้เปิดช่องให้คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ สามารถกำหนดสิทธิของผู้สูงอายุเพิ่มเติมได้ ในปี พ.ศ.2553 ได้มีประกาศคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ เรื่อง กำหนดสิทธิผู้สูงอายุ ตามมาตรา 11 (13) แห่งพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 กำหนดสิทธิของผู้สูงอายุเพิ่มเติม ดังต่อไปนี้

- (1) การจัดบริการเพื่ออำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว การจัดกิจกรรมกีฬา และนันทนาการ
- (2) การจัดบริการเพื่ออำนวยความสะดวกด้านพิพิธภัณฑ์ โบราณสถาน หอจดหมายเหตุแห่งชาติและการจัดกิจกรรมด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม
- (3) การประชาสัมพันธ์ให้ผู้สูงอายุและเจ้าหน้าที่ในระดับปฏิบัติงานของหน่วยงานที่จัดบริการตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ให้ทราบเกี่ยวกับสิทธิของผู้สูงอายุอย่างทั่วถึง

หากนำหลักสิทธิผู้สูงอายุมาปรับเป็นแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ช่วยดูแล เพื่อให้สอดคล้องกับสิทธิของผู้สูงอายุดังกล่าว ผู้ช่วยดูแลควรมีหน้าที่ดังนี้

1. ด้านการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยโดยตรงแก่ผู้สูงอายุในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะหรือการบริการสาธารณะอื่น ผู้ช่วยดูแลควรมีหน้าที่เกี่ยวกับการดูแลความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อม เช่น

- การปรับปรุงหรือดัดแปลงภายในบ้านโดยปรึกษากับผู้สูงอายุ เพื่อให้มีความปลอดภัยมากที่สุดและสะดวกสบายที่สุด
- การจัดการอันตรายภายในครัวเรือน เช่น การระมัดระวังขั้นส่วนเล็กๆ ไม่ให้อยู่ในบริเวณทางเดินของผู้สูงอายุ การจัดให้มีแสงสว่างเพียงพอ
- การจัดการความปลอดภัยด้านสารเคมี เช่น รู้จักสารเคมีที่ใช้ภายในครัวเรือน ทราบประเภทและวิธีการใช้งานตลอดจนคำเตือนที่เกี่ยวข้อง
- ด้านความปลอดภัยจากการใช้ไฟฟ้า มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับความปลอดภัยจากไฟฟ้า สามารถใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าได้อย่างปลอดภัย
- ด้านอัคคีภัย รู้จักการป้องกันอันตรายที่เกิดขึ้นจากไฟ มีอุปกรณ์ที่ช่วยในการดับไฟ

2. ด้านอาหารและเครื่องนุ่งห่ม ผู้ช่วยดูแลควรมีหน้าที่ เช่น

- สามารถเตรียมอาหารหรือถนอมอาหารได้ สามารถบริการอาหารให้กับผู้สูงอายุ หรือคอยช่วยเหลือผู้สูงอายุเมื่อรับประทานอาหาร มีเวลารับประทานอาหารอย่างเพียงพอ
- การช่วยเตรียมชุดให้ผู้สูงอายุ การช่วยแต่งตัวหลังจากอาบน้ำ

2.6.2 สิทธิผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522

ผู้สูงอายุก็ถือว่าเป็นผู้บริโภคด้วย เมื่อมีการได้รับบริการจากผู้ช่วยดูแล แม้ว่าผู้สูงอายุจะไม่ได้เป็นผู้เสียค่าตอบแทนให้กับผู้ช่วยดูแลก็ตาม ก็ถือว่าเป็นผู้บริโภคตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 ในพระราชบัญญัตินี้กำหนดสิทธิผู้บริโภค ดังต่อไปนี้

- (1) สิทธิที่จะได้รับข่าวสารรวมทั้งคำพรรณนาคุณภาพที่ถูกต้องและเพียงพอเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ
- (2) สิทธิที่จะมีอิสระในการเลือกหาสินค้าหรือบริการ
- (3) สิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้สินค้าหรือบริการ
- (4) สิทธิที่จะได้รับความเป็นธรรมในการทำสัญญา
- (5) สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาและชดเชยความเสียหาย

หากนำหลักสิทธิผู้บริโภคมาปรับเป็นแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ช่วยดูแล เพื่อให้สอดคล้องกับสิทธิของผู้สูงอายุในฐานะที่เป็นผู้บริโภครดังกล่าว ผู้ช่วยดูแลควรมีหน้าที่ดังนี้

1. ผู้ช่วยดูแลมีหน้าที่ในการแจ้งรูปแบบการให้บริการช่วยเหลือผู้สูงอายุ โดยการแจ้งรายละเอียด ขอบเขตการทำงาน หรือข้อตกลงอื่นอย่างถูกต้องและเพียงพอเพื่อช่วยให้ผู้สูงอายุหรือผู้ดูแลได้มีการตัดสินใจ
2. ผู้ช่วยดูแลจะต้องปรึกษาผู้สูงอายุหรือผู้ดูแล หรือเสนอทางเลือกในการตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้บริการ
3. ผู้ช่วยดูแลมีหน้าที่ให้ผู้สูงอายุได้รับความปลอดภัยจากการใช้บริการ ซึ่งความปลอดภัยนั้นมีตั้งแต่ความปลอดภัยด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อม เช่น การจัดอาคารสถานที่ให้มีความปลอดภัย ความปลอดภัยด้านสารเคมี เช่น การรู้จักใช้สารเคมีภายในครัวเรือนอย่างเหมาะสม ความปลอดภัยด้านชีวภาพ เช่น การควบคุมการป้องกันการติดเชื้อ การรักษาความสะอาด
4. ผู้ช่วยดูแลต้องคำนึงถึงความเป็นธรรมในการทำสัญญาต่าง ๆ โดยสัญญานั้นจะต้องไม่มีลักษณะที่เป็นการเอาเปรียบผู้สูงอายุหรือใช้สัญญาที่ไม่เป็นธรรม
5. กรณีที่มีความเสียหายเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ดูแลที่ไม่มีมาตรฐาน หรือมีความจงใจละทิ้งหน้าที่ หรือมีความประมาทเลินเล่อ จะต้องมีการพิจารณาและชดเชยความเสียหายต่อผู้สูงอายุ

2.6.3 สิทธิผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550

ผู้สูงอายุเมื่อมีอายุมากขึ้น ความเสื่อมของร่างกายยิ่งมีมากขึ้น หรือมีปัญหาจากโรคเรื้อรังต่าง ๆ ส่งผลให้ผู้สูงอายุจำนวนหนึ่งเกิดภาวะพิการ ทำให้มีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวัน พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 มาตรา 20 จึงได้กำหนดให้ คนพิการมีสิทธิเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะตลอดจนสวัสดิการ และความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ ดังต่อไปนี้

(1) การบริการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยกระบวนการทางการแพทย์และค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ค่าอุปกรณ์ เครื่องช่วยความพิการ และสื่อส่งเสริมพัฒนาการ เพื่อปรับสภาพทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือเสริมสร้างสมรรถภาพให้ดีขึ้นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนด

(2) การศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติหรือแผนการศึกษาแห่งชาติ ตามความเหมาะสมในสถานศึกษาเฉพาะหรือในสถานศึกษาทั่วไป หรือการศึกษาทางเลือก หรือการศึกษานอกระบบ โดยให้หน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาสำหรับคนพิการให้การสนับสนุนตามความเหมาะสม

(3) การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ การให้บริการที่มีมาตรฐาน การคุ้มครองแรงงาน มาตรการเพื่อการมีงานทำ ตลอดจนได้รับการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ และบริการสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกเทคโนโลยีหรือความช่วยเหลืออื่นใด เพื่อการทำงานและประกอบอาชีพของคนพิการ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานประกาศกำหนด

(4) การยอมรับและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพบนพื้นฐานแห่งความเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป ตลอดจนได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับคนพิการ

(5) การช่วยเหลือให้เข้าถึงนโยบาย แผนงาน โครงการ กิจกรรม การพัฒนาและบริการอันเป็นสาธารณะ ผลิตรถยนต์ที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต การช่วยเหลือทางกฎหมายและการจัดหาทนายความว่าต่างแก่ต่างคดี ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

(6) ข้อมูลข่าวสาร การสื่อสาร บริการโทรคมนาคม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารและเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการสื่อสารสำหรับคนพิการทุกประเภทตลอดจนบริการสื่อสารจากระยะไกลจากหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารกำหนดในกฎกระทรวง

(7) บริการล่ามภาษามือตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

(8) สิทธิที่จะนำสัตว์เลี้ยง เครื่องมือหรืออุปกรณ์นำทาง หรือเครื่องช่วยความพิการใด ๆ ติดตัวไปในยานพาหนะหรือสถานที่ใด ๆ เพื่อประโยชน์ในการเดินทาง และการได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ โดยได้รับการยกเว้นค่าบริการ ค่าธรรมเนียม และค่าเช่าเพิ่มเติมสำหรับสัตว์เลี้ยง เครื่องมือ อุปกรณ์ หรือเครื่องช่วยความพิการดังกล่าว

(9) การจัดสวัสดิการเบี่ยงความพิการ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดในระเบียบ

(10) การปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย การมีผู้ช่วยคนพิการ หรือการจัดให้มีสวัสดิการอื่นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดในระเบียบ

หากนำหลักสิทธิผู้พิการมาปรับเป็นแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ช่วยดูแล เพื่อให้สอดคล้องกับสิทธิของผู้สูงอายุในฐานะที่เป็นผู้พิการดังกล่าว ผู้ช่วยดูแลควรมีหน้าที่ เช่น

1. ผู้ช่วยดูแลต้องมีการช่วยเหลือผู้สูงอายุในฐานะผู้พิการอายุในด้านารฟื้นฟูสมรรถภาพ เพื่อส่งเสริมสุขภาพกายและสุขภาพจิต ส่งเสริมการเข้าร่วมสังคม ส่งเสริมด้านสติปัญญาและการเรียนรู้

2. ผู้ช่วยดูแลต้องมีการช่วยเหลือผู้สูงอายุในฐานะผู้พิการโดยการช่วยเหลือหรือพาไปรับบริการสาธารณะต่าง ๆ

3. ผู้ช่วยดูแลมีหน้าที่การปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุซึ่งเป็นผู้พิการ

บทที่ 3 นโยบายและกฎหมายเกี่ยวกับผู้ช่วยดูแลในต่างประเทศ

แนวโน้มของหลายประเทศในโลกเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) จึงทำให้เกิดความตระหนักถึงผลกระทบที่จะตามมาของการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และเตรียมความพร้อมในการรับมือกับเหตุการณ์ดังกล่าว จึงได้มีความพยายามที่จะบริหารจัดการสิ่งที่จะมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ดังจะพบเห็นได้จากแนวคิดของสหประชาชาติ หรือประเทศที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้วอย่าง อังกฤษ สวีเดน และญี่ปุ่น และการกำหนดนโยบายที่จะมีผลต่อผู้ช่วยดูแลด้วย

3.1 นโยบายด้านผู้สูงอายุ

แนวคิดด้านนโยบาย ตลอดจนกฎหมายและมาตรฐานของผู้ช่วยดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ ขึ้นกับบริบททางวัฒนธรรม สภาพเศรษฐกิจและสังคมของผู้สูงอายุในแต่ละพื้นที่ ในบทนี้จะนำเสนอแนวคิดการดูแลผู้สูงอายุและการกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้ช่วยดูแลตามแนวนโยบายและกฎหมายขององค์การสหประชาชาติ ประเทศอังกฤษ ประเทศสวีเดน และประเทศญี่ปุ่น ดังนี้

3.1.1 องค์การสหประชาชาติ

องค์การสหประชาชาติได้รับรองหลักการ 18 ประการ สำหรับผู้สูงอายุ เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2534 ซึ่งมีทั้งส่วนที่ไม่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุ คือ การมีอิสรภาพในการพึ่งพาตนเอง การมีส่วนร่วมในชุมชนและสังคม การบรรลุความต้องการของผู้สูงอายุ ความมีศักดิ์ศรี และส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุ โดยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการอุปการะเลี้ยงดูผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นส่วนที่ประเทศต่าง ๆ สามารถประยุกต์หลักการนี้ไปกำหนดเป็นนโยบายคุ้มครองผู้สูงอายุ กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้ดูแลหรือผู้ช่วยดูแลให้สอดคล้องกัน โดยสิทธิผู้สูงอายุสหประชาชาติ มีหลักการดังต่อไปนี้¹

- ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิที่จะได้รับการอุปการะเลี้ยงดูและการปกป้องคุ้มครองจากครอบครัวและชุมชน ตามคุณค่าวัฒนธรรมของแต่ละระบบสังคม
- ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิเข้าถึงบริการด้านการดูแลสุขภาพ เพื่อช่วยให้สามารถและคงไว้หรือฟื้นฟูสมรรถภาพทางด้านร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ให้อยู่ในระดับที่สมบูรณ์ที่สุด และเพื่อช่วยป้องกันหรือชะลอการเกิดภาวะเจ็บป่วยอีกด้วย
- ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิได้รับบริการทางด้านสังคมและกฎหมาย เพื่อส่งเสริมอิสรภาพในการดำเนินชีวิต การปกป้องคุ้มครองและการอุปการะเลี้ยงดู
- ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิที่จะได้รับประโยชน์จากการเลี้ยงดูในสถานสงเคราะห์ ซึ่งจะให้บริการด้านการปกป้องคุ้มครอง การฟื้นฟูสมรรถภาพ และการกระตุ้นทางด้านจิตใจและสังคม ใน

¹ สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ, สิทธิผู้สูงอายุสหประชาชาติ[ออนไลน์], 8 ธันวาคม 2554, แหล่งที่มา http://www.oppo.opp.go.th/pages/law/law_05.html

สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและบรรยากาศที่เป็นมิตรตามความเหมาะสมกับสถานภาพและความต้องการ

- ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิมนุษยชนทั้งปวงและเสรีภาพขั้นพื้นฐานในขณะที่อยู่ในสถานที่ใดหรือในสถานที่ให้บริการดูแลรักษา รวมทั้งพึงได้รับการยอมรับในศักดิ์ศรี ความเชื่อ ความต้องการ และความเป็นส่วนตัว ตลอดจนสิทธิในการตัดสินใจเกี่ยวกับการอุปการะเลี้ยงดูและคุณภาพชีวิตของตนเอง

หากนำหลักสิทธิผู้สูงอายุของสหประชาชาติมาพิจารณาในทางกลับกัน เพื่อปรับใช้กับหน้าที่ของผู้ช่วยดูแล ซึ่งอาจพิจารณาประเด็นต่างๆที่ผู้ช่วยดูแลควรปฏิบัติได้ดังนี้

1. ผู้ดูแลควรเริ่มมาจากครอบครัวให้เป็นผู้มีบทบาทสำคัญ และควรคำนึงถึงคุณค่าวัฒนธรรมของแต่ละระบบสังคม เช่น วัฒนธรรมในสังคมไทยจะเน้นที่บุตรหลานมีความกตัญญูต่อบุพการี ดังนั้นผู้สูงอายุจึงควรได้รับการเลี้ยงดูจากบุตรหลาน ส่วนผู้ช่วยดูแลจะเป็นผู้ช่วยของผู้ดูแลในการเลี้ยงดูผู้สูงอายุ
2. ผู้ช่วยดูแลจะต้องสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพที่ดี เพื่อช่วยป้องกันหรือชะลอการเกิดภาวะเจ็บป่วย
3. ผู้ช่วยดูแลจะต้องส่งเสริมความเป็นอิสระในการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ ไม่ล่วงละเมิดผู้สูงอายุ สามารถช่วยผู้สูงอายุให้เข้าถึงแหล่งบริการด้านสังคมหรือด้านกฎหมายได้
4. ผู้ช่วยดูแลจะต้องปรับสภาพแวดล้อมของผู้สูงอายุให้มีความปลอดภัยและมีบรรยากาศที่เป็นมิตรตามความเหมาะสมกับสถานภาพและความต้องการของผู้สูงอายุ

3.1.2 อังกฤษ

ผู้ช่วยดูแลในอังกฤษ ใช้คำว่า care assistant อย่างไรก็ตาม National Career Service สหราชอาณาจักร ได้ระบุว่า ผู้ช่วยดูแล (care assistant) อาจรู้จักในชื่ออื่น เช่น ผู้ทำงานดูแล (care worker) หรือผู้ทำงานสนับสนุน (support worker) ได้

สภาพสังคมของอังกฤษนั้นได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้วโดยมีจำนวนผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 65 ปี ขึ้นไปเมื่อกลางปี ค.ศ.2013 จำนวน 11.1 ล้านคน (คิดเป็นร้อยละ 17.4 ของจำนวนประชากรทั้งหมด)² อังกฤษมีนโยบายด้านการดูแลผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด ในที่นี้ขอเริ่มนโยบายที่เกี่ยวข้องโดยสังเขป ตั้งแต่ปี ค.ศ.2005 ดังนี้³

² Office for National Statistics, *Annual Mid-year Population Estimates, 2013*[Online], 26 June 2014, Source <http://www.ons.gov.uk/ons/rel/pop-estimate/population-estimates-for-uk--england-and-wales--scotland-and-northern-ireland/2013/stb---mid-2013-uk-population-estimates.html>

³ Center for Policy on Ageing, *Policies on ageing*[online], 27 February 2014. Source http://www.cpa.org.uk/cpa/policies_on_ageing.html

ค.ศ.2005 มีการดำเนินการจัดทำกรอบการดูแลระยะยาว โดยปรับปรุงเงื่อนไขใน 11 มาตรฐาน ซึ่งหนึ่งในนั้นมีเรื่องการให้บริการดูแลและสนับสนุนส่วนบุคคล (Providing personal care and support)

ค.ศ.2006 มีรายงานสถานะการดูแลผู้สูงอายุในอังกฤษซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มการดูแลของผู้สูงอายุ (มีรายงานต่อเนื่องทุกปี)

ค.ศ.2007 มีการอภิปรายถึงประเด็นว่าใครควรเป็นผู้ต้องจ่ายเงินสำหรับการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว และมีการศึกษาเรื่องการล่งละเมิดต่อผู้สูงอายุ

ค.ศ.2008 จัดให้มีการอภิปรายแห่งชาติเรื่องอนาคตการให้บริการดูแลและการสนับสนุน และมีรายงานว่ากระทรวงสาธารณสุขอังกฤษได้สนับสนุนงบประมาณ 31 ล้านปอนด์สำหรับโปรแกรมทดสอบศักยภาพของเทคโนโลยีนวัตกรรมด้านการดูแลระยะไกล (telecare) ในการให้การสนับสนุนการดูแลที่ซับซ้อน นอกจากนี้ยังได้มีพระราชบัญญัติการดูแลสุขภาพและสังคม ค.ศ. 2008 (Health and Social Care Act 2008) ซึ่งปรับปรุงคุณภาพ ความปลอดภัยในการให้บริการ กำหนดให้มีคณะกรรมการคุณภาพการดูแล (Care Quality Commission) เป็นผู้ใช้อำนาจตามกฎหมายในการติดตาม สืบสวน แทรกแซง ผู้ให้บริการซึ่งให้บริการที่ต่ำกว่ามาตรฐาน ปฏิรูปกฎระเบียบผู้ประกอบการวิชาชีพ ออกกฎระเบียบเพื่อคุ้มครองผู้อยู่ในสถานที่พักเพื่อการดูแล

ค.ศ.2009 มีการทบทวนระดับชาติด้านการเลือกปฏิบัติและความยุติธรรมต่อผู้สูงอายุ

ค.ศ.2010 มีโครงการภาคีเครือข่ายสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อส่งเสริมสุขภาพ คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ มีพระราชบัญญัติความยุติธรรม ค.ศ.2010 (Equality Act 2010) ซึ่งคุ้มครองผู้สูงอายุนอกสถานที่ทำงาน และมีพระราชบัญญัติการดูแลส่วนบุคคล ค.ศ.2010 (Personal Care at Home Act 2010) ลดข้อจำกัดของการดูแลส่วนบุคคล

ค.ศ.2011 ดำเนินการทบทวนสถานะหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเกี่ยวกับผู้สูงอายุ และการให้บริการต่อผู้สูงอายุ

ค.ศ.2012 มีพระราชบัญญัติการดูแลสุขภาพและสังคม ค.ศ.2012 (Health and Social Care Act 2012) ซึ่งปรับปรุงส่วนบทบาทของ National Health Service ให้มีอำนาจมากขึ้น

ค.ศ.2013 ประกาศมาตรฐานการดูแลที่บ้าน และที่โรงพยาบาล

ค.ศ.2014 เมื่อวันที่ 23 มกราคม กระทรวงสาธารณสุขเปิดให้คำปรึกษาแก่ผู้ให้บริการดูแลสุขภาพและสังคม เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานในการดูแลของคณะกรรมการคุณภาพการดูแล โดยจะให้ปรึกษาถึงวันที่ 4 เมษายน ค.ศ.2014 และอยู่ระหว่างการพิจารณาร่างกฎหมายที่มีชื่อว่า Care Bill ในรัฐสภา ซึ่งมีการคาดการณ์ว่ากฎหมายนี้อาจจะพิจารณาเสร็จทันและมีผลบังคับใช้ในปี ค.ศ.2015

3.1.3 สวีเดน

ผู้ทำหน้าที่ผู้ช่วยดูแลในสวีเดน มีคำว่า vårdassistans แต่ถ้าเป็นผู้ช่วยประจำตัวจะใช้คำว่า Personlig assistans ผู้ช่วยพยาบาล จะใช้คำว่า undersköterskor และพยาบาลจะใช้คำว่า

sjuksköterskor ส่วนคำว่าบริการให้บริการในบ้านพัก จะใช้คำว่า (Hemtjänst) ซึ่งเป็นการได้รับความช่วยเหลือที่บ้านพักของตนอันเนื่องมาจากความเจ็บป่วยหรือสมรรถภาพเสื่อมถอย การรักษาพยาบาลที่บ้าน จะใช้คำว่า Hemsjukvård⁴

สวีเดนเป็นประเทศหนึ่งซึ่งเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้ว มีจำนวนประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 65 ปี ขึ้นไป เมื่อ ค.ศ.2013 จำนวน 1,872,207 คน (ร้อยละ 19.4)⁵ สวีเดนมีรูปแบบการดูแลสังคมและสุขภาพผู้สูงอายุ ดังนี้⁶

เป้าหมายด้านประชากรสูงอายุของสวีเดน จะต้องสามารถมีชีวิตอยู่อย่างแข็งแรง สามารถมีบทบาทในสังคมตลอดในช่วงที่ยังมีชีวิตอยู่ สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างปลอดภัย มีอิสระ ได้รับความเคารพและเข้าถึงการดูแลที่มีคุณภาพ

รัฐบาลสวีเดนมีนโยบายให้ผู้สูงอายุยังคงสามารถอยู่ในบ้านของตนเองเท่าที่จะเป็นไปได้ และสามารถย้ายไปอาศัยอยู่ในรูปแบบที่อยู่อาศัยพิเศษอื่นได้ถ้ามีความต้องการหรือมีความรู้สึกที่ปลอดภัยกว่าที่อยู่เดิม นโยบายต้องมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุในการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพและสังคม มีความเชื่อมั่นว่าจะได้รับบริการที่มีคุณภาพ ผู้ให้บริการมีการศึกษาและมีประสบการณ์ที่เหมาะสม ตลอดจนคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในบั้นปลายชีวิตด้วย พัฒนาการสนับสนุนของเทศบาลให้สนับสนุนสมาชิกในครอบครัวดูแลผู้สูงอายุ โดยคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยสุขภาพและสวัสดิการจะติดตามการสนับสนุนของเทศบาลต่อไป รัฐบาลยังได้พัฒนาทักษะพื้นฐานของผู้ดูแลผู้สูงอายุให้มีความเข้มแข็งอย่างต่อเนื่อง เพิ่มความสามารถของผู้ดูแลให้สามารถดูแลผู้ที่มีความพิการได้ด้วย มีการฝึกอบรมผู้ดูแลในระดับชาติ และพัฒนาทักษะตลอดจนความเป็นผู้นำของผู้จัดการดูแลผู้สูงอายุในระดับชาติ และในปี ค.ศ.2014 นี้ รัฐบาลมีความสนใจเป็นพิเศษเกี่ยวกับประเด็นการใช้ความรุนแรงต่อผู้สูงอายุ คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยสุขภาพและสวัสดิการได้รับมอบหมายให้จัดเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างเทศบาล มณฑล ตลอดจนภาคส่วนอื่นเพื่อรวบรวมมาตรการการดำเนินการและประสบการณ์ของแต่ละพื้นที่⁷

นโยบายสำคัญซึ่งส่งผลต่อการดูแลในสวีเดน คือ นโยบายสวัสดิการซึ่งมีความครอบคลุมในระดับใหญ่ และนโยบายระบบเงินได้ของประกันสังคมสำหรับบำนาญ ทำให้มีประกันสังคมภาคบังคับซึ่งครอบคลุมด้านการประกันสุขภาพ บำนาญแห่งชาติ แต่บรรดานโยบายหรือเป้าหมายของสวัสดิการ

⁴ สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงสตอกโฮล์ม, คู่มือคนไทยในสวีเดน, (สวีเดน: สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงสตอกโฮล์ม, 2555), หน้า 114, 133

⁵ Statistics Sweden, Population statistics[Online], 1 July 2014. Source http://www.scb.se/en/_Finding-statistics/Statistics-by-subject-area/Population/Population-composition/Population-statistics/Aktuell-Pong/25795/Yearly-statistics--The-whole-country/26040/

⁶ SwedishNationalTeam, "Care Work with Older People." ETM-pilot project 2000-2003[Online], 17 February 2014. Source http://hesotenet.edu.hel.fi/english/etm2/Carework%20with%20older%20people/Sweden_Elders.pdf

⁷ Government Offices of Sweden, Objectives and priorities for elderly care[Online], 22 January 2014. Source <http://www.government.se/sb/d/15472/a/184513>

สังคมนี้จะอยู่บนหลักการของประชาธิปไตย ความเป็นปึกแผ่นของสวัสดิการสังคมควรขึ้นกับการเงิน และความมั่นคงทางสังคม ผ่านเงื่อนไขการช่วยให้มีสภาพความเป็นอยู่ที่เท่าเทียม และการมีส่วนร่วมในสังคม

สวีเดนยังมีนโยบายให้ความช่วยเหลือด้านการเงินและการสนับสนุนด้านการช่วยเหลือส่วนบุคคล และด้านการให้บริการในบ้านพัก ดังนี้

■ ด้านการช่วยเหลือส่วนบุคคล⁸

การช่วยเหลือส่วนบุคคล (personal assistance หรือ personlig assistans) หมายถึง การช่วยเหลือซึ่งจัดสำหรับบุคคลในสถานการณ์ต่างๆ โดยประชาชน ซึ่งมีจำนวนจำกัด การช่วยเหลือส่วนบุคคลนี้เป็นการช่วยเหลือสำหรับความจำเป็นพื้นฐาน เช่น การทำความสะอาดร่างกาย การแต่งตัว การรับประทานอาหาร การสื่อสาร การพาไปยังสถานที่ต่างๆ หรือการช่วยเหลือด้านอื่น ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยความรู้อย่างละเอียดเกี่ยวกับความพิการ

รูปแบบการใช้บริการช่วยเหลือในสวีเดน ขึ้นกับผู้ให้บริการว่าจะตัดสินใจให้บริการในรูปแบบใด ดังนี้

(1) เป็นผู้ว่าจ้างเอง และดำเนินการจ้างผู้ช่วยคนหนึ่งหรือหลายคน โดยต้องแจ้งกับกองตรวจสอบสวัสดิการสุขภาพและสังคม (Health and Social Care Inspectorate หรือ Inspektionen för vård och omsorg)

(2) จ้างบริษัทหรือองค์กรซึ่งได้รับอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพและสวัสดิการสังคมแห่งชาติ (National Board of Health and Welfare หรือ Socialstyrelsen) หรือกองตรวจสอบสวัสดิการสุขภาพและสังคม (Health and Social Care Inspectorate หรือ Inspektionen för vård och omsorg)

(3) จ้างเทศบาลของผู้ใช้บริการ ไม่มีข้อห้ามหากมีการว่าจ้างผู้ช่วยเอง หรือจ้างผู้ช่วยจากเทศบาล หรือจากแหล่งอื่นในเวลาเดียวกัน

ถ้าจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือมากกว่า 20 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ สำหรับความช่วยเหลือในด้านการทำความสะอาดร่างกาย การสวมเสื้อผ้า การรับประทานอาหาร การสื่อสารกับข้างนอก และการพาไปยังสถานที่ต่าง ๆ สามารถขอรับค่าทดแทนสำหรับความช่วยเหลือได้ แต่ผู้ที่ได้รับค่าทดแทนต้องเข้าช่วยบุคคลในกรณีดังต่อไปนี้

(1) บุคคลซึ่งมีความผิดปกติทางพัฒนาการ ออทิสต์ (autism) หรือมีลักษณะที่คล้ายกัน

⁸ Försäkringskassan, [Attendance allowance](https://www.forsakringskassan.se/wps/wcm/connect/f2331695-f616-4730-9ff3-f715f51cc572/assistansersattning_eng.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=f2331695-f616-4730-9ff3-f715f51cc572&useDefaultText=0&useDefaultDesc=0)[Online], 1 February 2014. Source https://www.forsakringskassan.se/wps/wcm/connect/f2331695-f616-4730-9ff3-f715f51cc572/assistansersattning_eng.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=f2331695-f616-4730-9ff3-f715f51cc572&useDefaultText=0&useDefaultDesc=0.

(2) บุคคลซึ่งมีสติปัญญาบกพร่องหลังจากการบาดเจ็บของสมองในผู้ใหญ่ ซึ่งมีสาเหตุมาจากภายนอกร่างกาย หรือมาจากความเจ็บป่วยของร่างกาย

(3) บุคคลซึ่งมีความบกพร่องทั้งทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งไม่ได้เกิดขึ้นเนื่องจากมีอายุเพิ่มมากขึ้นตามปกติ

ความบกพร่องนี้จะต้องเกิดขึ้นอย่างมากและเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน แต่จะไม่ได้รับค่าทดแทนนี้หากอยู่ในบ้านพักผู้พิการ หรือรับการรักษาในสถานพยาบาล ยกเว้นหากมีเหตุผลพิเศษก็สามารถรับค่าทดแทนได้ โดยค่าทดแทนนี้ในปี ค.ศ.2014 รัฐบาลสวีเดนจะจ่ายให้ 280 SEK ต่อชั่วโมง (ประมาณ 1,308 บาท ต่อชั่วโมง) หากมีเหตุผลพิเศษสามารถยื่นคำขอได้สูงสุดถึง 314 ต่อชั่วโมง (ประมาณ 1,466 บาท ต่อชั่วโมง) โดยจะจ่ายให้ทุกวันที่ 20 ของทุกเดือน และต้องแสดงหลักฐานการช่วยเหลือประกอบการขอรับเงินด้วย

▪ ด้านการให้บริการในบ้านพัก (Hemtjänst)⁹

การให้บริการในบ้านพักเป็นการให้บริการช่วยเหลือแก่ผู้ป่วยหรือผู้ที่มีสมรรถภาพเสื่อมถอยในบ้านพักของตนหรือในที่พักแบบพิเศษซึ่งรูปแบบการให้ความช่วยเหลือมีทั้งการดูแลและการให้บริการ

การดูแลอาจจะเป็นการช่วยเหลือในเวลากลางวันหรือในเวลากลางคืน การดูแลร่างกายเป็นการส่วนตัว การช่วยเหลือในการรับประทานอาหาร การจัดส่งอาหารให้ การดูแลที่พักอาศัย และการดูแลเรื่องสุขอนามัย

ส่วนการให้บริการ เช่น การทำความสะอาดบ้านและซักผ้า การรดน้ำต้นไม้ การทิ้งขยะ การซื้อของ การช่วยเหลือในการทำอาหารเช้าและอาหารเย็น (ส่วนอาหารมื้อกลางวันอาจใช้วิธีอุ่นอาหาร) การช่วยจัดโต๊ะรับประทานอาหาร การล้างภาชนะหลังจากรับประทานอาหารเรียบร้อยแล้ว และการพาไปยังศูนย์บริการสุขภาพหรือพบทันตแพทย์

งานบางประเภทที่อาจไม่ให้บริการ เช่น การแต่งงาน การผ่าฟัน การพาสัตว์เลี้ยงไปเดินเล่น การทำความสะอาดขั้นสุดท้ายก่อนย้ายบ้าน การเคลื่อนย้ายอุปกรณ์ตกแต่งบ้าน การทำความสะอาดห้องใต้ดินหรือห้องใต้หลังคา การทำความสะอาดเครื่องทองแดงและเงิน (เช่น โคมไฟระย้า)

เจ้าหน้าที่ผู้ให้ความช่วยเหลือ คือ เจ้าหน้าที่รักษาพยาบาล และพนักงานดูแลการให้บริการในบ้านพัก เทศบาลจะเรียกเก็บค่าบริการ โดยคำนึงถึงความสามารถในการจ่ายค่าบริการของผู้รับบริการ ค่าบริการสูงสุดที่เทศบาลได้รับอนุญาตให้เรียกเก็บได้นี้ อย่างสูงจะต้องไม่เกินเดือนละ 1,696 SEK (ค.ศ.2011) (ประมาณ 7,923 บาท) ติดต่อขอรับบริการโดยการยื่นคำร้องต่อฝ่ายบริการสังคมของเทศบาล¹⁰

⁹ Gävle Kommun, Home help service[Online], 12 February 2014. Source <http://www.gavle.se/Global/Omsorg%20och%20hj%C3%A4lp/Hj%C3%A4lp%20i%20hemmet/Hemtj%C3%A4nst/Hemtj%C3%A4nst%20engelska.pdf>

¹⁰ สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงสตอกโฮล์ม, อ้างแล้ว, หน้า 133-134

นอกจากนี้ นโยบายของสวีเดนในส่วนที่เกี่ยวกับผู้ช่วยดูแล มีดังนี้

1. การกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งกรณีนี้ คือ เทศบาล มีบทบาทสำคัญในการดูแลผู้สูงอายุ ประกอบกับรัฐเป็นผู้ผูกขาดด้านการดูแลสุขภาพ (แม้จะเปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามีส่วนร่วมบ้างก็ตาม) ดังนั้นในเรื่องการจัดหาบุคลากรที่เป็นผู้ช่วยดูแล เทศบาลซึ่งเป็นหน่วยงานหลักด้านการดูแลผู้สูงอายุจึงเป็นผู้จัดหา จัดจ้าง คัดเลือกและจัดหาผู้ที่จะมาทำหน้าที่ผู้ช่วยดูแล เพื่อให้บริการแก่ผู้สูงอายุ

2. การกำหนดงบประมาณสนับสนุน และอัตราที่สามารถเรียกเก็บค่าบริการเพิ่มเติม เช่น หากจำเป็นต้องใช้บริการผู้ช่วยดูแล ก็ให้ติดต่อกับเทศบาล จากนั้นเทศบาลจะส่งคนไปช่วย แต่สวีเดนเป็นรัฐสวัสดิการ รัฐจะช่วยสนับสนุนค่าใช้จ่ายให้ แต่อาจมีเรียกเก็บค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมหรือให้ผู้รับบริการเสียค่าใช้จ่ายบ้าง แต่ค่าใช้จ่ายจะไม่เกินตามอัตราสูงสุดที่เทศบาลสามารถเรียกเก็บได้

3.1.4 ญี่ปุ่น

คำว่าผู้ช่วยดูแลในญี่ปุ่นใช้คำว่า Kaigofukushishi แต่ในส่วนที่เป็นคำแปลภาษาอังกฤษจะใช้คำว่า Care Worker ไม่ได้ใช้คำว่า Care assistant แต่ถ้าหากเทียบกับ National Career Service ของอังกฤษ ซึ่งใช้คำว่า ผู้ช่วยดูแล (care assistant) อาจรู้จักในชื่ออื่นได้ เช่น ผู้ทำงานดูแล (care worker) และผู้ทำงานสนับสนุน (support worker) ซึ่งก็สะท้อนให้เห็นว่าคำที่สื่อความหมายถึงผู้ช่วยดูแลนั้นมีได้หลายคำ จะพิจารณาแต่เพียงชื่อเรียกไม่ได้ แต่ต้องพิจารณาจากลักษณะงานที่ทำ

ด้านสังคมญี่ปุ่นเป็นประเทศที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้ว มีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม ค.ศ.2013 ญี่ปุ่นจะมีผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 65 ปีขึ้นไปจำนวนร้อยละ 25.6 ของจำนวนประชากรทั้งหมด หรือประมาณ 32.58 ล้านคน ในจำนวนนี้มีผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 85 ปีขึ้นไปถึง 4.72 แสนคน¹¹

นโยบายเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุในญี่ปุ่นที่สำคัญ มีดังนี้¹²

ค.ศ.1963 เริ่มมีพระราชบัญญัติสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ (Act on Social Welfare for the elderly) ประกอบด้วยมาตรการด้านสวัสดิการ บริการและสถานบริการ การวางแผนสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ มีการจัดตั้งบ้านพักผู้ป่วยหนัก การกำหนดผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน

ค.ศ.1973 ขยายขอบเขตค่าใช้จ่ายดูแลด้านสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ

ค.ศ.1982 มีกฎหมายบริการดูแลสุขภาพและบริการทางการแพทย์สำหรับผู้สูงอายุ ปรับปรุงระบบการจ่ายเงินและการร่วมจ่ายเงินในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ

¹¹ Statistics Bureau of Japan, Population Estimates[Online], 28 February 2014. Source <http://www.stat.go.jp/english/data/jinsui/tsuki/index.htm>

¹² Hideaki Nishizawa, The Role of National and Local governments in Japanese Long term care policy[Online], 17 April 2014. Source http://www.mhlw.go.jp/english/policy/affairs/asean/dl/11th_25_Panel_discussion5_Mr_Hideaki_Nishizawa.pdf

ค.ศ.1987 มีกฎหมาย Social Welfare Worker (Shakaifukushishi) and Certified Care Worker (Kaigofukushishi) Act (Act No. 30 of 1987)

กฎหมายฉบับนี้กำหนดให้ Care Worker จะต้องเป็นผู้ที่มีประสบการณ์และมีทักษะ มีหนังสือรับรองการประกอบอาชีพ โดยจะต้องมีการผ่านการทดสอบความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงาน มีการขึ้นทะเบียนต่อกระทรวงสาธารณสุข แรงงาน และสวัสดิการสังคมญี่ปุ่น พร้อมกำหนดภาระหน้าที่ของผู้ทำงานดูแล

ค.ศ.1989 มีแผนส่งเสริมสุขภาพและสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุโดยวางเป้าหมายในระยะ 10 ปี

ค.ศ.1994 ปรับปรุงแผนเมื่อปี ค.ศ.1989 ในเรื่องการดูแลในบ้านและการดูแลระยะยาว

ค.ศ.1997 มีพระราชบัญญัติประกันการดูแลระยะยาว (Long-Term Care Insurance Act)

ค.ศ.2005 ปรับปรุงพระราชบัญญัติประกันการดูแลระยะยาว เนื่องจากเดิมประชาชนไม่มีสิทธิตัดสินใจเลือกชนิดของบริการหรือผู้ให้บริการ มีการประเมินฐานะทางการเงินทำให้ไม่รู้สึกเต็มใจใช้บริการ เทศบาลให้บริการเองโดยตรงทำให้ไม่มีการแข่งขัน

บริการประกันการดูแลในระยะยาวประกอบด้วย บริการเยี่ยมบ้าน (home-visit services) บริการดูแลในเวลากลางวัน (day services) บริการที่อยู่อาศัยระยะสั้น บริการบ้านพักอาศัย และบริการสถานที่ดูแล

สำหรับผู้มีรายได้ปานกลางถึงรายได้สูง เดิมก่อนที่จะมีระบบประกันการดูแลในระยะยาว ค่าใช้จ่ายที่ต้องร่วมจ่ายมีอัตราที่สูงมาก กล่าวคือ กรณีที่หัวหน้าครอบครัวมีรายได้ 8 ล้านเยน และผู้สูงอายุมีบ้านอายุ 2 แส่นเยนต่อเดือน จะมีค่าใช้จ่ายบ้านพักผู้ป่วยหนักอยู่ที่ 190,000 เยนต่อเดือน (ประมาณ 59,450 บาท) และมีค่าใช้จ่าย home helper จำนวน 950 เยนต่อชั่วโมง (ประมาณ 296 บาท) แต่เมื่อมีระบบประกันแล้วค่าใช้จ่ายลดลงเหลือ 5 หมื่นเยน (ประมาณ 15,600 บาท) สำหรับค่าใช้จ่ายบ้านพักผู้ป่วยหนัก และค่าใช้จ่าย home helper จำนวน 400 เยนต่อครึ่งชั่วโมงถึงหนึ่งชั่วโมง (ประมาณ 127 บาท ต่อครึ่งชั่วโมงถึงหนึ่งชั่วโมง)

ด้านค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล รัฐบาลญี่ปุ่นได้รับผิดชอบเรื่องค่ารักษาพยาบาล และเงินอุดหนุนให้แก่สถานดูแลผู้สูงอายุ โดยในส่วนค่ารักษาพยาบาลนั้น รัฐบาลญี่ปุ่นจะช่วยรับผิดชอบค่าใช้จ่ายร้อยละ 70 ของค่ารักษาพยาบาลทั้งหมด แม้ว่าจะมีหนี้สาธารณะสูงถึง 2 เท่าของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP)¹³

¹³ โครงการกิจกรรมการเชื่อมโยงงานวิจัยกับภาคนโยบาย, “พยาบาลไทยกับการประกอบอาชีพคนดูแลผู้สูงอายุในญี่ปุ่นภายใต้ JTEPA,” *TRF Policy Brief* 2010,13: 1-8

3.2 มาตรการควบคุมกำกับผู้ช่วยดูแลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย

3.2.1 อังกฤษ

การทำงานเกี่ยวกับสุขอนามัยส่วนบุคคลในอังกฤษจะอนุญาตให้เฉพาะผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป สามารถทำได้ ส่วนประชาชนที่มีอายุระหว่าง 16-18 ปี การทำงานจะมีข้อจำกัดต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแล เช่น สามารถช่วยให้อาหารได้ สามารถพูดคุยกับผู้รับบริการ ช่วยเหลือในการเคลื่อนไหว เช่น การเลื่อนผลักรถเข็น การจัดที่นอน¹⁴

กฎหมายที่สำคัญในการให้บริการดูแล

อังกฤษไม่ได้มีกฎหมายควบคุมผู้ช่วยดูแลโดยเฉพาะ แต่มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุซึ่งมีผลกระทบต่อผู้ช่วยดูแล คือ

1. พระราชบัญญัติการดูแลสุขภาพและสังคม ค.ศ.2008 (Health and Social Care Act 2008) ซึ่งปรับปรุงคุณภาพ ความปลอดภัยในการให้บริการ กำหนดให้มีคณะกรรมการคุณภาพการดูแล (Care Quality Commission) เป็นผู้ใช้อำนาจตามกฎหมายในการติดตาม สืบสวน แทรกแซง ผู้ให้บริการซึ่งให้บริการที่ต่ำกว่ามาตรฐาน ปฏิรูปกฎระเบียบผู้ประกอบการวิชาชีพ ออกกฎระเบียบเพื่อคุ้มครองผู้อยู่ในสถานที่พักเพื่อการดูแล ซึ่งมีมาตรการดังนี้

- มีคณะกรรมการ Care Quality Commission ทำหน้าที่ขึ้นทะเบียน กิจกรรมควบคุม ทบทวนและตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ให้บริการ ตลอดจนมีบทบาทหน้าที่ตามกฎหมายอื่น เช่น กฎหมายสุขภาพจิต กำหนดมาตรฐานในการดูแลสุขภาพ
- กำหนดนิยาม Social Care เป็นรูปแบบการให้บริการดูแลส่วนบุคคล การปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือแต่ละบุคคล อันเนื่องมาจากอายุ ความเจ็บป่วย ความพิการ
- กำหนดให้มีกิจกรรมควบคุม (Regulated Activities) ตามมาตรา 20 ซึ่งไม่ใช่กิจกรรมที่อยู่ในส่วนของ Care Standard Act 2000 โดยต้องมีการจัดการอย่างเหมาะสม กำหนดบุคคลที่มีลักษณะเหมาะสมกับงาน มีการทบทวนคุณภาพการให้บริการ
- กำหนดให้มีการขึ้นทะเบียนของผู้ให้บริการ ตามมาตรา 10
- กำหนดให้มีการขึ้นทะเบียนผู้จัดการของผู้ให้บริการ ตามมาตรา 14 (ยังไม่รวมถึงระดับพนักงานหรือผู้ช่วยดูแล)
- กำหนดมาตรการไม่รับขึ้นทะเบียน หรือการระงับการขึ้นทะเบียน

¹⁴ Debbie Andalo, Case study: A 16-year-old school leaver who wants a career in care[Online], 20 April 2014. Source <http://www.theguardian.com/society/2007/aug/01/socialcare.publicservicesawards>

ต่อมาในปี The Health and Social Care Act 2008 (Regulated Activities) Regulations 2010 ซึ่งเป็นระเบียบข้อบังคับอำนาจตามพระราชบัญญัติการดูแลสุขภาพและสังคม ค.ศ.2008 (The Health and Social Care Act 2008) มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ.2553 ได้กำหนดให้การดูแลส่วนบุคคล (personal care) เป็นกิจกรรมควบคุม และยังได้กำหนดมาตรฐานที่จำเป็น (essential standard) ซึ่งควบคุมการดูแลสุขภาพและสังคมของผู้ใหญ่ มีมาตรฐาน 28 รายการ แต่ที่เกี่ยวข้องกับด้านความปลอดภัยและด้านคุณภาพ ต้องมีมาตรฐาน 16 รายการ (ใช้กับการดูแลสุขภาพทุกประเภท) ตามผลสำเร็จ (outcome) ดังต่อไปนี้¹⁵

1. ต้องเคารพประชาชนผู้ให้บริการ ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมอภิปรายเกี่ยวกับการดูแลและสามารถมีบทบาทต่อวิธีที่จะให้บริการได้ เคารพศักดิ์ศรีของผู้รับบริการ เคารพความเป็นส่วนตัว เคารพความมีอิสระในการตัดสินใจ สนับสนุนให้ผู้ให้บริการเข้าใจทางเลือกของการดูแลและการรักษา และอภิปรายความเหมาะสมของประโยชน์และความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นจากการดูแลหรือการรักษา แสดงมุมมองความสำคัญของการดูแลและการรักษา ทั้งนี้จะต้องสอดคล้องกับพื้นฐานทางวัฒนธรรม ภาษา เพศ ความพิการ อายุเพศ ศาสนาและความเชื่อ (ข้อ 17)

2. ความยินยอมที่จะให้ดูแลหรือรักษา (Consent to care and treatment) ผู้รับบริการจะต้องให้ความยินยอมในการดูแลก่อน (ข้อ 18)

3. การดูแลและสวัสดิการของผู้รับบริการ จะต้องคุ้มครองผู้รับบริการให้ปราศจากความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นจากการดูแลอย่างไม่เหมาะสมหรือไม่ปลอดภัย โดยการประเมินความต้องการของผู้รับบริการ วางแผนและสั่งต่อการดูแล หลีกเลี่ยงการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎหมาย เลือกปฏิบัติ มีกระบวนการติดต่อเมื่อเกิดภาวะฉุกเฉิน (ข้อ 9)

4. ด้านโภชนาการ ต้องดูแลมิให้ผู้รับบริการขาดสารอาหารหรือขาดน้ำ โดยต้องเลือกอาหารอย่างเหมาะสม มีปริมาณเพียงพอกับความต้องการของแต่ละคน อาหารนั้นจะต้องสอดคล้องกับพื้นฐานทางวัฒนธรรม ความเชื่อทางศาสนา กรณีจำเป็นควรสนับสนุนให้มีการรับประทานอาหารหรือการดื่มที่เหมาะสม (ข้อ 14)

5. ความร่วมมือกับผู้ให้บริการอื่น เพื่อคุ้มครองสุขภาพ สวัสดิการ และความปลอดภัยของผู้รับบริการ ในกรณีที่ต้องมีการติดต่อกับผู้ให้บริการอื่น หรือต้องมีการส่งต่อ จะต้องมีการทำงานภายใต้ความร่วมมือระหว่างกันหรือมีแผนการทำงานร่วมกัน ต้องมีการให้ข้อมูลอย่างเหมาะสม มีกระบวนการร่วมมือเมื่อเกิดภาวะฉุกเฉิน สนับสนุนให้ผู้รับบริการได้รับการดูแลหรือสนับสนุนด้านการดูแลสุขภาพและสังคมอย่างเหมาะสม การเปิดเผยข้อมูลต้องอยู่ภายใต้กฎหมายหรือภายใต้คำสั่งศาล (ข้อ 24)

6. คุ้มครองผู้รับบริการจากการถูกละเมิด เช่น การละเมิดทางเพศ การละเมิดจากการรักษาความเจ็บป่วยทางการหรือทางใจ การลักทรัพย์ ใช้เงินทรัพย์สินอย่างผิดพลาตหรือไม่

¹⁵ Care Quality Commission, National standards: essential-standards[Online], 17 February 2014. Source <http://www.cqc.org.uk/organisations-we-regulate/registering-first-time/essential-standards>

เหมาะสม เจตนาหรือประมาททำสิ่งที่เป็นสาเหตุให้เกิดอันตรายหรือมีความเสี่ยงเกิดขึ้น ต้องปฏิบัติอย่างเหมาะสม ไม่ให้มีการฝ่าฝืนกฎหมาย หรือกระทำบางอย่างที่มากเกินไป (ข้อ 11)

7. การรักษาความสะอาดและควบคุมการติดเชื้อ จะต้องปฏิบัติตามที่มีมาตรฐานความสะอาดอย่างเหมาะสมและมีสุขอนามัย (ข้อ 12)

8. การจัดการด้านยา ต้องมีคัมครองผู้รับบริการไม่ได้รับความเสี่ยงจากวิธีการใช้ยาที่ไม่ปลอดภัย หากมีการได้รับยาจะต้องมีการจัดการอย่างเหมาะสม มีบันทึกการใช้ยา มีการควบคุมการใช้ การจ่าย การเก็บรักษา การบริหารความปลอดภัย (ข้อ 13)

9. ความปลอดภัยและความเหมาะสมของสถานที่ จะต้องมีการออกแบบและจัดวางอย่างเหมาะสม มีมาตรการที่เหมาะสมเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัย มีการบำรุงรักษาอย่างเพียงพอ ใช้สิ่งที่มีอยู่รอบตัวอย่างเหมาะสม (ข้อ 15)

10. ความปลอดภัย การเข้าถึง และความเหมาะสมของอุปกรณ์ จะต้องได้รับความปลอดภัยจากการใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ โดยใช้ตรงตามวัตถุประสงค์ของอุปกรณ์ มีการใช้อย่างถูกต้อง (ข้อ 16)

11. ความต้องการด้านผู้ทำงาน จะต้องมีการระบุนการรับสมัครที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้มั่นใจได้ว่าผู้ทำงานจะมีคุณสมบัติที่ดี มีคุณภาพ ทักษะ และประสบการณ์ที่จำเป็นต่อการทำงาน มีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจในการทำงาน (ข้อ 21)

12. พนักงาน เพื่อคัมครองด้านสุขภาพ ความปลอดภัย และสวัสดิการของผู้ใช้บริการ จะต้องเป็นหลักประกันตลอดเวลาที่ให้บริการจะต้องมีพนักงานคุณภาพเหมาะสมเพียงพอ มีทักษะและประสบการณ์ในการทำกิจกรรมที่ถูกควบคุมภายใต้กฎหมายได้ (ข้อ 22)

13. การสนับสนุนผู้ทำงาน จะต้องทำให้เชื่อมั่นได้ว่าผู้ที่ส่งไปดูแลนั้น มีการฝึกอบรมที่เหมาะสม มีการพัฒนาทักษะ ทำงานภายใต้การติดตามและการประเมิน (ข้อ 23)

14. การประเมินและติดตามคุณภาพการบริการ ต้องมีการติดตามคุณภาพและบริการของผู้รับบริการ สามารถจำแนก ติดตามความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นต่อประชาชน มีคำแนะนำให้บริการได้อย่างปลอดภัย ปรับคุณภาพการบริการโดยการเรียนรู้จากเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ อุบัติการณ์ ความผิดพลาดหรือเกือบจะผิดพลาด ในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อแสดงความเห็นให้คำแนะนำ (ข้อ 10)

15. ข้อร้องเรียน ต้องมั่นใจว่าเรื่องต้องเรียนจะต้องมีการรับฟังและมีการจัดการอย่างเหมาะสม (ข้อ19)

16. การบันทึก ต้องมีบันทึกส่วนบุคคลที่เที่ยงตรง เก็บรักษาในที่ปลอดภัยและเป็นความลับ (ข้อ20)

2. พระราชบัญญัติการดูแลสุขภาพและสังคม ค.ศ.2012 (Health and Social Care Act 2012) ซึ่งปรับปรุงส่วนบทบาทของ National Health Service ให้มีอำนาจมากขึ้น

3. Care Bill เป็นกำหนดมาตรการสนับสนุนและการดูแล จัดตั้งหน่วยงาน Health Education England (HEE) กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำหน้าที่ด้านการดูแลและการสนับสนุน สนับสนุนการบูรณาการด้านการดูแลและการสนับสนุนในหน่วยบริการสุขภาพ กำหนด

บทลงโทษผู้ให้บริการดูแลที่ให้ข้อมูลเป็นเท็จหรือก่อให้เกิดความเข้าใจผิด และกำหนดให้มีการฝึกอบรมบุคคลผู้ทำงานในกิจกรรมควบคุม (regulated activity)

สาระสำคัญของ Care Bill สรุปได้ดังนี้

1. เนื้อหาของกฎหมายจะแบ่งเป็น 4 ส่วน (part) คือ

ส่วนที่ 1 การสนับสนุนและการดูแล เป็นเรื่องการสนับสนุนคุณภาพชีวิตของบุคคล การดูแลและการสนับสนุน การส่งเสริมความหลากหลายและความยุติธรรมในการดูแล อำนาจหน้าที่ในการดูแลและสนับสนุน การรักษาความปลอดภัยของผู้สูงอายุจากความเสี่ยงต่อการถูกละเมิด

ส่วนที่ 2 มาตรฐานการดูแล มีการกำหนดเรื่องคุณภาพการดูแล การปรับปรุงอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการคุณภาพการดูแล (Care Quality Commission) การจัดอันดับ บทลงโทษกรณีข้อมูลเท็จหรือก่อให้เกิดความเข้าใจผิด

ส่วนที่ 3 สุขภาพ มีการจัดตั้งหน่วยงานที่เรียกว่า Health Education England (HEE) และหน่วยงานที่เรียกว่า Health Research Authority (HRA)

ส่วนที่ 4 บททั่วไป

2. กำหนดให้จัดตั้งหน่วยงาน Health Education England (HEE) และ Health Research Authority (HRA) เป็นหน่วยงานรัฐที่เป็นอิสระ โดยให้ Health Education England (HEE) มีบทบาทในการวางแผนให้การศึกษา ฝึกอบรมผู้ทำงานดูแลด้านสุขภาพ ทำให้เกิดความเชื่อมั่นว่าผู้ทำงานดูแลสุขภาพในหน่วยบริการสุขภาพจะมีทักษะและได้รับการฝึกอบรมเพียงพอ พัฒนาคุณภาพด้านการศึกษาและการฝึกอบรม มีคณะกรรมการด้านการศึกษาและการฝึกอบรมในท้องถิ่น ในขณะที่เดียวกันก็กำหนดให้ Health Research Authority (HRA) ทำหน้าที่คุ้มครองประชาชนจากการวิจัยทางด้านสุขภาพและด้านสังคม โดยมีคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยกำกับดูแล

3. กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำหน้าที่ด้านการดูแลและการสนับสนุน โดยสนับสนุนการบูรณาการด้านการดูแลและการสนับสนุนในหน่วยบริการสุขภาพ การให้ข้อมูลและคำแนะนำแก่ประชาชนเกี่ยวกับการดูแลและการสนับสนุนสำหรับผู้สูงอายุและสำหรับผู้ดูแล ส่งเสริมความหลากหลายและคุณภาพในการให้บริการ กำหนดให้ท้องถิ่นแต่ละแห่งจัดตั้ง Safeguarding Adults Boards ทำหน้าที่ช่วยเหลือและคุ้มครองประชาชนจากกรณีที่มีความต้องการด้านการดูแลและการสนับสนุน การป้องกันความเสี่ยงจากการถูกละเมิด คุ้มครองทรัพย์สินของผู้สูงอายุเมื่อจะต้องได้รับการดูแลในสถานที่อยู่ไกลจากบ้านของตนเอง

4. การกำหนดบทลงโทษผู้ให้บริการดูแลที่ให้ข้อมูลเป็นเท็จหรือก่อให้เกิดความเข้าใจผิด โดยกระทำผิดครั้งแรกกำหนดโทษปรับอย่างเดียว กระทำผิดครั้งต่อมาระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับหรือทั้งจำทั้งปรับ ตลอดจนมีมาตรการแก้ไขข้อมูลที่ถูกต้อง

5. แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการดูแลสุขภาพและสังคม ค.ศ.2008 (The Health and Social Care Act 2008) มาตรา 20 ให้มีการฝึกอบรมบุคคลผู้ทำงานในกิจกรรมควบคุม (regulated activity)

ประเด็นของ Care Bill ที่จะส่งผลต่อผู้ช่วยดูแล มีดังนี้

1. ผู้ช่วยดูแลจะต้องมีความรู้ความสามารถ โดยต้องเข้ารับการอบรม เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะให้เพียงพอก่อนที่จะปฏิบัติหน้าที่ โดยมีหน่วยงาน Health Education England (HEE) เป็นผู้จัดการด้านการฝึกอบรม ทั้งนี้ในเดือนมีนาคม ค.ศ.2015 ได้มีการวางแผนไว้ว่าจะให้ใช้ระบบหนังสือรับรองการดูแล (Care Certificate) ซึ่งตรงนี้จะเป็นส่วนที่บังคับโดยจะใช้แทนที่ระบบการฝึกอบรมขั้นต่ำสำหรับผู้ทำงานสนับสนุนการดูแลสุขภาพและผู้ทำงานดูแลสังคมผู้สูงอายุในอังกฤษ (National Minimum Training Standards for Healthcare Support Workers and Adult Social Care Workers in England) และมาตรฐานการเข้ารับตำแหน่งทั่วไป (Common Induction Standards)¹⁶
2. ผู้ช่วยดูแลจะต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการดูแลตามที่คณะกรรมการคุณภาพการดูแล (Care Quality Commission) กำหนด
3. มีบทลงโทษต่อผู้ฝ่าฝืนกฎหมาย เช่น บทลงโทษเกี่ยวกับการให้ข้อมูลเท็จ

องค์กรที่สำคัญเกี่ยวกับการกำกับดูแลผู้ช่วยดูแล

1. **Care Quality Commission** ซึ่งเป็น independent regulator เป็นองค์กรที่บังคับใช้กฎหมาย ตรวจสอบและควบคุมธุรกิจบ้านพัก ตรวจสอบการให้บริการที่บ้านผู้สูงอายุ และการกำหนดมาตรฐานต่าง ๆ เพื่อรับประกันว่าการบริการดูแลนั้นจะมีคุณภาพ มีความปลอดภัย ตัวอย่างมาตรฐานที่องค์กรนี้กำหนด เช่น มาตรฐานที่จำเป็น (essential standard) ซึ่งผู้รับบริการควรคาดหวังเมื่อรับบริการดูแลในบ้าน
2. **Local Government Ombudsman** ซึ่งสามารถรับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการดูแลทุกชนิดในอังกฤษ
3. **Health Education England (HEE)** เป็นองค์กรที่มีบทบาทใน Care Bill ทำหน้าที่จัดการฝึกอบรมของผู้ช่วยดูแล

นอกจากนี้ บ้านพักดูแล (Care homes) และบริการที่บ้านของผู้รับบริการ (Service in your Home) ถูกควบคุมภายใต้กฎหมาย มีการขึ้นทะเบียนสถานประกอบการ ผู้ให้บริการเหล่านี้จะต้องมีการปฏิบัติการให้เป็นไปตามมาตรฐานที่จำเป็นด้านคุณภาพและความปลอดภัย (Essential standards of quality and safety) และจะถูกตรวจโดยไม่แจ้งไม่ทราบล่วงหน้าอย่างน้อยปีละครั้ง เพื่อติดตามผลการดำเนินงานโดยการวิเคราะห์ข้อมูลหรือตรวจสอบข้อมูลอื่น มีมาตรการบังคับใช้กฎหมายหากพบว่าการบริการนั้นไม่ได้มาตรฐาน¹⁷

เมื่อพบปัญหามาตรฐานการบริการ สามารถร้องเรียนได้ที่ Local Government Ombudsman ซึ่งสามารถรับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการดูแลทุกชนิดในอังกฤษ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

¹⁶ Skills for Care, Care Certificate[Online], 13 May 2014. Source <http://www.skillsforcare.org.uk/Standards/Care-Certificate/Care-Certificate.aspx>

¹⁷ Care Quality Commission, Services we regulate[Online], 17 February 2014. Source <http://www.cqc.org.uk/public/about-us/services-we-regulate>

ได้ที่ www.lgo.org.uk หรือ โทรศัพท์หมายเลข 0300 061 0614 ทั้งนี้ต้องร้องเรียนภายใน 12 เดือน นับแต่วันที่ทราบปัญหา แต่หน่วยงานนี้ไม่ได้เป็นผู้บังคับใช้กฎหมายเหมือนคณะกรรมการคุณภาพการดูแล (Care Quality Commission) หรืออาจจะร้องเรียนไปที่ Parliamentary and Health Service Ombudsman ที่เว็บไซต์ www.ombudsman.org.uk หรือโทรศัพท์หมายเลข 0345 015 4033¹⁸

หาก Local Government Ombudsman พบว่าผู้ให้บริการกระทำผิดจริง หรือกระทำการที่ไม่ยุติธรรมหรืออาจเป็นอันตรายต่อผู้รับบริการ จะร้องขอผู้ให้บริการดำเนินการต่อผู้รับบริการดังนี้ คือ ขอโทษ ปรับปรุงการบริการให้ได้มาตรฐานหรือสอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการ ดำเนินการช่วยเหลือทันทีที่ไม่ปล่อยให้รอนานเกินไป ชดเชยค่าเสียหายทางการเงิน หรือร้องเรียนผู้ให้บริการเป็นคดี¹⁹

3.2.2 สวีเดน

สวีเดนซึ่งซึ่งเป็นรัฐสวัสดิการไม่มีกฎหมายไม่เกี่ยวกับผู้ช่วยดูแลโดยตรงและผู้ช่วยดูแลไม่ใช่ อาชีพควบคุมในสวีเดน แต่มีกฎหมายที่มีผลกระทบทางอ้อม คือ

1. **Social Services Act (Socialtjänstlagen; SFS2001:453)** และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการสังคม มีหลักการรับประกันคุณภาพบริการสังคมและ เคารพความแตกต่างของบุคคล ภายใต้การให้บริการสังคมจะต้องให้การช่วยเหลือด้วยบริการที่มี คุณภาพดี ดำเนินการโดยผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมและมีประสบการณ์²⁰

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติบริการสังคม ค.ศ.2001 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ประกอบด้วย

- การบริการทางสังคมจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานประชาธิปไตยและความเป็น น้ำหนึ่งใจเดียวกัน และส่งเสริมให้ประชาชนมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม มีเงื่อนไขในการ ดำรงชีวิตเท่าเทียมกัน มีส่วนร่วมในชีวิตของชุมชน ต้องมีการเคารพบุคคลและความเป็นส่วนตัว (หมวดที่ 1 มาตรา 1)
- เทศบาลจะต้องตอบสนองต่อบริการทางสังคมภายใต้ขอบเขตอำนาจหน้าที่ ของตน (หมวดที่ 2 มาตรา 1)
- เทศบาลแต่ละแห่งมีหน้าที่ให้บริการทางสังคมในพื้นที่ของตนและทำให้ มั่นใจว่าบุคคลจะได้รับการสนับสนุนหรือความช่วยเหลือเมื่อบุคคลนั้นต้องการ แต่ทั้งนี้ไม่ได้ห้ามความ รับผิดชอบของผู้มีหน้าที่อื่น (หมวดที่ 2 มาตรา 2)

¹⁸ Local Government Ombudsman, How to complain about a care home or care in your home[Online], 18 February 2014. Source <http://www.lgo.org.uk/adult-social-care/>

¹⁹ Local Government Ombudsman, Complaints about adult care services[Online], 18 February 2014. Source <http://www.lgo.org.uk/publications/fact-sheets/complaints-about-adult-care-services/>

²⁰ Government Offices of Sweden (Regeringskansliet), Social services in Sweden[Online], 20 December 2012. Source <http://www.government.se/sb/d/15568>

- เทศบาลมีหน้าที่ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือบุคคลในพื้นที่ของตนด้านการดูแลที่บ้าน บริการที่พักอาศัย บริการช่วยเหลือในการดำรงชีวิต (หมวดที่ 2 มาตรา 4)
- เทศบาลอาจทำข้อตกลงกับองค์กรอื่นในการบริการทางสังคมของเทศบาล ภายใต้ข้อตกลงดังกล่าวเทศบาลอาจจัดให้มีการบริการให้กับเทศบาลอื่น หรือมอบอำนาจให้กับบริษัท สมาคม มูลนิธิ หรือเอกชน (หมวดที่ 2 มาตรา 5)
- เทศบาลยังคงมีหน้าที่ความรับผิดชอบสนับสนุนและช่วยเหลือที่พักสำหรับการบริการและการดูแลผู้สูงอายุ (หมวดที่ 2a มาตรา 4.3)
- บริการสังคมจะต้องมีคุณภาพดี ดำเนินการโดยผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมและผู้ใช้มีประสบการณ์ คุณภาพของกิจกรรมจะต้องเป็นระบบและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (หมวดที่ 3 มาตรา 3)
- กำหนดให้แต่ละบุคคลมีสิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือเพื่อให้มีมาตรฐานการดำรงชีวิต (หมวด 4) มีการสนับสนุนค่าใช้จ่ายอย่างสมเหตุผล เช่น ค่าอาหาร เสื้อผ้า รองเท้า สินค้าบริโภค สนับสนุนด้านสุขภาพอนามัย หนังสือพิมพ์ โทรศัพท์ ค่าธรรมเนียมวิทยุและโทรทัศน์ (หมวด 4 มาตรา 3)
- ผู้สูงอายุจะต้องได้รับบริการที่มีความสะดวกและรู้สึกรับคุณค่า (หมวด 5 มาตรา 4)
- การให้บริการสนับสนุนและช่วยเหลือที่บ้านจะต้องเข้าถึงง่าย (หมวด 5 มาตรา 5)
- การกำหนดให้ภาคธุรกิจมีหน้าที่ต้องรายงาน (หมวด 7)
- การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมต่าง ๆ (หมวด 8)
- รัฐบาลหรือผู้มีอำนาจสามารถกำหนดระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อควบคุมการให้บริการทางสังคมเท่าที่จำเป็น เพื่อคุ้มครองความปลอดภัยและสุขภาพของผู้สูงอายุ (หมวด 16 มาตรา 10)

2. Health and Medical Service Act (Hälso och sjukvårdslagen) ซึ่งเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการให้การรักษาทางการแพทย์

3. Act concerning Support and Service for Persons with Certain Functional Impairments (Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade-LSS) ซึ่งเป็นกฎหมายว่าด้วยการช่วยเหลือและการให้บริการต่อคนพิการบางประเภท ให้ผู้ที่สมรรถภาพร่างกายเสื่อมถอยมีโอกาสที่จะได้รับการช่วยเหลือ และบริการในรูปแบบของการช่วยเหลืองานบ้าน เป็นเพื่อนเดินทาง บ้านพักที่มีบริการพิเศษ การมีผู้ช่วยประจำตัว (Personlig assistans)²¹

²¹ สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงสตอกโฮล์ม, อ้างแล้ว, หน้า 126

องค์กรที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพและการดูแลผู้สูงอายุในสวีเดน จะมี 3 ระดับ คือ²²

(1) **ระดับชาติ** มีรัฐสภาและรัฐบาลทำหน้าที่กำหนดเป้าหมายนโยบาย การออกกฎหมาย การกำกับดูแล การควบคุมมาตรการทางการเงิน มีคณะกรรมการสวัสดิการสังคมแห่งชาติ (National Board of Social Welfare) ทำหน้าที่กำกับดูแลการบริการดูแลทางการแพทย์และการบริการสังคมให้มีคุณภาพ ปลอดภัย และดูแลสิทธิของแต่ละคน ตลอดจนประเมินผลและติดตามศึกษานโยบายสังคม พัฒนาระบบการฝึกอบรม ประสานงานด้านสถิติสังคม

(2) **ระดับเขต** มีสภามณฑลทำหน้าที่ให้บริการด้านสุขภาพและการให้บริการทางการแพทย์

(3) **ระดับท้องถิ่น** มีเทศบาลรับผิดชอบเรื่องการดูแลผู้สูงอายุ มีหน้าที่ให้บริการด้านการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน การให้บริการในบ้านพักและการบริการสังคม เทศบาลมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบในการให้บริการ ให้การดูแล และการรักษาพยาบาลที่จำเป็นต่อคนชรา โดยยึดหลักว่า คนชราจะต้องได้รับโอกาสได้อยู่อาศัยในที่พักของตนเองนานเท่าที่ตนต้องการ บริการที่มีให้คือ การให้บริการในบ้านพัก (hemtjänst) บ้านพักอาศัยพร้อมการบริการ แต่การให้บริการมีทั้งการให้บริการจากภาครัฐ และการให้บริการจากภาคเอกชน ใช้เงินภาษีในการบริหารจัดการแต่ก็อาจมีเก็บค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมบ้าง โดยเทศบาลมีสิทธิเรียกเก็บค่าธรรมเนียมที่ไม่เกินเพดานที่กำหนดไว้ ด้านการรักษาพยาบาลที่บ้าน (Hemsjukvård) แทนที่จะไปรับการรักษาพยาบาลที่โรงพยาบาล ผู้ป่วยระยะยาว ผู้พิการ สามารถขอรับบริการที่บ้านพักของตนเอง หรือรับการรักษาในสถานที่ซึ่งเทศบาลจัดขึ้นเป็นพิเศษได้ โดยเทศบาลจะเป็นผู้จัดหาพยาบาลประจำเขต ผู้ช่วยพยาบาล เจ้าหน้าที่ดูแล หรือเจ้าหน้าที่อื่นเกี่ยวข้อง²³

การปรับใช้พระราชบัญญัติบริการสังคม ค.ศ.2001 ในการควบคุมกำกับผู้ช่วยดูแล

แม้ว่าพระราชบัญญัติบริการสังคม ค.ศ.2001 จะมีบทบัญญัติที่กล่าวถึงการทำงานของเทศบาล แต่ก็แสดงให้เห็นถึงแนวปฏิบัติตนของผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุได้ คือ

1. ผู้ช่วยดูแลจะต้องมีความเคารพความเป็นประชาธิปไตย เคารพบุคคลและความเป็นส่วนตัว

2. การให้บริการของผู้ช่วยดูแลจะต้องมีคุณภาพดี ดำเนินการโดยผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมและมีประสบการณ์ และกิจกรรมที่จัดขึ้นต้องมีความเป็นระบบและมีการพัฒนา

ด้านการเรียนการสอนก็มีหลักสูตรด้านประกาศนียบัตรวิชาชีพ (yrkesexamen) ของรัฐ ซึ่งมีหลักสูตรการดูแลและพยาบาล หลักสูตรนี้เหมาะสำหรับผู้ที่ต้องการทำงานในสายงานด้านสุขภาพ

²² Ministry of Health and Social Affairs Sweden, Swedish elderly care - system and policy[Online], 12 February 2014. Source http://www.imserso.es/InterPresent1/groups/imserso/documents/binario/08esc13_annagralberg_s.pdf

²³ สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงสตอกโฮล์ม, อ้างแล้ว, หน้า 111, 114, 137

และการพยาบาล จิตเวชศาสตร์ การดูแลผู้สูงอายุ และการทำงานกับผู้ที่ทำงานของอวัยวะบกพร่อง²⁴

โครงสร้างของหลักสูตร ประกอบด้วย²⁵

1. วิชาบังคับ เป็นวิชาบังคับร่วมสำหรับมัธยมปลาย (gymnasiegemensamma ämnen) จำนวน 600 p (หรือ point) ได้แก่

- วิชาภาษาอังกฤษ5 (100 p)
- ประวัติศาสตร์ (50 p)
- พละและสุขศึกษา (100 p)
- คณิตศาสตร์ (100 p)
- วิทยาศาสตร์ (50 p)
- ศาสนา (50 p)
- สังคมศึกษา (50 p)
- ภาษาสวีเดนหรือภาษาสวีเดนเป็นภาษาที่สอง1 (100 p)

2. วิชาสายอาชีพ ในหลักสูตรวิชาชีพ วิชาที่เคยเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานน้อยลง แต่จะเพิ่มวิชาทางสายอาชีพ ได้แก่

2.1 วิชาเอก เรียนจำนวน 1100 p ได้แก่

- วิชาสุขศึกษา (100 p)
- การแพทย์1 (150 p)
- มนุษย์ (100 p)
- จิตเวชศาสตร์ (100 p)
- จิตวิทยา (50 p)
- สังคมศึกษา (50 p)
- การศึกษาพิเศษ (100 p)
- ภาษาสวีเดนหรือภาษาสวีเดนเป็นภาษาที่สอง (100 p)
- การดูแลและพยาบาล 1 (200 p)
- การดูแลและพยาบาล 2 (150 p)

2.2 วิชาโท สำหรับเพิ่มพูนความรู้ในเชิงลึกหรือเชิงกว้าง ติดต่อบริษัท สถานศึกษา เลือกเรียนจำนวน 500 p ได้แก่

- ภาษาอังกฤษ6 (100 p)
- การประกอบการ (100 p)

²⁴ Skolverket, หลักสูตรการดูแลและพยาบาล[Online], 6 February 2014. Source http://www.utbildningsinfo.se/polopoly_fs/1.908!/Menu/article/attachment/Vard_och_omsorg_tha_i.pdf

²⁵ Utbildningsinfo, Vård- och omsorgsprogrammet[online], 27 February 2014. Source <http://www.utbildningsinfo.se/gymnasieskola/2.277/vard-och-omsorgsprogrammet-1.873>

- กลุ่มวิทยาศาสตร์ผู้สูงอายุและผู้สูงอายุ มีวิชาการดูแลสุขภาพและการดูแลสุขภาพในผู้ความจำเสื่อม (100 p) และวิชาสุขภาพผู้สูงอายุและคุณภาพชีวิต จำนวน (200 p)
- กลุ่มวิชาสุขภาพ มีวิชาสุขภาพเด็ก (100 p) การยศาสตร์ (ergonomics, 100 p) พิเศษและสุขภาพ (100 p) องค์กรรวม (100 p) อาหารและสุขภาพช่องปาก (100 p) การฝึกอบรมจิตใจ (100 p)
- สารสนเทศในการดูแลสุขภาพและสังคม (100 p)
- ความเป็นผู้นำและองค์กร (100 p)
- คณิตศาสตร์ 2 (100 p)
- การแพทย์ 2 (100 p)
- การทำงานระหว่างประเทศ (100 p)
- ความปลอดภัยสำหรับมนุษย์ (100 p)
- กลุ่มวิชาการศึกษาด้านการดูแลสุขภาพและสังคม มีวิชาการสอนสังคม (100 p) การศึกษาและให้คำแนะนำสุขภาพ (100 p)
- กลุ่มวิชาจิตเวชศาสตร์ มีวิชาจิตเวชศาสตร์ 2 (200 p) นิติจิตเวช (100 p) จิตเวชศาสตร์ชุมชน (100 p) จิตวิทยา 2 (50 p)
- กลุ่มวิชาการดูแลสุขภาพ มีวิชาการแพทย์ฉุกเฉิน (200 p) การดูแลเด็กและเยาวชน (200 p) การดูแลสุขภาพที่บ้าน (100 p) การดูแลแบบประคับประคอง (100 p) การช่วยเหลือทางการแพทย์ (100 p)
- ศึกษาพิเศษ (100 p)
- ภาษาสวีเดน 3 (100 p) หรือภาษาสวีเดนเป็นภาษาที่สอง 3 (100 p)
- เทคนิคการดูแลสุขภาพ (100 p)
- ความเชี่ยวชาญการดูแลสุขภาพและสังคม (50 p)

3. วิชาเลือกเสรี (individuell val) เรียนจำนวน 200 p สามารถเลือกเรียนวิชาใดก็ได้ตามความต้องการ ติดต่อบริษัทกับสถานศึกษา

การฝึกปฏิบัติงาน เป็นการปฏิบัติงานในหน้าที่ต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับอาชีพ เช่น การช่วยดูแลสุขภาพอนามัยส่วนบุคคล งานด้านเทคนิคการแพทย์ งานบ้าน ตลอดจนการจัดการและงานด้านสังคม ทั้งเรียนรู้ด้วยตนเองหรือการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น การทำงานจริงในสถานประกอบการ เป็นเวลาอย่างน้อย 15 สัปดาห์ ซึ่งอาจจะเป็นการเรียนในสถานประกอบการเพียงแห่งเดียวหรือหลายแห่งก็ได้

ต้องผ่านการทำโครงการมัธยมปลายก่อนจึงจะจบหลักสูตรการดูแลและพยาบาลได้ (จำนวน 100 p)

หากต้องการเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา ต้องเลือกเรียนวิชาที่จำเป็น ได้แก่ วิชาภาษาสวีเดนหรือภาษาสวีเดนเป็นภาษาที่สองเพิ่มอีกสองวิชา และวิชาภาษาอังกฤษเพิ่มอีกหนึ่งวิชา (เลือกเป็นวิชาโทหรือวิชาเลือกเสรีก็ได้)

ด้านหลักสูตรการศึกษาในการศึกษาขั้นสูง เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาขั้นสูง (The Swedish Higher Education Act, Swedish Code of Statutes (SFS) No. 1992:1434) และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งได้มีพระราชกฤษฎีกาการศึกษาขั้นสูง (The Higher Education Ordinance, Swedish Code of Statutes, SFS No: 1993:100) และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม กำหนดคุณภาพของผู้เรียนในหลักสูตร โดยกำหนดขอบเขต ผลสำเร็จ (ความรู้ความเข้าใจ ทักษะความสามารถ การตัดสินใจ) โครงการวิจัยอิสระ และอื่น ๆ²⁶

ตัวอย่างปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาการทำงานสังคม (Social Work หรือ Socionomexamen) นักศึกษาที่จะได้รับปริญญาตรี ต้องผ่านการเรียนอย่างน้อย 210 หน่วยการเรียนรู้ (ก่อนวันที่ 1 กรกฎาคม ค.ศ.2007 เรียนเพียง 140 หน่วยการเรียนรู้) โดยจะต้องมีความรู้ ทักษะที่จำเป็นในการทำงานด้วยตนเอง ในระดับปัจเจกบุคคล กลุ่ม หรือระดับชุมชน

ความรู้ความเข้าใจของผู้ศึกษาในสาขานี้ จะต้องแสดงความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการทำงาน ความใส่ใจในทิศทาง การวิจัยและพัฒนาการทำงาน มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กลุ่ม สถานการณ์ทางสังคม ซึ่งมีผลต่อสุขภาพกาย สุขภาพจิต ความสามารถในการทำงาน การเข้าสังคม และปัจจัยพื้นฐานอื่น ผู้ศึกษาจะต้องแสดงความสามารถในการจัดการสังคม เข้าใจความต้องการของเด็ก สังคม ครอบครัว ซึ่งจะมีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของหญิงและชาย

ทักษะความสามารถของผู้ศึกษา จะต้องแสดงให้เห็นถึงความสามารถและทักษะที่จำเป็นต่อการพัฒนาและการทำงานสังคมในระดับที่แตกต่างกันในชุมชน มีความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้อง มีความรู้ทางกฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง มีความรู้ความเข้าใจ สามารถตรวจสอบ วิเคราะห์ กระบวนการทางสังคมตลอดจนปัญหาต่าง ๆ แสดงความสามารถในการจำแนก การศึกษา การประเมินค่า สิ่งที่แทรกแซงทั้งในระดับปัจเจกบุคคล กลุ่ม และระดับชุมชน

เกณฑ์การตัดสินผู้ศึกษา จะตัดสินจากความตระหนักในตนเองและความสามารถในการเอาใจใส่ ทักษะที่จำเป็นในการประเมินสิ่งที่แทรกแซง โดยใช้วิธีการแบบองค์รวม เพื่อให้ข้อมูลต่อปัจเจกบุคคลให้สอดคล้องกับพื้นฐาน สังคม จริยธรรม และสิทธิมนุษยชน แสดงให้เห็นถึงความน่าจะเป็นเพื่อประเมินการแทรกแซงโดยใช้วิธีการแบบองค์รวมแก่บุคคลที่ได้รับแจ้งจากทางวินัยด้านสังคม และจริยธรรมที่เกี่ยวข้องและการบัญญัติเฉพาะของสิทธิมนุษยชน มีจรรยาบรรณและทัศนคติในการประกอบอาชีพ เห็นความสำคัญของการทำงานร่วมกันและการทำงานร่วมกับสาขาวิชาชีพอื่น สามารถจำแนกความต้องการและความรู้ในการพัฒนาทักษะของตน

ผู้ศึกษาจะต้องทำโครงการวิจัยอิสระอย่างน้อย 15 หน่วยการเรียนรู้

²⁶ Swedish National Agency for Higher Education, The Higher Education Ordinance (Annex 2)[Online], 3 February 2014. Source <http://hsv.se/lawsandregulations/thehighereducationordinance/annex2.4.8b3a8c21372be32ace80003246.html>

3.2.3 ญี่ปุ่น

ญี่ปุ่นพบกฎหมายซึ่งเกี่ยวข้องกับผู้ช่วยดูแลโดยตรง คือ Social Welfare Worker (Shakaifukushishi) and Certified Care Worker (Kaigofukushishi) Act (Act No. 30 of 1987) และกฎหมายอื่นที่มีผลกระทบต่อผู้ช่วยดูแล คือ Act on Social Welfare for the elderly, Long-Term Care Insurance Act และ Act on the Prevention of Elder Abuse, Support for Caregivers of Elderly Persons and Other Related Matters

1. Social Welfare Worker (Shakaifukushishi) and Certified Care Worker (Kaigofukushishi) Act (Act No. 30 of 1987) กฎหมายซึ่งเกี่ยวข้องกับผู้ช่วยดูแลโดยตรง กฎหมายนี้กำหนดว่า ผู้ช่วยดูแลจะต้องได้หนังสือรับรอง ต้องการผ่านการทดสอบความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงาน มีการขึ้นทะเบียนต่อกระทรวงสาธารณสุข แรงงาน และสวัสดิการสังคม ญี่ปุ่น พร้อมกำหนดภาระหน้าที่ของผู้ทำงานดูแล กำหนดให้ต้องมีหนังสือรับรองสำหรับผู้ทำงานสังคม (social workers) และผู้ช่วยดูแล เพื่อยกระดับอาชีพ²⁷

- ให้อำนาจในการออกระเบียบสำหรับสถาบันการศึกษาของ certified care workers
- การขึ้นทะเบียนสถาบันการฝึกอบรม
- การขึ้นทะเบียนธุรกิจ
- กำหนดสิ่งที่ย้อนญาติให้กระทำได้

²⁷ Yoshiko Yamada and Minobu Sekiya, "Licensing and Training Requirements for Direct Care Workers in Japan," *Journal of Aging & Social Policy* 15,4 (2003): 113-129

ต่อมา ค.ศ.1995 กระทรวงสาธารณสุข แรงงาน และสวัสดิการสังคม ได้มีแนวทางการฝึกอบรมสำหรับ Home Helper เป็น 3 ระดับ จากระดับสูงสุดไปยังระดับพื้นฐาน คือ Home Helper 1, Home Helper 2 และ Home Helper 3 ทั้งนี้แต่ละระดับมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ

Home Helper 3 สำหรับผู้ที่ต้องการวางแผนทำงานบางเวลา (part-time) หรือต้องการลงทะเบียนเป็น home helper

Home Helper 2 สำหรับผู้ที่ทำงานประจำหรือเกือบทำงานประจำหรือวางแผนจะทำงานเป็น Home Helper

Home Helper 1 สำหรับผู้ที่มีใบรับรอง Home Helper 2 แล้วต้องการขยับเป็นระดับหัวหน้าผู้ดูแลหรือทำงานในระดับผู้จัดการ ซึ่งผู้ที่ทำงานในระดับนี้อาจมีพื้นฐานมาจากหลายสาขาไม่ว่าจะเป็นการพยาบาล การแพทย์ การทำงานด้านสังคม หรือ การดูแลโดยตรงก็ได้

ระยะเวลาการฝึกอบรมของ Home Helper ในญี่ปุ่น แสดงได้ตามตารางที่ 1 ดังนี้²⁸

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบการฝึกอบรมของ Home Helper 1, Home Helper 2, และ Home Helper 3

การเปรียบเทียบ	Home Helper 1	Home Helper 2	Home Helper 3
เป้าหมาย	สำหรับ Home Helper 2 ที่ต้องการเป็นผู้นำหรือผู้จัดการ	สำหรับผู้ที่ทำงานประจำหรือเกือบทำงานประจำหรือวางแผนจะทำงานเป็น Home Helper	สำหรับผู้ที่ต้องการวางแผนทำงานบางเวลา (part-time) หรือต้องการลงทะเบียนเป็น home helper
ทฤษฎี (Lecture)	84 ชั่วโมง	58 ชั่วโมง (ลดเหลือ 45 ชั่วโมง กรณีที่ได้ใบรับรองในระดับ Home Helper 3 มาแล้ว)	25 ชั่วโมง

²⁸ Ichibangase, Y., *Kaigo fukushisyoku ni ima naniga motomerareteiruka* (Tokyo: Minerva Shobou, 1997) และ License Kobo, *Home helper ni narou (Let's become a home helper)* (Tokyo: OS Publisher, 1997) อ้างใน Yoshiko Yamada and Minobu Sekiya, "Licensing and Training Requirements for Direct Care Workers in Japan," *Journal of Aging & Social Policy* 15,4 (2003): 113-129

การฝึกปฏิบัติ (practice)	62 ชั่วโมง	42 ชั่วโมง (ลดเหลือ 35 โมง กรณีที่ได้ ใบรับรองในระดับ Home Helper3 มาแล้ว)	17 ชั่วโมง
การทำงานภาคสนาม (Field work)	84 ชั่วโมง	30 ชั่วโมง (ลดเหลือ 24 โมง กรณีที่ได้ ใบรับรองในระดับ Home Helper3 มาแล้ว)	8 ชั่วโมง

Kaigo Rodo Antei Senta ได้รายงานว่ ปี ค.ศ.2006 ได้มีการฝึกอบรมขั้นพื้นฐานสำหรับผู้ทำงานดูแล (Basic Training for Care Workers, BTCW) ซึ่งเป็นเส้นทางสู่การเป็นผู้ดูแลในระดับที่สูงขึ้น คือ การเป็น Supervisor มีการติดตามคุณภาพทั้งในระดับชาติ องค์กรที่ฝึกอบรมมีความหลากหลาย ได้รับการรับรองจากผู้บริหารจังหวัดในญี่ปุ่น การอบรมนี้ใช้ได้ทั้งการดูแลที่บ้านและการดูแลที่สถาบัน โดยมีการฝึกอบรมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติเป็นเวลา 500 ชั่วโมง และระดับการอบรมที่สูงสุด คือ Certified Care Worker ซึ่งมีเส้นทาง เช่น การผ่านการศึกษาและฝึกอบรมในวิทยาลัยจำนวน 1,650 ชั่วโมง หรือ ผ่านการศึกษาและฝึกอบรมในโรงเรียนระดับสูงพิเศษ (special high-school) จำนวน 1,190 ชั่วโมง และต้องผ่านการสอบระดับชาติ หรือมีประสบการณ์ทำงานที่เกี่ยวข้อง 3 ปี แล้วผ่านการทดสอบในระดับชาติ²⁹

ผู้ที่ทำงานดูแลผู้สูงอายุ แล้วผ่านการทดสอบระดับชาติ (national examination) เพื่อให้ได้ใบรับรองด้าน Kaigofukushishi (ผู้ดูแล)

กรณีที่เป็นผู้ดูแลจากต่างประเทศ การเดินทางเข้าประเทศญี่ปุ่นได้รับอนุญาตพำนักสูงสุดไม่เกิน 4 ปี (ต่ออายุปีละ 1 ครั้ง) และมีโอกาสสอบใบอนุญาตประกอบวิชาชีพดูแลผู้สูงอายุของญี่ปุ่น 1 ครั้ง ในปีที 4 หากผ่านการสอบแล้วจะได้รับสิทธิพิเศษ คือ สามารถพำนักต่อได้โดยไม่มีกำหนดระยะเวลาสูงสุด

กรณีสอบไม่ผ่าน ต้องเดินทางกลับประเทศ แต่สามารถขออนุญาตเดินทางเข้ามาญี่ปุ่นด้วยวีซ่าพำนักระยะสั้นเพื่อฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพดูแลผู้สูงอายุ หรือเพื่อเข้าสอบใบประกอบวิชาชีพพยาบาลได้ และเตรียมตัวสอบได้ในกำหนดเวลาที่อนุญาตเท่านั้น

²⁹ SKOPE, *Varieties of Training, Qualifications and Skills in Long-Term Care: A German, Japanese and UK Comparison*[Online], 16 February 2014. Source <http://www.skope.ox.ac.uk/sites/default/files/WP104.pdf>

เดือนพฤษภาคม ค.ศ.2012 (พ.ศ.2555) มีรายงานว่าผู้เข้าทำงานจากฟิลิปปินส์ซึ่งเป็นพยาบาลวิชาชีพ 237 คน สามารถสอบผ่านใบอนุญาต 25 คน และเป็นผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุจำนวน 396 คน สามารถสอบผ่านใบอนุญาต 43 คน³⁰

นอกจากนี้ญี่ปุ่นมีปัญหาประชากรในวัยทำงานซึ่งเป็นแรงงานหลักลดลง จึงมีปัญหาเรื่องการขาดแคลนแรงงานในวัยทำงานประกอบกับมีจำนวนผู้สูงอายุมากขึ้นเรื่อย ๆ กระทรวงสาธารณสุขแรงงาน และสวัสดิการ ของญี่ปุ่นได้คาดการณ์ว่าในปี ค.ศ.2025 (พ.ศ.2568) จะมีความต้องการพยาบาลวิชาชีพสูงถึง 300,000 คน³¹ และต้องการสาขาอาชีพดูแลผู้สูงอายุถึง 700,000 คน แต่ด้วยเหตุที่ประสิทธิภาพการขาดแคลนแรงงานภายในประเทศจึงต้องการแรงงานจากต่างประเทศเพื่อทำหน้าที่ในส่วนนี้³²

การรับชาวต่างชาติเข้าไปช่วยทำงานดูแลผู้สูงอายุในญี่ปุ่นเป็นผลมาจากข้อตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจ (Economic Partnership agreement) พบว่าได้มีการรับผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุจากฟิลิปปินส์และอินโดนีเซียเข้ามาทำงานในญี่ปุ่นแล้ว ดังเช่น กรณีของฟิลิปปินส์ Philippine Overseas Employment Administration (POEA) ได้ลงนามร่วมกับ Japan International Corporation of Welfare Service (JICWELS) ตั้งแต่วันที่ 12 มกราคม ค.ศ.2009 (พ.ศ.2552) เพื่อส่งแรงงานเข้าสู่ประเทศญี่ปุ่นตามข้อตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจระหว่างญี่ปุ่นและฟิลิปปินส์ (Economic Partnership Agreement between Japan and the Philippines หรือ JPEPA) เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม ค.ศ. 2008 (พ.ศ.2551)³³

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

³⁰ Faith Aquino, More Filipino health workers embark on medical training in Japan[Online], 20 June 2013. Source <http://japandailynews.com/more-filipino-health-workers-embark-on-medical-training-in-japan-2030971>

³¹ The Japan Times, Support foreign health professionals[Online], 3 April 2012. Source <http://www.japantimes.co.jp/opinion/2012/04/03/editorials/support-foreign-health-professionals/#.UdRRYqz4K84>.

³² Yasuhiro Idei, A Colossal Waste of Taxpayers' Money: Japan's dysfunctional program for accepting foreign caregivers[Online], 16 August 2012. Source <http://jbpnews.ismedia.jp/articles/-/35197>

³³ Philippine Overseas Employment Administration, Recruitment of nurses and caregivers for Japan to start soon[Online], 16 August 2012. Source http://www.poea.gov.ph/news/2009/PR_Jan2009_jiCWELS.pdf

ด้านหลักสูตรการศึกษา สามารถแบ่งได้เป็น³⁴

(1) กรณีหลักสูตรปฏิบัติงานในญี่ปุ่นซึ่งอาจเป็นองค์กรของรัฐหรือองค์กรเอกชน จะต้องสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีและได้ใบรับรองด้านการดูแลจากประเทศของตนกรณี ผู้สมัครเป็นชาวต่างประเทศ หรือสำเร็จการศึกษาและได้ใบรับรองจากโรงเรียนพยาบาล

(2) กรณีหลักสูตรเข้าเรียนในสถานที่ฝึกอบรมซึ่งอาจเป็นองค์กรของรัฐหรือองค์กร เอกชน (Public or Private Training Facilities) ผู้สมัครต้องสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี หลักสูตรที่มีระยะเวลาการศึกษาไม่ต่ำกว่า 4 ปี

ด้านการจ้างงาน กรณีที่เป็นผู้ดูแลจากต่างประเทศต้องทำสัญญาจ้างงานกับสถานดูแล ผู้สูงอายุก่อนเข้ามาฝึกปฏิบัติงานในญี่ปุ่น ซึ่งอาจจะเป็นองค์กรสาธารณะหรือองค์กรเอกชน โดย JICWELS เป็นผู้ดำเนินการหาสถานที่ฝึกงานหรือเข้ารับการฝึกอบรม

ด้านภาษา กรณีที่เป็นผู้ดูแลจากต่างประเทศต้องมีความรู้ภาษาญี่ปุ่น ซึ่งต้องผ่านการอบรม ภาษาญี่ปุ่นก่อนเดินทางเข้าประเทศญี่ปุ่น โดยต้องได้รับการฝึกอบรมด้านภาษาญี่ปุ่นเป็นเวลา 6 เดือน เว้นเสียแต่จะผ่านการทดสอบความรู้ด้านภาษาญี่ปุ่น (Japanese Proficiency test) อยู่ใน ระดับ N2 ขึ้นไป จึงจะได้รับการยกเว้นไม่ต้องรับการอบรม³⁵

เค้าโครงการเรียนภาษาญี่ปุ่น จะประกอบไปด้วย 3 ส่วน คือ

(1) ภาษาญี่ปุ่น เรียนรู้คำที่จะใช้ในชีวิตประจำวันและการฝึกงานในญี่ปุ่น พัฒนา ทักษะทางด้านภาษา เรียนรู้คำพื้นฐานตลอดจนสำนวนที่ใช้ในการดูแลและการพยาบาล

(2) การเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อทบทวนและสร้างนิสัยการเรียนรู้ รู้จักการวางแผนใน การเรียนรู้ด้วยตนเอง

(3) ความเข้าใจสังคมและวัฒนธรรม เพื่อให้ได้รับความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับญี่ปุ่น ภูมิศาสตร์ การขนส่ง เงื่อนไขด้านที่อยู่อาศัย วิถีชีวิตและมารยาท ขนบธรรมเนียมประเพณีเฉพาะด้าน การรักษาพยาบาล

ความรู้ด้านภาษาญี่ปุ่นจะแบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยระดับ N1 เป็นระดับที่ยากที่สุด ในขณะที่ระดับ N5 เป็นระดับที่ง่ายที่สุด ผู้ที่มีความรู้ภาษาญี่ปุ่นในระดับ N2 จะต้องมีความสามารถเข้าใจ ภาษาญี่ปุ่นที่ใช้ในชีวิตประจำวันและความหลากหลายของสถานการณ์ในระดับหนึ่ง โดยต้องอ่าน บทความและข้อคิดเห็นในหนังสือพิมพ์และนิตยสาร วิพากษ์วิจารณ์ได้ สามารถอ่านและเข้าใจเนื้อหา

³⁴ Yuri Hosono, "Accepting Nurse and Certified Care Worker Candidates in Japan-How a Bilateral Policy Decision is Implemented at the Administration Level," *Yokohama Journal of Social Sciences* 16,3 (2011): 29-45

³⁵ Japan Foundation, *Japanese-Language Pre-training Program for Indonesian and Filipino Candidates for Nurses and Care Workers under Economic Partnership Agreements (EPA)[Online]*, 16 September 2013. Source <http://www.jpff.go.jp/e/japanese/training/epa.html>

ที่ผู้เขียนบรรยายได้ สามารถฟังแล้วเข้าใจบทสนทนา รายงานข่าว การฟังคำพูดด้วยความเร็วตามธรรมชาติ สามารถเข้าใจจุดสำคัญได้³⁶

เนื้อหาในการฝึกอบรม ต้องเข้ารับการอบรมการดูแลผู้สูงอายุเบื้องต้น เรียนรู้ความรู้เฉพาะด้านสาขาดูแลผู้สูงอายุตลอดจนเทคนิคที่เกี่ยวข้อง และเข้าฝึกปฏิบัติงานในสถานดูแลผู้สูงอายุ (ตามสัญญาจ้างงาน)

Wakisaka Noriyuki ได้ให้ข้อมูลว่า การเข้าทำงานในญี่ปุ่นจะต้องมีสถาบันหรือแหล่งทำงานยอมรับ ผู้สมัครจากต่างประเทศคาดหวังว่าเมื่อจะเข้ามาในประเทศญี่ปุ่นสามารถทำงานได้ทันที เนื่องจากเคยมีประสบการณ์มาก่อนในประเทศของตน แต่ในความเป็นจริงยังไม่สามารถทำงานได้ทันที เนื่องจากยังไม่ได้รับใบประกาศนียบัตรจากญี่ปุ่นซึ่งต้องผ่านการทดสอบระดับชาติ และจะต้องทดสอบภาษาญี่ปุ่นด้วย อุปสรรคทางด้านภาษาที่พบในเฉพาะชาวต่างชาติกลุ่มแรกที่เข้ามาทำงานด้านนี้ในญี่ปุ่น คือ ไม่ได้มีการเตรียมตัวเกี่ยวกับภาษาญี่ปุ่นอย่างเพียงพอ และข้อจำกัดทางด้านตำราเรียน จึงได้มีให้มีการอบรมภาษาญี่ปุ่นเมื่อเข้ามาถึงประเทศแล้วเป็นเวลา 6 เดือน เพื่อสร้างทักษะการสื่อสาร เรียนรู้วัฒนธรรม ลดภาระเพื่อเริ่มทำงาน อีกทั้งการสอบภาษาญี่ปุ่นนั้น กระทรวงสาธารณสุข แรงงาน และสวัสดิการสังคม (Ministry of Health, Labor, and Welfare หรือ MHLW) ได้ลดความยากของภาษาญี่ปุ่นเพื่อให้ผู้สมัครสามารถสอบผ่านแบบทดสอบระดับชาติได้ โดยเพิ่มคำอ่านสะกดคำ แทนตัวอักษรคันจิบางคำที่ยาก แต่ในปีต่อมาได้มีการใช้อักษรคันจิทั้งหมด อย่างไรก็ตาม การเข้าทำงานในญี่ปุ่นก็ยังคงมีการปรับตัวในญี่ปุ่น แม้ว่าบางคนจะสามารถสอบผ่านแต่ในที่สุดก็ขอลี้ภัยประเทศของตนเนื่องจากลักษณะงานไม่ได้เป็นไปตามที่คาดหวัง หรืออาจเป็นเพราะสามารถเลือกเข้าทำงานในประเทศอื่นที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เช่น สหรัฐอเมริกา ยุโรป สิงคโปร์ โดยสรุป ข้อจำกัดที่เข้มงวดของญี่ปุ่น อาจเป็นอุปสรรคที่จะทำให้ได้รับผู้จะมาทำหน้าที่ดูแลแม้ว่าจะมีความต้องการก็ตาม³⁷

2. Act on Social Welfare for the elderly ซึ่งเป็นพระราชบัญญัติสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ประกอบด้วยมาตรการด้านสวัสดิการ บริการและสถานบริการ การวางแผนสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ มีการจัดตั้งบ้านพักผู้สูงอายุ การกำหนดผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน

3. Long-Term Care Insurance Act พระราชบัญญัติประกันการดูแลระยะยาวและฉบับแก้ไขเพิ่มเติม กำหนดให้ผู้สูงอายุสามารถเลือกใช้บริการด้านสุขภาพได้

4. Act on the Prevention of Elder Abuse, Support for Caregivers of Elderly Persons and Other Related Matters (Act No. 124 of November 9, 2005) ซึ่งเป็นกฎหมายป้องกันการล่วงละเมิดผู้สูงอายุ ป้องกันการละเมิดศักดิ์ศรีของผู้สูงอายุ คุ้มครองสิทธิและผลประโยชน์ของผู้สูงอายุ กำหนดมาตรการเชิงนโยบายและการป้องกันการกระทำผิดต่อผู้สูงอายุ การสนับสนุนผู้ดูแลผู้สูงอายุ การป้องกันผู้ดูแลผู้สูงอายุล่วงละเมิดผู้สูงอายุ กำหนดนิยามการล่วงละเมิดต่อผู้สูงอายุในมาตรา 2(4) ดังนี้

³⁶ Japan Foundation, *N1-N5: Summary of Linguistic Competence Required for Each Level*[Online], 16 September 2013. Source <http://www.jlpt.jp/e/about/levelsummary.html>

³⁷ Wakisaka Noriyuki, *Foreign Nurses and Care Workers in Japan: Reform Needed*[Online], 15 August 2013. Source <http://www.nippon.com/en/currents/d00034/>

(1) การสร้างความทุกข์ทรมานแก่ผู้สูงอายุที่ตนดูแล ประกอบด้วย

(1.1) การทำร้ายร่างกายหรือกระทำการที่น่าจะเป็นอันตรายต่อร่างกาย

(1.2) ล้มเหลวในการดูแลผู้สูงอายุ โดยทำให้ผู้สูงอายุขาดอาหารอย่างรุนแรง หรือละทิ้งผู้สูงอายุ ไม่ใส่ใจผู้สูงอายุเป็นเวลานานซึ่งน่าจะเป็นเหตุให้สุขภาพของผู้สูงอายุเสื่อมโทรมลง รวมถึงการกระทำใดที่มีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน

(1.3) ใช้คำหรือมีการกระทำให้ซึ่งมีแนวโน้มจะทำร้ายผู้สูงอายุได้อย่างมีนัยสำคัญ รวมถึงการใช้คำที่ล่วงละเมิดหรือมีทัศนคติเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญ

(1.4) มีการกระทำที่ไม่เหมาะสมกับผู้สูงอายุหรือทำให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการกระทำเช่นนั้น

(2) การจำหน่ายทรัพย์สินของผู้สูงอายุอย่างไม่เป็นธรรมหรือการได้รับโดยผู้ดูแลหรือญาติ หรือการได้ประโยชน์จากทรัพย์สินของผู้สูงอายุอย่างไม่เป็นธรรม

กฎหมายฉบับนี้ยังกำหนดให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ในการป้องกันการละเมิดผู้สูงอายุ และให้การคุ้มครองผู้สูงอายุอย่างเหมาะสม ตลอดจนจัดให้มีผู้ดูแลผู้สูงอายุอย่างเหมาะสม ดังนี้

- สร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง หรือองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้อง และภาคเอกชนพร้อมจัดให้มีการสนับสนุนภาคเอกชนด้วย (มาตรา 3 (1))

- ต้องมีการอบรมเจ้าหน้าที่หรือมีมาตรการอื่นตามความจำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่ และเพื่อเพิ่มพูนศักยภาพ (มาตรา 3(2))

- จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์และกิจกรรมให้ความรู้ ซึ่งอาจจะเป็นความสัมพันธ์กับภาระหน้าที่ในการแจ้งเตือนการละเมิดผู้สูงอายุ ระบบการเฝ้าระวังการละเมิดสิทธิมนุษยชน เป็นต้น (มาตรา 3(3))

นอกจากนี้ ยังมีเทศบาล (municipality) ซึ่งมีบทบาทให้คำปรึกษา แนวทางปฏิบัติ คำแนะนำ แก่ผู้สูงอายุหรือผู้ดูแลผู้สูงอายุ เพื่อป้องกันการละเมิดผู้สูงอายุ และคุ้มครองผู้สูงอายุ (มาตรา 6) ให้คำปรึกษา แนวทางปฏิบัติ คำแนะนำ แก่ผู้ดูแลผู้สูงอายุแล้ว ยังกำหนดมาตรการบรรเทาภาระของผู้ดูแล โดยการกำหนดมาตรการที่จำเป็น เช่น การให้คำปรึกษา แนวทางปฏิบัติ คำแนะนำสำหรับผู้ดูแล (มาตรา 14)

หากผู้ใดพบเห็นการละเมิดผู้สูงอายุโดยผู้ดูแลผู้สูงอายุ ถ้าชีวิตหรือสุขภาพของผู้สูงอายุถูกคุกคาม (มาตรา 7(1)) หรือพบว่าผู้สูงอายุมีแนวโน้มจะถูกละเมิดโดยผู้ดูแลผู้สูงอายุ จะต้องแจ้งไปยังเทศบาลที่เกี่ยวข้องทันที (มาตรา 7(2)) ผู้มีอำนาจหน้าที่จะเข้าไปยังภูมิลำเนา หรือถิ่นที่อยู่เพื่อที่จะสืบสวนหรือสอบถาม แต่ไม่ถือว่าการกระทำนี้มีวัตถุประสงค์ในการสืบสวนคดีอาญา (มาตรา 7(3)) กำหนดให้เทศบาล (municipality) เมื่อได้รับรายงานว่าพบเห็นการละเมิดผู้สูงอายุโดยผู้ดูแลผู้สูงอายุ หรือพบว่าผู้สูงอายุมีแนวโน้มจะถูกละเมิดโดยผู้ดูแลผู้สูงอายุ จะต้องพร้อมมีมาตรการเพื่อยืนยันความปลอดภัยของผู้สูงอายุ และมีมาตรการอื่นเพื่อชี้ชัดข้อเท็จจริงหรือรายงาน และจะต้องปรึกษากับภาคีความร่วมมือ เพื่อสนองตอบต่อเรื่องการละเมิดผู้สูงอายุ (มาตรา 9)

เทศบาลหรือนายกเทศมนตรีซึ่งได้รับรายงานจะต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ (Act on Social Welfare for the Elderly) มาตรา 10-4 (1) หรือมาตรา 11 (1) โดยเข้าไปดูแลสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุในระยะสั้น การให้ที่พักพิงชั่วคราว เพื่อสร้างความเชื่อมั่นว่าผู้สูงอายุจะไม่ถูกผู้ดูแลและผู้สูงอายุล่วงละเมิด และต้องมีมาตรการที่จำเป็นเพื่อรักษาความปลอดภัย (มาตรา10)

นายกเทศมนตรีเมื่อพบว่าผู้ดูแลผู้สูงอายุละเมิดผู้สูงอายุซึ่งอาจเป็นภัยคุกคามต่อชีวิตและสุขภาพ อาจสั่งให้เจ้าหน้าที่ของศูนย์บริการชุมชนซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติหลักประกันดูแลระยะยาว (Long-Term Care Insurance Act) มาตรา 115-39(2) หรือเจ้าหน้าที่อื่นซึ่งทำงานในธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการจัดบริการสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุเข้าสู่ภูมิลำเนาหรือที่อยู่ของผู้สูงอายุ และดำเนินการสืบสวนหรือซักถาม และอาจขอความช่วยเหลือจากหัวหน้าตำรวจที่มีเขตอำนาจเหนือสถานที่ตั้งภูมิลำเนาหรือที่อยู่ของผู้สูงอายุ เพื่อเป็นหลักประกันความปลอดภัยของผู้สูงอายุ (มาตรา 12)

นอกจากนี้เทศบาลจะต้องสร้างความร่วมมือกับองค์กรที่เกี่ยวข้อง เช่น ศูนย์สนับสนุนการดูแลระยะยาว องค์กรภาคเอกชน เพื่อป้องกันผู้ดูแลผู้สูงอายุละเมิดผู้สูงอายุ คัดกรองผู้สูงอายุ และให้การสนับสนุนผู้ดูแลผู้สูงอายุ (มาตรา 16)

องค์กรซึ่งเกี่ยวข้องกับการดูแลในญี่ปุ่น

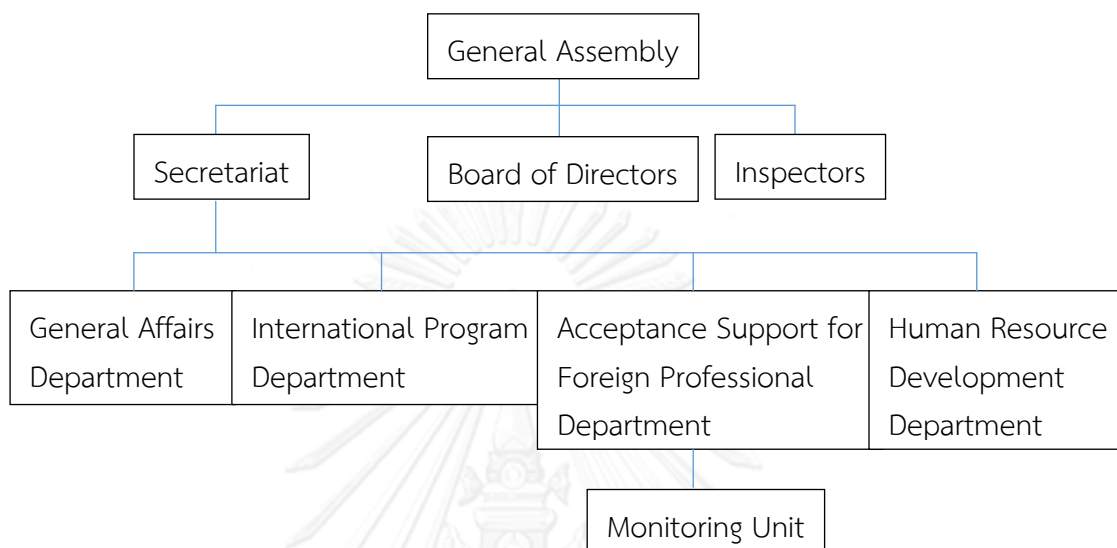
ญี่ปุ่นได้วางบทบาทขององค์กรซึ่งเกี่ยวข้องกับการดูแล โดยแบ่งออกเป็น

รัฐบาล ทำหน้าที่วางหลักการพื้นฐานเกี่ยวกับการประกันการดูแลในระยะยาว ตัดสินใจเกี่ยวกับค่าธรรมเนียมในการดูแล (ทุก 3 ปี) ช่วยเหลือและให้คำแนะนำแก่จังหวัดและเทศบาล

หากเป็นกรณีมาตรฐานด้านความรู้ของผู้ประกอบอาชีพดูแลสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข แรงงาน และสวัสดิการสังคม เป็นหน่วยงานหลักที่ควบคุมผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพ ผู้ดูแลด้านสุขภาพ ตลอดจนให้การกำหนดมาตรฐานแรงงานและให้การสนับสนุนด้านสวัสดิการสังคม

กรณีที่เป็นผู้ดูแลจากต่างประเทศเข้ามาประกอบอาชีพในญี่ปุ่นจะมี Japan International Corporation of Welfare Service (JICWELS) ซึ่งตั้งขึ้นเมื่อเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1983 โดยการอนุมัติของกระทรวงสาธารณสุข แรงงาน และสวัสดิการสังคม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมสุขภาพและกิจกรรมด้านสวัสดิการสังคมระหว่างประเทศ มีองค์ประกอบ คือ ที่ประชุมใหญ่ (General Assembly) ซึ่งมี (1) คณะคณะกรรมการอำนวยการ (Board of directors) (2) ผู้ตรวจสอบ (Inspectors) และ (3) สำนักเลขาธิการ (Secretariat) ประกอบด้วย แผนกธุรการ (General Affairs Department) แผนกโปรแกรมระหว่างประเทศ (International Program Department) แผนกยอมรับสนับสนุนผู้ประกอบวิชาชีพจากต่างประเทศ (Acceptance Support

for Foreign Professional Department) และแผนกพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development Department)³⁸

รูปที่ 2 โครงสร้างองค์กร Japan International Corporation of Welfare Service (JICWELS)

(ที่มา Japan International Corporation of Welfare Service (JICWELS)
<http://www.jicwels.or.jp/files/pamflet201020Combined.pdf>)

Japan International Corporation of Welfare Service (JICWELS) ทำหน้าที่ประสานงานระหว่างกระทรวงสาธารณสุข แรงงาน และสวัสดิการสังคม และยอมรับสนับสนุนชาวต่างประเทศที่จะเข้ามาทำงานในประเทศอย่างเหมาะสม โดยทำการรับสมัคร คัดกรองผู้สมัครและสถานที่ปฏิบัติงานที่จะรับผู้สมัครจากต่างประเทศ จัดทำจดหมายข่าวแก่สมาชิกและตีพิมพ์เนื้อหาที่ใช้ในการฝึกอบรม บริหารจัดการด้านโปรแกรมการศึกษาสำหรับชาวต่างประเทศ

จังหวัด ทำหน้าที่จัดการกองทุนสำหรับการประกัน ประสานความร่วมมือและจัดการบริการขนาดใหญ่ ให้ความช่วยเหลือตามความจำเป็น ให้คำแนะนำแก่เทศบาล (พระราชบัญญัติสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ มาตรา 6-2)

³⁸ Japan International Corporation of Welfare Service (JICWELS), Organization Chart[Online], 16 September 2013. Source <http://www.jicwels.or.jp/files/pamflet201020Combined.pdf>

เทศบาล ทำหน้าที่แนะนำการดูแลระยะยาว ดำเนินการอย่างเหมาะสมให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตประจำวันได้ด้วยตนเองอย่างเพียงพอ จัดการบริการในท้องถิ่น เช่น การพยาบาลดูแลที่บ้าน ดูแลความเหมาะสมของผู้ทำหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุ

ประเด็นที่ได้จากสาระสำคัญของกฎหมายญี่ปุ่นในการกำกับกับผู้ช่วยดูแล มีดังนี้

1. กำหนดให้ต้องมีหนังสือรับรองสำหรับผู้ช่วยดูแล
2. การกำหนดขึ้นทะเบียนสถานศึกษาและอบรมผู้ช่วยดูแล ตลอดจนมีมาตรการที่เกี่ยวข้อง
3. การขึ้นทะเบียนธุรกิจดูแลผู้สูงอายุ
4. กำหนดสิ่งที่อนุญาตให้กระทำสำหรับผู้ช่วยดูแล
5. กำหนดหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่วัดความรู้ความสามารถของผู้ช่วยดูแล เพื่อประกอบการพิจารณาหนังสือรับรอง
6. กำหนดบทบาทของเทศบาลในการดูแลผู้สูงอายุและการคุ้มครองผู้สูงอายุจากการถูกละเมิด

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายซึ่งกำกับดูแลผู้ช่วยดูแล

การเปรียบเทียบ	อังกฤษ	สวีเดน	ญี่ปุ่น
แนวคิดนโยบายด้านการดูแลผู้สูงอายุ	มี	มี	มี
กฎหมายควบคุมผู้ช่วยดูแลโดยเฉพาะ	ไม่มี มีแต่กฎหมายที่มีผลกระทบต่อผู้ช่วยดูแล เช่น กฎหมายกำหนดมาตรฐานการดูแล	ไม่มี	มี
หลักสูตรการเรียน	หลักสูตรในภาครัฐ (และภาคเอกชน) แต่ไม่ได้บังคับ	หลักสูตรภาครัฐ	หลักสูตรทั้งภาครัฐ
มาตรฐาน และจรรยาบรรณ	The Health and Social Care Act 2008 (Regulated Activities) Regulations 2010 กำหนดมาตรฐานที่จำเป็น (essential standard) ซึ่งควบคุมการดูแลสุขภาพและสังคมของผู้ใหญ่	ปฏิบัติให้สอดคล้องกับ Social Services Act (Socialtjänstlagen; SFS2001:453) และตามความต้องการของเทศบาล	Social Welfare Worker (Shakaifukushishi) and Certified Care Worker (Kaigofukushishi) Act (Act No. 30 of 1987) ตลอดจนกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

การเปรียบเทียบ	อังกฤษ	สวีเดน	ญี่ปุ่น
องค์กรควบคุม	1. Care Quality Commission ทำหน้าที่ขึ้นทะเบียนกิจกรรมควบคุม ทบทวนและตรวจสอบ การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ให้บริการ กำหนดมาตรฐานในการดูแล สุขภาพ 2. Local Government Ombudsman รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการดูแล	เทศบาล	กระทรวงสาธารณสุข แรงงาน และสวัสดิการ สังคม และเทศบาล

3.3 มาตรการกำกับดูแลผู้ช่วยดูแลในส่วนที่ไม่ใช่กฎหมาย

3.3.1 อังกฤษ

การทำงานเป็นผู้ช่วยดูแลในสหราชอาณาจักร จะต้องรู้จักผู้รับบริการ รักษาผลประโยชน์และความต้องการของผู้รับบริการ ช่วยเหลือดูแลกิจวัตรส่วนบุคคลในชีวิตประจำวัน เช่น การทำความสะอาด การแต่งตัว การใช้ห้องน้ำ การให้อาหาร ตลอดจนงานทั่วไป เช่น งานบ้าน ซักผ้า การซื้อของ ช่วยเหลือด้านการจัดการงบประมาณ การชำระเงิน การเขียนจดหมาย นอกจากนี้ยังต้องทำงานร่วมกับผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพหรือด้านการดูแลสังคมอื่นในการจัดให้การดูแลเฉพาะรายและวางแผนการพัฒนาการดูแล ช่วยจัดกิจกรรมเพื่อการพักผ่อน การพาไปที่พักอาศัย³⁹ เมื่อเริ่มทำงานเป็นผู้ช่วยดูแล จะมีการฝึกอบรมจากนายจ้าง รวมทั้งได้ทำงานอย่างใกล้ชิดกับผู้ที่มีประสบการณ์ และอาจได้เข้าร่วมหลักสูตรจากภายนอก เช่น การปฐมพยาบาล สุขอนามัยด้านอาหาร สุขภาพและความปลอดภัย วิธีการยกและเคลื่อนย้ายคนได้อย่างปลอดภัย

นอกจากประเด็นด้านกฎหมายแล้ว ยังมีประเด็นการกำกับผู้ช่วยดูแลในส่วนที่ไม่ใช่กฎหมาย ดังนี้ คือ ส่วนที่เกี่ยวกับประกาศนียบัตร มาตรฐานการปฏิบัติงาน และจรรยาบรรณ

- **ประกาศนียบัตร** ถ้าทำงานดูแลสังคมผู้ใหญ่ (adult social care) ในอังกฤษ จะได้รับการอบรมจากนายจ้างเป็นเวลา 12 สัปดาห์ เป็นไปตามมาตรฐานขั้นต่ำของชาติในการดูแล (national minimum standards of care) ซึ่งครอบคลุมในเรื่องดังต่อไปนี้ คือ บทบาท

³⁹ Natural Career Service, Care assistant[Online], 4 February 2013. Source <https://nationalcareersservice.direct.gov.uk/advice/planning/jobprofiles/Pages/careassistant.aspx>

ของพนักงานดูแลสุขภาพและพนักงานดูแลสังคม ความเสมอภาค หลักของการคุ้มครอง การสนับสนุน คนเป็นศูนย์กลาง สุขภาพและความปลอดภัย อีกทั้งยังมีโอกาสได้รับการสนับสนุนให้ได้รับ ประกาศนียบัตรด้านการดูแลสุขภาพและสังคมในระดับ 2 และระดับ 3 เพื่อเป็นพนักงานดูแลอาวุโส (senior care worker) หรือผ่านถึงระดับ 5 จะสามารถทำงานเป็นผู้นำการดูแลสุขภาพและสังคมได้

แม้ว่าการทำงานเป็นผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุยังไม่จำเป็นต้องใช้ใบ ประกาศนียบัตรเพื่อรับประกันคุณภาพก่อนการทำงานในขณะนี้ แต่ National Careers Service มี คำแนะนำว่า หากต้องการทำงานในสายงานนี้และต้องการเรียนรู้ให้มากขึ้นเพื่อเป็นการรับประกัน คุณภาพของพนักงานด้านนี้เอง ก็สามารถเลือกศึกษาเพิ่มเติมได้

การรับประกันคุณภาพจะมี 3 ชนิด ขึ้นกับหน่วยการเรียนรู้ คือ (1) award อยู่ระหว่าง 1-12 หน่วยการเรียนรู้ (2) certificate อยู่ระหว่าง 13-36 หน่วยการเรียนรู้ และ (3) diploma ตั้งแต่ 37 หน่วยการเรียนรู้ขึ้นไป และ 1 หน่วยการเรียนรู้จะใช้เวลาประมาณ 10 ชั่วโมง⁴⁰ ในแต่ละหน่วยจะชี้ชัดให้เห็นถึงความรู้ตลอดจนศักยภาพในการแข่งขัน ถ้ามีระดับประกาศนียบัตรยัง สูงก็ยิ่งแสดงให้เห็นว่ามีความสามารถในระดับวิชาชีพที่สูงมาก⁴¹ แต่มีข้อสังเกตว่าเนื้อหาในการรับรอง นี้จะครอบคลุมการดูแลทั้งเด็ก ผู้ใหญ่ ตลอดจนถึงผู้พิการ และสามารถแบ่งออกเป็นระดับได้ ดังนี้

ระดับ 1 ระดับความรู้พื้นฐาน เป็นการรับประกันความรู้ความเข้าใจพื้นฐาน เกี่ยวกับงานดูแลสังคมผู้ใหญ่ เตรียมตัวก่อนการเข้าสู่การทำงาน

ระดับ 2 เป็นระดับการรับประกันคุณภาพที่ต้องมีเมื่อเริ่มเข้าทำงานในสายงาน นี้ ตัวอย่างเช่น

- Level 2 Certificate in Preparing to Work in Adult Social Care เป็นหนังสือรับรองความรู้ในการเตรียมตัวเข้าทำงานการดูแลสังคมของผู้ใหญ่ แม้ว่าจะไม่ได้รับรอง เรื่องความสามารถในการแข่งขัน แต่ก็ครอบคลุมประกาศนียบัตรความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการดูแล สุขภาพและสังคม ในระดับ 2 และ 3 มีการศึกษาจำนวน 9 หัวข้อ คือ หัวข้อหลักการสื่อสาร หลักการ พัฒนาบุคลิกภาพ หลักการความหลากหลาย ยุติธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ ความเข้าใจบทบาทของผู้ ทำงานด้านการดูแลสังคม ความเข้าใจโดยใช้บุคคลเป็นศูนย์กลาง ความเข้าใจเกี่ยวกับสุขภาพและ ความปลอดภัย ความเข้าใจในการจัดการข้อมูล หลักการป้องกันและคุ้มครอง ต้องเรียน 20 หน่วย การเรียนรู้⁴²

- Level 2 Diploma in Health And Social Care (Adults) England ประกาศนียบัตรในระดับ 2 ด้านการดูแลสุขภาพและสังคม เกิดขึ้นแทนการใช้ National Vocational Qualifications (NVQs) ในระดับ 2 เนื้อหาครอบคลุมการเหนี่ยวนำให้เกิดมาตรฐานสามัญ ให้ผู้เรียน

⁴⁰ The Office of Qualifications and Examinations Regulation, Qualifications and Credit Framework[Online], 15 May 2014. Source <http://ofqual.gov.uk/qualifications-and-assessments/qualification-frameworks/>

⁴¹ Skills for Care, *Qualifications explained*[Online], 12 May 2014. Source <http://skillselector.skillsforcare.org.uk/content/learners/qualifications-explained>

⁴² Skills for Care, *Level 2 Certificate in Preparing to Work in Adult Social Care*[Online], 12 May 2014. Source <http://skillselector.skillsforcare.org.uk/qualification.aspx?id=38>

รู้เข้าถึงมาตรฐานและบริบทของการบริการ ทางเลือกของการเรียนรู้จากประกาศนียบัตรนี้เพื่อนำไปสู่ความเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการดูแลผู้มีความบกพร่องด้านความจำ หรือมีความบกพร่องด้านการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนรู้สามารถปรับแต่งหรือประยุกต์เข้ากับงานที่ทำได้ เนื้อหาที่เรียนจะประกอบด้วย 3 ส่วน คือ⁴³

(1) ส่วนบังคับ (24 หน่วยการเรียนรู้) ประกอบด้วย เนื้อหาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน (มีหัวข้อบ่งชี้การสื่อสารด้านสุขภาพและการดูแลสังคมในเด็กและเยาวชน (เนื้อหาส่วนนี้ไม่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุ บ่งชี้การพัฒนาบุคลิกภาพ หลักการความหลากหลาย ยุติธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ ความเข้าใจบทบาทของพนักงานด้านการดูแลสังคม) หลักการป้องกันและคุ้มครอง) บทบาทของพนักงานด้านสุขภาพและสังคม การทำให้บุคคลเป็นศูนย์กลาง การนำเข้าสู่สุขภาพและความปลอดภัย การจัดการข้อมูล

(2) ส่วนบังคับเลือก (เลือกอย่างน้อย 2 หน่วยการเรียนรู้ แต่ไม่เกิน 7 หน่วยการเรียนรู้) จากหัวข้อดังต่อไปนี้ เช่น ความเข้าใจประโยชน์ของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมดูแลสังคม การเฝ้าระวังภาวะสมองเสื่อม การดูแลและการสนับสนุนช่วยเหลือผู้ที่มีภาวะสมองเสื่อม ความเข้าใจปัจจัยซึ่งมีผลกระทบต่อสื่อสารในผู้ที่มีภาวะสมองเสื่อม ความเข้าใจเกี่ยวกับความยุติธรรม ความหลากหลาย และการไม่เลือกปฏิบัติในผู้ป่วยภาวะสมองเสื่อม การเฝ้าระวังภาวะเบาหวาน ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานเมื่อเข้าสู่ภาวะสุดท้ายของชีวิต การช่วยเหลือสนับสนุนบุคคลให้เป็นส่วนหนึ่งของสังคม หลักการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อ สาเหตุและการแพร่กระจาย การติดเชื้อ การทำความสะอาดลดลดจนการฆ่าเชื้อและการจัดการของเสีย การเข้าใจบริบทผู้มีปัญหาด้านการเรียนรู้ หลักการสนับสนุนแต่ละบุคคลให้มีสุขอนามัยที่ดี หลักการสนับสนุนผู้มีปัญหาด้านการเรียนรู้ให้เข้าถึงการดูแลสุขภาพ บทบาทการเฝ้าระวังผู้ที่มีภาวะออทิสต์ ความเข้าใจเกี่ยวกับการช่วยเหลือในการเคลื่อนย้าย ความเข้าใจเกี่ยวกับความพิการทางกายภาพ ความเข้าใจผลกระทบจากการบาดเจ็บที่สมองซึ่งมีผลต่อบุคคล บทบาทการเฝ้าระวังผู้สูญเสียความรู้สึก บทบาทการเฝ้าระวังรูปแบบความพิการ การเฝ้าระวังภาวะสโตรก (stroke)

(3) ส่วนเลือกเสรี (ต้องเลือกให้ได้อย่างน้อย 15 หน่วยการเรียนรู้) ส่วนนี้เป็นส่วนที่เสริมศักยภาพการแข่งขันในการทำงาน โดยหัวข้อในการเรียนรู้ เช่น ความเข้าใจในการสนับสนุนช่วยเหลือผู้ที่มีภาวะสมองเสื่อม ความยุติธรรม ความหลากหลาย และการไม่เลือกปฏิบัติในการดูแลผู้ที่มีภาวะสมองเสื่อม ความเข้าใจตลอดจนการปฏิสัมพันธ์การสื่อสารในผู้ที่มีภาวะสมองเสื่อม สิทธิและทางเลือกของผู้ที่มีภาวะสมองเสื่อม การให้การสนับสนุนช่วยเหลือในการบำบัด การให้การสนับสนุนช่วยเหลือในการเคลื่อนย้าย การช่วยเหลือในการจัดการอาการปวดหรือรู้สึกไม่สบายตัว การช่วยเหลือในการรับประทานอาหาร การช่วยเหลือด้านความต้องการส่วนบุคคล การให้การสนับสนุนด้านการนอนหลับ การปฐมพยาบาลเบื้องต้นที่จำเป็น

- Level 2 Diploma in Health And Social Care (Adults) England (Dementia) เป็นประกาศนียบัตรในด้านการดูแลสุขภาพและสังคมสังคม เกิดขึ้นแทนการใช้

⁴³ Skills for Care, Level 2 Diploma in Health And Social Care (Adults) England[Online], 13 May 2014. Source <http://skillselector.skillsforcare.org.uk/qualification-builder.aspx?id=11>

National Vocational Qualifications (NVQs) ในระดับ 2 เนื้อหาการเรียนรู้อาจเกี่ยวข้องกับการดูแลผู้ที่มีภาวะสมองเสื่อม หัวข้อที่บังคับให้ต้องเรียนรู้ประกอบด้วย 9 หัวข้อ (24 หน่วยการเรียนรู้) และวิชาอื่นรวมกันให้ได้ 46 หน่วยการเรียนรู้⁴⁴

- Level 2 Diploma in Health And Social Care (Adults) England (Learning Disability) เป็นประกาศนียบัตรในด้านการดูแลสุขภาพและสังคมสังคม เกิดขึ้นแทนการใช้ National Vocational Qualifications (NVQs) ในระดับ 2 เนื้อหาการเรียนรู้อาจเกี่ยวข้องกับการดูแลผู้ที่มีภาวะสมองเสื่อม หัวข้อที่บังคับให้ต้องเรียนรู้ประกอบด้วย 9 หัวข้อ (24 หน่วยการเรียนรู้) และวิชาอื่นรวมกันให้ได้ 46 หน่วยการเรียนรู้⁴⁵

ระดับ 3 เป็นการประกันคุณภาพที่เหมาะสมสำหรับผู้มีประสบการณ์หรือผู้เชี่ยวชาญในการทำงานหรือผู้ทำงานดูแลอาวุโส

ระดับ 4 เป็นการรับประกันคุณภาพที่เหมาะสมสำหรับผู้ที่จะทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานด้านการดูแล (Care Coordinator) รองผู้จัดการ หรือหัวหน้าทีมดูแล

ระดับ 5 เป็นการรับประกันคุณภาพสำหรับผู้พัฒนาทักษะด้านการจัดการเหมาะสำหรับผู้นำด้านการดูแลสุขภาพและสังคม

คุณสมบัติของผู้ช่วยดูแลที่สำคัญ ได้แก่ ความเป็นมิตรและเอาใจใส่ มีความปรารถนาอย่างแท้จริงที่จะช่วยเหลือผู้อื่น มีความสามารถที่จะสร้างสัมพันธ์กับผู้ที่มีพื้นฐานที่แตกต่างกัน มีชั้นเชิงและความรู้สึกไว เคารพผู้รับบริการ มีความอดทน มีอารมณ์ขัน มีความน่าเชื่อถือและมีความยืดหยุ่นสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและสามารถมีความคิดริเริ่มได้ สามารถทำงานตามแนวทางด้านสุขภาพและความปลอดภัยได้ สามารถทนต่อแรงกดดันได้

ผู้ทำงานจะมีรายได้ระหว่าง 12,000 – 16,000 ปอนด์ต่อปี หากมีประสบการณ์จะมีรายได้อยู่ระหว่าง 18,000 – 21,000 ปอนด์ต่อปี บางกรณีอาจมีที่พักไม่เสียค่าใช้จ่ายหรือที่พักราคาประหยัดให้ อัตราการทำงานจะสูงขึ้นอีกเมื่อทำงานในเวลากลางคืนหรือทำงานในวันหยุด

■ มาตรฐานการปฏิบัติงาน

Skills for Care and Skills for Health เป็นหน่วยงานประกอบด้วย 2 หน่วยงาน คือ Skills for Care และหน่วยงาน Skills for Health สังกัดสภากลุ่มอาชีพ (Sector Skill Council) ซึ่งเป็นหน่วยงานอิสระ เป็นกลุ่มผู้นำนายจ้าง มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนามาตรฐานทักษะการประกอบอาชีพ ได้ตีพิมพ์มาตรฐานแห่งชาติด้านการฝึกอบรมขั้นต่ำสำหรับผู้ทำงานสนับสนุนการ

⁴⁴ Skills for Care, Level 2 Diploma in Health And Social Care (Adults) England (Dementia)[Online], 13 May 2014. Source <http://skillselector.skillsforcare.org.uk/qualification-builder.aspx?id=12>

⁴⁵ Skills for Care, Level 2 Diploma in Health And Social Care (Adults) England (Learning Disability) [Online], 13 May 2014. Source <http://skillselector.skillsforcare.org.uk/qualification-builder.aspx?id=13>

ดูแลสุขภาพและผู้ทำงานดูแลสังคมผู้ใหญ่ในอังกฤษ (National Minimum Training Standards for Healthcare Support Workers and Adult Social Care Workers in England) เมื่อ ค.ศ.2013 มาตรฐานนี้เป็นมาตรฐานขั้นต่ำที่ผู้ทำงานควรทราบซึ่งครอบคลุมในประเด็นดังนี้⁴⁶

(1) บทบาทหน้าที่

- ผู้ทำงานจะต้องเข้าใจหน้าที่และความรับผิดชอบของตน เข้าใจมาตรฐานและจรรยาบรรณในการปฏิบัติงาน ระมัดระวังประสบการณ์ในอดีต ทักษะคติ ความเชื่อซึ่งจะมีผลต่อการทำงาน

- ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น จะต้องรู้จักความรับผิดชอบ เข้าใจความสัมพันธ์ ความแตกต่างระหว่างบุคคล

- ด้านการทำงานกับผู้ว่าจ้าง ต้องเข้าใจสิทธิและหน้าที่ของการจ้างงาน ระมัดระวังจุดมุ่งหมาย วัตถุประสงค์ ประเมินค่าของการบริการในงานของตนเอง เข้าใจความสำคัญในการทำงาน ทันสมัย

- การทำงานร่วมกับบุคคลอื่น จะต้องเข้าใจความสัมพันธ์ ตระหนักถึงความสำคัญในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ระมัดระวังความปลอดภัย ทักษะคติ และเห็นด้วยกับแนวทางการทำงานเพื่อช่วยปรับปรุงผู้ร่วมงานและผู้อื่น

(2) การพัฒนาส่วนบุคคล

- ต้องมีแผนพัฒนาบุคคล โดยทราบว่า จะพัฒนาบุคคลได้จากที่ไหน จัดลำดับความต้องการในการเรียนรู้ มีกระบวนการบันทึกความก้าวหน้า ต้องใช้โอกาสในการเรียนรู้ และสะท้อนการปฏิบัติ มีความรู้ความเข้าใจ มีมาตรการในการวัด และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

(3) การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

- ต้องเข้าใจความสำคัญของการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การสื่อสารที่มีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ในที่ทำงาน สังเกตและรับรู้ปฏิกิริยาของแต่ละบุคคล ต้องรู้ถึงการสื่อสารของแต่ละบุคคล ความต้องการด้านภาษา ความปรารถนาและความชอบ สนับสนุนการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเพื่อลดอุปสรรคในการสื่อสาร เข้าใจหลักการและวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับความลับโดยต้องเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ กฎหมาย สถานการณ์ของข้อมูลว่าเป็นความลับหรือไม่ รู้วิธีการร้องขอคำแนะนำและการสนับสนุนเกี่ยวกับความลับ

(4) ความยุติธรรม การยอมรับความหลากหลาย

⁴⁶ Skills for Care and Skills for Health, *National Minimum Training Standards for Healthcare Support Workers and Adult Social Care Workers in England*[Online], 15 February 2014. Source <http://www.skillsforcare.org.uk/Standards/National-minimum-training-standards/National-minimum-training-standards.aspx>

- เข้าใจความหมายของการเลือกปฏิบัติและความหลากหลาย ทราบว่าการเลือกปฏิบัติอาจเกิดขึ้นได้ทุกที่ เข้าใจความหมายของความยุติธรรมและการยอมรับ ตลอดจนทราบวิธีปฏิบัติเพื่อลดการเลือกปฏิบัติ

(5) หน้าที่การดูแล

- ต้องเข้าใจถึงการดูแลอย่างปลอดภัย ทราบและตระหนักถึงอุปสรรค และวิกฤติที่อาจเกิดขึ้นที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลและสิทธิของแต่ละบุคคลตระหนักถึงสิ่งที่ควรทำและไม่ควรทำ รู้บุคคลที่ควรขอคำแนะนำเมื่อเกิดปัญหา

- ด้านการแสดงความเห็นและการร้องเรียน ต้องทราบถึงการตอบสนองต่อความเห็นและข้อร้องเรียนภายใต้กฎหมาย รู้จักร้องขอคำแนะนำและสนับสนุนในการจัดการกับความเห็นและการร้องเรียน

- ด้านอุบัติการณ์ ความผิดพลาด และเกือบผิดพลาด เมื่อเกิดเหตุการณ์ดังกล่าวขึ้นต้องทราบว่าสิ่งใดที่ควรทำ สิ่งใดที่ไม่ควรทำ ต้องทราบถึงกฎหมายและแนวทางการรายงานเมื่อเกิดกรณีดังกล่าว ต้องทราบถึงการสื่อสารเพื่อแก้ไขปัญหาหรือลดผลกระทบของกรณีเผชิญหน้ากัน

(6) การรักษาความปลอดภัย

- ทราบถึงประเภทการละเมิด ทราบสิ่งที่ถือว่าเป็นอันตราย การยับยั้งชั่งใจและข้อห้าม ทราบสัญญาณและอาการที่เกี่ยวข้องกับการละเมิด ทราบว่าทำไมแต่ละคนอาจมีความเสี่ยงที่จะเป็นอันตรายหรือละเมิด ทราบถึงการที่จะได้รับข้อมูลและคำแนะนำเกี่ยวกับบทบาทและความรับผิดชอบในการป้องกันและการปกป้องประชาชนจากอันตรายและการละเมิด วิธีการลดการละเมิด ทราบสิ่งที่จะต้องทำเมื่อการเปิดเผยนำมาซึ่งอันตรายหรือการละเมิด ตลอดจนทราบถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(7) การดูแลโดยมีบุคคลเป็นศูนย์กลางและการสนับสนุน

- เข้าใจถึงความสำคัญ ทราบว่าการเปลี่ยนแปลงความต้องการของแต่ละบุคคลมีผลกระทบต่อการวางแผนการดูแล เข้าใจสภาพอารมณ์ซึมเศร้า หลงลืม ความจำบกพร่องเนื่องมาจากอายุที่เพิ่มขึ้น ให้การสนับสนุนโดยการมีส่วนร่วม มีสิทธิที่จะเลือกโดยแจ้งข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจ เข้าใจกระบวนการประเมินความเสี่ยง ส่งเสริมคุณภาพชีวิตทางด้านอารมณ์และจิตวิญญาณ

(8) สุขภาพและความปลอดภัย

- รู้จักบทบาทและความรับผิดชอบของตน ควรตระหนักถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ข้อตกลงในการทำงาน สุขภาพและความปลอดภัยในที่ทำงาน ทราบสิ่งที่ควรทำและไม่ควรทำ สามารถร้องขอคำแนะนำหรือการสนับสนุนเกี่ยวกับสุขภาพและความปลอดภัยในที่ทำงานได้

- การประเมินความเสี่ยง จะต้องทราบความสำคัญ วิธีการประเมิน และการรายงาน
- การเคลื่อนย้ายและความช่วยเหลือ ต้องคำนึงถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทราบวิธีที่จะเคลื่อนย้ายประชาชนและวัตถุได้อย่างปลอดภัย ตลอดจนต้องเคารพศักดิ์ศรีของแต่ละคน
 - การตอบสนองต่ออุบัติเหตุและความเจ็บป่วยเฉียบพลัน ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ ในระหว่างการทำงาน เข้าใจข้อตกลงแนวทางการทำงานเพื่อติดตามหากเกิดอุบัติเหตุหรือความเจ็บป่วยเฉียบพลัน ทราบวิธีการช่วยเหลือฉุกเฉินและไม่ได้อนุญาตให้ทำงานลุล่วง
 - การใช้ยาและการดูแลด้านสุขภาพ ต้องทราบข้อตกลงแนวทางการทำงาน ซึ่งเกี่ยวกับการใช้ยา การดำเนินงานดูแลสุขภาพ ไม่อนุญาตให้ทำหากไม่มีศักยภาพเพียงพอ
 - การจัดการวัตถุอันตราย ต้องมีความตระหนักถึงวัตถุอันตรายในที่ทำงาน กรเก็บ การใช้ การกำจัดอย่างปลอดภัย ส่งเสริมความปลอดภัยจากอัคคีภัย มีมาตรการความปลอดภัยในการทำงาน
- รู้จักวิธีการจัดการความเครียด ทราบสัญญาณและข้อบ่งชี้ว่ามีความเครียดเกิดขึ้น
 - ด้านความปลอดภัยทางด้านอาหาร ต้องเข้าใจและเห็นความสำคัญของความปลอดภัยด้านอาหาร สุขอนามัย การเตรียมอาหาร ความสำคัญของอาหารต่อสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดี ส่งเสริมการได้รับโภชนาการและน้ำอย่างเหมาะสม

(9) การจัดการข้อมูล

- ทราบแนวทางการทำงานและกฎหมายในการบันทึก การเก็บรักษา การส่งต่อข้อมูล ความสำคัญของความปลอดภัยในระบบข้อมูล การเก็บบันทึกให้ทันสมัย สมบูรณ์ แม่นยำ ชัดเจน ทราบวิธีการรายงานว่าแนวทางการทำงานใดไม่ควรปฏิบัติตาม

(10) การป้องกันและควบคุมการติดเชื้อ

- ต้องรู้จักการป้องกันการแพร่กระจายการติดเชื้อ รู้หลักการที่เชื้อโรคจะเข้าสู่ร่างกาย เข้าใจหลักการของการทำความสะอาดมือที่มีประสิทธิภาพ เข้าใจว่าสุขภาพหรือสุขอนามัยของผู้ปฏิบัติงานอาจทำให้เกิดความเสี่ยงกับบุคคลอื่น ทราบถึงชนิดของเครื่องแต่งกาย อุปกรณ์ วิธีการใช้ เมื่อจำเป็นต้องใช้ ตระหนักถึงหลักการจัดการความปลอดภัยด้านการติดเชื้อ การปนเปื้อนสิ่งสกปรก และของเสียทางคลินิก

การสำรวจการรับรู้ของประชาชน ของสถาบัน Ipsos MORI ที่อังกฤษ ระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายนถึงวันที่ 16 ธันวาคม ค.ศ.2012 ซึ่งใช้วิธีการสัมภาษณ์ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป พบว่าร้อยละ 6 เคยใช้บริการดูแลสังคม (social care service)⁴⁷ ในปีที่ผ่านมา และร้อยละ 27 มี

⁴⁷ ตัวอย่างของ social care service เช่น Home care/day care for older people, Basic needs such as food, shelter and medical care

ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้บริการดูแลสุขภาพเนื่องจากสมาชิกในครัวเรือน หรือเพื่อน ได้รับบริการดังกล่าว พบว่ากลุ่มคนเหล่านี้ร้อยละ 75 มีความพึงพอใจในการใช้บริการ เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงที่สำรวจเมื่อเดือนธันวาคม ค.ศ.2011 ซึ่งมีเพียงร้อยละ 71 (แม้ว่าตัวเลขจะเพิ่มขึ้นเล็กน้อยแต่ก็มีความสำคัญทางสถิติ)

ความคิดเห็นต่อการให้บริการด้วยความเคารพและคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ พบว่ามีร้อยละ 47 คิดว่าได้รับการปฏิบัติโดยคำนึงถึงสิ่งเหล่านี้เมื่อใช้บริการดูแลสุขภาพ แต่ถ้าใช้บริการจากบริการสุขภาพแห่งชาติ (National Health Service) จะได้รับความเคารพมากกว่าคิดเป็นร้อยละ 67 ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับข้อมูลที่ว่าหากกระตือรือร้นในการใช้ ความรู้ หรือการสัมผัสบริการต่ำกว่า จะมีความรับรู้ในเชิงลบที่สูงกว่า ข้อมูลนี้สะท้อนให้เห็นว่าแม้จะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วก็อาจจะมีปัญหาด้านการให้บริการได้ จึงต้องมีการควบคุมเรื่องการให้บริการเกิดขึ้น⁴⁸

คณะกรรมการคุณภาพการดูแล (Care Quality Commission) จึงได้มีมาตรฐานที่จำเป็น (essential standard) ซึ่งผู้รับบริการควรคาดหวังเมื่อรับบริการดูแลในบ้านดังนี้⁴⁹

1. ผู้รับบริการควรคาดหวังว่าจะได้รับทราบสิ่งที่เกิดขึ้นทุกขั้นตอน โดยสามารถอภิปรายเกี่ยวกับการดูแล การรักษา การสนับสนุน สามารถได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือในการตัดสินใจ และผู้ปฏิบัติงานจะต้องเคารพความเป็นส่วนตัวและศักดิ์ศรีของผู้รับบริการ ก่อนที่จะได้รับการดูแล การรักษา การสนับสนุนในรูปแบบใดจะต้องสอบถามผู้รับบริการก่อนว่าเห็นด้วยหรือไม่

2. ผู้รับบริการควรคาดหวังการดูแล การรักษา และการสนับสนุนว่า ความต้องการส่วนบุคคลมีสิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยและได้รับการดูแลอย่างเหมาะสมซึ่งสอดคล้องกับสิทธิของผู้รับบริการ ผู้รับบริการจะได้รับการดูแลแม้ว่าจะมีความเห็นต่างในด้านสุขภาพและความเป็นอยู่ หรือถ้ามีผู้ให้บริการหลายราย ถ้าต้องมีการรับบริการระหว่างผู้ให้บริการหลายรายจะต้องได้รับการประสานการดูแลร่วมกัน การดูแลจะต้องสอดคล้องกับพื้นฐานทางวัฒนธรรม ภาษา เพศ ความพิการ อายุเพศ ศาสนาและความเชื่อ

3. ผู้รับบริการมีสิทธิจะได้รับความปลอดภัย โดยได้รับความคุ้มครองจากการกระทำละเมิด หรือความเสี่ยงที่จะถูกกระทำละเมิด ผู้ให้บริการจะต้องเคารพสิทธิมนุษยชน ถ้าผู้ให้บริการได้จัดให้มีการพยาบาล ผู้รับบริการมีสิทธิที่จะได้รับยาในทางที่ปลอดภัย

4. ผู้รับบริการควรคาดหวังว่าผู้ปฏิบัติงานจะมีทักษะที่ถูกต้อง (right skills) ในการทำงานอย่างเหมาะสม โดยผู้ปฏิบัติงานจะต้องมีความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ที่จำเป็นในด้านความต้องการของสุขภาพและสวัสดิการ ผู้ปฏิบัติงานจะต้องมีการปรับปรุงพัฒนาทักษะและความสามารถ

5. ผู้รับบริการควรคาดหวังว่าผู้ให้บริการจะมีการสำรวจคุณภาพการให้บริการ โดยมีการติดตามคุณภาพการให้บริการอย่างสม่ำเสมอ มีบันทึกส่วนบุคคล (personal record) อย่าง

⁴⁸ Ipsos MORI, Public Perceptions of the NHS and Social Care: An Ongoing Tracking Study Conducted for the Department of Health, December 2012 Wave[Online], 18 April 2014. Source http://www.ipsos-mori.com/DownloadPublication/1610_sri-health-nhstrackerdec2012v2.pdf

⁴⁹ Care Quality Commission, National standards[Online], 17 February 2014. Source <http://www.cqc.org.uk/public/what-are-standards/national-standards>

ถูกต้องเก็บไว้อย่างปลอดภัยและเป็นความลับ ผู้รับบริการสามารถร้องเรียนได้ และคำร้องเรียนนี้จะต้องรับฟังและนำไปปฏิบัติอย่างเหมาะสม

จากการศึกษาของ Camilla Cavendish ใน The Cavendish Review: An Independent Review into Healthcare Assistants and Support Workers in the NHS and social care settings ซึ่งเผยแพร่เมื่อเดือนกรกฎาคม ค.ศ.2013 พบว่าการเตรียมความพร้อมของผู้ช่วยดูแล สุขภาพและพนักงานสนับสนุนการดูแลสังคมในบทบาทการดูแลไม่ได้เป็นมาตรฐานเดียวกัน จึงได้มีข้อเสนอหลายประการ⁵⁰

- ให้ Health Education England ซึ่งเป็นหน่วยงานพิเศษซึ่งทำหน้าที่สนับสนุน ด้านการศึกษาและการฝึกอบรม ให้มีการพัฒนาหนังสือรับรองการดูแลพื้นฐาน (Certificate of Fundamental Care) โดยร่วมมือกับสภาการพยาบาล นายจ้าง ภาคส่วนองค์กรด้านแรงงานพัฒนา มาตรฐานการประกอบอาชีพแห่งชาติ (National Occupational Standard)

- ให้คณะกรรมการคุณภาพการดูแล (Care Quality Commission) ควรต้องมีการ ควบคุมให้ผู้ช่วยดูแลด้านสุขภาพและพนักงานสนับสนุนด้านการดูแลสังคม จะต้องได้หนังสือรับรอง การดูแลพื้นฐาน (Certificate of Fundamental Care) ก่อนที่จะทำงานโดยไม่ต้องอยู่ภายใต้ผู้กำกับ ดูแล

ข้อเสนอนี้ส่งผลให้อังกฤษมีการพัฒนาว่าจะให้ใช้ระบบหนังสือรับรองการดูแล (Care Certificate) ขึ้นในอังกฤษ โดยวางแผนจะให้ใช้ในเดือนมีนาคม ค.ศ.2015 ซึ่งขณะนี้ก็ได้มีการพัฒนา และทดสอบนำร่องแล้ว โดยมาตรฐานที่จะเกิดขึ้นนี้ประกอบด้วย⁵¹

(1) ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่

- ผู้ทำงานจะต้องเข้าใจบทบาทหน้าที่การทำงานของตนเอง การทำงาน ตามที่ได้ตกลงไว้กับนายจ้าง มีความเข้าใจในการทำงานซึ่งมีความสัมพันธ์กับการดูแลสุขภาพและการ ดูแลสังคม การทำงานร่วมกับบุคคลอื่น

(2) การพัฒนาส่วนบุคคล

- มีข้อตกลงเกี่ยวกับแผนพัฒนาบุคคล มีการพัฒนาความรู้ ทักษะ และ ความเข้าใจ

(3) หน้าที่การดูแล

⁵⁰ Camilla Cavendish, The Cavendish Review: An Independent Review into Healthcare Assistants and Support Workers in the NHS and social care settings[Online], 16 February 2014. Source

https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/236212/Cavendish_Review.pdf

⁵¹ Skills for Care, The Care Certificate Framework: Technical Document[Online], 12 May 2014. Source <http://www.skillsforcare.org.uk/Document-library/Standards/Care-Certificate/The-Care-Certificate-Framework-Technical-document.pdf>

- มีความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่การดูแลและแนวปฏิบัติให้เกิดความปลอดภัย มีความเข้าใจเกี่ยวกับทางเลือกที่ต้องตัดสินใจเกี่ยวกับหน้าที่ดูแล สามารถอธิบายเมื่อเกิดความผิดพลาดหรือเกิดเหตุการณ์ต่างๆ ได้ สามารถจัดการปัญหาเฉพาะหน้าและสถานการณ์ที่ยากลำบากได้

(4) ความยุติธรรม การยอมรับความหลากหลาย

- สามารถอธิบายเกี่ยวกับความยุติธรรม และการไม่เลือกปฏิบัติ สามารถทำงานได้โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ สามารถเข้าถึงข้อมูลตลอดจนคำแนะนำต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(5) การทำงานโดยยึดแนวทางบุคคลเป็นศูนย์กลาง

- มีความเข้าใจคุณค่าของการยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง สามารถทำงานในแนวทางที่ยึดบุคคลเป็นศูนย์กลางได้ มีความระมัดระวังสภาพแวดล้อมที่จะมีผลกระทบต่อบุคคลได้ สามารถระมัดระวังการกระทำซึ่งอาจมีผลกระทบต่อบุคคล สนับสนุนให้แต่ละบุคคลได้รับความเจ็บปวดหรือความไม่สบายน้อยที่สุด

(6) การสื่อสาร

- มีความเข้าใจเกี่ยวกับผลกระทบของการสื่อสาร ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสื่อสารและความต้องการด้านภาษาซึ่งสอดคล้องกับแต่ละบุคคล มีความเข้าใจเกี่ยวกับการสนับสนุนการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ มีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการปฏิบัติด้านการรักษาความลับ การใช้การสื่อสารด้วยวาจาหรือท่าทางอย่างเหมาะสม การสนับสนุนเทคโนโลยีหรือความช่วยเหลือด้านการสื่อสารอย่างเหมาะสม

(7) ความเป็นส่วนตัวและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

- มีความเข้าใจหลักการของความเป็นส่วนตัวและการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สามารถคงระดับการปฏิบัติ สนับสนุนสิทธิที่จะเลือกในการตัดสินใจ มีทางเลือกให้แต่ละบุคคลได้ตัดสินใจ เข้าใจถึงการมีส่วนร่วมในการดูแล

(8) ของเหลวและโภชนาการ

- มีความเข้าใจหลักการโภชนาการและความปลอดภัยด้านอาหาร สามารถสนับสนุนให้เข้าถึงของเหลวซึ่งเกี่ยวข้องกับการวางแผนการดูแล สนับสนุนให้เข้าถึงอาหารและโภชนาการซึ่งเกี่ยวข้องกับการวางแผนดูแล

(9) ภาวะสมองเสื่อมและความจำ

- ต้องตระหนักถึงสัญญาณที่บ่งบอกถึงภาวะสมองเสื่อมหรือภาวะที่เกี่ยวข้องกับความทรงจำ

(10) การรักษาความปลอดภัยในผู้ใหญ่

- มีความเข้าใจหลักการรักษาความปลอดภัยในผู้ใหญ่ ลดการกระทำที่มีลักษณะเป็นการละเมิด สามารถตอบสนองต่อการติดตามการละเมิดหรือใกล้ชิดกับการละเมิดคุ้มครองประชาชนจากอันตรายและการละเมิด

(11) การรักษาความปลอดภัยในเด็ก

- ต้องเข้าใจบทบาทเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยในเด็ก

(12) การสนับสนุนการดำรงชีวิตพื้นฐาน

- ต้องจัดหาสิ่งที่สนับสนุนเกี่ยวกับการดำรงชีวิตพื้นฐาน

(13) สุขภาพและความปลอดภัย

- มีความเข้าใจบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับสุขภาพและความปลอดภัย สามารถเข้าใจการประเมินความเสี่ยง สามารถเคลื่อนย้ายหรือช่วยเหลือในการเคลื่อนย้ายได้อย่างปลอดภัย มีความเข้าใจกระบวนการตอบสนองต่ออุบัติเหตุและความเจ็บป่วยอย่างทันทีทันใด เข้าใจการทำงานที่เกี่ยวข้องกับยาและเครื่องมือซึ่งเกี่ยวข้องกับการดูแล สามารถจัดการวัตถุอันตรายได้

(14) การจัดการข้อมูล

- สามารถจัดการข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดูแล การบันทึกข้อมูล ตลอดจนการรักษาความลับได้

(15) การควบคุมและป้องกันการติดเชื้อ

- สามารถป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรคได้

มาตรฐานที่กำหนดขึ้นใหม่นี้ พบว่าได้เพิ่มเติมมาตรฐานแห่งชาติด้านการฝึกอบรมขั้นต่ำสำหรับพนักงานสนับสนุนการดูแลสุขภาพและพนักงานดูแลสังคมผู้ใหญ่ในอังกฤษ (National Minimum Training Standards for Healthcare Support Workers and Adult Social Care Workers in England) ในประเด็นความเป็นส่วนตัวและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การสนับสนุนการดำรงชีวิตพื้นฐาน

ส่วนประเด็นซึ่งเคยเป็นเรื่องสุขภาพและความปลอดภัยก็แยกออกมาเป็นเรื่องของเหลวและโภชนาการ ภาวะสมองเสื่อมและความจำ ส่วนประเด็นการรักษาความปลอดภัย แยกเป็นการป้องกันการรักษาความปลอดภัยในผู้ใหญ่ การรักษาความปลอดภัยในเด็ก

■ จรรยาบรรณ

Skills for Care and Skills for Health ได้ตีพิมพ์จรรยาบรรณสำหรับพนักงานสนับสนุนการดูแลสุขภาพและพนักงานดูแลสังคมผู้ใหญ่ในอังกฤษ (Code of Conduct for Healthcare Support Workers and Adult Social Care Workers in England) เมื่อ ค.ศ.2013 ซึ่งมีหลักการดังนี้⁵²

1. ต้องรับผิดชอบต้องสามารถตอบเกี่ยวกับการกระทำหรือละเว้นการกระทำของตนเอง เช่น

- มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่นเท่าที่สามารถทำได้ รับรู้ความสามารถและข้อจำกัดของตนเอง ก่อนที่จะมีการดำเนินการตามขอบเขตการทำงาน

⁵² Skills for Care and Skills for Health, Code of Conduct for Healthcare Support Workers and Adult Social Care Workers in England[Online], 24 February 2014. Source <http://www.skillsforcare.org.uk/Document-library/Standards/National-minimum-training-standard-and-code/CodeofConduct.pdf>

- แจ้งผู้กำกับดูแลหรือผู้ว่าจ้างกรณีซึ่งอาจเกิดปัญหาใดที่มีผลต่อความสามารถในการทำงาน หรือรายงานหากรู้สึกว่าจะไม่มีความสามารถในการทำกิจกรรม สร้างและรักษาขอบเขตความเป็นมืออาชีพที่ชัดเจนและเหมาะสมต่อประชาชนผู้ใช้บริการสุขภาพหรือบริการการดูแล ผู้ดูแล และเพื่อร่วมงานตลอดเวลา
- ไม่ยอมรับข้อเสนอสินเชื่อ ของขวัญ ประโยชน์ จากผู้ที่ได้สนับสนุนช่วยเหลือหรือบุคคลใกล้ชิด

2. ส่งเสริมและรักษาความเป็นส่วนตัว ศักดิ์ศรี สิทธิ สุขภาพและคุณภาพชีวิตของผู้ใช้บริการสุขภาพและการดูแล และผู้ดูแลของพวกเขาตลอดเวลา เช่น

- ทำในสิ่งที่ดีที่สุดต่อผู้ใช้บริการสุขภาพและการดูแล ปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความเคารพ เห็นอกเห็นใจ รู้ความต้องการ เป้าหมาย แรงบันดาลใจของผู้ใช้บริการสุขภาพและการดูแล
- ส่งเสริมความเป็นอิสระและความสามารถในการดูแลตนเอง ให้ความช่วยเหลือผู้ใช้บริการสุขภาพและการดูแล แจ้งทางเลือกในการตัดสินใจ ต้องได้รับความยินยอมที่ถูกต้องก่อนการให้บริการ รักษาความเป็นส่วนตัวและศักดิ์ศรีของทั้งผู้ใช้บริการ ผู้ดูแล และผู้อื่น
- แจ้งเตือนเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่อาจมีผลต่อความต้องการของบุคคล หรือความคืบหน้า และรายงานข้อสังเกตที่พบต่อผู้ว่าจ้างตามที่ตกลงไว้ในแนวทางการทำงาน
- ต้องมั่นใจว่าการกระทำหรือละเว้นการกระทำ จะไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ และต้องไม่ละเมิด ละเลย อันตรายหรือใช้ประโยชน์จากผู้ใช้บริการสุขภาพและการดูแล ผู้ดูแล หรือเพื่อนร่วมงาน มีการรายงานพฤติกรรมหรือการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม

3. การทำงานกับเพื่อนร่วมงานเพื่อให้แน่ใจว่ามีการส่งมอบการดูแลสุขภาพ การดูแล และการสนับสนุนที่มีคุณภาพสูงและปลอดภัย เช่น

- เข้าใจและเห็นคุณค่าของการมีส่วนร่วม รับรู้ เคารพบทบาทและความเชี่ยวชาญของเพื่อนร่วมงานทั้งในทีมและจากที่อื่น ๆ และการทำงานร่วมกันอย่างเปิดเผยและประสานงานร่วมกับเพื่อนร่วมงานรวมทั้งผู้ที่มาจากสาขาและหน่วยงานอื่น ๆ ด้วยความเคารพ ต้องให้เกียรติในการทำงาน มีความน่าเชื่อถือ ส่งเสริมให้มีการส่งมอบการดูแลสุขภาพ การดูแลและการสนับสนุนที่มีคุณภาพสูง

4. ติดต่อสื่อสารในทางที่เปิดและมีประสิทธิภาพในการส่งเสริมสุขภาพความปลอดภัยและคุณภาพชีวิตของผู้ใช้บริการสุขภาพและการดูแล และผู้ดูแล เช่น

- การสื่อสารด้วยความเคารพ ความถูกต้อง มีประสิทธิภาพ ตรงไปตรงมา และเป็นความลับ สื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพและให้คำปรึกษากับเพื่อนร่วมงานตามความเหมาะสม อธิบายและหารือเกี่ยวกับการดูแล การสนับสนุนหรือขั้นตอนที่ตั้งใจที่จะดำเนินการ หากยังคงได้รับความยินยอมที่ถูกต้อง การเก็บรักษาบันทึกที่ชัดเจนและถูกต้อง รายงานให้สมาชิกอาวุโสทราบถึงการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขของบุคคล หรือข้อสงสัยที่คุณมีเกี่ยวกับสภาพของบุคคล รับรู้ขอบเขตและข้อจำกัดของบทบาท ความรู้และความสามารถของตนเอง เมื่อมีการติดต่อสื่อสารกับผู้ใช้บริการ ผู้ดูแลและเพื่อนร่วมงาน

5. เคารพสิทธิของบุคคลในการรักษาความลับ เช่น

- ข้อมูลด้านสุขภาพและการดูแลต้องเป็นความลับ เปิดเผยข้อมูลต่อผู้ให้บริการและผู้ดูแลภายใต้กฎหมายและข้อตกลง

6. มุ่งมั่นปรับปรุงคุณภาพของการดูแลสุขภาพการดูแลและการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เช่น

- ฝึกอบรมความรู้ด้านกฎหมายและข้อบังคับ มีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ดำเนินการฝึกอบรมตามความสามารถและการศึกษาให้สอดคล้องกับข้อตกลงของการทำงาน ปรับปรุงคุณภาพและความปลอดภัยของการดูแล บันทึกการฝึกงานและการพัฒนาตนเอง เรียนรู้และพัฒนาในด้านอื่นอย่างเหมาะสม

7. รักษาและส่งเสริมความยุติธรรมและการยอมรับความหลากหลาย

- เคารพความแตกต่างและความหลากหลายของผู้ให้บริการ ผู้ดูแล และเพื่อนร่วมงาน ไม่เลือกปฏิบัติ ส่งเสริมโอกาสที่เท่าเทียมกันและยอมรับความหลากหลาย มีการรายงานข้อกังวลเกี่ยวกับความเท่าเทียมกันและยอมรับความหลากหลาย

ประโยชน์ของจรรยาบรรณ เพื่อเป็นหลักประกันว่าการดูแลจะเป็นไปตามมาตรฐาน ทำให้ทราบว่าจะปฏิบัติตามมาตรฐานได้อย่างไร หรือต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอย่างไร และยังช่วยเติมเต็มบทบาทการทำหน้าที่ดูแล ตลอดจนช่วยคุ้มครองประชาชนผู้ให้บริการให้ปราศจากอันตราย ช่วยให้ผู้ป่วยเข้าใจมาตรฐานการปฏิบัติงาน หากพบว่ายังมีการปฏิบัติที่ไม่ได้มาตรฐานจะได้ให้คำแนะนำหรือสนับสนุนการฝึกอบรมเพิ่มเติมได้

ประเด็นที่ได้จากสาระสำคัญในส่วนที่ไม่ใช่กฎหมายในการควบคุมกำกับผู้ช่วยดูแลของอังกฤษ มีดังนี้

1. การกำหนดมาตรฐานของผู้ช่วยดูแลมาจากภาคธุรกิจร่วมกันกำหนดขอบเขตการทำงาน และวิธีการปฏิบัติงาน
2. นายจ้างมีมาตรการสนับสนุนให้ผู้ช่วยดูแลในสังกัดของตนได้มีการอบรมความรู้ความสามารถ

3.3.2 สวีเดน

ผู้ช่วยดูแลยังไม่ใช่อาชีพที่ต้องได้รับใบอนุญาตก่อนในสวีเดน เนื่องจากสวีเดนเป็นรัฐสวัสดิการ ดังนั้น ภาครัฐจึงมีบทบาทที่สำคัญในการจัดหาบริการให้กับประชาชน การทำงานเป็นผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุสามารถสมัครงานได้โดยตรงกับเทศบาล (Kommun) หรือสมัครงานผ่านทางเว็บไซต์ของเทศบาล นอกจากนี้ยังสามารถสมัครงานผ่านทางสำนักงานจัดหางานของสวีเดน (Arbetsförmedlingen) โดยเว็บไซต์สำนักงานจัดหางานของสวีเดน คือ <http://www.arbetsformedlingen.se> หรือยังสามารถสมัครงานได้โดยตรงผ่านทางบริษัทเอกชน

ตัวอย่างต่อไปนี้เป็นารับสมัครพนักงานของเทศบาล Järfälla ในสวีเดน⁵³ เพื่อทำหน้าที่ช่วยดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (เวลากลางคืน) ซึ่งกำหนดคุณสมบัติ (รวมถึงเอกสารรับรองต่าง ๆ) ไว้ดังนี้⁵⁴

- (1) มีใบอนุญาตขับรถประเภท B (B-körkort)
- (2) สามารถพูดและเขียนภาษาสวีเดนได้ดี (Bra svenska i tal och skrift)
- (3) มีทักษะทางด้านคอมพิวเตอร์ (Datorvana)
- (4) สามารถจัดการความเครียดได้
- (5) มีความเอาใจใส่ (Empatisk förmåga)

นอกจากนี้ยังได้กำหนดสิ่งที่พึงปรารถนาไว้ดังนี้

- (1) มีประสบการณ์ทำงานด้านผู้สูงอายุ
- (2) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- (3) มีวุฒิภาวะ

ถ้ามีเอกสารรับรองหรือเอกสารที่ระบุว่าจบการศึกษามาทางด้านนี้จะได้รับ การพิจารณาให้ทำงานก่อน

ส่วนการรับสมัครงานในภาคเอกชน ให้พิจารณารายละเอียดของแต่ละบริษัทว่ามีขอบเขตงานอย่างไร เนื่องจากจะเป็นสิ่งที่กำหนดความสามารถของผู้สมัครงาน เช่น บางบริษัทมีบริการปรุงอาหารให้ที่บ้าน ช่วยทำความสะอาดบ้าน ช่วยชำระล้าง บริการดูแลในเวลากลางวันหรือ กลางคืน พาออกไปซื้อของ แต่บางบริษัทอาจจะมีเฉพาะบางรายการเท่านั้น ส่วนคุณสมบัติของผู้สมัครบางบริษัทอาจกำหนดถึงขอบเขตของวิชาและคะแนนที่เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือการผ่านการฝึกงานในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายได้

ประเด็นที่ได้จากสาระสำคัญในส่วนที่ไม่ใช่กฎหมายในการควบคุมกำกับผู้ช่วยดูแลของ สวีเดน มีดังนี้

1. การกำหนดมาตรฐานของผู้ช่วยดูแลโดยกำหนดจากขอบเขตหรือคุณสมบัติของงานที่ทำ
2. พิจารณาความรู้ความสามารถจากวุฒิการศึกษาที่เคยได้รับว่าเกี่ยวข้องกับงานที่ทำเพียงใด

3.3.3 ญี่ปุ่น

The Japan Association of Certified Care Workers ซึ่งเป็นสมาคมของผู้ทำงานดูแลซึ่งได้ใบรับรองได้ประกาศประมวลจริยธรรม (Code of ethics) ของผู้ทำงานเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน ค.ศ.1995 ซึ่งมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้⁵⁵

⁵³ สามารถค้นหาการรับสมัครงานได้ที่ <http://www.jarfalla.se/naringsliv--arbete/arbete-och-lediga-jobb.html>

⁵⁴ Järfälla Kommun, [Sommarvikarier till Nattpatrull](http://www.aditrorecluit.com/External/OJCustomer3/Assignmentview.aspx?guid=DA5A4C49-8AC1-4D26-9459-A70794758BD4&templateid=0)[Online], 18 April 2014. Source <http://www.aditrorecluit.com/External/OJCustomer3/Assignmentview.aspx?guid=DA5A4C49-8AC1-4D26-9459-A70794758BD4&templateid=0>

(1) มีความเป็นมิตร สนับสนุนความเป็นอิสระ โดยเคารพการตัดสินใจ ปกป้องสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ไม่เลือกปฏิบัติ ดูแลตามความเหมาะสมกับสถานะของผู้ใช้บริการ ให้ข้อมูลตามที่กฎหมายกำหนด

(2) มุ่งมั่นเพิ่มพูนความรู้และทักษะวิชาชีพ บริการอย่างมีอาชีพและมีความเข้าใจ พร้อมปรับปรุงคุณภาพในการดูแลและการบริการสังคม

(3) ต้องคุ้มครองความลับส่วนบุคคลซึ่งตนได้ทราบมาในขณะที่ทำงาน และระมัดระวังไม่ให้ความลับรั่วไหล

(4) ประสานงาน ดำเนินการให้บริการที่ครอบคลุมเหมาะสมต่อผู้ใช้บริการที่เกี่ยวข้องกับบริการทางการแพทย์ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ดูแล หรือเรื่องอื่น

(5) ตรวจสอบความต้องการที่แท้จริงของผู้ใช้บริการ

(6) ส่งเสริมสวัสดิการชุมชน แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่

ประเด็นที่ได้จากสาระสำคัญในส่วนที่ไม่ใช่กฎหมายในการควบคุมกำกับผู้ช่วยดูแลของญี่ปุ่น คือ การกำหนดมาตรฐานของผู้ช่วยดูแลโดยกำหนดด้านประมวลจริยธรรมผู้ช่วยดูแล ทั้งในด้านสิทธิผู้สูงอายุและความต้องการของผู้สูงอายุ การพัฒนาตนเอง การคุ้มครองความลับส่วนบุคคล การประสานงานกับผู้อื่น การสนับสนุนชุมชน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

⁵⁵ The Japan Association of Certified Care Workers, Code of ethics[Online], 19 September 2013. Source <http://www.jaccw.or.jp/about/rinri.php>

บทที่ 4 การควบคุมกำกับผู้ช่วยดูแลในประเทศไทย

แม้ว่าหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุจะเป็นหน้าที่ของบุตรหลานหรือญาติของผู้สูงอายุก็ตาม ผู้ช่วยดูแลจะเข้ามามีบทบาทในด้านการดูแลผู้สูงอายุต่อเมื่อเข้ามาประกอบอาชีพผู้ช่วยดูแล นอกจากนี้ผู้สูงอายุยังมีความประสงค์ที่จะอยู่กับครอบครัวที่บ้านของตนเอง การดูแลผู้สูงอายุจึงต้องไปดูแลที่บ้านด้วย เมื่อมีการทำเป็นธุรกิจเกิดขึ้นจึงเป็นที่มาของการประกอบกิจการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน ต่อมาเมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับด้านบริการ เช่น ผู้ช่วยดูแลไม่มีความรู้ความสามารถในการดูแล มีการละทิ้งผู้สูงอายุ ไม่ปฏิบัติตามสัญญาที่ตกลงกันไว้ หรือมีการละเมิดต่อผู้สูงอายุ ทำให้ผู้สูงอายุตลอดจนได้รับความเสียหายต่อร่างกาย จิตใจ ตลอดจนทรัพย์สินของผู้สูงอายุและครอบครัวผู้สูงอายุด้วย รัฐจึงต้องเข้ามาควบคุมและพยายามจัดระบบด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การรับรอง การจำกัดขอบเขตหน้าที่ ตลอดจนการควบคุมกิจการที่เป็นการประกอบธุรกิจ เพื่อคุ้มครองผู้สูงอายุและเพื่อเป็นการคุ้มครองผู้บริโภค ดังนี้

4.1 การเข้าสู่ธุรกิจการประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้านตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

ก่อนที่จะกล่าวถึงการควบคุมกำกับผู้ช่วยดูแลในประเทศไทย ขอกล่าวถึงหลักการของพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 ซึ่งกฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายที่กำหนดมาตรการควบคุมกำกับและป้องกันเกี่ยวกับการอนามัยสิ่งแวดล้อม เพิ่มประสิทธิภาพในด้านการกำกับดูแลและป้องกันเกี่ยวกับการอนามัยสิ่งแวดล้อม เช่น การจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย สุขลักษณะของอาคาร เหตุรำคาญ การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตลาด สถานที่จำหน่ายอาหารและสถานที่เสวยอาหาร การจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะ แต่ต่อมาได้มีการควบคุมการประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน ซึ่งมีขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

ขั้นตอนแรก คือ การใช้อำนาจกำกับดูแลโดยฝ่ายบริหารในส่วนกลางในการออกกฎหมายลำดับรอง

ฝ่ายบริหารโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 5 และ 31 กำหนดกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา¹ แต่ไม่ได้กำหนดนิยามศัพท์ในพระราชบัญญัติไว้ว่ากิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

¹ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

มาตรา 5 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานสาธารณสุข กับออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมหรือยกเว้นค่าธรรมเนียม และกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

นั้นเป็นอย่างไร เมื่อมีประกาศกระทรวงสาธารณสุข ที่ 5/2538 เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ก็ไม่ได้ให้คำนิยามไว้เช่นกัน มีเพียงบางหน่วยงานอธิบายความหมายของคำว่า “กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ” ดังนี้

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ให้ความหมายของ “กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ” หมายถึง กิจการที่มีกระบวนการหรือขั้นตอนการผลิต หรือการบริการ ที่อาจก่อให้เกิดของเสียหรือสิ่งที่มีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของผู้ปฏิบัติงาน (คนงาน) ในสถานประกอบกิจการและประชาชนที่อาศัยอยู่ข้างเคียงได้²

ตัวอย่างกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพที่ได้มีประกาศกระทรวงสาธารณสุขกำหนดไว้แล้วคือ

- กิจการที่เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์
- กิจการที่เกี่ยวกับสัตว์และผลิตภัณฑ์
- กิจการที่เกี่ยวกับอาหาร เครื่องดื่ม น้ำดื่ม
- กิจการเกี่ยวกับยา เวชภัณฑ์ อุปกรณ์การแพทย์ เครื่องสำอาง ผลิตภัณฑ์

ชำระล้าง

- กิจการที่เกี่ยวกับการเกษตร
- กิจการที่เกี่ยวกับโลหะหรือแร่
- กิจการที่เกี่ยวกับยานยนต์ เครื่องจักร หรือเครื่องกล
- กิจการที่เกี่ยวกับไม้
- กิจการที่เกี่ยวกับการบริการ
- กิจการที่เกี่ยวกับสิ่งทอ
- กิจการที่เกี่ยวกับหิน ดิน ทราย ซีเมนต์ หรือวัสดุที่คล้ายคลึง
- กิจการที่เกี่ยวกับปิโตรเลียม ถ่านหิน สารเคมี
- กิจการอื่น ๆ

ต่อมาได้มีประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ (ฉบับที่ 6) ซึ่งเพิ่มเติมประกาศกระทรวงสาธารณสุข ที่ 5/2538 เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ โดยกำหนดเพิ่มเติมให้ “การประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน” ซึ่งหมายความว่า การประกอบกิจการที่ให้บริการส่งพนักงานไปดูแลผู้สูงอายุ (ที่มีอายุเกิน 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป) ที่บ้านของผู้รับบริการ ทั้งนี้ ไม่ว่าจะการประกอบกิจการนั้นจะมีสถานที่รับดูแลผู้สูงอายุหรือสถานที่ฝึกอบรมพนักงานอยู่ด้วยหรือไม่ก็ตาม ให้เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

นอกจากนี้ฝ่ายบริหารในส่วนกลางได้ออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และมาตรการในการควบคุมสถานประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ.2545 ซึ่งอาศัยอำนาจ

มาตรา 31 ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้กิจการใดเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

² กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ คือ กิจการประเภทใด[ออนไลน์], 20 พฤศจิกายน 2554, แหล่งที่มา <http://laws.anamai.moph.go.th/download/sara/content-14.doc>

ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 5 และมาตรา 6(1) กล่าวคือ ให้ผู้ดำเนินกิจการในสถานประกอบกิจการประเภทที่ราชการส่วนท้องถิ่นได้ออกข้อกำหนดของท้องถิ่นกำหนดให้เป็นกิจการที่ต้องควบคุมและมีผลใช้บังคับในท้องถิ่นนั้นแล้ว ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎกระทรวงนี้ ซึ่งกฎกระทรวงฉบับนี้ได้กำหนดให้ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ด้านสถานที่ตั้ง ลักษณะอาคาร และการสุขาภิบาล การอาชีวอนามัย และความปลอดภัย และการควบคุมของเสีย มลพิษหรือสิ่งใด ๆ ที่เกิดจากการประกอบกิจการของสถานประกอบกิจการ แต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อบังคับท้องถิ่น เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามข้อกำหนดในกฎกระทรวงได้ แต่ทั้งนี้ ข้อบัญญัติของท้องถิ่นดังกล่าวต้องไม่ขัดหรือแย้งกับกฎกระทรวงนั้น เว้นแต่ในกรณีที่มีความจำเป็นหรือมีเหตุผลเป็นพิเศษเฉพาะท้องถิ่น ราชการส่วนท้องถิ่นอาจออกข้อกำหนดของท้องถิ่นในเรื่องใดขัดหรือแย้งกับที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 6 ได้เมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสาธารณสุขและได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรี ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 7³

ขั้นตอนที่สอง คือ การใช้อำนาจกำกับดูแลโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการออกข้อกำหนดท้องถิ่นระบุให้กิจการใดเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่

เมื่อมีการกำหนดให้การประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพแล้ว ขั้นตอนต่อมาเป็นอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเลือกกำหนดให้กิจการใดเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพในท้องถิ่นของตนเองหรือไม่ ตามพระราชบัญญัติการ

³ มาตรา 6 เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการมีอำนาจออกกฎกระทรวงดังต่อไปนี้

- (1) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และมาตรการในการควบคุมหรือกำกับดูแลสำหรับกิจการหรือการดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัตินี้
- (2) กำหนดมาตรฐานสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน และวิธีดำเนินการเพื่อตรวจสอบควบคุมหรือกำกับดูแล หรือแก้ไขสิ่งที่จะมีผลกระทบต่อสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน

กฎกระทรวงตามวรรคหนึ่งจะกำหนดให้ใช้บังคับเป็นการทั่วไปทุกท้องถิ่นหรือให้ใช้บังคับเฉพาะท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งก็ได้ และในกรณีที่กฎกระทรวงดังกล่าวจะสมควรกำหนดให้เรื่องที่เป็นรายละเอียดทางด้านเทคนิค วิชาการหรือเป็นเรื่องที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วตามสภาพสังคมให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการและประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 7 เมื่อมีกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 6 ใช้บังคับในท้องถิ่นใดให้ราชการส่วนท้องถิ่นหรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นซึ่งมีกิจการหรือการดำเนินการตามกฎกระทรวงดังกล่าวอยู่ในเขตอำนาจของท้องถิ่นนั้นดำเนินการให้เป็นไปตามข้อกำหนดในกฎกระทรวง ในการนี้ หากมีกรณีจำเป็นให้ราชการส่วนท้องถิ่นออกข้อกำหนดของท้องถิ่น หรือแก้ไขปรับปรุงข้อกำหนดของท้องถิ่นที่ใช้บังคับอยู่ก่อนมีกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 6 เพื่อกำหนดรายละเอียดการดำเนินการในเขตท้องถิ่นนั้นให้เป็นไปตามกฎกระทรวงดังกล่าวได้

ข้อกำหนดของท้องถิ่นได้ถ้าขัดหรือแย้งกับกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 6 ให้บังคับตามกฎกระทรวงนั้น ทั้งนี้ เว้นแต่ในกรณีที่มีความจำเป็นหรือมีเหตุผลเป็นพิเศษเฉพาะท้องถิ่น ราชการส่วนท้องถิ่นอาจออกข้อกำหนดของท้องถิ่นในเรื่องใดขัดหรือแย้งกับที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 6 ได้เมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการและได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรี

สาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 32(1)⁴ โดยมีอำนาจเลือกเฉพาะบางกิจการหรือเลือกทุกกิจการก็ได้ หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดกำหนดให้ “การประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน” เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ก็จะมีการควบคุมการประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้านเฉพาะในท้องถิ่นนั้น แต่ถ้าท้องถิ่นใดไม่มีการประกาศให้เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพก็เท่ากับว่าในท้องถิ่นนั้นไม่ได้มีการควบคุมการประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้านเลย

ตัวอย่าง เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ.2553 องค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า จังหวัดร้อยเอ็ด ได้ออกข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า เรื่อง การควบคุมการประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน พ.ศ. 2553 กำหนดให้ประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้านเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ดังนั้น จึงถือได้ว่าเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า เท่านั้นที่ได้มีมาตรการควบคุมการประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน

ขั้นตอนที่สาม คือ การใช้อำนาจกำกับดูแลโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการออกข้อกำหนดท้องถิ่นกำหนดหลักเกณฑ์สำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขทั่วไปสำหรับผู้ดำเนินกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลสภาพหรือสุขลักษณะของสถานที่ที่ใช้ดำเนินกิจการและมาตรการป้องกันอันตรายต่อสุขภาพ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 32(2) ในประเด็นนี้แสดงให้เห็นว่าแต่ละท้องถิ่นสามารถกำหนดหลักเกณฑ์ให้มีความแตกต่างกันในแต่ละท้องถิ่นได้ แต่ทั้งนี้ก็ต้องพิจารณาด้วยว่ามีกฎกระทรวงซึ่งอำนาจตามความในมาตรา 5 และมาตรา 6(1) แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ประกาศหลักเกณฑ์ใดมาเพิ่มเติมด้วยหรือไม่ เพราะข้อบัญญัติของท้องถิ่นดังกล่าวต้องไม่ขัดหรือแย้งกับกฎกระทรวงนั้น เว้นแต่ในกรณีที่มีความจำเป็นหรือมีเหตุผลเป็นพิเศษเฉพาะท้องถิ่น ราชการส่วนท้องถิ่นอาจออกข้อกำหนดของท้องถิ่นในเรื่องใดขัดหรือแย้งกับที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 6 ได้เมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสาธารณสุขและได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรี ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 มาตรา 7 ดังที่กล่าวไว้แล้วในขั้นตอนแรก ซึ่งในส่วนสถานประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ปัจจุบันมีเพียงกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และมาตรการในการควบคุมสถานประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ.2545 เท่านั้น

เมื่อแต่ละท้องถิ่นอาจมีมาตรการกำหนดหลักเกณฑ์ที่มีความแตกต่างกัน คณะกรรมการสาธารณสุขจึงได้มีคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข เรื่อง แนวทางการควบคุมการ

⁴ มาตรา 32 เพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลการประกอบกิจการที่ประกาศตามมาตรา 31 ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อกำหนดของท้องถิ่นดังต่อไปนี้

(1) กำหนดประเภทของกิจการตามมาตรา 31 บางกิจการหรือทุกกิจการให้เป็นกิจการที่ต้องมีการควบคุมภายในท้องถิ่นนั้น

(2) กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขทั่วไปสำหรับผู้ดำเนินกิจการตาม (1) ปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลสภาพหรือสุขลักษณะของสถานที่ที่ใช้ดำเนินกิจการและมาตรการป้องกันอันตรายต่อสุขภาพ

ประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน พ.ศ.2553 เพื่อเป็นแนวทางในการออกข้อกำหนดของ
ท้องถิ่นต่อไป แต่คำแนะนำนี้ก็ไม่ได้มีสภาพบังคับเนื่องจากเป็นอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
คำแนะนำดังกล่าวได้กำหนดนิยามที่เกี่ยวข้องดังนี้

“ผู้ประกอบการ” หมายความว่า เจ้าของกิจการหรือผู้ดำเนินการให้บริการดูแล
ผู้สูงอายุที่บ้าน ซึ่งมีหน้าที่ต้องขอรับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นก่อนประกอบกิจการ

“ผู้ดำเนินการ” หมายความว่า ผู้จัดการหรือผู้ทำหน้าที่ดูแลการประกอบกิจการและ
จัดส่งพนักงานไปดูแลผู้สูงอายุที่บ้านของผู้รับบริการ

“พนักงาน” หมายความว่า ผู้ทำหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุที่บ้านของผู้รับบริการ

“ผู้รับบริการ” หมายความว่า ผู้ว่าจ้างที่รับบริการจากการประกอบกิจการให้บริการ
ดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน

“ผู้สูงอายุ” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไปและเป็นผู้ที่
สูญเสียความสามารถในการประกอบกิจวัตรประจำวันอันเนื่องมาจากความชราภาพที่ได้รับการดูแลที่
บ้าน

จากนิยามดังกล่าวมีข้อสังเกตว่า ผู้รับบริการและผู้สูงอายุอาจจะไม่ใช่คนเดียวกันก็ได้ และ
การดูแลผู้สูงอายุต้องดูแลที่บ้านของผู้รับบริการเท่านั้น

สาระสำคัญของ คำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข เรื่อง แนวทางการควบคุมการ
ประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน พ.ศ.2553 ประกอบด้วย

1. การกำหนดคุณสมบัติและหลักเกณฑ์การปฏิบัติที่ควรต้องกำหนดสำหรับผู้
ประกอบการ

2. การกำหนดคุณสมบัติและหลักเกณฑ์การปฏิบัติที่ควรต้องกำหนดสำหรับ
ผู้ดำเนินการ

3. การกำหนดคุณสมบัติและหลักเกณฑ์การปฏิบัติที่ควรต้องกำหนดสำหรับ
พนักงานดูแลผู้สูงอายุ

4. กรณีที่ราชการส่วนท้องถิ่นได้ออกข้อกำหนดของท้องถิ่นว่าด้วยการควบคุมการ
ประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้านแล้ว ให้ประชาสัมพันธ์และชี้แจงข้อกำหนดของท้องถิ่น
ดังกล่าวให้ผู้ประกอบการและประชาชนทราบโดยทั่วกันเพื่อประโยชน์ในการบังคับใช้ต่อไป

5. เอกสารแนบหลักสูตรการอบรม ประกอบด้วย

บัญชีที่ 1 หลักสูตรการอบรมของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข 420
ชั่วโมงและ 70 ชั่วโมง

บัญชีที่ 2 หลักสูตรการอบรมของกระทรวงศึกษาธิการ 420 ชั่วโมง

บัญชีที่ 3 หลักสูตรการอบรมของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน
420 ชั่วโมง

ตัวอย่าง การเข้าสู่อาชีพผู้ช่วยดูแลในสถานประกอบการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่
บ้าน ตามข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า เรื่อง การควบคุมการประกอบกิจการให้บริการ

ดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน พ.ศ. 2553 และตามคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข เรื่อง แนวทางการควบคุมการประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน พ.ศ.2553

1. ผู้ประกอบกิจการจ้างหรือจัดให้มีพนักงานที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด ตามข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า เรื่อง การควบคุมการประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน พ.ศ. 2553 ข้อ 7(1) ซึ่งสอดคล้องกับคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข เรื่อง แนวทางการควบคุมการประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน พ.ศ.2553 ข้อ 8

2. ผู้ช่วยดูแลต้องมีคุณสมบัติและมีมาตรฐานด้านการปฏิบัติในสถานประกอบการให้บริการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน ตามข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า เรื่อง การควบคุมการประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน พ.ศ. 2553 ข้อ 7(1) ซึ่งสอดคล้องกับคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข เรื่อง แนวทางการควบคุมการประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน พ.ศ.2553 ข้อ 4กำหนดคุณสมบัติดังนี้

(1) ด้านคุณสมบัติต้องมี

(1.1) อายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์

(1.2) จบการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือ

เทียบเท่า

(1.3) ความรู้และประสบการณ์ในการดูแลผู้สูงอายุดังนี้

(ก) มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีด้านการพยาบาลหรือการพยาบาลและการผดุงครรภ์ หรือประกาศนียบัตรการพยาบาล หรือ

(ข) มีวุฒิการศึกษาระดับประกาศนียบัตร ผู้ช่วยพยาบาลตามหลักสูตรที่สภาการพยาบาลรับรอง หรือ

(ค) ผ่านการอบรมหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุอย่างน้อย 420 ชั่วโมง ที่จัดโดยกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข หรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง หรือโรงเรียนเอกชนที่ได้รับอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ในบัญชีที่ 1 (เป็นหลักสูตรของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ให้เลือกระหว่างจะเรียน 420 ชั่วโมงหรือ 70 ชั่วโมง) บัญชีที่ 2 (เป็นหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ เรียน 420 ชั่วโมง) หรือบัญชีที่ 3 (เป็นหลักสูตรของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน) ที่แนบท้ายข้อบัญญัตินี้ หรือ

(ง) ผู้มีประสบการณ์ในการดูแลผู้สูงอายุไม่น้อยกว่า 1 ปี โดยมีหนังสือรับรองจากโรงเรียน สถาบันหรือสถานประกอบการที่เกี่ยวข้อง และผ่านการอบรมหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุไม่น้อยกว่า 70 ชั่วโมงที่จัดโดยกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข หรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง หรือโรงเรียนเอกชนที่ได้รับอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ในบัญชีที่ 1 (เป็นหลักสูตรของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ให้เลือกระหว่างจะเรียน 420 ชั่วโมงหรือ 70 ชั่วโมง) บัญชีที่ 2 (เป็นหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ เรียน 420 ชั่วโมง) หรือบัญชีที่ 3 (เป็นหลักสูตรของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน) ที่แนบท้ายข้อบัญญัตินี้ ภายใน 3 ปี นับแต่วันที่ข้อบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ

(1.4) เข้ารับการอบรมฟื้นฟูด้านการดูแลผู้สูงอายุที่บ้านระหว่างปฏิบัติงานอย่างน้อยทุก 2 ปี ตามที่ผู้ดำเนินการจัดให้

(1.5) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี และไม่มีประวัติการกระทำผิดต่อผู้สูงอายุหรือละเมิดสิทธิผู้สูงอายุ

(1.6) มีใบรับรองแพทย์ระบุว่าสุขภาพแข็งแรงไม่เป็นผู้วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบและไม่เป็นผู้ติดสารเสพติด โดยมีผลการตรวจสุขภาพปีละ 1 ครั้ง

(1.7) ผ่านการประเมินด้านสุขภาพจิตโดยจิตแพทย์ หรือนักจิตวิทยาคลินิก หรือพยาบาลจิตเวช หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ผ่านการอบรมสาขาสุขภาพจิตและจิตเวช

(1.8) มีวุฒิภาวะและบุคลิกลักษณะเหมาะสม ทั้งด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม มีความซื่อสัตย์และมีความตั้งใจที่จะปฏิบัติต่อผู้สูงอายุด้วยความอ่อนโยน มีเมตตา ซึ่งจะเอื้ออำนวยต่อการทำหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุได้อย่างเหมาะสม

(1.9) กรณีเกิดการเจ็บป่วยระหว่างการปฏิบัติงานด้วยโรคติดต่อซึ่งอาจแพร่กระจายไปสู่ผู้สูงอายุได้ จะต้องหยุดปฏิบัติงานและพักรักษาให้หายเป็นปกติก่อนกลับมาปฏิบัติงาน

(2) มาตรฐานด้านการปฏิบัติ

(2.1) ดูแลผู้สูงอายุตามกิจวัตรประจำวันของผู้สูงอายุ เช่น การรับประทานอาหาร การนอนหลับพักผ่อน การเคลื่อนย้าย การขับถ่าย ให้ถูกสุขลักษณะปลอดภัยเหมาะสมกับวัยของผู้สูงอายุ

(2.2) สังเกตพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของผู้สูงอายุ รวมทั้งเรื่องสุขภาพของผู้สูงอายุ และต้องรายงานให้ญาติของผู้สูงอายุทราบทุกวัน

(2.3) ส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุทุกด้าน ตลอดจนดูแลสุขภาพแวดล้อมให้ปลอดภัยถูกสุขลักษณะเอื้อต่อการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ

(2.4) เขียนรายงานการปฏิบัติงานเสนอต่อผู้ดำเนินการทุกเดือน

(2.5) กรณีที่มีการประกอบอาหารให้ผู้สูงอายุ ต้องดำเนินการเตรียมปรุงประกอบอาหาร พร้อมทั้งดูแลเครื่องมือเครื่องใช้ในการปรุง ประกอบอาหารให้สะอาดและถูกสุขลักษณะในทุกขั้นตอนและล้างมือให้สะอาดอยู่เสมอ

(2.6) จัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย ที่เกิดจากการดูแลผู้สูงอายุอย่างถูกต้อง โดยทิ้งลงในภาชนะรองรับที่ถูกหลักสุขาภิบาล และระวังป้องกันไม่ให้เกิดการปนเปื้อนกับอาหารและเกิดการแพร่กระจายของเชื้อโรค หรือก่อให้เกิดเหตุรำคาญต่อบ้านเรือนใกล้เคียง

(2.7) ส่งต่อผู้สูงอายุกรณีพบว่ามีเหตุฉุกเฉิน หรือการเจ็บป่วยหรือบาดเจ็บเกิดขึ้นกับผู้สูงอายุ ตามระบบการส่งต่อและวิธีการตามที่ระบุไว้ในข้อ 7 (6)

ขั้นตอนที่สี่ คือ การใช้อำนาจกำกับดูแลโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการออกใบอนุญาตสำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

ผู้ประกอบการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้านจะต้องได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นและปฏิบัติตามเงื่อนไขของข้อกำหนดของท้องถิ่น เนื่องจากพระราชบัญญัติการสาธารณสุข

พ.ศ.2535 มาตรา 33⁵ กำหนดว่า เมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันที่ข้อกำหนดของท้องถิ่นซึ่งมีการกำหนดกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพใช้บังคับ กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ว่า หากกิจการใดมีลักษณะที่เป็นการค้าจะต้องได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นเสียก่อนโดยใบอนุญาตนั้นใช้ได้สำหรับกิจการประเภทเดียวและสำหรับสถานที่แห่งเดียว ผู้ฝ่าฝืนไม่ขอรับใบอนุญาตต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา 71⁶ ใบอนุญาตมีอายุหนึ่งปี นับแต่วันที่ออกใบอนุญาต และให้ใช้ได้เพียงในเขตอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ออกใบอนุญาตนั้น ตามมาตรา 55⁷ นอกจากนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นยังมีอำนาจออกข้อกำหนดของท้องถิ่นกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการขอ และการออกใบอนุญาต ตามมาตรา 54

นอกจากนี้เจ้าพนักงานท้องถิ่นอาจกำหนดเงื่อนไขโดยเฉพาะให้ผู้รับใบอนุญาตปฏิบัติเพื่อป้องกันอันตรายต่อสุขภาพของสาธารณชนเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้โดยทั่วไปในข้อกำหนดของท้องถิ่น ตามมาตรา 32(2) ก็ได้ ผู้ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา 73⁸

ขั้นตอนที่ห้า คือ การใช้อำนาจกำกับดูแลโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการออกคำสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตสำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

กรณีปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตสำหรับกิจการใดไม่ปฏิบัติหรือปฏิบัติไม่ถูกต้องตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวงหรือข้อกำหนดของท้องถิ่นที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ หรือเงื่อนไขที่

⁵ มาตรา 33 เมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันที่ข้อกำหนดของท้องถิ่นตามมาตรา 32 (1) ใช้บังคับ ห้ามมิให้ผู้ใดดำเนินกิจการตามประเภทที่มีข้อกำหนดของท้องถิ่นกำหนดให้เป็นกิจการที่ต้องมีการควบคุมตามมาตรา 32 (1) ในลักษณะที่เป็นการค้า เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา 56

ในการออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง เจ้าพนักงานท้องถิ่นอาจกำหนดเงื่อนไขโดยเฉพาะให้ผู้รับใบอนุญาตปฏิบัติเพื่อป้องกันอันตรายต่อสุขภาพของสาธารณชนเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้โดยทั่วไปในข้อกำหนดของท้องถิ่นตามมาตรา 32 (2) ก็ได้

ใบอนุญาตตามวรรคหนึ่งให้ใช้ได้สำหรับกิจการประเภทเดียวและสำหรับสถานที่แห่งเดียว

⁶ มาตรา 71 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 19 มาตรา 33 วรรคหนึ่ง หรือมาตรา 34 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

⁷ มาตรา 55 บรรดาใบอนุญาตที่ออกให้ตามพระราชบัญญัตินี้ให้มีอายุหนึ่งปีนับแต่วันที่ออกใบอนุญาต และให้ใช้ได้เพียงในเขตอำนาจของราชการส่วนท้องถิ่นที่เป็นผู้ออกใบอนุญาตนั้น

การขอต่ออายุใบอนุญาตจะต้องยื่นคำขอก่อนใบอนุญาตสิ้นอายุ เมื่อได้ยื่นคำขอพร้อมกับเสียค่าธรรมเนียมแล้วให้ประกอบกิจการต่อไปได้จนกว่าเจ้าพนักงานท้องถิ่นจะสั่งไม่ต่ออายุใบอนุญาต

หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการขอต่ออายุใบอนุญาต และการอนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาตให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อกำหนดของท้องถิ่น

⁸ มาตรา 73 ผู้ใดฝ่าฝืนข้อกำหนดของท้องถิ่นซึ่งออกตามความในมาตรา 20 (5) มาตรา 32 (2) มาตรา 35 (1) หรือ (4) หรือมาตรา 40 (2) หรือ (3) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดฝ่าฝืนข้อกำหนดของท้องถิ่นซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัตินี้นอกจากที่บัญญัติไว้ในวรรคหนึ่งหรือในมาตรา 37 หรือมาตรา 43 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

ระบุไว้ในใบอนุญาตในเรื่องที่กำหนดไว้เกี่ยวกับการประกอบกิจการตามที่ได้รับใบอนุญาตนั้น มีมาตรการตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 ดังต่อไปนี้

(1) เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตได้ภายในเวลาที่เห็นสมควร แต่ต้องไม่เกินสิบห้าวัน ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 มาตรา 59⁹

(2) เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจออกคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาต ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 มาตรา 60 เมื่อปรากฏว่า¹⁰

(2.1) ถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตตั้งแต่สองครั้งขึ้นไปและมีเหตุที่จะต้องถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตอีก

(2.2) ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่าได้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

(2.3) ไม่ปฏิบัติหรือปฏิบัติไม่ถูกต้องตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวงหรือข้อกำหนดของท้องถิ่นที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ หรือเงื่อนไขที่ระบุไว้ในใบอนุญาตในเรื่องที่กำหนดไว้เกี่ยวกับการประกอบ กิจการตามที่ได้รับใบอนุญาต และการไม่ปฏิบัติหรือการปฏิบัติไม่ถูกต้องนั้นก่อให้เกิดอันตรายอย่างร้ายแรงต่อสุขภาพของประชาชนหรือมีผลกระทบต่อสถานะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน

(3) หากถูกเพิกถอนใบอนุญาตจะขอรับใบอนุญาตอีกไม่ได้จนกว่าจะพ้นกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันที่ถูกสั่งเพิกถอนใบอนุญาต ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 มาตรา 61¹¹

4.2 กระบวนการรับรองผู้ช่วยดูแลโดยใช้หนังสือรับรองด้านการดูแลผู้สูงอายุโดยหน่วยงานต่างๆ ตามพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง

ก่อนที่ผู้ช่วยดูแลจะเข้าสู่เส้นทางอาชีพ จำเป็นต้องมีระบบรองรับเพื่อเตรียมการให้การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ช่วยดูแลไม่เป็นอันตรายต่อผู้สูงอายุและถูกต้องตามหลักการ ในกรณี มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้จัดหลักสูตรอบรมในแต่ละมิติ เช่น มิติสุขภาพ มิติการศึกษา และมิติแรงงาน เมื่อผู้ช่วย

⁹ มาตรา 59 ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตสำหรับกิจการใดไม่ปฏิบัติหรือปฏิบัติไม่ถูกต้องตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวงหรือข้อกำหนดของท้องถิ่นที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ หรือเงื่อนไขที่ระบุไว้ในใบอนุญาตในเรื่องที่กำหนดไว้เกี่ยวกับการประกอบกิจการตามที่ได้รับใบอนุญาตนั้น เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตได้ภายในเวลาที่เห็นสมควร แต่ต้องไม่เกินสิบห้าวัน

¹⁰ มาตรา 60 เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจออกคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตเมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาต

(1) ถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตตั้งแต่สองครั้งขึ้นไปและมีเหตุที่จะต้องถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตอีก

(2) ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่าได้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

(3) ไม่ปฏิบัติหรือปฏิบัติไม่ถูกต้องตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวงหรือข้อกำหนดของท้องถิ่นที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ หรือเงื่อนไขที่ระบุไว้ในใบอนุญาตในเรื่องที่กำหนดไว้เกี่ยวกับการประกอบกิจการตามที่ได้รับใบอนุญาต และการไม่ปฏิบัติหรือการปฏิบัติไม่ถูกต้องนั้นก่อให้เกิดอันตรายอย่างร้ายแรงต่อสุขภาพของประชาชนหรือมีผลกระทบต่อสถานะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน

¹¹ มาตรา 61 คำสั่งพักใช้ใบอนุญาตและคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตให้ทำเป็นหนังสือแจ้งให้ผู้รับใบอนุญาตทราบ ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตหรือผู้รับใบอนุญาตไม่ยอมรับคำสั่งดังกล่าว ให้ส่งคำสั่งโดยทางไปรษณีย์ตอบรับหรือให้ปิดคำสั่งนั้นไว้ในที่เปิดเผยเห็นได้ง่าย ณ ภูมิลำเนาหรือสำนักทำการงานของผู้รับใบอนุญาต และให้ถือว่าผู้รับใบอนุญาตนั้นได้ทราบคำสั่งแล้วตั้งแต่วันที่คำสั่งไปถึง หรือวันปิดคำสั่ง แล้วแต่กรณี

ดูแลได้รับการอบรมแล้วก่อนเข้าสู่เส้นทางการประกอบอาชีพต้องได้รับการรับรองจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4.2.1 ระบบรองรับการเตรียมการเข้าสู่การเป็นอาชีพ

เมื่อพิจารณาคุณสมบัติของผู้ช่วยดูแลในสถานประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน ตามคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข เรื่อง แนวทางการควบคุมการประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน พ.ศ.2553 และตามข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า เรื่อง การควบคุมการประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน พ.ศ. 2553 ซึ่งกำหนดคุณสมบัติด้านความรู้และประสบการณ์ซึ่งจะใช้เป็นเกณฑ์ในการสมัครเป็นผู้ช่วยดูแลได้โดยไม่ต้องมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีด้านการพยาบาล หรือการพยาบาลและการผดุงครรภ์ หรือประกาศนียบัตรการพยาบาล หรือ หรือไม่ต้องมีวุฒิการศึกษาระดับประกาศนียบัตร ผู้ช่วยพยาบาล ตามหลักสูตรที่สภาการพยาบาลรับรอง จะต้องได้รับหนังสือผ่านการอบรมหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุ ในปัจจุบันหลักสูตรเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุ มี 3 หลักสูตร คือ หลักสูตรของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ และหลักสูตรของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน การจะเข้าสู่หลักสูตรใดในสามหลักสูตรนี้ สามารถแยกพิจารณาออกเป็น 2 กรณี ดังนี้

- **กรณีแรก สำหรับผู้ที่ไม่มีประสบการณ์ในการดูแลผู้สูงอายุมาก่อน** จะต้องผ่านการอบรมหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุอย่างน้อย 420 ชั่วโมง ซึ่งสามารถเลือกได้ระหว่างหลักสูตรของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ และหลักสูตรของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน ซึ่งมีความเน้นหนักในเนื้อหาของการอบรมที่แตกต่างกัน และสามารถเลือกเรียนได้ว่าจะเรียนในหลักสูตร 70 ชั่วโมงหรือหลักสูตร 420 ชั่วโมง

- **กรณีที่สอง สำหรับผู้มีประสบการณ์ในการดูแลผู้สูงอายุไม่น้อยกว่า 1 ปี** โดยมีหนังสือรับรองจากโรงเรียน สถาบันหรือสถานประกอบการที่เกี่ยวข้อง จะต้องผ่านการอบรมหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุไม่น้อยกว่า 70 ชั่วโมงที่จัดโดยกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข หรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง หรือโรงเรียนเอกชนที่ได้รับอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ในบัญชีที่ 1 บัญชีที่ 2 หรือบัญชีที่ 3 ที่แนบท้ายข้อบัญญัตินี้ ภายใน 3 ปี นับแต่วันที่ข้อกำหนดของท้องถิ่นมีผลใช้บังคับ (สามารถเลือกเรียนได้ว่าจะเรียนในหลักสูตร 70 ชั่วโมงหรือหลักสูตร 420 ชั่วโมง)

กระบวนการอบรมทั้ง 3 หลักสูตร คือ หลักสูตรของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ และหลักสูตรของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน มีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน กล่าวคือ

1. หลักสูตรของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข จะเน้นหนักไปในด้านการดูแลสุขภาพ เมื่อผ่านการอบรมจากหลักสูตรของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุขแล้ว หลักสูตรนี้ไม่ได้บังคับให้ผู้ช่วยดูแลต้องเรียน แต่ถ้าผ่านหลักสูตรแล้วสามารถใช้หนังสือรับรองนั้นเป็นหลักฐานแสดงคุณสมบัติในการเป็นผู้ช่วยดูแล ตามคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข เรื่อง แนวทางการควบคุมการประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน พ.ศ.2553 และตามข้อบัญญัติองค์การ

บริหารส่วนตำบลพระเจ้า เรื่อง การควบคุมการประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน พ.ศ. 2553

2. หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ เป็นหลักสูตรที่เน้นด้านการเรียนการสอนด้านการดูแลผู้สูงอายุ และใช้เป็นแนวทางในการกำกับโรงเรียนเอกชนในความควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการซึ่งเปิดสอนด้านการดูแลผู้สูงอายุ หลักสูตรนี้ไม่ได้บังคับให้ผู้ช่วยดูแลต้องเรียนเช่นกัน

3. หลักสูตรของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน เน้นส่งเสริมพัฒนามาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน พ.ศ. 2545 มาตรา 22 และสามารถใช้เป็นแรงจูงใจผู้ทำงานผู้ช่วยดูแล เนื่องจากคณะกรรมการค่าจ้างสามารถกำหนดอัตราค่าจ้างตามมาตรฐานฝีมือ โดยใช้มาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงานเป็นเกณฑ์วัดค่าทักษะฝีมือ ความรู้ ความสามารถได้ ซึ่งอัตราค่าจ้างนี้เป็นอัตราที่สูงกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำในกรณีทั่วไป และให้ใช้บังคับแก่นายจ้างและลูกจ้างทุกคนโดยไม่เลือกปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 มาตรา 89 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2551 อย่างไรก็ตาม แม้ในปัจจุบันจะยังไม่กำหนดอัตราค่าจ้างตามมาตรฐานฝีมือของผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุก็ตาม แต่ก็มีคามหวังและมีทิศทางว่าอาจจะกำหนดอัตราค่าจ้างดังกล่าวในอนาคตเพื่อเป็นหลักประกันได้

เมื่อวัตถุประสงค์ในตอนต้นของการอบรมมีความแตกต่างกัน จึงเป็นเหตุให้เนื้อหาของการอบรมมีความแตกต่างกันด้วย สรุปได้ ดังตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบระหว่างมาตรฐานด้านความรู้ในหลักสูตรในการอบรมในประเทศไทย

เนื้อหาวิชา	หลักสูตร 420 ชั่วโมง (12 สัปดาห์)						หลักสูตร 70 ชั่วโมง (2 สัปดาห์)	
	กรมอนามัย กระทรวง สาธารณสุข		กระทรวง ศึกษาธิการ		กรมพัฒนาฝีมือ แรงงาน กระทรวงแรงงาน		กรมอนามัย กระทรวง สาธารณสุข	
	ทฤษฎี	ปฏิบัติ	ทฤษฎี	ปฏิบัติ	ทฤษฎี	ปฏิบัติ	ทฤษฎี	ปฏิบัติ
1. ความรู้พื้นฐาน								
(1) หลักการดูแล ผู้สูงอายุ			41	9				
(2) แนวคิดเกี่ยวกับ ผู้สูงอายุ	4	-					1	-
(3) ความจำเป็นของ การดูแลผู้สูงอายุ	4	-					1	-
(4) โรคที่พบบ่อยใน ผู้สูงอายุ	7	7					2	1
(5) ภาวะวิกฤติกับ การปฐมพยาบาล เบื้องต้น	8	14			7	28	2	2
(6) การสร้างเสริม นิสัยในการทำงาน						14		
(7) การช่วยเหลือ ผู้สูงอายุเบื้องต้น (งานพื้นฐานในการ บริหารผู้สูงอายุ)	10	14			14	35	3	2
(8) การดูแล ช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ เนื่องจากความชรา ภาพ ที่มีปัญหา								
- ระบบทางเดิน อาหาร	4	7					1	2
- ระบบทางเดิน หายใจ	4	7					1	2
- ระบบขับถ่าย	4	7					1	2

เนื้อหาวิชา	หลักสูตร 420 ชั่วโมง (12 สัปดาห์)						หลักสูตร 70 ชั่วโมง (2 สัปดาห์)	
	กรมอนามัย กระทรวง สาธารณสุข		กระทรวง ศึกษาธิการ		กรมพัฒนาฝีมือ แรงงาน กระทรวงแรงงาน		กรมอนามัย กระทรวง สาธารณสุข	
	ทฤษฎี	ปฏิบัติ	ทฤษฎี	ปฏิบัติ	ทฤษฎี	ปฏิบัติ	ทฤษฎี	ปฏิบัติ
- ระบบอวัยวะ สืบพันธุ์	4	5					1	1
(9) การใช้น้ำในวัย สูงอายุ	7	-					2	-
(10) การส่งเสริม สุขภาพผู้สูงอายุ - การออกกำลังกาย ที่เหมาะสมกับ ผู้สูงอายุ	4	3	10	30			2	1
- อาหารและ โภชนาการสำหรับ ผู้สูงอายุ	4	3	30	45	14	35	2	1
- การดูแลสุขภาพ ช่องปาก	4	3					2	1
(11) สุขภาพจิตกับ ผู้สูงอายุ/การดูแล ตนเองเพื่อคลาย เครียด (ความรู้ด้าน จิตวิทยา)	7	14	40	-	14	-	3	2
(12) การจัด สภาพแวดล้อมที่ เหมาะสม รวมถึง ความปลอดภัยใน การทำงาน การทำ ความสะอาด เก็บ รักษาอุปกรณ์ เครื่องใช้ภายในบ้าน และบริเวณบ้าน	4	-	7	23	7	-	1	-
(13) ภูมิปัญญา	6	14					1	1

เนื้อหาวิชา	หลักสูตร 420 ชั่วโมง (12 สัปดาห์)						หลักสูตร 70 ชั่วโมง (2 สัปดาห์)	
	กรมอนามัย กระทรวง สาธารณสุข		กระทรวง ศึกษาธิการ		กรมพัฒนาฝีมือ แรงงาน กระทรวงแรงงาน		กรมอนามัย กระทรวง สาธารณสุข	
	ทฤษฎี	ปฏิบัติ	ทฤษฎี	ปฏิบัติ	ทฤษฎี	ปฏิบัติ	ทฤษฎี	ปฏิบัติ
ชาวบ้านกับการดูแล สุขภาพผู้สูงอายุ								
2. ความรู้ด้าน กฎหมาย								
(1) สิทธิผู้สูงอายุ ตามรัฐธรรมนูญ	8	-					1	-
(2) กฎหมายแรงงาน ที่ควรรู้			5	-				
(3) กฎหมายเบื้องต้น ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ					14	-		
(4) บทบาทและ จริยธรรมของผู้ดูแล ผู้สูงอายุ	4	3	18	-	7	14	1	-
3. การจัดกิจกรรม								
การจัดกิจกรรม นันทนาการเพื่อ ผู้สูงอายุ	4	7	10	30	14	35	1	1
4. ทักษะเสริม								
(1) เสริมทักษะด้าน ภาษาอังกฤษ	5	5	11	19	14	21	-	-
(2) เสริมทักษะด้าน คอมพิวเตอร์	5	5	-	-	7	14	-	-
(3) การประกอบ ธุรกิจส่วนตัว					21	-		
(4) การฝึกปฏิบัติงาน - ในสถานบริการ - ในชุมชน	- -	90 90	-	120	ต้องผ่านการ อบรมก่อนจึงจะ ได้ฝึกงานในสถาน ประกอบการอีก เป็นเวลา 1 เดือน			10 10

เนื้อหาวิชา	หลักสูตร 420 ชั่วโมง (12 สัปดาห์)						หลักสูตร 70 ชั่วโมง (2 สัปดาห์)	
	กรมอนามัย กระทรวง สาธารณสุข		กระทรวง ศึกษาธิการ		กรมพัฒนาฝีมือ แรงงาน กระทรวงแรงงาน		กรมอนามัย กระทรวง สาธารณสุข	
	ทฤษฎี	ปฏิบัติ	ทฤษฎี	ปฏิบัติ	ทฤษฎี	ปฏิบัติ	ทฤษฎี	ปฏิบัติ
5. การวัดและ ประเมินผล								
การวัดและ ประเมินผล	4	7			1	6	1	1
รวม	115	305	168	252	162	258	30	40

4.2.2 ระบบการรับรองจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อการออกไปสู่การประกอบอาชีพ

นอกจากหลักสูตรทั้งสามดังกล่าวข้างต้นแล้ว หากพิจารณาเฉพาะกรณีของผู้ช่วยดูแลในมิติ
ด้านแรงงานแล้ว พบว่า การเข้าสู่อาชีพผู้ช่วยดูแลจำเป็นต้องอาศัยระบบการให้การรับรอง ดังจะเห็น
ได้จาก การต้องมีหนังสือรับรองจากหน่วยงานต่างๆ ดังนี้

(1) หนังสือรับรองจากกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงานตามพระราชบัญญัติ ส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน พ.ศ.2545

กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจออกหนังสือรับรองด้านการดูแล
ผู้สูงอายุของผู้ช่วยดูแลในฐานะที่เป็นหนังสือรับรองมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติในสาขาอาชีพ
ผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุ โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน พ.ศ.2545
มาตรา 22¹² ซึ่งมีมาตรการกำหนดให้คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงานจัดทำมาตรฐาน
ฝีมือแรงงานแห่งชาติในสาขาอาชีพต่าง ๆ แล้วเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานเพื่อให้ความ
เห็นชอบ เมื่อรัฐมนตรีเห็นชอบและประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน

¹² มาตรา 22 เพื่อเป็นการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน ให้คณะกรรมการจัดทำมาตรฐานฝีมือแรงงาน
แห่งชาติในสาขาอาชีพต่าง ๆ เสนอรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบ

มาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติที่รัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้กรม
พัฒนาฝีมือแรงงานนำไปใช้ในการจัดให้มีการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานในสาขาอาชีพนั้นตามมาตรา 23 หรือให้
ผู้ดำเนินการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานนำไปใช้ในการดำเนินการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานในสาขาอาชีพนั้น
ตามมาตรา 24

คุณสมบัติของผู้เข้ารับการทดสอบ วิธีการทดสอบ และการออกหนังสือรับรองว่าเป็นผู้ผ่านการทดสอบ
มาตรฐานฝีมือแรงงาน ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

นำไปใช้ในการจัดให้มีการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานในสาขาอาชีพนั้นหรือให้ผู้ดำเนินการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานนำไปใช้ในการดำเนินการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานในสาขาอาชีพนั้น

กระบวนการออกหนังสือรับรองมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติในสาขาอาชีพผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุของกระทรวงแรงงาน

(1) การออกประกาศมาตรฐานฝีมือแรงงาน คือ ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน เรื่อง มาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ สาขาอาชีพการดูแลผู้สูงอายุ ปัจจุบันอยู่ระหว่างเปลี่ยนชื่อเป็นสาขาอาชีพผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุ ตาม (ร่าง) ปรับปรุงมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ สาขาอาชีพผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุ (Care assistant for Older Person) (ฉบับร่างล่าสุด 7 ธันวาคม พ.ศ.2555) ซึ่งได้กำหนดมาตรฐานผู้ช่วยดูแลในฐานะที่เป็นมาตรฐานฝีมือแรงงาน ปัจจุบันมีมาตรฐานเพียงระดับเดียว ดังนี้

(1.1) ด้านความรู้ ได้แก่ ความรู้ทั่วไป (ขอบเขตการทำงาน กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และจริยธรรมของผู้ดูแล สภาพแวดล้อม และความปลอดภัยในที่พักอาศัย) และความรู้เฉพาะอาชีพ (ความต้องการของผู้สูงอายุ และการดูแลอย่างรอบด้าน โภชนาการ การใช้งานและการดูแลรักษาอุปกรณ์ วิธีขอความช่วยเหลือ ในกรณีผู้สูงอายุเจ็บป่วยฉุกเฉิน การจัดกิจกรรมนันทนาการ และการออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ การดูแลผู้สูงอายุที่มีปัญหาทางสมองและจิตใจ)

(1.2) ด้านความสามารถ ประกอบด้วย ขอบเขตความสามารถในการปฏิบัติงาน ด้านความรู้ทั่วไป (การดูแลความสะอาดและอนามัยสิ่งแวดล้อม การปฐมพยาบาล) ความรู้เฉพาะอาชีพ (การให้อาหาร น้ำ ตามคำสั่งแพทย์และพยาบาล การขับถ่าย การเคลื่อนไหว และเคลื่อนย้ายผู้สูงอายุ ยา)

(1.3) ทักษะจิต ประกอบด้วย การปฏิบัติงาน การตรงต่อเวลา การรักษาวินัย มีความซื่อสัตย์ และประหยัด

(2) ผู้ช่วยดูแลจะต้องมีคุณสมบัติ หรือมีความรู้ความสามารถ ก่อนเข้ารับการทดสอบเพื่อให้ได้หนังสือรับรอง

เมื่อมีประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน เรื่อง มาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ ในสาขาอาชีพที่เกี่ยวข้องแล้วขั้นตอนต่อมาจึงต้องมีประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน เรื่อง คุณสมบัติของผู้เข้ารับการทดสอบ กำหนดคุณสมบัติของผู้ช่วยดูแลหรือมีความรู้ความสามารถมาก่อนที่จะเข้ารับการทดสอบ ดังนี้

(2.1) ผู้เข้ารับการทดสอบต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์นับถึงวันสมัครเข้ารับการทดสอบ และ

(2.2) เป็นผู้สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) และ

(2.3) มีใบรับรองแพทย์เพื่อแสดงว่ามีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ และไม่เป็นโรคติดต่อ และ

(2.4) ผ่านการฝึก หรืออบรมรับรองความรู้วิชาชีพ สาขาอาชีพการดูแลผู้สูงอายุ ไม่น้อยกว่า 300 ชั่วโมง โดยมีการอบรมภาคความรู้ ไม่น้อยกว่า 200 ชั่วโมง ภาคความสามารถ ไม่น้อยกว่า 100 ชั่วโมง หรือ

(2.5) ดูแลผู้สูงอายุ ไม่น้อยกว่า 100 ชั่วโมง จากหน่วยงานของรัฐ หรือ หน่วยงานที่รัฐให้การรับรอง และมีประสบการณ์การทำงานในสาขาการดูแลผู้สูงอายุ จากหน่วยงานของรัฐ หรือเอกชนที่จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย ไม่น้อยกว่า 2 ปี

กระบวนการขอรับหนังสือรับรองมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติในสาขาอาชีพผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุ จากกระทรวงแรงงาน อยู่บนพื้นฐานของความสมัครใจ ไม่ได้มีสภาพบังคับแต่อย่างใด พบว่ามีความแตกต่างจากหลักเกณฑ์การเป็นผู้ช่วยดูแลตามคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข ดังนี้

- หลักเกณฑ์การเป็นผู้ช่วยดูแลของกระทรวงแรงงานได้บังคับวุฒิการศึกษา ไม่ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) พร้อมทั้งมีประสบการณ์ตามที่กำหนด ส่วนหลักเกณฑ์ตามคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุขนั้น ผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุหากมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ด้านการพยาบาล หรือมีวุฒิการศึกษาระดับประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาลตามหลักสูตรที่สภาการพยาบาลรับรอง ก็ไม่จำเป็นต้องมีประสบการณ์มาก่อนก็ได้ หรือถ้ามีประสบการณ์แต่ไม่ได้จบการศึกษาระดับปริญญาตรีด้านการพยาบาลหรือระดับประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล ก็สามารถทำหน้าที่ผู้ช่วยดูแลได้
- ผู้ช่วยดูแลตามหลักเกณฑ์คำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข เรื่อง แนวทางการควบคุมการประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน พ.ศ.2553 ซึ่งผ่านการอบรมจากหลักสูตรของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ในหลักสูตร 70 ชั่วโมง ขาดคุณสมบัติเข้ารับการทดสอบเพื่อขอรับหนังสือรับรองการเป็นผู้ช่วยดูแลในฐานะที่เป็นมาตรฐานฝีมือแรงงานจากกระทรวงแรงงาน เนื่องจากมีชั่วโมงการฝึกอบรมน้อยกว่า 300 ชั่วโมง
- ผู้ช่วยดูแลตามหลักเกณฑ์คำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข เรื่อง แนวทางการควบคุมการประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน พ.ศ.2553 ซึ่งมีประสบการณ์ในการดูแลผู้สูงอายุไม่น้อยกว่า 1 ปี ขาดคุณสมบัติเข้ารับการทดสอบเพื่อขอรับหนังสือรับรองการเป็นผู้ช่วยดูแลในฐานะที่เป็นมาตรฐานฝีมือแรงงานจากกระทรวงแรงงาน เนื่องจากระยะเวลาการฝึกอบรมไม่ถึง 2 ปี
- ผู้ช่วยดูแลที่ได้รับหนังสือรับรองมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติในสาขาอาชีพผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุ สามารถใช้หนังสือรับรองนี้เป็นหลักฐานแสดงความรู้และประสบการณ์ในการดูแลผู้สูงอายุในการเป็นผู้ช่วยดูแลคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข เรื่อง แนวทางการควบคุมการประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน พ.ศ.2553 ในสถานประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้านได้

(3) เมื่อผู้เข้ารับการทดสอบมีคุณสมบัติครบถ้วนแล้ว ก็จะเข้าสู่กระบวนการทดสอบ ซึ่งจะมี ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน เรื่อง วิธีการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน และการออกหนังสือรับรองว่าเป็นผู้ผ่านการทดสอบ ในสาขาอาชีพนั้น กำหนดวิธีการทดสอบ และหลักเกณฑ์ผ่านการทดสอบก่อนได้รับหนังสือรับรองมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติในสาขาอาชีพผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุ

(2) หนังสือรับรองจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.2550

หากต้องการหนังสือรับรองจากกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้มีหลักสูตรการอบรมผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุซึ่งเป็นหลักสูตร 420 ชั่วโมงแล้ว ในส่วนของการจัดตั้งโรงเรียนเอกชน เพื่อเปิดสอนหลักสูตรดังกล่าว จะต้องได้รับใบอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ ตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.2550 ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนในระบบหรือโรงเรียนนอกระบบก็ตาม และต้องมีหลักสูตร วิธีการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลการศึกษาประกอบในการขอรับใบอนุญาตด้วย

นอกจากนี้ผู้ผ่านการอบรมหลักสูตรจากกระทรวงศึกษาธิการตั้งแต่ 420 ชั่วโมงขึ้นไป ถือว่ามีคุณสมบัติในการเป็นผู้ช่วยดูแลในสถานประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้านได้ หรือมีสิทธิเข้าสู่กระบวนการออกหนังสือรับรองมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติในสาขาอาชีพผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุของกระทรวงแรงงานได้ด้วย

(3) หนังสือรับรองคุณวุฒิวิชาชีพจากสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2554

พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2554 มีวัตถุประสงค์หลายประการ เช่น ส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มอาชีพหรือกลุ่มวิชาชีพในการจัดทำมาตรฐานอาชีพ ให้การรับรององค์กรที่มีหน้าที่รับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ เป็นศูนย์กลางข้อมูลเกี่ยวกับระบบคุณวุฒิวิชาชีพและมาตรฐานอาชีพ ส่งเสริม สนับสนุน และประสานความร่วมมือกับสถานศึกษา ศูนย์หรือสถาบันฝึกอบรมสถานประกอบการ หน่วยงานของรัฐ และองค์กรเอกชนในการเผยแพร่ระบบคุณวุฒิวิชาชีพและมาตรฐานอาชีพ

เนื่องจากวัตถุประสงค์ของสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) มีลักษณะขอบเขตงานที่อาจไม่สอดคล้องกับหน่วยงานของรัฐอื่นซึ่งได้จัดตั้งอยู่ก่อนแล้ว ดังนั้น พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2554 จึงได้กำหนดหมวด 4 การประสานการปฏิบัติการ โดยกำหนดให้คณะกรรมการบริหารสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพมีอำนาจหน้าที่ประสานการปฏิบัติการกับส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชนอื่น หรือหน่วยงานอื่นของรัฐเพื่อให้หน่วยงานดังกล่าวดำเนินการ และปฏิบัติหน้าที่ด้านระบบคุณวุฒิวิชาชีพในทิศทางที่สอดคล้องกัน เกิดประโยชน์ในการส่งเสริมและสนับสนุนระบบคุณวุฒิวิชาชีพของประเทศอย่างบูรณาการและมุ่งให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ซึ่งสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการบริหารสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพมีอำนาจจัดทำบันทึกข้อตกลงฉบับหนึ่งหรือหลายฉบับระหว่างสถาบันกับส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชนอื่น หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ เพื่อกำหนดวิธีการ เงื่อนไข การใช้อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของหน่วยงานนั้นได้ตามที่เห็นสมควรรวมทั้งการมอบอำนาจของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชนอื่น หรือหน่วยงานอื่นของรัฐให้สถาบันดำเนินการใด ๆ แทนด้วย ทั้งนี้ ภายใต้กฎหมายว่าด้วยการนั้นและตามความเหมาะสม ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ

(องค์การมหาชน) พ.ศ. 2554 มาตรา 30¹³ ส่วนที่ไม่สอดคล้องกับกระทรวงแรงงานประเด็นมาตรฐานอาชีพ ให้คณะกรรมการบริหารสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพหรือสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) ประสานและตกลงร่วมกับกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน ซึ่งมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับมาตรฐานฝีมือแรงงานตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินการและการปฏิบัติหน้าที่ด้านมาตรฐานอาชีพเป็นไปในแนวทางที่สอดคล้องกัน ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2554 มาตรา 31¹⁴

สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) มีอำนาจให้ประกาศนียบัตรคุณวุฒิวิชาชีพแก่บุคคลในสาขาวิชาที่คณะกรรมการบริหารสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพกำหนด ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2554 มาตรา 41¹⁵ หรือให้หนังสือรับรองแก่องค์กรที่มีหน้าที่รับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพในสาขาวิชาชีพที่คณะกรรมการบริหารสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพกำหนด ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2554 มาตรา 42¹⁶ แต่นิยามคำว่า “วิชาชีพ” ตามพระราชกฤษฎีกานี้ไม่หมายความรวมถึงวิชาชีพขององค์กรวิชาชีพที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นเป็นการเฉพาะ ดังนั้น สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) จึงไม่สามารถกำหนดมาตรฐานของบางวิชาชีพ เช่น แพทย์ พยาบาล เนื่องจากมีกฎหมายจัดตั้งขึ้นเป็นการเฉพาะแล้ว

ต่อมามีประกาศคณะกรรมการบริหารสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ เรื่อง การกำหนดสาขาวิชาชีพที่ได้รับประกาศนียบัตรคุณวุฒิวิชาชีพ พ.ศ. 2557 กำหนดให้สาขาวิชาชีพดังต่อไปนี้ เป็นสาขาวิชาชีพที่

¹³ มาตรา 30 เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและสนับสนุนระบบคุณวุฒิวิชาชีพของประเทศอย่างบูรณาการและมุ่งให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ประสานการปฏิบัติการกับส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชนอื่น หรือหน่วยงานอื่นของรัฐเพื่อให้หน่วยงานดังกล่าวดำเนินการและปฏิบัติหน้าที่ด้านระบบคุณวุฒิวิชาชีพในทิศทางที่สอดคล้องกัน

การประสานการปฏิบัติการตามวรรคหนึ่ง สถาบันโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจจัดทำบันทึกข้อตกลงฉบับหนึ่งหรือหลายฉบับระหว่างสถาบันกับส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชนอื่น หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ เพื่อกำหนดวิธีการ เงื่อนไข การใช้อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของหน่วยงานนั้นได้ตามที่เห็นสมควรรวมทั้งการมอบอำนาจของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชนอื่น หรือหน่วยงานอื่นของรัฐให้สถาบันดำเนินการใด ๆ แทนด้วย ทั้งนี้ ภายใต้กฎหมายว่าด้วยกรณนั้นและตามความเหมาะสม

¹⁴ มาตรา 31 ในการดำเนินการหรือปฏิบัติหน้าที่ใด ๆ ที่เกี่ยวกับมาตรฐานอาชีพตามพระราชกฤษฎีกานี้ ให้คณะกรรมการหรือสถาบันประสานและตกลงร่วมกับกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน ซึ่งมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับมาตรฐานฝีมือแรงงานตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินการและการปฏิบัติหน้าที่ด้านมาตรฐานอาชีพเป็นไปในแนวทางที่สอดคล้องกัน

¹⁵ มาตรา 41 สถาบันมีอำนาจให้ประกาศนียบัตรคุณวุฒิวิชาชีพแก่บุคคลในสาขาวิชาที่คณะกรรมการกำหนด

การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขให้มีคุณวุฒิวิชาชีพในสาขาใดและชั้นใดให้กำหนดเป็นข้อบังคับของสถาบันโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

¹⁶ มาตรา 42 สถาบันมีอำนาจให้หนังสือรับรองแก่องค์กรที่มีหน้าที่รับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพในสาขาวิชาชีพที่คณะกรรมการกำหนด

การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการออกหนังสือรับรองตามวรรคหนึ่งแก่องค์กรที่มีหน้าที่รับรองสมรรถนะของบุคคล ให้กำหนดเป็นข้อบังคับของสถาบันโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) ให้ประกาศนียบัตรคุณวุฒิวิชาชีพได้ จำนวน 46 สาขาวิชาชีพ เช่น สาขาวิชาชีพธุรกิจบริการดูแลสัตว์เลี้ยง สาขาวิชาชีพการผลิตอาหารและเครื่องดื่ม สาขาวิชาชีพบริการสุขภาพ¹⁷ (ราชกิจจานุเบกษา 2557)(ราชกิจจานุเบกษา 2557)(ราชกิจจานุเบกษา 2557)

นอกจากนี้ยังมีข้อบังคับสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการให้คุณวุฒิวิชาชีพ พ.ศ. 2557 กำหนดให้มีชั้นของคุณวุฒิวิชาชีพในสาขาวิชาชีพที่สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) จะให้แก่บุคคลตามมาตรฐานอาชีพได้ ให้แบ่งเป็น 7 ชั้นดังต่อไปนี้

- ชั้น 1 ผู้มีทักษะเบื้องต้น
- ชั้น 2 ผู้มีทักษะฝีมือ
- ชั้น 3 ผู้มีทักษะเฉพาะทาง
- ชั้น 4 ผู้ชำนาญการในอาชีพ
- ชั้น 5 ผู้เชี่ยวชาญในอาชีพ
- ชั้น 6 ผู้เชี่ยวชาญพิเศษในอาชีพ
- ชั้น 7 ผู้ทรงคุณวุฒิในอาชีพ

กรณีสาขาวิชาชีพบริการสุขภาพ ซึ่งผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุจะถูกจัดในกลุ่มสาขานี้ ได้มีการกำหนดให้มีคุณวุฒิวิชาชีพชั้น 1 ชั้น 2 ชั้น 3 ชั้น 4 และชั้น 5 เท่านั้น¹⁸ แต่ไม่ได้มีสภาพบังคับว่าผู้ช่วยดูแลจะต้องผ่านการอบรมหรือได้รับมาตรฐานตามที่กำหนด ปัจจุบันกำลังอยู่ระหว่างการพัฒนาคุณวุฒิวิชาชีพของผู้ช่วยดูแล

หากหลักสูตรที่สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) กำหนดมีระดับความรู้ความสามารถ หรือมีชั่วโมงการฝึกอบรมน้อยกว่าหลักสูตรตามคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข เรื่อง แนวทางการควบคุมการประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน พ.ศ.2553 หรือน้อยกว่าข้อกำหนดของท้องถิ่นที่กำหนดให้สถานประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้านเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ก็ไม่สามารถเป็นผู้ช่วยดูแลในสถานประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้านได้ หรืออาจไม่สามารถรับหนังสือรับรองมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติในสาขาอาชีพผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุ จากกระทรวงแรงงานได้เช่นกัน

อย่างไรก็ตามสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) อาจประสานการปฏิบัติการกับส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชนอื่น หรือหน่วยงานอื่นของรัฐเพื่อให้หน่วยงานดังกล่าวนั้นกำหนดมาตรฐานของผู้ช่วยดูแลในความควบคุมขององค์กรนั้นเสียใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับคุณวุฒิวิชาชีพของสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) ได้

¹⁷ “ประกาศคณะกรรมการบริหารสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ เรื่อง การกำหนดสาขาวิชาชีพที่ได้รับประกาศนียบัตรคุณวุฒิวิชาชีพ พ.ศ. 2557,” ราชกิจจานุเบกษา 131, ตอนพิเศษ 40 ง (28 กุมภาพันธ์ 2557): 18

¹⁸ “ข้อบังคับสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการให้คุณวุฒิวิชาชีพ พ.ศ. 2557,” ราชกิจจานุเบกษา 131, ตอนพิเศษ 40 ง (28 กุมภาพันธ์ 2557): 41

นอกจากหลักสูตรที่เป็นการอบรมแล้ว กระทรวงศึกษาธิการ โดย สำนักงานคณะกรรมการ อชีวศึกษา ยังได้เปิดหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สาขาวิชาการบริหารงานคหกรรมศาสตร์ (สาขางานการดูแลเด็กและผู้สูงอายุ)¹⁹ และนายชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์ เลขาธิการคณะกรรมการ อชีวศึกษา (กอศ.) ในขณะนั้น ได้กล่าวว่า ปีการศึกษา 2555 มีสถานศึกษาเปิดสอนทั้งสิ้น 4 แห่ง คือ วิทยาลัยการอาชีพเชียงราย (จ.เชียงราย) มีผู้เรียน 17 คน วิทยาลัยการอาชีพพล (จ.ขอนแก่น) 8 คน วิทยาลัยเทคนิคเดชอุดม (จ.อุบลราชธานี) 3 คน และ วิทยาลัยเทคนิคสุวรรณภูมิ (จ.ร้อยเอ็ด) 1 คน²⁰

4.3 การจำกัดขอบเขตการทำหน้าที่ของผู้ช่วยเหลือเพื่อไม่เป็นการก้าวล่วงพระราชบัญญัติวิชาชีพ การพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ.2528

ผู้สูงอายุสามารถเป็นผู้ป่วยได้ หากผู้ช่วยเหลือมีการช่วยเหลือผู้สูงอายุที่เจ็บป่วย ก็จะทำให้เกิด ปัญหาตามมาว่าเป็นการประกอบวิชาชีพการพยาบาล ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการ ผดุงครรภ์ พ.ศ.2528 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม เนื่องจากการกระทำดังกล่าวนี้สอดคล้องกับนิยาม วิชาชีพการพยาบาล ในประเด็นการดูแลและการช่วยเหลือเมื่อเจ็บป่วย การฟื้นฟูสภาพ การป้องกัน โรค และการส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งจะต้องได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพจากสภาการพยาบาลตาม พระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ.2528 มาตรา 27²¹ หรือต้องอยู่ในข่ายเข้า

¹⁹ สำนักงานคณะกรรมการ อชีวศึกษา, อชีวสร้างชาติ[ออนไลน์], 14 กุมภาพันธ์ 2557. แหล่งที่มา <http://www.vec.go.th>

²⁰ “สอศ.ผดุงหลักสูตรดูแลผู้สูงวัย,” มติชน (26 เมษายน 2556): 23

²¹ มาตรา 27 ห้ามมิให้ผู้ใดซึ่งมิได้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล หรือมิได้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพการ ผดุงครรภ์ หรือมิได้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ กระทำการพยาบาลหรือการผดุงครรภ์ หรือแสดงด้วยวิธีใด ๆ ให้ผู้อื่นเข้าใจว่าตนเป็นผู้มีสิทธิประกอบวิชาชีพดังกล่าว โดยมีได้ขึ้นทะเบียนและรับ ใบอนุญาต เว้นแต่ในกรณีอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

- (1) การพยาบาลหรือการผดุงครรภ์ที่กระทำต่อตนเอง
- (2) การช่วยเหลือหรือเยียวยาแก่ผู้ป่วยตามที่ตามกฎหมายหรือตามธรรมจรรยาโดยมิได้รับประโยชน์ ตอบแทน แต่การกระทำดังกล่าวต้องมีใช่เป็นการฉินยาหรือสารใด ๆ เข้าไปในร่างกายของผู้ป่วย หรือการให้ยา อันตราย ยาควบคุมพิเศษ วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท หรือยาเสพติดให้โทษ ตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น
- (3) นักเรียน นักศึกษา หรือผู้รับการฝึกอบรม ในความควบคุมของสถาบันการศึกษาวิชาการพยาบาลหรือ การผดุงครรภ์ของรัฐ หรือที่ได้รับอนุญาตจากทางราชการให้จัดตั้ง หรือสถาบันการศึกษาที่คณะกรรมการรับรอง ทั้งนี้ ในความควบคุมของเจ้าหน้าที่ผู้ฝึกหัดหรือผู้ให้การฝึกอบรมซึ่งเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล การผดุง ครรภ์ หรือการพยาบาลและการผดุงครรภ์
- (4) บุคคลซึ่งกระทรวง ทบวง กรม กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษาหรือสภาอากาศไทย มอบหมายให้กระทำการพยาบาลหรือการผดุงครรภ์ ในความควบคุมของเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการ พยาบาล การผดุงครรภ์ หรือการพยาบาลและการผดุงครรภ์ ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจา นุเบกษา

ช่วยกัน เช่น ผู้ที่นั้นเป็นบุคคลซึ่งช่วยเหลือดูแลผู้ป่วยในสถานพยาบาลในความควบคุมของผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล ตามระเบียบซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพการพยาบาล

ประเด็นที่ถือว่าการก้าวก้าววิชาชีพการพยาบาลนี้ก่อให้เกิดความไม่มั่นใจในการประกอบอาชีพของผู้ช่วยเหลือ เนื่องจากอาจถูกกลโกงทางอาญาถึงขั้นจำคุกได้ นอกจากนี้ยังมีลักษณะที่ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง คือ ผู้สูงอายุก็เจ็บป่วยได้ ซึ่งอาจไม่จำเป็นต้องให้บุคคลที่เป็นผู้ประกอบวิชาชีพเข้ามาดูแลตั้งแต่ตอนต้น

ประเด็นที่ต้องพิจารณาพิจารณาต่อไป คือ ส่วนที่ถือเป็นการก้าวก้าววิชาชีพการพยาบาลนั้น เกิดจากหลักสูตรที่ใช้ในการอบรมหรือไม่ เมื่อพิจารณาจากหลักสูตรของกระทรวงแรงงาน ตามประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน เรื่อง มาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ ซึ่งกำหนดความรู้ของผู้เข้ารับการอบรมให้สามารถใช้งานเครื่องมือบางประเภท เช่น อุปกรณ์ดูดเสมหะ อุปกรณ์สำหรับให้อาหารทางสายสวนกระเพาะอาหาร ตลอดจนมีการให้ยาทางสายสวนกระเพาะอาหาร การฉีดยาเบาหวาน แม้ว่าผู้ใช้บริการจะคาดหวังว่าผู้ช่วยเหลือผู้สูงอายุควรจะทำหน้าที่นี้ได้ แต่การทำหน้าที่ดังกล่าวนี้ มีก้าวก้าวกับวิชาชีพด้านสุขภาพ เช่น วิชาชีพการพยาบาล เนื่องจากมีลักษณะการกระทำต่อมนุษย์เกี่ยวกับการดูแลและการช่วยเหลือเมื่อเจ็บป่วย การฟื้นฟูสภาพ การป้องกันโรค และการส่งเสริมสุขภาพ ส่งผลให้ผู้จะทำหน้าที่ดังกล่าวนี้ได้จะต้องได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพการพยาบาล ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ.2528 มาตรา 27

หากมีการสอนในหลักสูตรว่าให้สามารถใช้งานเครื่องมือบางประเภท เช่น อุปกรณ์ดูดเสมหะ อุปกรณ์สำหรับให้อาหารทางสายสวนกระเพาะอาหาร ตลอดจนมีการให้ยาทางสายสวนกระเพาะอาหาร การฉีดยาเบาหวาน ซึ่งเป็นการเข้าข่ายการเรียนการสอนของวิชาชีพการพยาบาลแล้ว จะต้องผ่านการรับรองหลักสูตรต่าง ๆ จากสภาการพยาบาล สำหรับการศึกษาระดับประกาศนียบัตรของสถาบันที่จะทำการสอนวิชาชีพการพยาบาล ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ.2528 มาตรา 8(4)²² ซึ่งหลักสูตรของสภาการพยาบาลจะเน้นเรื่องการดูแลผู้สูงอายุที่เป็น

(5) ผู้ประกอบโรคศิลปะ ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม หรือผู้ประกอบวิชาชีพอื่นตามข้อจำกัดและเงื่อนไข ตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบวิชาชีพนั้น

(6) การพยาบาลหรือการผดุงครรภ์ของที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญของทางราชการ หรือผู้สอนในสถาบันการศึกษา ซึ่งมีใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล การผดุงครรภ์ หรือการพยาบาลและการผดุงครรภ์ของต่างประเทศ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามข้อบังคับของสภาการพยาบาล

(7) บุคคลซึ่งปฏิบัติงานเกี่ยวกับการพยาบาลหรือการผดุงครรภ์ เพื่อช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล การผดุงครรภ์ หรือการพยาบาลและการผดุงครรภ์ในกรณีที่มีสาธารณสุขภัยหรือเกิดภัยพิบัติอย่างร้ายแรง

(8) บุคคลซึ่งช่วยเหลือดูแลผู้ป่วยในสถานพยาบาลในความควบคุมของผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล การผดุงครรภ์ หรือการพยาบาลและการผดุงครรภ์ตามระเบียบซึ่งรัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

²² มาตรา 8 สภาการพยาบาลมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(4) รับรองหลักสูตรต่าง ๆ สำหรับการศึกษาระดับประกาศนียบัตรของสถาบันที่จะทำการสอนวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์

ผู้ป่วย แต่ถ้าหลักสูตรนั้นไม่เกี่ยวข้องกับผู้ป่วยแล้ว สภาการพยาบาลไม่สามารถเข้าไปควบคุมหลักสูตรนั้นได้ เนื่องจากเกินขอบเขตที่กฎหมายให้อำนาจกับสภาการพยาบาล แต่ถ้ามีการสอนเกินหลักสูตรก็ยังสามารถตรวจสอบติดตาม

ดังนั้น (ร่าง) ปรับปรุงมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ สาขาอาชีพ ผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุ (Care assistant for Older Person) ของกระทรวงแรงงาน (ฉบับร่างล่าสุด 7 ธันวาคม พ.ศ.2555) จึงต้องมีการปรับปรุงเนื้อหาความรู้เฉพาะอาชีพเสียใหม่ โดยตัดในส่วนการใช้อุปกรณ์และการฉีดยาซึ่งจะเข้าข่ายการประกอบวิชาชีพการพยาบาลออกไป คงเหลือเพียงแต่การดูแลรักษาและการทำความสะอาดอุปกรณ์ทางการแพทย์เท่านั้น

กรณีหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการซึ่งเปิดสอนโดยโรงเรียนเอกชน โดยสภาพแล้วเป็นหลักสูตรสำหรับผู้สูงอายุซึ่งไม่ใช่ผู้ป่วย นอกจากนี้จากการศึกษาของ ศิริพันธ์ุ สาสัตย์ และคณะพบว่ากระทรวงศึกษาธิการให้การรับรองเฉพาะการตั้งโรงเรียนเท่านั้น ไม่มีการติดตามหรือประกันคุณภาพทั้งในช่วงอบรมหรือภายหลังจบการอบรมไปแล้ว และไม่สามารถติดตามการดำเนินงานของโรงเรียนเหล่านี้ในส่วนภูมิภาคได้²³

4.4 การควบคุมธุรกิจให้บริการดูแลผู้สูงอายุ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522

ผู้สูงอายุในฐานะผู้บริโภคมีโอกาสที่จะใช้บริการจากธุรกิจซึ่งให้บริการดูแลผู้สูงอายุได้ ในอดีตที่ผ่านมาพบว่ามีผู้ประกอบการให้บริการดูแลผู้สูงอายุโดยส่งพนักงานไปดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน แต่มีพนักงานหลบหนีไปก่อนครบวันที่กำหนดตามสัญญา หรือไม่สามารถปฏิบัติตามสัญญา หรือลาออกกะทันหัน ทำให้ผู้ประกอบการไม่สามารถหาพนักงานใหม่มาแทนได้และยังปฏิเสธการคืนเงินมัดจำให้ลูกค้า ส่งผลให้คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคมีมติดำเนินคดีแพ่งกับผู้ประกอบการ บางรายโดยบังคับให้คืนเงินมัดจำแก่ผู้บริโภค²⁴

นอกจากนี้ ยังพบว่าไม่มีกฎหมายเฉพาะเรื่องเพื่อควบคุมการประกอบกิจการจัดหาผู้ดูแลผู้สูงอายุ และพบปัญหาการร้องเรียนจากผู้บริโภคจำนวนมาก เกี่ยวกับการผิดสัญญา การละเมิด หรือการกระทำผิดอาญา ฯลฯ จึงได้มีการประชุมแก้ไขปัญหารื้อรื้อทุกขัณการให้บริการว่าจ้างผู้ประกอบการธุรกิจให้จัดหาผู้ดูแลผู้สูงอายุไปทำงานตามบ้าน ณ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น 5 ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษาฯ เมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ.2555 เพื่อบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กองการประกอบโรคศิลปะ กรมสนับสนุนและบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข กองบังคับการปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ในการหาแนวทางการแก้ไขปัญหา และหามาตรการทางกฎหมายเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมกับผู้บริโภค อันจะเป็นการวางรากฐานในการรองรับ

²³ ศิริพันธ์ุ สาสัตย์, ประพนอม รอดคำดี และเตือนใจ ภักดีพรหม, โครงการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาารูปแบบการประกันคุณภาพผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุ”, หน้า 3

²⁴ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค. สคบ.สาร. ปีที่ 34 ฉบับที่ 300 ประจำเดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม 2556 หน้า 4 <http://www.ocpb.go.th/download/300.pdf>

การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในอนาคต²⁵ เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบริการ พบว่ามีการคุ้มครองผู้บริโภคในด้านสัญญา และการคุ้มครองผู้บริโภคโดยประการอื่น โดยมีคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคมีอำนาจหน้าที่ เช่น พิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์จากผู้บริโภคที่ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายอันเนื่องมาจากการกระทำของผู้ประกอบธุรกิจ ดำเนินการเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการที่อาจเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภค แจ้งหรือโฆษณาข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายหรือเสื่อมเสียแก่สิทธิของผู้บริโภค ดำเนินคดีเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิของผู้บริโภคที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคเห็นสมควร หรือมีผู้ร้องขอ นอกจากนี้ยังมีสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคมีอำนาจหน้าที่ เช่น รับเรื่องราวร้องทุกข์จากผู้บริโภคที่ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายอันเนื่องมาจากการกระทำของผู้ประกอบธุรกิจ เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ติดตามและสอดส่องพฤติการณ์ของผู้ประกอบธุรกิจ ซึ่งกระทำการใด ๆ อันมีลักษณะเป็นการละเมิดสิทธิของผู้บริโภค และจัดให้มีการทดสอบหรือพิสูจน์หรือบริการใด ๆ ตามที่เห็นสมควรและจำเป็นเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภค ประสานงานกับส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการควบคุม ส่งเสริม หรือ กำหนดมาตรฐานของสินค้าหรือบริการ

เมื่อพิจารณาด้านสัญญา ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 ส่วนที่ 2 ทวิ การคุ้มครองผู้บริโภคในด้านสัญญา ซึ่งเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2541 ถ้าสัญญาให้บริการนั้นมีกฎหมายกำหนดให้ต้องทำเป็นหนังสือ หรือที่ตามปกติประเพณีทำเป็นหนังสือ คณะกรรมการว่าด้วยสัญญามีอำนาจกำหนดให้การประกอบธุรกิจให้บริการนั้นเป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญาได้ ตามมาตรา 35 ทวิ²⁶ ซึ่งทำให้สามารถให้สัญญาต้องใช้ข้อสัญญาที่จำเป็นซึ่งหากมิได้ใช้ข้อสัญญาเช่นนั้น จะทำให้ผู้บริโภคเสียเปรียบผู้ประกอบธุรกิจเกินสมควร และห้ามใช้ข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภค นอกจากนี้ยังให้คณะกรรมการว่าด้วยสัญญาสามารถกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข

²⁵ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค, สคบ. บูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแก้ไขปัญหารธุรกิจ จัดหาพนักงานพี่เลี้ยงเด็กและผู้ดูแลผู้สูงอายุ[ออนไลน์], 21 กันยายน 2555. แหล่งที่มา http://www.ocpb.go.th/ewt_news.php?nid=101&filename=index

²⁶ มาตรา 35 ทวิ ในการประกอบธุรกิจขายสินค้าหรือให้บริการใด ถ้าสัญญาซื้อขายหรือสัญญาให้บริการนั้นมีกฎหมายกำหนดให้ต้องทำเป็นหนังสือ หรือที่ตามปกติประเพณีทำเป็นหนังสือ คณะกรรมการว่าด้วยสัญญามีอำนาจกำหนดให้การประกอบธุรกิจขายสินค้าหรือให้บริการนั้นเป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญาได้

ในการประกอบธุรกิจที่ควบคุมสัญญา สัญญาที่ผู้ประกอบธุรกิจทำกับผู้บริโภคจะต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

(1) ใช้ข้อสัญญาที่จำเป็นซึ่งหากมิได้ใช้ข้อสัญญาเช่นนั้น จะทำให้ผู้บริโภคเสียเปรียบผู้ประกอบธุรกิจเกินสมควร

(2) ห้ามใช้ข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภค

ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และรายละเอียดที่คณะกรรมการว่าด้วยสัญญากำหนด และเพื่อประโยชน์ของผู้บริโภคเป็นส่วนรวม คณะกรรมการว่าด้วยสัญญาจะให้ผู้ประกอบธุรกิจจัดทำสัญญาตามแบบที่คณะกรรมการว่าด้วยสัญญากำหนดก็ได้

การกำหนดตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา

และรายละเอียดอื่นได้ และเพื่อประโยชน์ของผู้บริโภคเป็นส่วนรวม คณะกรรมการว่าด้วยสัญญาจะให้ ผู้ประกอบธุรกิจจัดทำสัญญาตามแบบที่คณะกรรมการว่าด้วยสัญญากำหนดก็ได้

เนื่องจากการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุเป็นบริการประเภทหนึ่ง หากปรากฏว่าบริการใดอาจเป็น อันตรายแก่ผู้บริโภค พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 มาตรา 38²⁷ กำหนดให้บริการที่ อาจเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภค หมายความว่า บริการที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ ออนามัย หรือจิตใจของผู้บริโภค คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคมีอำนาจออกคำสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจ ดำเนินการทดสอบหรือพิสูจน์บริการนั้น ถ้าผู้ประกอบธุรกิจไม่ดำเนินการทดสอบหรือพิสูจน์บริการ หรือดำเนินการล่าช้าโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคจะจัดให้มีการทดสอบ หรือพิสูจน์โดยผู้ประกอบธุรกิจเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายก็ได้ ในกรณีจำเป็นและเร่งด่วน คณะกรรมการ คุ้มครองผู้บริโภคอาจออกคำสั่งห้ามให้บริการนั้นเป็นการชั่วคราวจนกว่าจะทราบผลการทดสอบหรือ พิสูจน์บริการนั้น

ในกรณีที่ผลการทดสอบหรือพิสูจน์ปรากฏว่าบริการใดอาจเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภค ให้ คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคมีอำนาจออกคำสั่งอย่างหนึ่งอย่างใด โดยให้ผู้ประกอบธุรกิจ รับผิดชอบค่าใช้จ่ายของผู้บริโภคและค่าใช้จ่ายในการดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) ให้ผู้ประกอบธุรกิจปิดประกาศ แจ้ง หรือโฆษณาข่าวสารเกี่ยวกับอันตรายของ การบริการนั้นให้ผู้บริโภคทราบ หรือเกี่ยวกับการดำเนินการตาม (2) หรือ (3) ถ้าผู้ประกอบธุรกิจไม่ ปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าว ให้คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคมีอำนาจจัดให้มีการดำเนินการแทนผู้ ประกอบธุรกิจโดยผู้ประกอบธุรกิจเป็นผู้เสียค่าใช้จ่าย

(2) ให้ผู้ประกอบธุรกิจแก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือปรับปรุงวิธีการให้บริการไม่ให้ เป็นอันตรายแก่ผู้บริโภค หรือลดใช้ค่าบริการให้แก่ผู้บริโภค

(3) ห้ามผู้ประกอบธุรกิจให้บริการนั้น

คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคสามารถกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการ ดำเนินการเพิ่มเติมหรือมีคำสั่งโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 มาตรา 38²⁸

²⁷ ยกเลิกโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 และเพิ่มโดยพระราชบัญญัติ คุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2556

²⁸ มาตรา 38 เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าบริการใดอาจเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภค คณะกรรมการมีอำนาจออก คำสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจดำเนินการทดสอบหรือพิสูจน์ บริการนั้น ถ้าผู้ประกอบธุรกิจไม่ดำเนินการทดสอบหรือ พิสูจน์บริการหรือดำเนินการล่าช้า โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร คณะกรรมการจะจัดให้มีการทดสอบหรือพิสูจน์โดยผู้ ประกอบธุรกิจเป็นผู้เสียค่า ใช้จ่ายก็ได้ ในกรณีจำเป็นและเร่งด่วน คณะกรรมการอาจออกคำสั่งห้ามให้บริการนั้น เป็นการชั่วคราวจนกว่าจะทราบผลการ ทดสอบหรือพิสูจน์บริการนั้น

ในกรณีที่ผลการทดสอบหรือพิสูจน์ปรากฏว่าบริการใดอาจเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภค ให้คณะกรรมการมี อำนาจออกคำสั่งอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

(1) ให้ผู้ประกอบธุรกิจปิดประกาศ แจ้ง หรือโฆษณาข่าวสารเกี่ยวกับอันตรายของการบริการนั้นให้ ผู้บริโภคทราบ หรือเกี่ยวกับการดำเนินการตาม (2) หรือ (3)

(2) ให้ผู้ประกอบธุรกิจแก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือปรับปรุงวิธีการให้บริการไม่ให้ เป็นอันตรายแก่ผู้บริโภค หรือลดใช้ค่าบริการให้แก่ผู้บริโภค

ทั้งนี้ มาตรการตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 สามารถนำมาใช้เป็น มาตรการควบคุมผู้ประกอบการธุรกิจ ซึ่งในที่นี้คือ ผู้รับอนุญาตสถานประกอบการให้บริการให้บริการดูแล ผู้สูงอายุที่บ้านหรือผู้เป็นนายจ้างของผู้ช่วยดูแล

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

(3) ห้ามผู้ประกอบการให้บริการนั้น

ให้ผู้ประกอบการรับผิดชอบค่าใช้จ่ายของผู้บริโภคและค่าใช้จ่ายในการดำเนินการตามวรรคสอง ในกรณีที่คณะกรรมการมีคำสั่งตามวรรคสอง (1) แต่ผู้ประกอบการไม่ปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าว ให้ คณะกรรมการมีอำนาจจัดให้มีการดำเนินการแทนผู้ประกอบการโดยผู้ประกอบการเป็นผู้เสียค่าใช้จ่าย เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ บริการที่อาจเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภค หมายความว่า บริการที่อาจก่อให้เกิด อันตรายต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ อนามัย หรือจิตใจของผู้บริโภค

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการดำเนินการตามวรรคสองและวรรคสาม ให้เป็นไปตามประกาศของ คณะกรรมการ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

คำสั่งตามมาตรานี้ ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

บทที่ 5
บทวิเคราะห์การกำกับดูแลผู้ช่วยดูแล
ในรูปของการกำหนดมาตรฐานการประกอบอาชีพโดยใช้กฎหมาย

ปกติแล้วหน้าที่ในการดูแลผู้สูงอายุควรเป็นหน้าที่ของบุตรหลาน หรือญาติของผู้สูงอายุเอง บุคคลภายนอกจึงไม่มีหน้าที่เข้ามาดูแลผู้สูงอายุ หากบุคคลภายนอกจะเข้ามาเกี่ยวข้องในการดูแลผู้สูงอายุจะต้องเข้ามาในฐานะของการประกอบอาชีพในการให้บริการช่วยเหลือผู้สูงอายุ โดยได้รับค่าตอบแทน ในขณะที่ตัวรัฐเองก็มีหน้าที่ในการคุ้มครองผู้สูงอายุด้วยเช่นกัน รัฐจึงมีอำนาจในการแทรกแซง ควบคุม หรือกำกับดูแลการประกอบอาชีพของผู้ช่วยดูแลในรูปแบบต่าง ๆ ในกรณีศึกษาครั้งนี้ คือ การกำหนดมาตรฐานการประกอบอาชีพโดยใช้กฎหมาย จึงต้องพิจารณาบทบาทและสถานภาพทางกฎหมาย ตลอดจนความเป็นไปได้ในการกำหนดมาตรฐานการประกอบอาชีพผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุ

5.1 บทบาทและสถานภาพทางกฎหมายของการประกอบอาชีพผู้ช่วยดูแลในประเทศไทยและต่างประเทศบางประเทศ

หากมีการประกอบอาชีพผู้ช่วยดูแล สิ่งที่เป็นหลักประกันในการประกอบอาชีพอย่างหนึ่ง คือ การมีเสรีภาพในการประกอบอาชีพ ซึ่งจะเป็นหลักประกันว่าการประกอบอาชีพผู้ช่วยดูแลนี้จะไม่ถูกรัฐเข้ามาแทรกแซงหรือมีมาตรการในการควบคุมกำกับดูแลให้เป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพ หลักการนี้ก็สอดคล้องกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) ตามหลักการนี้แล้ว ทุกคนจึงมีเสรีภาพที่จะประกอบอาชีพผู้ช่วยดูแลได้โดยไม่จำเป็นต้องมีกฎหมายควบคุมการประกอบอาชีพ ส่งผลให้ผู้ประกอบอาชีพแต่ละคนสามารถกำหนดทิศทางการประกอบอาชีพของตนเองได้

แม้ว่ารัฐจะวางหลักการให้มีเสรีภาพในการประกอบอาชีพได้ก็ตาม แต่ถ้าหากมีการประกอบอาชีพผู้ช่วยดูแลโดยไม่มีขอบเขตการควบคุมหรือมีข้อจำกัดในการประกอบอาชีพผู้ช่วยดูแล ก็อาจมีความเสียหายจากการประกอบอาชีพนั้นตามมาได้ จึงต้องมีการควบคุมการประกอบอาชีพขึ้น แต่การควบคุมการประกอบอาชีพผู้ช่วยดูแลนี้ รัฐได้วางหลักไว้ว่าจะต้องหลีกเลี่ยงการออกกฎเกณฑ์เพื่อสนองความต้องการของผู้ดำเนินการหรือผู้ออกกฎเกณฑ์เสียเอง โดยหลักการที่ได้วางไว้คือ จะต้องมีการคำนึงถึงประโยชน์ของคนส่วนใหญ่หรือประโยชน์สาธารณะ ต้องชั่งน้ำหนักระหว่างประโยชน์ที่ได้จากการปล่อยให้เสรีภาพในการประกอบอาชีพผู้ช่วยดูแลในขณะเดียวกันก็คำนึงผลเสียจากการจำกัดเสรีภาพผู้ช่วยดูแล หรืออาจจะเป็นการชั่งน้ำหนักระหว่างผลเสียจากการปล่อยให้เสรีภาพในการประกอบอาชีพที่มากเกินไปกับผลดีที่จะได้รับการจำกัดเสรีภาพ การกำหนดมาตรการในการควบคุมการประกอบอาชีพนั้นจะต้องช่วยให้ได้รับประโยชน์ในด้านการจัดระเบียบการประกอบอาชีพ การคุ้มครองผู้บริโภค สวัสดิภาพของประชาชน ขณะเดียวกันต้องมีองค์ที่กำหนดยุทธศาสตร์ให้มีการจัดการประโยชน์สาธารณะ หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าองค์กรนี้จะถูกกำหนดขึ้นมาเพื่อควบคุมหรือส่งเสริมการประกอบอาชีพ

อย่างไรก็ตามการจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพผู้ช่วยดูแลนั้นจะต้องกระทำด้วยความจำเป็น หรือเมื่อมีการจำกัดเสรีภาพแล้วจะต้องได้รับประโยชน์สูงสุด หลักการในการจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพที่ใช้ในต่างประเทศ เช่น การขึ้นทะเบียน (registration) ซึ่งเป็นรูปแบบการควบคุมที่มีความเข้มงวดน้อยที่สุด มีประโยชน์สำหรับการติดตามจำนวนของผู้ประกอบอาชีพ หากใช้ระดับที่เข้มงวดขึ้นมากอีกขั้นจะเป็นการได้รับหนังสือรับรอง (certification) เป็นมาตรการในการจำกัดเสรีภาพในขั้นต้นก่อนที่จะได้รับหนังสือรับรองนั้นจะต้องมีความรู้ความสามารถในระดับหนึ่ง แต่ก็มีข้อเสียคือเมื่อได้รับหนังสือรับรองไปแล้วก็ไม่ได้มีการติดตามรับประกันว่าผู้ประกอบอาชีพนั้นจะมีความรู้ความสามารถที่จะประกอบอาชีพได้ตลอดไป ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งของการให้ใบรับรองของกระทรวงแรงงาน และในอังกฤษ แต่ถ้าในระดับที่เข้มงวดมากที่สุด คือ การใช้ระบบใบอนุญาต (licensing) ก่อนได้รับใบอนุญาตจะต้องมีความรู้ความสามารถที่จะทำงานได้ และมีการรับประกันความรู้ความสามารถเมื่อทำงานไปแล้วได้ หากไม่มีศักยภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดแล้ว ก็อาจถูกเพิกถอนใบอนุญาตได้ และมีบทลงโทษตามกฎหมายเมื่อประกอบอาชีพโดยไม่ได้รับใบอนุญาต

5.2 บทบาทของรัฐในการกำกับดูแลการประกอบอาชีพของผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุ

ในการที่รัฐจะพิจารณาควรใช้กฎหมายในการกำหนดมาตรฐานผู้ช่วยดูแลในระดับใดนั้น ควรพิจารณาถึงผลกระทบระหว่างการไม่ควบคุมมาตรฐานเลย ไปจนถึงการควบคุมในระดับที่เข้มงวดว่าจะได้รับประโยชน์มากน้อยเพียงใด

หากไม่มีการควบคุมโดยใช้มาตรการทางกฎหมายเลย ผู้ช่วยดูแลจะไม่มีความรู้ความสามารถเพียงพอ ทำให้ผู้สูงอายุได้รับบริการที่ไม่ได้มาตรฐานและอาจไม่ได้รับความปลอดภัย

หากมีการควบคุมที่เข้มงวดมากจนเกินไป แม้ว่าจะส่งผลให้มีระดับมาตรฐานการประกอบอาชีพที่ดีมากก็ตาม แต่ก็จะทำให้มีค่าบริการที่สูงมากตามไปด้วย และอาจเกิดการผูกขาดของผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบอาชีพได้ ตัวอย่างของประเทศญี่ปุ่นแสดงให้เห็นว่าการกำหนดมาตรฐานที่เข้มงวดเกินไป ผลสุดท้ายก็ไม่สามารถหาผู้ช่วยดูแลได้ ไม่มีผู้ใดกล้าสมัครหรือกล้าทำงาน แม้จะเปิดรับสมัครผู้ช่วยดูแลจากต่างประเทศด้วยก็ตาม

หากพิจารณาแนวโน้มการกำกับดูแลผู้ช่วยดูแล จะพบว่าบทบาทที่สำคัญของรัฐมีดังนี้

1. การกำหนดนโยบายด้านผู้สูงอายุ ซึ่งจะกำหนดว่าผู้สูงอายุมีสิทธิใดบ้าง เช่น สิทธิผู้สูงอายุ สิทธิผู้บริโภคในฐานะที่เป็นผู้บริโภค สิทธิผู้พิการหากผู้สูงอายุนั้นมีความพิการ ซึ่งจะส่งผลต่อการออกมาตรการต่าง ๆ รวมทั้งมาตรการทางด้านกฎหมายในการควบคุมหน้าที่ของผู้ช่วยดูแล

2. บทบาทของรัฐด้านการจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพในควบคุมกำกับกับผู้ช่วยดูแลสามารถเลือกได้ 3 วิธี คือ การขึ้นทะเบียน การออกหนังสือรับรอง การออกใบอนุญาต ปัจจุบันรูปแบบการจำกัดเสรีภาพในเรื่องนี้สำหรับประเทศไทยมีระดับสูงสุดเพียงการให้ผู้ช่วยดูแลได้รับหนังสือรับรองเท่านั้น โดยเฉพาะหนังสือรับรองมาตรฐานฝีมือแรงงาน สาขาผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุของกระทรวงแรงงาน ซึ่งการขอรับหนังสือรับรองนี้ไม่ได้บังคับ แต่เป็นไปด้วยความสมัครใจ ซึ่งหนังสือรับรองนี้สามารถใช้เป็นหลักฐานประกอบคุณสมบัติในการเป็นผู้ช่วยดูแลของสถานประกอบกิจการ ให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้านได้

นอกจากนี้รัฐยังสามารถนำรูปแบบการให้แรงจูงใจมาใช้ได้ด้วย กล่าวคือ คณะกรรมการค่าจ้างสามารถกำหนดอัตราค่าจ้างตามมาตรฐานฝีมือ โดยใช้มาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงานเป็นเกณฑ์วัดค่าทักษะฝีมือ ความรู้ ความสามารถ ได้ ซึ่งอัตราค่าจ้างนี้เป็นอัตราที่สูงกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำในกรณีทั่วไป และให้ใช้บังคับแก่นายจ้างและลูกจ้างทุกคนโดยไม่เลือกปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 มาตรา 89¹ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2551 อย่างไรก็ตาม แม้ว่าในปัจจุบันจะยังไม่กำหนดอัตราค่าจ้างตามมาตรฐานฝีมือของผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุก็ตาม แต่ก็มีความหวังและมีทิศทางว่าอาจจะกำหนดอัตราค่าจ้างดังกล่าวในอนาคตเพื่อเป็นหลักประกันได้

3. บทบาทของรัฐในการใช้หลักความชอบด้วยกฎหมายในควบคุมกำกับผู้ช่วยดูแล โดยการกำหนดหลักเกณฑ์ทางกฎหมายสำหรับผู้ช่วยดูแลนั้น จะต้องกระทบกระเทือนต่อสิทธิและเสรีภาพให้น้อยที่สุด ต้องมีแหล่งอ้างอิงจากกฎหมายที่ให้อำนาจ ต้องกระทำด้วยความจำเป็น สมเหตุสมผล คำนึงถึงผลดีและผลเสียที่จะได้รับจากการใช้มาตรการเหล่านั้น ไม่บังคับให้มีผลย้อนหลังในทางที่เป็นโทษ คำนึงถึงหลักความได้สัดส่วน กฎหมายที่จะเกิดขึ้นเพื่อควบคุมกำกับผู้ช่วยดูแลนั้น จะต้องมีการกำหนดมาตรการอย่างสมเหตุสมผล มีการกระทบสิทธิเสรีภาพให้น้อยที่สุด ต้องคำนึงถึงว่าหากจะใช้มาตรการทางกฎหมายแล้ว จะมีผลดีหรือผลเสียอย่างไรตามมา มีผลดีต่อส่วนรวมหรือไม่

ตัวอย่างกรณีการควบคุมผู้ช่วยดูแลของประเทศไทย จะพิจารณาคุณสมบัติของผู้ช่วยดูแลในด้านอายุ ส่วนเกณฑ์คุณวุฒิด้านการจบการศึกษานั้น หากมีการกำหนดหลักเกณฑ์ให้สอดคล้องกับการศึกษาภาคบังคับ จะไม่มีการบังคับให้ผู้ช่วยดูแลต้องจบการศึกษาถึงขั้นระดับปริญญาตรี เนื่องจากการกำหนดคุณวุฒิด้านการศึกษาที่สูงเกินไป อาจทำให้ยิ่งขาดแคลนผู้ช่วยดูแลสำหรับคุณสมบัติด้านความรู้ความสามารถในการดูแล จะกำหนดเฉพาะความรู้ความสามารถทั่วไปซึ่งเพียงพอให้สามารถช่วยเหลือผู้สูงอายุได้เท่านั้น แต่ถ้าจะต้องใช้ความรู้ที่ซับซ้อนกว่านั้น เช่น ต้องใช้ความรู้ด้านการแพทย์ ก็ให้ผู้ช่วยดูแลนั้นมีการประสานงานกับผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้องแทน ด้านประสบการณ์ทำงานของผู้ช่วยดูแล ยังเป็นข้อถกเถียงกันว่าผู้ที่จะมาขอหนังสือรับรองมาตรฐานฝีมือแรงงานสาขาอาชีพผู้ช่วยดูแล หรือจะปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ช่วยดูแลในสถานประกอบการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน ควรจะกำหนดให้มีประสบการณ์อย่างน้อยเท่าใด เช่น หากกำหนดให้มีประสบการณ์ 2 ปี อย่างที่กระทรวงแรงงานได้มีมาตรการนี้ ก็อาจไม่มีใครสมัครใจมาขอรับหนังสือรับรองมาตรฐานนี้เช่นกัน

4. บทบาทของรัฐด้านการสนับสนุนสิทธิผู้สูงอายุ พบว่ารัฐมีแนวนโยบายสนับสนุนสิทธิผู้สูงอายุในบางเรื่อง เช่น การอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยโดยตรงแก่ผู้สูงอายุในอาคารสถานที่ ยานพาหนะหรือการบริการสาธารณะอื่น ส่งผลให้ผู้ช่วยดูแลต้องมีหน้าที่เกี่ยวกับการดูแลความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดให้เป็นความรู้ความสามารถของผู้ช่วยดูแล เช่น การปรับปรุงหรือดัดแปลงภายในบ้านโดยปรึกษากับผู้สูงอายุ เพื่อให้มีความปลอดภัยมากที่สุดและสะดวกสบายที่สุด การจัดการอันตรายภายในครัวเรือน การจัดให้มีแสงสว่างเพียงพอ การจัดการ

¹ มาตรา 89 ประกาศกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำหรืออัตราค่าจ้างตามมาตรฐานฝีมือตามมาตรา 88 ให้ใช้บังคับแก่นายจ้างและลูกจ้างทุกคนโดยไม่เลือกปฏิบัติ

ความปลอดภัยด้านสารเคมีต้องทราบประเภทและวิธีการใช้งานตลอดจนค่าเตือนที่เกี่ยวข้อง มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับความปลอดภัยจากไฟฟ้า สามารถใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าได้อย่างปลอดภัย สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านอัคคีภัย สามารถจัดการด้านอาหารและเครื่องนุ่งห่ม ซึ่งประเด็นเหล่านี้เป็นความรู้ความสามารถทั่วไปของผู้ดูแลในประเทศที่มีการกำกับดูแลผู้ดูแล

5. บทบาทของรัฐด้านการคุ้มครองผู้บริโภค เมื่อรัฐมีการรับรองสิทธิผู้บริโภค ผู้สูงอายุในฐานะผู้บริโภคย่อมมีสิทธิผู้บริโภคด้วย ส่งผลให้ผู้ดูแลจะต้องมีหน้าที่เพื่อสนับสนุนสิทธิผู้บริโภคดังกล่าว และต้องมีการเรียนการสอนผู้ดูแลให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิผู้บริโภคที่มีอยู่ตามกฎหมาย เช่น ผู้ดูแลมีหน้าที่ในการแจ้งรูปแบบการให้บริการช่วยเหลือผู้สูงอายุ โดยการแจ้งรายละเอียด ขอบเขตการทำงาน หรือข้อตกลงอื่นอย่างถูกต้องและเพียงพอเพื่อช่วยให้ผู้สูงอายุหรือผู้ดูแลได้มีการตัดสินใจ จะต้องปรึกษาผู้สูงอายุหรือผู้ดูแล หรือเสนอทางเลือกในการตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้บริการ (ในต่างประเทศถือว่าประเด็นนี้เป็นเรื่องศักดิ์ศรีและคุณค่าของผู้สูงอายุ) ผู้ดูแลต้องคุ้มครองผู้สูงอายุให้ได้รับความปลอดภัยจากการใช้บริการ คำนึงถึงความเป็นธรรมในการทำสัญญาต่าง ๆ และต้องมีการพิจารณาและชดเชยความเสียหายต่อผู้สูงอายุ (ประเด็นนี้ยังไม่มีกล่าวถึงในการกำกับดูแลผู้ดูแลในประเทศไทย)

6. บทบาทของรัฐในการจัดตั้งองค์กรเพื่อจัดการประโยชน์สาธารณะ หากมีการออกกฎเพื่อจะควบคุมมาตรฐานผู้ดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ ไม่ว่าจะเป็นประเด็นโครงสร้างขององค์กรที่กำกับดูแลการใช้อำนาจขององค์กร เช่น การออกใบอนุญาต การออกหนังสือรับรอง การกำหนดมาตรฐานและจรรยาบรรณผู้ดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ การออกข้อระเบียบ ข้อบังคับ การสนับสนุนและเพิ่มพูนทักษะพัฒนาคุณภาพผู้ดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ การพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตหรือใบรับรอง จะต้องมียุทธศาสตร์ขึ้นมาทำหน้าที่ดังกล่าว

ตัวอย่าง ประเทศไทยกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถควบคุมสถานประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้านซึ่งถือว่าเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพได้ ขึ้นอยู่กับว่าท้องถิ่นใดจะมีการควบคุมหรือไม่ อีกทั้งการควบคุมนี้ควบคุมโดยตรงเฉพาะผู้รับใบอนุญาตไม่ได้ควบคุมผู้ดูแลโดยตรง

การกำหนดมาตรฐานผู้ช่วยดูแลในรูปแบบกฎหมาย

เกณฑ์มาตรฐาน ระดับอ่อน

ระดับปานกลาง

ระดับสูง

กฎหมายแนวส่งเสริม

กฎหมายแนวบังคับ

เกณฑ์มาตรฐาน	ระดับอ่อน	ระดับกลาง	ระดับสูง
ผู้ช่วยดูแล	ผู้ช่วยดูแลมีความรู้เบื้องต้นในการดูแลผู้สูงอายุ (non professional)	ผู้ช่วยดูแลมีความรู้ความสามารถเพียงพอ มีการอบรมฝึกฝนในระดับหนึ่ง ก่อนให้การดูแลผู้สูงอายุ	ผู้ช่วยดูแลมีการศึกษาอย่างเป็นทางการ มีการฝึกอบรม มีความรู้ความสามารถสูง
รูปแบบการจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพ	การขึ้นทะเบียน	การได้รับหนังสือรับรอง	การได้รับใบอนุญาต
ระดับประเภทผู้สูงอายุที่รับบริการ	ผู้สูงอายุที่ยังช่วยตัวเองได้	ผู้สูงอายุที่ยังพอช่วยตัวเองได้บ้าง ยกเว้นบางกลุ่มโรคที่ต้องการผู้ดูแลที่มีความสามารถเป็นพิเศษ เช่น ผู้ป่วยที่ต้องให้อาหารทางสายยาง ผู้ป่วยที่ไม่สามารถเคลื่อนไหวได้ (อยู่ในกำกับดูแลของประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพ)	ผู้สูงอายุที่ยังช่วยตัวเองได้จนถึงผู้สูงอายุที่ไม่สามารถช่วยตัวเองได้
รูปแบบกิจกรรม	กิจกรรมเพื่อคุณธรรม, การดูแลระยะยาวในชุมชน	กิจกรรมในชุมชน กิจกรรมของสถานพยาบาล จนถึงการทำให้เป็นธุรกิจ	กิจกรรมของสถานพยาบาล การทำให้เป็นธุรกิจ
ผลของมาตรฐาน	ผู้ช่วยดูแลไม่มีความรู้ความสามารถเพียงพอ ทำให้ได้รับบริการไม่ได้มาตรฐานอาจไม่ได้รับความปลอดภัย	ผู้สูงอายุได้รับการดูแลได้รับความปลอดภัยในระดับหนึ่ง แต่ไม่สามารถดูแลผู้ป่วยที่มีอาการเจ็บป่วยที่ซับซ้อนได้และไม่สามารถครอบคลุมทุกโรค ยัง	ผู้สูงอายุได้รับความปลอดภัยสูง แต่มีค่าใช้จ่ายสูงตามมาตรฐาน อาจทำให้ไม่สามารถเข้าถึงบริการได้

เก ณฑ มาตรฐาน	ระดับอ่อน	ระดับกลาง	ระดับสูง
		สามารถเข้าถึงบริการได้	
รู ป แ บ บ กฎหมาย	กฎหมายแนวส่งเสริม เป็นหลัก	กฎหมายส่งเสริมเป็นหลัก และบังคับในบางส่วน	กฎหมายแนวบังคับเป็น หลัก

รูปที่ 3 กรอบแนวคิดการกำหนดมาตรฐานผู้ช่วยดูแลในรูปแบบกฎหมาย

5.3 ความเป็นไปได้ในการกำหนดมาตรฐานการประกอบอาชีพผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุ

การกำหนดมาตรฐานผู้ช่วยดูแลจะช่วยส่งเสริมให้ผู้ช่วยดูแลมีศักยภาพในการประกอบอาชีพมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็ช่วยคุ้มครองผู้สูงอายุให้ได้รับความปลอดภัยจากการใช้บริการจากผู้ช่วยดูแลได้ หากพิจารณาแนวทางการกำกับดูแลการประกอบอาชีพผู้ช่วยดูแล จะพบความเป็นไปได้ในการกำหนดมาตรฐานของผู้ช่วยดูแล ดังนี้

5.3.1 การกำกับความรู้ความสามารถของผู้ช่วยดูแล

จากข้อมูลทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศพบว่า หากจะมีการทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุควรมีความรู้พื้นฐานเสียก่อนเพื่อคุ้มครองสุขภาพ ความปลอดภัย ตลอดจนสวัสดิภาพหรือสวัสดิการของผู้สูงอายุ หลักสูตรในประเทศไทยมีความหลากหลายของหลักสูตรให้เลือกเข้ารับการอบรมทั้ง 3 หลักสูตร คือ หลักสูตรของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (มีทั้งหลักสูตร 70 ชั่วโมง และ 420 ชั่วโมง) หลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ (หลักสูตร 420 ชั่วโมง) และหลักสูตรกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน (หลักสูตร 420 ชั่วโมง) แต่ไม่ได้บังคับว่าผู้ที่ทำงานเป็นผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุจะต้องผ่านหลักสูตรใดหลักสูตรหนึ่งก่อน จึงมีความเป็นไปได้ว่าแต่ละคนอาจเลือกหลักสูตรที่ใช้ระยะเวลาสั้นที่สุดหรือมีเนื้อหาที่ง่ายที่สุด ซึ่งอาจไม่เพียงพอต่อการช่วยดูแลผู้สูงอายุได้

จากการเปรียบเทียบหลักสูตรพบว่า สิ่งที่ต้องเรียนรู้เหมือนกัน ประกอบด้วยส่วนความรู้พื้นฐาน ส่วนความรู้ด้านกฎหมาย ส่วนความรู้การจัดกิจกรรม ส่วนทักษะเสริม และมีการวัดและประเมินผล แต่จำนวนชั่วโมงและรายละเอียดที่เรียนจะแตกต่างกันออกไป หากเป็นหลักสูตรของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข จะเน้นความรู้พื้นฐานด้านสุขภาพผู้สูงอายุอย่างเต็มที่ หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการเน้นเรื่องการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ (115 ชั่วโมง) และการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ (40 ชั่วโมง) หลักสูตรของกระทรวงแรงงานเน้นการปฐมพยาบาล (35 ชั่วโมง) การช่วยเหลือผู้สูงอายุเบื้องต้น (49 ชั่วโมง) การส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ (49 ชั่วโมง) การจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ (49 ชั่วโมง) และทักษะเสริมสำหรับแรงงาน (77 ชั่วโมง) แต่สิ่งที่จะเรียนอย่างชัดเจนเหมือนกันในแต่ละหลักสูตร คือ ต้องมีหัวข้ออาหารและโภชนาการสำหรับผู้สูงอายุ สุขภาพจิต การจัดการสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม บทบาทและจริยธรรม การจัดกิจกรรมนันทนาการ และการเสริมทักษะภาษาอังกฤษ

แต่ถ้าหากต้องการแบ่งระดับความรู้ของผู้ช่วยดูแลเป็นขั้นความรู้ ตามลักษณะของคุณวุฒิวิชาชีพที่กำหนดโดยสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) ซึ่งกำหนดให้มีคุณวุฒิวิชาชีพขั้น 1 ขั้น

2 ชั้น 3 ชั้น 4 และชั้น 5 ซึ่งอาจมีแนวทางการประกอบอาชีพว่าระดับใดสามารถทำกิจกรรมใดได้บ้าง จะต้องมีการประสานงานหรือร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงแรงงาน เนื่องจาก ระดับความรู้ของผู้ช่วยดูแลของกระทรวงแรงงานมีเพียงระดับเดียวเท่านั้น

กรณีของอังกฤษ เนื้อหาของหลักสูตรมีความหลากหลาย ทำให้ต้องมีการกำหนดมาตรฐาน ระบบการฝึกอบรมขั้นต่ำ (National Minimum Training Standards) เกิดขึ้นสำหรับผู้เป็นนายจ้าง ในขณะที่เดียวกันก็มีระบบหนังสือรับรอง (certificate) หรือ ประกาศนียบัตร (diploma) หรือหนังสือรับรอง ซึ่งแบ่งออกเป็นระดับต่าง ๆ หากจะได้รับหนังสือรับรอง (certificate) หรือ ประกาศนียบัตร (diploma) ในระดับใด จะต้องเลือกเรียนให้ครบตามเกณฑ์เงื่อนไขที่กำหนดก่อน อย่างไรก็ตามในอนาคตจะมีการใช้ระบบหนังสือรับรองการดูแล (Care Certificate) แทน

เมื่อเปรียบเทียบเนื้อหาในมาตรฐานระบบการฝึกอบรมขั้นต่ำ (National Minimum Training Standards) และความรู้พื้นฐานซึ่งจะต้องมีตามระบบหนังสือรับรองการดูแล (Care Certificate) ในอังกฤษ พบว่าความรู้ที่กำหนดให้สำหรับผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุในอังกฤษประกอบด้วย ความรู้ในบทบาทหน้าที่ การพัฒนาส่วนบุคคล การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ความยุติธรรม การยอมรับความหลากหลาย หน้าที่การดูแล การรักษาความปลอดภัย การดูแลโดยมีบุคคลเป็นศูนย์กลาง และการสนับสนุน สุขภาพและความปลอดภัย การจัดการข้อมูล การป้องกันและควบคุมการติดเชื้อ มีข้อสังเกตว่ามาตรฐานตามระบบหนังสือรับรองการดูแล (Care Certificate) ได้เพิ่มเติมมาตรฐานแห่งชาติด้านการฝึกอบรมขั้นต่ำสำหรับผู้ทำงานสนับสนุนการดูแลสุขภาพและผู้ที่ทำงานดูแลด้านสังคมสำหรับผู้ใหญ่ในอังกฤษ (National Minimum Training Standards) ในประเด็นความเป็นส่วนตัว และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การสนับสนุนการดำรงชีวิตพื้นฐาน ส่วนประเด็นซึ่งเคยเป็นเรื่องสุขภาพและความปลอดภัยก็แยกหัวข้อเรื่องของเหลวและโภชนาการ ภาวะสมองเสื่อมและความจำ เพื่อเน้นให้เห็นถึงความสำคัญที่เป็นปัญหาในอังกฤษ และความรู้นี้จะพยายามยึดโยงกับ The Health and Social Care Act 2008 (Regulated Activities) Regulations 2010 ซึ่งเป็นระเบียบข้อบังคับอำนาจตามพระราชบัญญัติการดูแลสุขภาพและสังคม ค.ศ.2008 (Health and Social Care Act 2008) ซึ่งกำหนดมาตรฐานด้านความปลอดภัยและด้านคุณภาพ 16 รายการ และสอดคล้องกับจรรยาบรรณสำหรับผู้ทำงานสนับสนุนการดูแลสุขภาพและผู้ที่ทำงานดูแลสังคมผู้ใหญ่ในอังกฤษ (Code of Conduct for Healthcare Support Workers and Adult Social Care Workers in England) เมื่อ ค.ศ.2013

กรณีของญี่ปุ่นและสวีเดน เนื้อหาที่จะใช้ในการเรียนได้กำหนดไว้ที่สถาบันการศึกษาแล้วว่ามี วิชาบังคับ วิชาบังคับเลือก ตลอดวิชาเลือกเสรีอะไรบ้าง

หากเปรียบเทียบกับหลักสูตรหรือมาตรฐานที่กำหนดในต่างประเทศจะพบว่า ความรู้ที่ผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุจะต้องเรียนรู้ โดยหลักประกอบด้วย

- 1) ความรู้ทั่วไปและความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับผู้สูงอายุ
- 2) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะงานของผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุ ขอบเขตในการทำงานว่าสิ่งใดที่สามารถทำได้หรือทำไม่ได้

- 3) ความรู้ความสามารถเกี่ยวกับโภชนาการ การเตรียมอาหาร การปรุงอาหาร การถนอมอาหาร ตลอดจนการบริการอาหารให้กับผู้สูงอายุ

- 4) ความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการช่วยเหลือในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน
- 5) ความรู้ความสามารถเกี่ยวกับด้านความปลอดภัย เช่น การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันไม่ให้ผู้สูงอายุหกล้ม ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอันตรายจากไฟฟ้า สารเคมี อัคคีภัย
- 6) ความรู้ทางด้านการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อ ความรู้ด้านสุขอนามัย
- 7) ความรู้เกี่ยวกับยาและสารเคมีในชีวิตประจำวัน
- 8) ความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการจัดการในภาวะฉุกเฉิน หรือการเกิดอุบัติเหตุ
- 9) ความรู้ความสามารถในการรายงานและการขอความช่วยเหลือ
- 10) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย เช่น การได้รับความยินยอมก่อนเข้าช่วยดูแลผู้สูงอายุ การรักษาความลับ การบันทึกและการจัดการข้อมูล
- 11) ความรู้ความสามารถในด้านการศึกษา ความรู้ทางด้านภาษา เทคนิคการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ กรณีที่เป็นความรู้ทางด้านภาษาโดยเฉพาะในญี่ปุ่นกับสวีเดน การศึกษาเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุ จะมีเงื่อนไขความรู้ทางด้านภาษาเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยเสมอ หากเป็นญี่ปุ่นเมื่อมีการสอบวัดความรู้จะต้องสอบวัดความรู้ทางด้านภาษาญี่ปุ่นด้วย ส่วนสวีเดนกำหนดให้วิชาภาษาสวีเดนเป็นเงื่อนไขสำคัญในการเรียนต่อยอดความรู้แม้ว่าภาษาสวีเดนจะเป็นภาษาแรกหรือเป็นภาษาที่สองก็ตาม
- 12) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติตนและจรรยาบรรณ เช่น การเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การเคารพการตัดสินใจของผู้สูงอายุ ความตรงต่อเวลา การจัดการความเครียด การพัฒนาตนเอง

5.3.2 ขอบเขตงานของผู้ช่วยดูแลที่ไม่เป็นการก้าวล่วงวิชาชีพอื่น

หากหลักสูตรการเรียนการสอนผู้ช่วยดูแลหรือการปฏิบัติงานของผู้ช่วยดูแลเกี่ยวข้องกับผู้ป่วยซึ่งก็มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ เช่น การฉีดยาอินซูลินเพื่อลดระดับน้ำตาลในเลือดให้กับผู้สูงอายุซึ่งเป็นโรคเบาหวาน อาจถือว่าเป็นการประกอบวิชาชีพการพยาบาลซึ่งจะต้องได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพการพยาบาล อย่างไรก็ตามกระทรวงแรงงานตลอดจนกระทรวงศึกษาธิการก็อ้างว่าแม้ว่าหลักสูตรของต้นนั้น เป็นหลักสูตรที่ไม่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้ป่วยโดยตรง

ดังนั้น เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การปฏิบัติงานจึงควรอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพในกรณีที่เป็นกรดูแลผู้ป่วย แต่ก็อาจมีปัญหากว่าตามมา คือ ไม่มีผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพรับประกันหรือคอยติดตามดูแลการปฏิบัติงานของผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุให้ผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุจะต้องทราบอยู่แล้วว่าตนเองมีหน้าที่อย่างไรบ้างตามที่ได้รับการศึกษาอบรม หรือตามคุณสมบัติของผู้เข้ารับการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ หรือการปฏิบัติงานใดที่ควรต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพ แม้ว่าจะเป็นการปฏิบัติงานภายใต้การกำกับดูแลของผู้ประกอบวิชาชีพ หากผู้ช่วยดูแลมีการกระทำผิดพลาดหรือทำนอกเหนือหน้าที่ ผู้ประกอบวิชาชีพจะต้องร่วมรับผิดชอบด้วย

นอกจากนี้ มีข้อสังเกตว่า การปฏิบัติงานของบุคคลภายใต้การดูแลของผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล ซึ่งไม่ถือว่าเป็นการประกอบวิชาชีพการพยาบาลโดยไม่ได้รับอนุญาตตามพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ.2528 มาตรา 27(8) นั้น จะต้องช่วยเหลือดูแลผู้ป่วยใน

สถานพยาบาลในความควบคุมของผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล บทบัญญัติในส่วนนี้ใช้เฉพาะการดูแลในสถานพยาบาลเท่านั้น ไม่ใช้กับการดูแลตามบ้านผู้ป่วย

กรณีของอังกฤษ จากการศึกษาของ Camilla Cavendish ใน The Cavendish Review: An Independent Review into Healthcare Assistants and Support Workers in the NHS and social care settings ก็พบว่าผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุส่วนหนึ่งได้ปฏิบัติงานซึ่งควรเป็นงานของผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพเช่นกัน เช่น การใส่สายสำหรับหยดยาเข้าหลอดเลือด (iv drip) การเจาะเลือด การเขียนบันทึกในสมุดบันทึกของพยาบาล (ซึ่งพยาบาลควรบันทึกด้วยตนเอง) การให้อาหารทางหลอดเลือด การฉีดยา ซึ่งพบว่าปัญหานี้ส่วนหนึ่งอาจเกิดจากความไม่ชัดเจนของลักษณะงานเมื่อรับเข้าทำงานว่าสิ่งใดที่ผู้ช่วยดูแลสามารถทำได้ สิ่งใดที่ทำไม่ได้และควรทำโดยผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพเท่านั้น บางครั้งเกิดจากการแข่งขันระหว่างผู้ประกอบการที่รับดูแลผู้สูงอายุด้วยกัน

ปัญหาลักษณะงานของผู้ช่วยดูแลซึ่งต้องดูแลผู้สูงอายุที่เป็นผู้ป่วยนี้ จึงควรต้องมีการหารือกันระหว่างผู้ประกอบวิชาชีพ เพื่อกำหนดมาตรการและขอบเขตงานของผู้ช่วยดูแลให้ชัดเจนว่าสิ่งใดที่สามารถกระทำได้ สิ่งใดที่ไม่สามารถกระทำได้ หรือต้องมีการปรับปรุงหลักเกณฑ์ดังกล่าวตามกฎหมายใดบ้าง

5.3.3 องค์กรกำกับดูแล

องค์กรกำกับดูแลผู้ช่วยดูแลเป็นองค์กรที่เข้าทำหน้าที่จัดการประโยชน์สาธารณะ เช่น เป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการรับรองมาตรฐานด้านความรู้ความสามารถของผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุ กรณีของประเทศไทย กระทรวงสาธารณสุข สภากาชาดพยาบาล ทำหน้าที่กำหนดหลักสูตรที่ใช้ในการฝึกอบรมเพื่อให้หน่วยงานที่ฝึกอบรมนำหลักสูตรดังกล่าวไปใช้ในการพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้ที่จะมาทำหน้าที่ผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุให้เป็นไปตามหลักสูตรที่วางไว้ แต่ไม่ได้มีหน้าที่หรือมีกระบวนการจัดอบรมหรือจัดสอบเพื่อรับรองคุณภาพผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุโดยตรง

กรณีกระทรวงแรงงานนอกจากจะมีหลักสูตรที่ใช้ในการอบรมผู้ที่ทำหน้าที่ผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุแล้ว ยังมีพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน พ.ศ.2545 มาตรา 22² ให้อำนาจสำหรับการทดสอบฝีมือแรงงานได้ ซึ่งเป็นการรับรองคุณภาพผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุได้โดยตรงอีกด้วย แต่กระบวนการทดสอบนี้ก็ยังคงเป็นการทดสอบโดยสมัครใจไม่ใช่มาตรการบังคับ

² มาตรา 22 เพื่อเป็นการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน ให้คณะกรรมการจัดทำมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติในสาขาอาชีพต่าง ๆ เสนอรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ

มาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติที่รัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้กรมพัฒนาฝีมือแรงงานนำไปใช้ในการจัดให้มีการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานในสาขาอาชีพนั้นตามมาตรา 23 หรือให้ผู้ดำเนินการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานนำไปใช้ในการดำเนินการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานในสาขาอาชีพนั้นตามมาตรา 24

คุณสมบัติของผู้เข้ารับการทดสอบ วิธีการทดสอบ และการออกหนังสือรับรองว่าเป็นผู้ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

นอกจากนี้ยังมีสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2554 ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้รักษาการ และไม่ได้เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงศึกษาธิการทำหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มอาชีพหรือกลุ่มวิชาชีพในการจัดทำมาตรฐานอาชีพ ให้การรับรององค์กรที่มีหน้าที่รับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ ติดตามและประเมินผลองค์กรที่มีหน้าที่รับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ รวมทั้งระบบคุณวุฒิวิชาชีพเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปด้วยความโปร่งใสและยุติธรรม ซึ่งก็อาจจะร่วมกันกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในการกำหนดมาตรฐานหรือหลักสูตรผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุได้ อาจจะได้ไม่มีการทดสอบมาตรฐานผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุเองโดยตรง แต่อาจจะใช้วิธีการผ่านทางกรรับรององค์กรและการประเมินผลองค์กรที่มีหน้าที่รับรองสมรรถนะของบุคคล

อย่างไรก็ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2554 ตลอดจนพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ.2542 ก็ไม่ได้กำหนดว่าหากผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุไม่เคยได้รับประกาศนียบัตรคุณวุฒิวิชาชีพแล้วจะเกิดผลอย่างไร องค์กรที่มีหน้าที่รับรองสมรรถนะของบุคคลโดยเฉพาะองค์กรภาคเอกชนไม่ปฏิบัติตามเกณฑ์รับรองสถานะคุณวุฒิวิชาชีพแล้วจะมีบทลงโทษหรือผลอย่างไรตามมานอกจากการไม่ต่ออายุหนังสือรับรองหรือยกเลิกหนังสือรับรององค์กรเหล่านั้น หรือกรณีหน่วยงานอื่นของรัฐซึ่งมีกฎหมายระดับพระราชบัญญัติให้อำนาจไว้โดยตรงไม่เห็นด้วยกับการดำเนินการของสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) จะมีมาตรการอย่างไร นอกจากการนำเสนอปัญหาต่อนายกรัฐมนตรีซึ่งเป็นผู้รักษาการตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2554 อีกทั้งหากผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุได้รับประกาศนียบัตรคุณวุฒิวิชาชีพจะมีนโยบายช่วยเหลือหรือสนับสนุนเพิ่มเติมอย่างไร

ประเด็นด้านคุ้มครองผู้บริโภค หากผู้ประกอบการธุรกิจดูแลสุขภาพผู้สูงอายุรายใด ไม่มีการควบคุมคุณภาพผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุของตนเองให้มีมาตรฐานในการประกอบอาชีพ จนก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ อนามัย หรือจิตใจของผู้บริโภค คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค อาจประกาศให้ธุรกิจนั้นเป็นบริการที่อาจเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภคได้ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 มาตรา 38³ คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคมีอำนาจออกคำสั่งให้ผู้ประกอบ

³ มาตรา 38 เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าบริการใดอาจเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภค คณะกรรมการมีอำนาจออกคำสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจดำเนินการทดสอบหรือพิสูจน์ บริการนั้น ถ้าผู้ประกอบธุรกิจไม่ดำเนินการทดสอบหรือพิสูจน์บริการหรือดำเนินการล่าช้า โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร คณะกรรมการจะจัดให้มีการทดสอบหรือพิสูจน์โดยผู้ประกอบธุรกิจเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายก็ได้ ในกรณีจำเป็นและเร่งด่วน คณะกรรมการอาจออกคำสั่งห้ามให้บริการนั้นเป็นการชั่วคราวจนกว่าจะทราบผลการ ทดสอบหรือพิสูจน์บริการนั้น

ในกรณีที่ผลการทดสอบหรือพิสูจน์ปรากฏว่าบริการใดอาจเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภค ให้คณะกรรมการมีอำนาจออกคำสั่งอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

(1) ให้ผู้ประกอบธุรกิจปิดประกาศ แจ้ง หรือโฆษณาข่าวสารเกี่ยวกับอันตรายของการบริการนั้นให้ผู้บริโภคทราบ หรือเกี่ยวกับการดำเนินการตาม (2) หรือ (3)

(2) ให้ผู้ประกอบธุรกิจแก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือปรับปรุงวิธีการให้บริการไม่ให้เป็นอันตรายแก่ผู้บริโภค หรือลดใช้ค่าบริการให้แก่ผู้บริโภค

(3) ห้ามผู้ประกอบธุรกิจให้บริการนั้น

ธุรกิจดังกล่าวดำเนินการทดสอบหรือพิสูจน์บริการดูแลผู้สูงอายุนั้นได้ ในกรณีจำเป็นและเร่งด่วน คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคอาจออกคำสั่งห้ามให้บริการดูแลผู้สูงอายุนั้นเป็นการชั่วคราวจนกว่า จะทราบผลการทดสอบหรือพิสูจน์บริการนั้นได้เช่นกัน อีกทั้งคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคสามารถ กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจปิดประกาศ แจ้ง หรือโฆษณาข่าวสารเกี่ยวกับอันตรายของการบริการนั้น ให้ผู้บริโภคทราบ หรือให้ผู้ประกอบธุรกิจแก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือปรับปรุงวิธีการให้บริการไม่ให้ เป็นอันตรายแก่ผู้บริโภค หรือขอใช้ค่าบริการให้แก่ผู้บริโภค ตลอดจนมาตรการที่รุนแรงที่สุด คือ การห้าม ผู้ประกอบธุรกิจให้บริการนั้นได้ ส่วนการกำกับมาตรฐานการให้บริการนั้น พบว่า พระราชบัญญัติ คุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 ไม่ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคในด้านบริการ นั้น หมายความว่า พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 ไม่สามารถกำหนดประเด็นมาตรฐาน บริการในด้านต่าง ๆ โดยตรงได้ อาจทำได้แต่รูปแบบทางอ้อมหรือกระทำผ่านทาง การคุ้มครองผู้บริโภคในด้านสัญญา

หากพิจารณาคุณภาพของผู้ช่วยดูแลหลังจากฝึกอบรมหรือได้รับหนังสือรับรองไปแล้ว ประเทศไทยไม่มีมาตรการติดตามว่าผู้ที่เคยสอบผ่านการอบรมไปแล้ว ยังคงรักษามาตรฐานได้ตามที่ กำหนดมากน้อยเพียงใด ขาดระบบที่สามารถตรวจสอบได้ว่าผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุนั้นได้ผ่านการ ฝึกอบรมแล้วหรือผ่านเกณฑ์มาตรฐานแล้วหรือไม่ ซึ่งอาจจะเป็นเพราะไม่ได้มีการขึ้นทะเบียนผู้ช่วย ดูแล ทำให้ขาดข้อมูลที่จะติดตามว่าได้ปฏิบัติงานอย่างมีมาตรฐานเพียงใด หรือหนังสือรับรองการผ่าน การฝึกอบรมเมื่อได้รับหนังสือรับรองแล้วสามารถใช้ได้ตลอดไป ไม่มีกำหนดระยะเวลา ตลอดจนไม่มี หน่วยงานที่คอยเฝ้าระวัง ติดตามการประกอบอาชีพโดยเฉพาะ

ด้านองค์กรพื้นที่กำกับดูแลสถานประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน ตาม พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 กรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกข้อกำหนดของ ท้องถิ่นก็ใช้บังคับเฉพาะภายในท้องถิ่นนั้น

ตัวอย่าง หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ก กำหนดให้กิจการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ แต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ข ไม่ได้กำหนด นั้นหมายความว่า

(1) ผู้ที่จะประกอบธุรกิจนี้ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ก จะต้องได้รับ ใบอนุญาตในท้องถิ่นนั้น ซึ่งเป็นการจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพอย่างหนึ่ง แต่ถ้าหากองค์กร

ให้ผู้ประกอบธุรกิจรับผิดชอบค่าใช้จ่ายของผู้บริโภคและค่าใช้จ่ายในการดำเนินการตามวรรคสอง

ในกรณีที่คณะกรรมการมีคำสั่งตามวรรคสอง (1) แต่ผู้ประกอบธุรกิจไม่ปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าว ให้ คณะกรรมการมีอำนาจจัดให้มีการดำเนินการแทนผู้ประกอบธุรกิจโดยผู้ประกอบ ธุรกิจเป็นผู้เสียค่าใช้จ่าย

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ บริการที่อาจเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภค หมายความว่า บริการที่อาจก่อให้เกิด อันตรายต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ อนามัย หรือจิตใจของผู้บริโภค

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการดำเนินการตามวรรคสองและวรรคสาม ให้เป็นไปตามประกาศของ คณะกรรมการ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

คำสั่งตามมาตรานี้ ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ปกครองส่วนท้องถิ่น ข ไม่กำหนดให้กิจการนี้ไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพนั่นคือไม่มีการควบคุมกิจการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน

(2) หากมีการส่งผู้ช่วยดูแลจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ก ซึ่งมีการกำหนดให้เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพไปยังองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ข ซึ่งไม่มีการกำหนดให้เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพสามารถกระทำได้ แต่ถ้ามีการส่งผู้ช่วยดูแลจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ข ซึ่งไม่มีการกำหนดให้เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพไปยังองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ก ซึ่งมีการกำหนดให้เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพแล้ว ไม่สามารถกระทำได้ เพราะเป็นการประกอบกิจการโดยไม่ได้รับใบอนุญาต

(3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ก แม้ว่าจะเป็นพื้นที่ซึ่งมีการประกาศให้เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพก็ตาม ไม่สามารถเข้าไปควบคุมการประกอบอาชีพของผู้ช่วยดูแลประกอบอาชีพข้ามเขตได้

(4) ควบคุมเฉพาะผู้ดำเนินกิจการปฏิบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 มาตรา 32(2)⁴ ไม่ได้กำหนดควบคุมที่พนักงานในสถานประกอบกิจการโดยตรง หรือไม่ได้ควบคุมผู้ช่วยดูแลโดยตรงนั่นเอง

จึงอาจกล่าวได้ว่า กรณีของประเทศไทยนั้น การควบคุมกำกับผู้ช่วยดูแลนั้น ยังไม่มีการบูรณาการระหว่างองค์กรซึ่งเกี่ยวข้องด้วยกัน ส่งผลให้การควบคุมกำกับนั้นไม่ครอบคลุมทุกเรื่อง ไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่อีกด้วย

กรณีของอังกฤษ เมื่อยังไม่ได้บังคับบุคคลมาก่อนเข้าทำงานเป็นผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุจะต้องได้รับหนังสือรับรองอย่างใดอย่างหนึ่งก่อน ดังนั้นจึงไม่มีหน่วยงานใดที่ทำหน้าที่รับรองอย่างเป็นทางการและทำให้การรับรองไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน แต่ขณะนี้กำลังมีการพิจารณา Care Bill ในรัฐสภาอังกฤษ ซึ่งมีการคาดการณ์ว่ากฎหมายอาจจะพิจารณาเสร็จทันและมีผลบังคับใช้ในปี ค.ศ. 2015 ได้กำหนดให้จัดตั้งหน่วยงาน Health Education England (HEE) เป็นหน่วยงานรัฐที่เป็นอิสระ มีบทบาทในการวางแผนให้การศึกษา ฝึกอบรมผู้ทำงานดูแลด้านสุขภาพ ทำให้เกิดความเชื่อมั่นว่าผู้ทำงานดูแลสุขภาพในหน่วยบริการสุขภาพจะมีทักษะและการฝึกอบรมเพียงพอ พัฒนาคุณภาพด้านการศึกษาและการฝึกอบรม มีคณะกรรมการด้านการศึกษาและการฝึกอบรมในท้องถิ่น และก็มี การกำหนดให้มีการฝึกอบรมบุคคลผู้ทำงานในกิจกรรมควบคุม (regulated activity) ซึ่งจะส่งผลให้ อังกฤษจะมีหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่รับประกันความรู้ความสามารถของผู้ทำงานดูแลสุขภาพ โดยเฉพาะ

กรณีของญี่ปุ่นมีกระทรวงสาธารณสุข แรงงาน และสวัสดิการสังคม ซึ่งรวมเรื่องทางด้านสาธารณสุข ด้านแรงงาน และด้านสวัสดิการสังคม ไว้ในกระทรวงเดียวกัน ดังนั้นจึงทำให้สามารถ

⁴ มาตรา 32 เพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลการประกอบกิจการที่ประกาศตามมาตรา 31 ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อกำหนดของท้องถิ่นดังต่อไปนี้

(2) กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขทั่วไปสำหรับผู้ดำเนินกิจการตาม (1) ปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลสภาพหรือสุขลักษณะของสถานที่ใช้ดำเนินกิจการและมาตรการป้องกันอันตรายต่อสุขภาพ

บูรณาการทั้งด้านแรงงานและด้านสุขภาพเข้าด้วยกันได้ อีกทั้งยังเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบกำกับดูแลการสอบผู้ที่จะทำหน้าที่ดูแลด้านสุขภาพ

5.3.4 รูปแบบอื่นของการกำกับดูแลผู้ช่วยดูแลในอนาคต

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา มีร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการประกอบอาชีพ พ.ศ. (ร่างฯ ที่ สคก.ตรวจพิจารณาเสร็จแล้ว เรื่องเสร็จที่ 877/2550) ซึ่งร่างกฎหมายฉบับนี้มีหลักการเพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพ และมีเหตุผล “ส่งเสริมให้ผู้ประกอบอาชีพได้ใช้ความสามารถในการประกอบอาชีพได้อย่างมีคุณภาพและปลอดภัย อันเป็นการสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ลงทุนในเรื่องความพร้อมของกำลังแรงงาน และสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้บริโภคในเรื่องสินค้าหรือบริการ ตลอดจนส่งเสริมคุณภาพการประกอบอาชีพให้มีมาตรฐานในระดับสากล สมควรกำหนดให้มีระบบการบันทึกข้อมูลในสมุดประจำตัว การรับรองความสามารถ และการกำหนดสิทธิและประโยชน์ให้แก่สถานประกอบกิจการที่มีการจ้างงานผู้ได้รับหนังสือรับรองความสามารถตามจำนวนที่กำหนด รวมทั้งกำหนดให้การประกอบอาชีพในบางสาขาอาชีพหรือตำแหน่งงานต้องดำเนินการโดยผู้ได้รับหนังสือรับรองความสามารถ”

ประเด็นสำคัญที่น่าสนใจเกี่ยวกับการควบคุมการประกอบอาชีพ เช่น ร่างมาตรา 30⁵ ซึ่งกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานมีอำนาจประกาศกำหนดตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการส่งเสริมการประกอบอาชีพซึ่งมีปลัดกระทรวงแรงงานเป็นประธาน และอธิบดีกรมพัฒนาฝีมือแรงงานเป็นกรรมการและเลขานุการ กำหนดให้การประกอบอาชีพในสาขาอาชีพ หรือตำแหน่งงานใดที่ต้องได้รับหนังสือรับรองความสามารถซึ่งเป็นหนังสือที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถของบุคคลที่ผ่านการประเมินในการประกอบอาชีพในแต่ละระดับ หากปรากฏว่าสาขาอาชีพ หรือตำแหน่งงานนั้นอาจเป็นอันตรายต่อสาธารณะ หรือต้องใช้ผู้มีความรู้ความชำนาญเฉพาะ และยังไม่มีองค์การตามกฎหมายควบคุมอยู่ หากพบว่าประกอบอาชีพหรือทำงานในตำแหน่งนั้นโดยไม่ได้รับหนังสือรับรอง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินวันละห้าร้อยบาท ตลอดระยะเวลาที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามตามร่างมาตรา 37⁶

แม้ว่าร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ไม่ได้กำหนดว่าลักษณะใด คือ ลักษณะที่เป็นอันตรายต่อสาธารณะ แต่ก็พอยกตัวอย่างการใช้ร่างพระราชบัญญัติ เช่น การประกอบวิชาชีพการพยาบาลอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพหรือเกิดอันตรายแก่ชีวิตประชาชนได้หากผู้ประกอบวิชาชีพได้ประกอบวิชาชีพไม่เป็นไปตามมาตรฐาน การก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพหรือเกิดอันตรายแก่ชีวิตประชาชนนี้

⁵ มาตรา 30 การประกอบอาชีพในสาขาอาชีพหรือตำแหน่งงานใดที่อาจเป็นอันตรายต่อสาธารณะหรือต้องใช้ผู้มีความรู้ความชำนาญเฉพาะซึ่งต้องดำเนินการโดยผู้ได้รับหนังสือรับรองความสามารถในระดับใด และไม่มีองค์การตามกฎหมายควบคุมอยู่ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศกำหนดได้ตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

⁶ มาตรา 37 ผู้ไม่ได้รับหนังสือรับรองความสามารถตามมาตรา 22 ผู้ใดประกอบอาชีพในสาขาอาชีพหรือตำแหน่งงานในระดับที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดตามมาตรา 30 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินวันละห้าร้อยบาท ตลอดระยะเวลาที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม

ถือได้ว่าอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสาธารณะ แต่ถ้าวินิจฉัยว่าการกระทรวงแรงงานจะประกาศ กำหนดมาตรฐานการประกอบอาชีพบางอย่างสำหรับใช้กับผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลให้ต้อง ได้รับหนังสือรับรองความสามารถก็ไม่สามารถออกประกาศได้ เนื่องจากการประกอบวิชาชีพการ พยาบาลมีองค์การตามกฎหมาย คือ สภาการพยาบาลควบคุมอยู่แล้ว หากรัฐมนตรีว่าการกระทรวง แรงงานได้ออกประกาศกำหนดมาตรฐานดังกล่าว เป็นการออกประกาศโดยปราศจากอำนาจ ชัดกับ หลักความชอบด้วยกฎหมาย

ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการประกอบอาชีพ พ.ศ. (ร่างฯ ที่ สคก.ตรวจพิจารณาเสร็จ แล้ว เรื่องเสร็จที่ 877/2550) หากนำมาใช้กับกรณีผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุ เนื่องจากผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุไม่ มีองค์การตามกฎหมายควบคุมการประกอบอาชีพของตัวบุคคลอยู่ดังเช่นวิชาชีพการพยาบาลซึ่งมีสภา การพยาบาลเป็นองค์กรควบคุม หากผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุมีการประกอบอาชีพโดยปราศจากความรู้ ความสามารถหรือมีความรู้ความสามารถไม่เพียงพอ อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ ความปลอดภัย หรือทรัพย์สินของผู้สูงอายุได้ การก่อให้เกิดอันตรายดังกล่าวนี้ถือได้ว่าอาจก่อให้เกิด อันตรายต่อ สาธารณะ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานก็อาจออกประกาศให้ผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุต้องได้รับหนังสือ รับรองความสามารถได้ หรือถ้าต้องการให้ผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุมีความรู้ความชำนาญเฉพาะก็สามารถ กำหนดให้เป็นอาชีพที่ต้องได้รับหนังสือรับรองความสามารถก่อนได้ ทั้งนี้ ผู้ที่จะได้รับหนังสือรับรอง ความสามารถจะต้องผ่านการประเมินจากศูนย์ประเมินความสามารถ

บทที่ 6

ข้อเสนอแนะในการกำกับดูแลผู้ช่วยดูแล

จากการศึกษาพบว่าผู้ช่วยดูแลจะยังมีบทบาทที่สำคัญมากขึ้นในสังคมผู้สูงอายุ แต่การประกอบอาชีพผู้ช่วยดูแลนั้น มีปัญหา อุปสรรคในหลายประการ จึงควรมีมาตรการหรือข้อเสนอแนะเพื่อจัดการปัญหาอันได้แก่ การชั่งน้ำหนักการใช้มาตรการทางกฎหมาย การกำหนดบทบาทของรัฐในการกำกับผู้ช่วยดูแล การบูรณาการระหว่างกฎหมายและองค์กรที่เกี่ยวข้อง และแนวทางปรับปรุงกฎหมาย

6.1 การชั่งน้ำหนักการใช้มาตรการทางกฎหมาย

การใช้มาตรการทางด้านกฎหมาย ควรคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นตามมาระหว่างการมีมาตรฐานที่เข้มงวด ซึ่งเป็นกฎหมายแนวบังคับ หรือควรมีมาตรการบังคับในบางส่วน เนื่องจากการใช้มาตรการทางกฎหมายที่เข้มงวดเกินไปก็อาจไม่มีใครกล้าเข้ามาประกอบอาชีพได้ หรือทำให้ค่าบริการสูงขึ้นมากจนไม่สามารถเข้าถึงบริการได้ แต่ถ้ามาตรการทางกฎหมายหย่อนยานเกินไป ผู้ช่วยดูแลก็ไม่มีมาตรฐานในการประกอบอาชีพ ส่งผลต่อความปลอดภัยของผู้สูงอายุด้วย

6.2 ระดับของผู้ช่วยดูแล

การกำหนดระดับของผู้ช่วยดูแลเป็นการกำหนดว่าผู้ช่วยดูแลที่มีความรู้ความสามารถในระดับใดสามารถทำกิจกรรมดูแลผู้สูงอายุได้บ้าง เนื่องจากการดูแลผู้สูงอายุบางอย่างนั้นไม่จำเป็นต้องใช้ทักษะการดูแลที่ซับซ้อนหรือต้องใช้ความสามารถมาก จึงไม่ต้องเสียเวลาฝึกอบรมหรือผ่านกระบวนการทดสอบที่ใช้เวลานาน ทำให้สามารถเพิ่มจำนวนผู้ช่วยดูแลได้ หากการดูแลในด้านใดจะต้องใช้ทักษะที่สูงขึ้น ควรพิจารณากำหนดให้ผู้ช่วยดูแลมีระดับอีกชั้น เพื่อจะได้ใช้เป็นรูปแบบส่งเสริมความก้าวหน้าในอาชีพได้

6.3 การบูรณาการระหว่างกฎหมายและองค์กรที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากการกำกับดูแลผู้ช่วยดูแลมีการกระจายไปยังหลายหน่วยงาน ส่งผลให้ขาดการบูรณาการและไม่ครอบคลุมในทุกเรื่อง จึงสมควรที่ต้องมีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่กำกับดูแลในด้านต่อไปนี้

1. ด้านนโยบายผู้สูงอายุ สิทธิของผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางกำหนดหน้าที่ของผู้ช่วยดูแล
2. ด้านความรู้ความสามารถของผู้ช่วยดูแล ควรมีการบูรณาการหน่วยงานที่ทำหน้าที่อบรมความรู้ความสามารถของผู้ช่วยดูแล ตลอดจนหน่วยงานที่ดำเนินการทดสอบความรู้ความสามารถ และการรับรองต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. ด้านบริการของผู้ช่วยดูแล ควรมีการบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำมาตรฐานการบริการของผู้ช่วยดูแล เพื่อให้ครอบคลุมผู้ช่วยดูแลที่ทำงานในภาคส่วนต่าง ๆ

4. ด้านการควบคุมกำกับสถานประกอบธุรกิจ ควรจำแนกบทบาทและขอบเขตความรับผิดชอบของสถานประกอบการกับตัวผู้ช่วยดูแลให้ชัดเจน

6.4 การปรับปรุงมาตรการกำกับดูแลหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

6.4.1 การกำหนดผ่านช่องทางกฎหมายที่มีอยู่

ควรมีการพิจารณาปรับปรุงในประเด็นเรื่องมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับผู้ช่วยดูแล การกำหนดระดับของหนังสือรับรองและขอบเขตงานที่สามารถกระทำได้หรือไม่สามารถกระทำได้ โดยผ่านช่องทางดังนี้

(1) เสนอคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงานให้ดำเนินการแก้ไขประกาศตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน พ.ศ.2545 ซึ่งเกี่ยวข้องกับอาชีพผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุ เช่น การปรับปรุงมาตรฐานฝีมือแรงงานอาชีพผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุ การแบ่งระดับผู้ดูแลผู้สูงอายุและขอบเขตการทำงาน คุณสมบัติของผู้เข้ารับการทดสอบ และวิธีการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน การออกหนังสือรับรองว่าเป็นผู้ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติสาขาอาชีพการดูแลผู้สูงอายุ

ข้อดี สามารถดำเนินการได้รวดเร็วและขั้นตอนการแก้ไขมาตรฐานยุ่งยากน้อยกว่าการกำหนดมาตรฐานในรูปแบบพระราชบัญญัติ สามารถผลักดันต่อในเรื่องอัตราค่าจ้างตามมาตรฐานฝีมือของผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุได้

ข้อเสีย การแบ่งระดับผู้ดูแลผู้สูงอายุและขอบเขตการทำงานไม่สามารถใช้กับขอบเขตงานที่ซ้อนทับกับวิชาชีพด้านสุขภาพ

(2) เสนอคณะกรรมการสาธารณสุขตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 ให้ปรับปรุงคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข เรื่อง แนวทางการควบคุมการประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน พ.ศ.2553

ข้อดี สามารถดำเนินการได้รวดเร็วและขั้นตอนการแก้ไขมาตรฐานยุ่งยากน้อยกว่าการกำหนดมาตรฐานในรูปแบบพระราชบัญญัติ สามารถผลักดันให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้เป็นแนวทางในการกำหนดคุณสมบัติพนักงานดูแลผู้สูงอายุที่บ้านได้

ข้อเสีย คำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุขไม่มีสภาพบังคับตามกฎหมาย และไม่สามารถบังคับกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งสามารถออกข้อกำหนดของท้องถิ่นใช้บังคับในพื้นที่นั้นได้

(3) เสนอให้สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2554 ร่วมกับหน่วยงานอื่นที่ทำหน้าที่กำหนดหลักสูตรผู้ช่วยดูแล การอบรมหรือรับรองมาตรฐานผู้ช่วยดูแล ดำเนินการจัดทำประกาศนียบัตรคุณวุฒิวิชาชีพเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุ โดยเป็นระดับการได้รับหนังสือรับรอง

6.4.2 การแก้ไขพระราชบัญญัติบางประเด็น

หากมีความจำเป็นต้องมีการแก้ไขกฎหมาย เนื่องจากมีข้อขัดข้องในการกำหนดผ่านช่องทางที่มีอยู่ สามารถดำเนินการได้ดังนี้

(1) เสนอให้องค์กรวิชาชีพด้านสุขภาพ เช่น วิชาชีพการพยาบาล ต้องมีช่องทางการเปิดรับสมาชิกที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของผู้ประกอบวิชาชีพเพื่อการควบคุมจรรยาบรรณและมาตรฐาน ตลอดจนควบคุมเรื่องใบอนุญาตในการทำงาน หรือมีการผ่อนปรนเรื่องกิจกรรมดูแลผู้ป่วย บางอย่างไม่ให้อยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ.2528

(2) เสนอให้เพิ่มส่วนที่ 2 ตรี การคุ้มครองผู้บริโภคในด้านบริการ ไว้ในพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 หมวด 2 การคุ้มครองผู้บริโภค

ข้อดี คือ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 หมวด 2 การคุ้มครองผู้บริโภค เนื่องจากปัจจุบันพบว่ากฎหมายส่วนใหญ่จะเน้นไปทางการควบคุมมาตรฐานผลิตภัณฑ์แต่ไม่ค่อยมีกฎหมายที่ควบคุมเกี่ยวกับมาตรฐานในการบริการ การกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 หากเรื่องเกี่ยวกับบริการยังไม่มีกฎหมายโดยบัญญัติไว้ โดยเฉพาะก็จะทำให้สามารถใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 ได้ทันทีตามมาตรา 21¹²⁶

ข้อเสีย คือ การแก้ไขพระราชบัญญัติในประเทศไทย ใช้ระยะเวลานาน ไม่สามารถคาดการณ์ได้ว่าแก้ไขกฎหมายได้สำเร็จหรือไม่หรือภายในระยะเวลาใด เว้นแต่มีกรณีพิเศษ เช่น การเสนอผ่านสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

¹²⁶ มาตรา 21 ในกรณีที่กฎหมายว่าด้วยการใดได้บัญญัติเรื่องใดไว้โดยเฉพาะแล้วให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการนั้น และให้นำบทบัญญัติในหมวดนี้ไปใช้บังคับได้เท่าที่ไม่ซ้ำหรือขัดกับบทบัญญัติดังกล่าว เว้นแต่

(1) ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์แก่ผู้บริโภคเป็นส่วนรวม หากปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมายดังกล่าวยังมิได้มีการดำเนินการหรือดำเนินการยังไม่ครบขั้นตอนตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น และมีได้ออกคำสั่งเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคตามกฎหมายดังกล่าวภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งจากคณะกรรมการเฉพาะเรื่องหรือคณะกรรมการ ให้คณะกรรมการเฉพาะเรื่องหรือคณะกรรมการเสนอเรื่องให้นายกรัฐมนตรีพิจารณาออกคำสั่งตามความในหมวดนี้ได้

(2) ในกรณีตาม (1) ถ้ามีความจำเป็นเร่งด่วนอันมิอาจปล่อยให้เนิ่นช้าต่อไปได้ให้คณะกรรมการเฉพาะเรื่องหรือคณะกรรมการเสนอเรื่องให้นายกรัฐมนตรีพิจารณาออกคำสั่งตามความในหมวดนี้ได้ โดยไม่ต้องมีหนังสือแจ้งหรือรอให้ครบกำหนดเก้าสิบวันตามเงื่อนไข (1)

ในกรณีที่กฎหมายดังกล่าวมิได้มีบทบัญญัติให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมายออกคำสั่งเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคตามที่บัญญัติในหมวดนี้ ให้คณะกรรมการเฉพาะเรื่องมีอำนาจออกคำสั่งตามความในหมวดนี้ เว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายดังกล่าวมีเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมายอยู่แล้ว คณะกรรมการอาจมอบอำนาจให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น ๆ ใช้อำนาจตามพระราชบัญญัตินี้แทนคณะกรรมการเฉพาะเรื่องได้

การมอบอำนาจให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น ๆ ตามวรรคสอง ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

6.4.3 การเสนอมาตรการในร่างกฎหมายฉบับใหม่

กรณีที่มีความจำเป็นต้องการปรับปรุงกฎหมายให้มีความเข้มงวดหรือมีความเฉพาะทางมากขึ้น สามารถทำได้ในแนวทางดังนี้

(1) เสนอให้มีร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการประกอบอาชีพ พ.ศ. โดยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานมีมาตรการกำหนดให้การประกอบอาชีพในสาขาอาชีพหรือตำแหน่งงานใดที่อาจเป็นอันตรายต่อสาธารณะหรือต้องใช้ผู้มีความรู้ความชำนาญเฉพาะต้องมีการดำเนินการโดยมีหนังสือรับรองความสามารถ การรับรองความสามารถนี้จะกำหนดเป็นระดับก็ได้ เมื่อมีมาตรการนี้แล้วให้กำหนดผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุเป็นอาชีพที่ต้องมีหนังสือรับรองความสามารถ ส่วนเกณฑ์หรือมาตรฐานการกำหนดความรู้ความสามารถนั้นเป็นไปตามที่คณะกรรมการส่งเสริมการประกอบอาชีพกำหนด และผู้ที่จะได้รับหนังสือรับรองนี้ต้องผ่านการประเมินจากศูนย์ประเมินความสามารถซึ่งเป็นศูนย์ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน

ข้อดี มีหลักประกันและหลักฐานรับรองความรู้ความสามารถ มีสภาพบังคับตามกฎหมาย

ข้อเสีย กระบวนการเพื่อให้ได้หนังสือรับรองความสามารถเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินการเพื่อให้ได้รับหนังสือรับรองความรู้ความสามารถอาจจะมีผลต่อค่าใช้จ่ายในการจ้างผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุได้

(2) เสนอให้มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดูแลระยะยาว เช่น กฎหมายว่าด้วยการดูแลสุขภาพและสังคม หรือกฎหมายว่าด้วยมาตรฐานการดูแล (ลักษณะคล้ายกับ Health and Social Care Act หรือ Care Standard Act ของอังกฤษ) หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานบริการ หรืออาจกำหนดให้มีกฎหมายว่าด้วยผู้ช่วยดูแลโดยเฉพาะ

ข้อดี มีหลักประกันมาตรฐานการดูแล สามารถควบคุมเฉพาะผู้ทำงานด้านการดูแลซึ่งไม่ใช่ผู้ประกอบการวิชาชีพด้านสุขภาพได้โดยเฉพาะ สามารถกำหนดหน่วยงานกลางซึ่งทำหน้าที่บูรณาการระหว่างกิจกรรมที่เกี่ยวข้องได้

ข้อเสีย มาตรฐานการประกอบอาชีพสูงขึ้น ส่งผลถึงจำนวนคนที่จะเข้ามาประกอบอาชีพผู้ช่วยดูแลแจะลดลง และส่งผลต่อค่าใช้จ่ายในการดูแลผู้สูงอายุมากขึ้น

รายการอ้างอิง

- ASTVผู้จัดการรายวัน. "พาณิชย์' ทำแผนดัน 3 ธุรกิจบริการพัฒนาคุณภาพพรุกตลาด AEC." ASTV ผู้จัดการรายวัน, 15 มีนาคม 2555.
- Camilla Cavendish. The Cavendish Review: An Independent Review into Healthcare Assistants and Support Workers in the NHS and social care settings [Online]. 2013. Available from: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/236212/Cavendish_Review.pdf [16 February 2014.]
- Care Quality Commission. National standards [Online]. 2013. Available from: <http://www.cqc.org.uk/public/what-are-standards/national-standards> [17 February 2014.]
- . National standards: essential-standards [Online]. 2013. Available from: <http://www.cqc.org.uk/organisations-we-regulate/registering-first-time/essential-standards> [17 February 2014.]
- . Services we regulate. [Online]. 2014. Available from: <http://www.cqc.org.uk/public/about-us/services-we-regulate> [17 February 2014.]
- Center for Policy on Ageing. Policies on ageing [Online]. 2014. Available from: http://www.cpa.org.uk/cpa/policies_on_ageing.html [27 February]
- Debbie Andalo. Case study: A 16-year-old school leaver who wants a career in care [Online]. 2007. Available from: <http://www.theguardian.com/society/2007/aug/01/socialcare.publicservicesawards> [20 April 2014.]
- Department for work and Pensions. Carers in receipt of work focused support [Online]. 2011. Available from: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/223187/carers_analysis.pdf [26 February 2014.]
- Faith Aquino. More Filipino health workers embark on medical training in Japan [Online]. 2013. Available from: <http://japandailynews.com/more-filipino-health-workers-embark-on-medical-training-in-japan-2030971> [20 June.]
- Försäkringskassan. Attendance allowance [Online]. 2014. Available from: https://www.forsakringskassan.se/wps/wcm/connect/f2331695-f616-4730-9ff3-f715f51cc572/assistansersattning_eng.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=f2331695-f616-4730-9ff3-f715f51cc572&useDefaultText=0&useDefaultDesc=0 [February1.]

- Gävle Kommun. Home help service [Online]. 2013. Available from:
<http://www.gavle.se/Global/Omsorg%20och%20hj%C3%A4lp/Hj%C3%A4lp%20i%20hemmet/Hemtj%C3%A4nst/Hemtj%C3%A4nst%20engelska.pdf> [12 February 2014.]
- Government Offices of Sweden. Objectives and priorities for elderly care [Online]. 2014. Available from: <http://www.government.se/sb/d/15472/a/184513> [22 January 2014.]
- . Social services in Sweden [Online]. 2012. Available from:
<http://www.government.se/sb/d/15568> [20 December 2012.]
- Hideaki Nishizawa. The Role of National and Local governments in Japanese Long term care policy [Online]. 2013. Available from:
http://www.mhlw.go.jp/english/policy/affairs/asean/dl/11th_25_Panel_discussion5_Mr_Hideaki_Nishizawa.pdf [17 April 2014.]
- Ipsos MORI. Public Perceptions of the NHS and Social Care: An Ongoing Tracking Study Conducted for the Department of Health, December 2012 Wave. [Online]. 2013. Available from: http://www.ipsos-mori.com/DownloadPublication/1610_sri-health-nhstrackerdec2012v2.pdf [18 April 2014.]
- Japan Foundation. Japanese-Language Pre-training Program for Indonesian and Filipino Candidates for Nurses and Care Workers under Economic Partnership Agreements (EPA) [Online]. 2013. Available from:
<http://www.jpf.go.jp/e/japanese/training/epa.html> [16 September 2013.]
- . N1-N5: Summary of Linguistic Competence Required for Each Level. [Online]. 2013. Available from: <http://www.jlpt.jp/e/about/levelsummary.html> [16 September 2013.]
- Japan International Corporation of Welfare Service (JICWELS). Organization Chart [Online]. 2010. Available from:
<http://www.jicwels.or.jp/files/pamflet201020Combained.pdf> [16 September.]
- Järfälla Kommun. Sommarvikarier till Nattpatrull [Online]. 2014. Available from:
<http://www.aditrorecruit.com/External/OJCustomer3/Assignmentview.aspx?guid=DA5A4C49-8AC1-4D26-9459-A70794758BD4&templateid=0> [18 April 2014.]
- Local Government Ombudsman. Complaints about adult care services. [Online]. 2014. Available from: <http://www.lgo.org.uk/publications/fact-sheets/complaints-about-adult-care-services> [18 February 2014.]
- . How to complain about a care home or care in your home [Online]. 2014. Available from: <http://www.lgo.org.uk/adult-social-care/> [18 February 2014.]

- Milton Friedman. Capitalism and Freedom: Chapter IX Occupational Licensure [Online]. Available from: http://books.cat-v.org/economics/capitalism-and-freedom/chapter_09 [25 May 2014.]
- Ministry of Health and Social Affairs Sweden. Swedish elderly care - system and policy [Online]. 2013. Available from: http://www.imserso.es/InterPresent1/groups/imserso/documents/binario/08esc13_an_nagralberg_s.pdf [12 February 2014.]
- National Career Service. Care assistant [Online]. 2014. Available from: <https://nationalcareersservice.direct.gov.uk/advice/planning/jobprofiles/Pages/careassistant.aspx> [4 February 2013.]
- Philippine Overseas Employment Administration. Recruitment of nurses and caregivers for Japan to start soon [Online]. 2009. Available from: http://www.poea.gov.ph/news/2009/PR_Jan2009_jiCWELS.pdf [August 16.]
- Skills for Care. Care Certificate [Online]. 2014. Available from: <http://www.skillsforcare.org.uk/Standards/Care-Certificate/Care-Certificate.aspx> [13 May 2014.]
- . The Care Certificate Framework: Technical Document [Online]. 2014. Available from: <http://www.skillsforcare.org.uk/Document-library/Standards/Care-Certificate/The-Care-Certificate-Framework-Technical-document.pdf> [12 May 2014.]
- . Level 2 Certificate in Preparing to Work in Adult Social Care [Online]. 2013. Available from: <http://skillselector.skillsforcare.org.uk/qualification.aspx?id=38> [12 May 2014.]
- . Level 2 Diploma in Health And Social Care (Adults) England [Online]. 2013. Available from: <http://skillselector.skillsforcare.org.uk/qualification-builder.aspx?id=11> [13 May 2014.]
- . Level 2 Diploma in Health And Social Care (Adults) England (Dementia) [Online]. 2013. Available from: <http://skillselector.skillsforcare.org.uk/qualification-builder.aspx?id=12> [13 May 2014.]
- . Level 2 Diploma in Health And Social Care (Adults) England (Learning Disability) [Online]. 2013. Available from: <http://skillselector.skillsforcare.org.uk/qualification-builder.aspx?id=13> [13 May 2014.]
- . Qualifications explained [Online]. 2013. Available from: <http://skillselector.skillsforcare.org.uk/content/learners/qualifications-explained> [12 May 2014.]
- Skills for Care and Skills for Health. Code of Conduct for Healthcare Support Workers and Adult Social Care Workers in England. [Online]. 2013. Available from:

- <http://www.skillsforcare.org.uk/Document-library/Standards/National-minimum-training-standard-and-code/CodeofConduct.pdf> [24 February 2014.]
- . National Minimum Training Standards for Healthcare Support Workers and Adult Social Care Workers in England [Online]. 2013. Available from: <http://www.skillsforcare.org.uk/Standards/National-minimum-training-standards/National-minimum-training-standards.aspx> [15 February]
- Skolverket. หลักสูตรการดูแลและพยาบาล [Online]. 2011. Available from: http://www.utbildningsinfo.se/polopoly_fs/1.908!/Menu/article/attachment/Vard_och_omsorg_thai.pdf [6 February 2014.]
- SKOPE. Varieties of Training, Qualifications and Skills in Long-Term Care: A German, Japanese and UK Comparison [Online]. 2011. Available from: <http://www.skope.ox.ac.uk/sites/default/files/WP104.pdf> [16 February 2014.]
- Statistics Bureau of Japan. Population Estimates [Online]. 2014. Available from: <http://www.stat.go.jp/english/data/jinsui/tsuki/index.htm> [28 February 2014.]
- Swedish National Agency for Higher Education. The Higher Education Ordinance (Annex 2) [Online]. 2012. Available from: <http://hsv.se/lawsandregulations/thehighereducationordinance/annex2.4.8b3a8c21372be32ace80003246.html> [3 February 2014.]
- SwedishNationalTeam. Care Work with Older People [Online]. Available from: http://hesotenet.edu.hel.fi/english/etm2/Carework%20with%20older%20people/Sweden_Elders.pdf [17 February.]
- The Japan Association of Certified Care Workers. Code of ethics [Online]. 2013. Available from: <http://www.jaccw.or.jp/about/rinri.php> [19 September 2013.]
- The Japan Times. Support foreign health professionals [Online]. 2012. Available from: <http://www.japantimes.co.jp/opinion/2012/04/03/editorials/support-foreign-health-professionals/#.UdRRYqz4K84> [April3.]
- The Office of Qualifications and Examinations Regulation. Qualifications and Credit Framework [Online]. Available from: <http://ofqual.gov.uk/qualifications-and-assessments/qualification-frameworks/> [15 May 2014.]
- Utbildningsinfo. Vård- och omsorgsprogrammet [Online]. 2013. Available from: <http://www.utbildningsinfo.se/gymnasieskola/2.277/vard-och-omsorgsprogrammet-1.873> [27 February 2014.]
- Wakisaka Noriyuki. Foreign Nurses and Care Workers in Japan: Reform Needed [Online]. 2012. Available from: <http://www.nippon.com/en/currents/d00034/> [15 August 2013.]

- World Health Organization. Classifying health workers: Mapping occupations to the international standard classification [Online]. Available from: http://www.who.int/hrh/statistics/Health_workers_classification.pdf [1 August 2013.]
- . Definition of an older or elderly person [Online]. 2014. Available from: <http://www.who.int/healthinfo/survey/ageingdefnolder/en/> [22 January 2014.]
- . A Glossary of Terms for Community Health Care and Services for Older Persons. [Online]. 2004. Available from: http://www.who.int/kobe_centre/ageing/ahp_vol5_glossary.pdf [4 February 2013]
- Yasuhiro Idei. A Colossal Waste of Taxpayers' Money: Japan's dysfunctional program for accepting foreign caregivers [Online]. 2012. Available from: <http://jbpress.ismedia.jp/articles/-/35197> [August16.]
- Yoshiko Yamada and Minobu Sekiya. Licensing and Training Requirements for Direct Care Workers in Japan. Journal of Aging & Social Policy 15, 4 (2003): 113-129.
- Yuri Hosono. Accepting Nurse and Certified Care Worker Candidates in Japan-How a Bilateral Policy Decision is Implemented at the Administration Level. Yokohama Journal of Social Sciences 16, 3 (2011): 29-45.
- กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ คือ กิจการประเภทใด [Online]. 2554. Available from: <http://laws.anamai.moph.go.th/download/sara/content-14.doc> [20 พฤศจิกายน 2554.]
- . คำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข เรื่อง แนวทางการควบคุมการประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน พ.ศ.2553 [Online]. 2553. Available from: http://laws.anamai.moph.go.th/download/laws/suggest_2553_elder.pdf [20 พฤศจิกายน 2556.]
- เกรียงไกร เจริญนาวัฒน์. หลักพื้นฐานกฎหมายมหาชน. พิมพ์ครั้งที่ 2 ed. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2556.
- โครงการกิจกรรมการเชื่อมโยงงานวิจัยกับภาคนโยบาย. พยาบาลไทยกับการประกอบอาชีพคนดูแลผู้สูงอายุในญี่ปุ่นภายใต้ JTEPA. TRF Policy Brief, 13 (2010): 1-8.
- ซันตา วิชชาวุธ และคณะ บรรณาธิการ. โครงการการทบทวนและสังเคราะห์องค์ความรู้ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2545-2550. มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย 2553.
- บรรเจิด สิงคะเนติ. หลักพื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์. 3 ed. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2552.
- บวรศักดิ์ อวรรณโณ. กฎหมายมหาชน เล่ม 3. ที่มาและนิติวิธี. 1 ed. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2538.
- มติชน. "สอดส่องดูแลผู้สูงอายุ." มติชน, 26 เมษายน 2556.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย 2549. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2550.

- ยุทธ ไถยวรรณ์. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมผู้ดูแลผู้สูงอายุ. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขา
วิจัยและพัฒนาหลักสูตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. 2545.
- ราชกิจจานุเบกษา. "ข้อบังคับสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และ
เงื่อนไขการให้คุณวุฒิวิชาชีพ พ.ศ. 2557." 41, 2557.
- . ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ (ฉบับที่ 6). ราชกิจจา
นุเบกษา เล่ม 127 ตอนพิเศษ 6 ง วันที่ 14 มกราคม 2553 (2553): หน้า 40.
- . "ประกาศคณะกรรมการบริหารสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ เรื่อง การกำหนดสาขาวิชาชีพที่ได้รับ
ประกาศนียบัตรคุณวุฒิวิชาชีพ พ.ศ. 2557." หน้า 18 2557.
- . "ประกาศคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ เรื่อง ธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.
2552." หน้า 57, 2552.
- ศิริพันธุ์ สาสัจย์. ผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุ: ผู้ดูแลที่เป็นทางการและแนวทางในการประกันคุณภาพในประเทศไทย. 1 ed. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555.
- . "เอกสารประกอบการบรรยายวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ." คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ศิริพันธุ์ สาสัจย์ และเตือนใจ ภักดีพรหม. โครงการทบทวนองค์ความรู้เรื่อง “ระบบการดูแลผู้สูงอายุที่
เป็นทางการของไทย”. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2549.
- ศิริพันธุ์ สาสัจย์และเตือนใจ ภักดีพรหม. ผู้ช่วยดูแลผู้สูงอายุ. วารสารวิชาการสาธารณสุข 19, 1
(2553): 107-119
- . ระบบสถานบริบาลผู้สูงอายุ. วารสารประชากรศาสตร์ 25, 1 (2552): 45-62.
- สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงสตอกโฮล์ม. คู่มือคนไทยในสวีเดน. พิมพ์ครั้งที่ 1 ed. สวีเดน: สถาน
เอกอัครราชทูต ณ กรุงสตอกโฮล์ม, 2555.
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. ประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2557: ประชากร
คาดประมาณ ณ กลางปี 2557 (1 กรกฎาคม) [Online]. Available from:
http://www.ipsr.mahidol.ac.th/ipsr-th/population_thai.html [19 กรกฎาคม 2557.]
- สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค. สคบ. บูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแก้ไขปัญหาธุรกิจจัดหา
พนักงานพี่เลี้ยงเด็กและผู้ดูแลผู้สูงอายุ [Online]. 2555. Available from:
http://www.dsd.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=48&Itemid=56
[21 กันยายน 2555.]
- สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal
Declaration of Human Rights). 1 ed. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน
แห่งชาติ, 2550.
- สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา. อาชีวสร้างชาติ [Online]. Available from:
<http://www.vec.go.th> [14 กุมภาพันธ์ 2557.]
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. สรุปผลที่สำคัญ การสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ.2550.
สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2551.

- สำนักส่งเสริมพัฒนาธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์. กรมพัฒนาธุรกิจการค้า ผลักดัน
ธุรกิจบริการผู้สูงอายุสู่มาตรฐานสากล (ข่าวประชาสัมพันธ์ ฉบับที่ 51 / 25 พฤษภาคม 2554)
[Online]. 2554. Available from:
[www.dbd.go.th/mainsite/index.php?id=67&no_cache=1&tx_ttnews\[pS\]=1304182800&tx_ttnews\[pL\]=2678399&tx_ttnews\[arc\]=1&tx_ttnews\[tt_news\]=47050&tx_ttnews\[backPid\]=1504&cHash=ce017f067d](http://www.dbd.go.th/mainsite/index.php?id=67&no_cache=1&tx_ttnews[pS]=1304182800&tx_ttnews[pL]=2678399&tx_ttnews[arc]=1&tx_ttnews[tt_news]=47050&tx_ttnews[backPid]=1504&cHash=ce017f067d) [30 กันยายน.]
- . เร่งผลักดันธุรกิจบริการผู้สูงอายุ สู่มาตรฐานสากล รองรับ Trend โลก (ข่าวประชาสัมพันธ์
ฉบับที่ 27 / 20 มีนาคม 2555) [Online]. 2555. Available from:
[http://www.dbd.go.th/mainsite/index.php?id=67&no_cache=1&tx_ttnews\[pS\]=1330534800&tx_ttnews\[pL\]=2678399&tx_ttnews\[arc\]=1&tx_ttnews\[tt_news\]=53661&tx_ttnews\[backPid\]=1504&cHash=f71ee1a11d](http://www.dbd.go.th/mainsite/index.php?id=67&no_cache=1&tx_ttnews[pS]=1330534800&tx_ttnews[pL]=2678399&tx_ttnews[arc]=1&tx_ttnews[tt_news]=53661&tx_ttnews[backPid]=1504&cHash=f71ee1a11d) [30 กันยายน.]
- สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ. สิทธิผู้สูงอายุสหประชาชาติ [Online]. 2554. Available from:
http://www.oppo.opp.go.th/pages/law/law_05.html [8 ธันวาคม]
- สุพรรณษา วังคีรี. บทบาทของผู้ดูแลผู้สูงอายุในการดูแลผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก.
วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา, มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
พิษณุโลก. 2552.
- อัจฉรา เอ็นซ์และปรียา รุ่งโสภาสกุล. การศึกษาบทบาทของผู้ดูแลผู้สูงอายุกับการดูแลรักษาสุขภาพของ
ผู้สูงอายุไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 (เฉพาะบางมาตรา)

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ 29 มีนาคม พ.ศ. 2535
เป็นปีที่ 47 ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขและกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการใช้อุจจาระเป็นปุ๋ย

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทำหน้าที่รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535”

มาตรา 2¹ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 ให้ยกเลิก

- (1) พระราชบัญญัติสาธารณสุข พุทธศักราช 2484
- (2) พระราชบัญญัติสาธารณสุข (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2495
- (3) พระราชบัญญัติสาธารณสุข (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2497
- (4) พระราชบัญญัติสาธารณสุข (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2505
- (5) พระราชบัญญัติสาธารณสุข (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2527
- (6) พระราชบัญญัติควบคุมการใช้อุจจาระเป็นปุ๋ย พุทธศักราช 2480
- (7) พระราชบัญญัติควบคุมการใช้อุจจาระเป็นปุ๋ย (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2484
- (8) พระราชบัญญัติควบคุมการใช้อุจจาระเป็นปุ๋ย (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2497

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

“สิ่งปฏิกูล” หมายความว่า อุจจาระหรือปัสสาวะ และหมายความรวมถึงสิ่งอื่นใดซึ่งเป็นสิ่งโสโครกหรือมีกลิ่นเหม็น

¹ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 109 ตอนที่ 38 วันที่ 5 เมษายน 2535 หน้า 27

“มูลฝอย”² หมายความว่า เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัตถุ ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร เถ้า มูลสัตว์ ซากสัตว์ หรือสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์ หรือที่อื่น และหมายความรวมถึงมูลฝอยติดเชื้อ มูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน

“ที่หรือทางสาธารณะ” หมายความว่า สถานที่หรือทางซึ่งมิใช่เป็นของเอกชนและประชาชนสามารถใช้ประโยชน์หรือใช้สัญจรได้

“อาคาร” หมายความว่า ตึก บ้าน เรือน โรง ร้าน แพ คลังสินค้า สำนักงานหรือสิ่งก่อสร้างขึ้นอย่างอื่นซึ่งบุคคลอาจเข้าอยู่หรือเข้าใช้สอยได้

“ตลาด” หมายความว่า สถานที่ซึ่งปกติจัดไว้ให้ผู้ค้าใช้เป็นที่ชุมนุมเพื่อจำหน่ายสินค้าประเภท สัตว์ เนื้อสัตว์ ผัก ผลไม้ หรืออาหารอันมีสภาพเป็นของสด ประกอบหรือปรุงแล้วหรือของเสี้ง่าย ทั้งนี้ ไม่ว่าจะมีการจำหน่ายสินค้าประเภทอื่นด้วยหรือไม่ก็ตาม และหมายความรวมถึงบริเวณซึ่งจัดไว้สำหรับให้ผู้ค้าใช้เป็นที่ชุมนุมเพื่อ จำหน่ายสินค้าประเภทดังกล่าวเป็นประจำหรือเป็นครั้งคราวหรือตามวันที่กำหนด

“สถานที่จำหน่ายอาหาร” หมายความว่า อาคาร สถานที่ หรือบริเวณใด ๆ ที่มีใช้ที่หรือทางสาธารณะ ที่จัดไว้เพื่อประกอบอาหารหรือปรุงอาหารจนสำเร็จและจำหน่ายให้ผู้ซื้อสามารถบริโภคได้ทันที ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการจำหน่ายโดยจัดให้มีบริเวณไว้สำหรับการบริโภค ณ ที่นั้น หรือนำไปบริโภคที่อื่นก็ตาม

“สถานที่สะสมอาหาร” หมายความว่า อาคาร สถานที่ หรือบริเวณใด ๆ ที่มีใช้ที่หรือทางสาธารณะ ที่จัดไว้สำหรับเก็บอาหารอันมีสภาพเป็นของสดหรือของแห้งหรืออาหารในรูปลักษณะอื่นใด ซึ่งผู้ซื้อต้องนำไปทำ ประกอบ หรือปรุงเพื่อบริโภคในภายหลัง

“ราชการส่วนท้องถิ่น”³ หมายความว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่กฎหมายกำหนดให้เป็นราชการส่วนท้องถิ่น

“ข้อกำหนดของท้องถิ่น” หมายความว่า ข้อบัญญัติ เทศบัญญัติ หรือข้อบังคับซึ่งตราขึ้นโดยราชการส่วนท้องถิ่น

“เจ้าพนักงานท้องถิ่น”⁴ หมายความว่า

- (1) นายองค์การบริหารส่วนจังหวัดสำหรับในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด
- (2) นายกเทศมนตรีสำหรับในเขตเทศบาล
- (3) นายองค์การบริหารส่วนตำบลสำหรับในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล
- (4) ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครสำหรับในเขตกรุงเทพมหานคร
- (5) นายกเมืองพัทยาสำหรับในเขตเมืองพัทยา

² มาตรา 4 นิยามคำว่า “มูลฝอย” แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการสาธารณสุข (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550

³ มาตรา 4 นิยามคำว่า “ราชการส่วนท้องถิ่น” แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการสาธารณสุข (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550

⁴ มาตรา 4 นิยามคำว่า “เจ้าพนักงานท้องถิ่น” แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการสาธารณสุข (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550

(6) หัวหน้าผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่กฎหมายกำหนดให้เป็นราชการส่วนท้องถิ่น สำหรับในเขตราชการส่วนท้องถิ่นนั้น

“เจ้าพนักงานสาธารณสุข” หมายความว่า เจ้าพนักงานซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการสาธารณสุข

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 5 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานสาธารณสุข กบอออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมหรือยกเว้นค่าธรรมเนียม และกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด 1

บททั่วไป

มาตรา 6 เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการมีอำนาจออกกฎกระทรวงดังต่อไปนี้

(1) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และมาตรการในการควบคุมหรือกำกับดูแลสำหรับกิจการหรือการดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัตินี้

(2) กำหนดมาตรฐานสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน และวิธีดำเนินการเพื่อตรวจสอบควบคุมหรือกำกับดูแล หรือแก้ไขสิ่งที่จะมีผลกระทบต่อสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน

กฎกระทรวงตามวรรคหนึ่งจะกำหนด ให้ใช้บังคับเป็นการทั่วไปทุกท้องถิ่นหรือให้ใช้บังคับเฉพาะท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งก็ได้ และในกรณีที่กฎกระทรวงดังกล่าวจะสมควรกำหนดให้เรื่องที่เป็นรายละเอียดทาง ด้านเทคนิควิชาการหรือเป็นเรื่องที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วตามสภาพสังคมให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ และประกาศในราชกิจจานุเบกษา⁵

มาตรา 7 เมื่อ มีกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 6 ใช้บังคับในท้องถิ่นใดให้ราชการส่วนท้องถิ่นหรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นซึ่งมี กิจการหรือการดำเนินการตามกฎกระทรวงดังกล่าวอยู่ในเขตอำนาจของท้องถิ่นนั้น ดำเนินการให้เป็นไปตามข้อกำหนดในกฎกระทรวง ในกรณีนี้ หากมีกรณีจำเป็นให้ราชการส่วนท้องถิ่นออกข้อกำหนดของท้องถิ่น หรือแก้ไขปรับปรุงข้อกำหนดของท้องถิ่นที่

⁵ มาตรา 6 วรรคสอง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการสาธารณสุข (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550

ใช้บังคับอยู่ก่อนมีกฎกระทรวงที่ ออกตามมาตรา 6 เพื่อกำหนดรายละเอียดการดำเนินการในเขต
ท้องถิ่นนั้นให้เป็นไปตามกฎกระทรวง ดังกล่าวได้

ข้อกำหนดของท้องถิ่นใดถ้าขัดหรือแย้งกับกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 6 ให้
บังคับตามกฎกระทรวงนั้น ทั้งนี้ เว้นแต่ในกรณีที่มีความจำเป็นหรือมีเหตุผลเป็นพิเศษเฉพาะท้องถิ่น
ราชการส่วนท้องถิ่นอาจออกข้อกำหนดของท้องถิ่นในเรื่องใดขัดหรือแย้งกับที่กำหนดในกฎกระทรวง
ที่ออกตามมาตรา 6 ได้เมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการและได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรี

มาตรา 8 ในกรณีที่เกิดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าจะเกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง
ต่อสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชนซึ่งจำเป็นต้องมี การแก้ไขโดยเร่งด่วน
ให้อธิบดีกรมอนามัยมีอำนาจออกคำสั่งให้เจ้าของวัตถุหรือบุคคลซึ่งเกี่ยวข้อง กับการก่อให้เกิดหรือ
อาจเกิดความเสียหายดังกล่าวระงับการกระทำหรือให้กระทำ การใด ๆ เพื่อแก้ไขหรือป้องกันความ
เสียหายเช่นนั้นได้ตามที่เห็นสมควร

ถ้าบุคคลซึ่งได้รับคำสั่งตามวรรคหนึ่งไม่ปฏิบัติตามคำสั่งภายในระยะเวลาตาม
สมควร อธิบดีกรมอนามัยจะสั่งให้เจ้าพนักงานสาธารณสุขปฏิบัติการใด ๆ เพื่อแก้ไขหรือป้องกันความ
เสียหายดังกล่าวนั้นแทนก็ได้ ในกรณีนี้ ให้เจ้าพนักงานสาธารณสุขใช้ความระมัดระวังตามสมควรแก่
พฤติการณ์ และบุคคลซึ่งได้รับคำสั่งดังกล่าวต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายสำหรับการนั้น

ในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร ให้อธิบดีกรมอนามัยแจ้งแก่ผู้ว่าราชการ
จังหวัดเพื่อสั่งให้นายแพทย์สาธารณสุข จังจังหวัดปฏิบัติการตามความในวรรคสองสำหรับในเขตท้องถิ่น
จังหวัดนั้น

หมวด 2

คณะกรรมการสาธารณสุข

มาตรา 9⁶ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการสาธารณสุข”
ประกอบด้วยปลัดกระทรวงสาธารณสุขเป็นประธานกรรมการ อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ อธิบดีกรม
ควบคุมโรค อธิบดีกรมโยธาธิการและผังเมือง อธิบดีกรมโรงงานอุตสาหกรรม อธิบดีกรมวิชาการ
เกษตร อธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น อธิบดีกรมสวัสดิการ
และคุ้มครองแรงงาน เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกรุงเทพมหานคร นายกษมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่ง
ประเทศไทย นายกษมาคมองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทย นายกษมาคมองค์การบริหาร
ส่วนตำบลแห่งประเทศไทยและผู้ทรงคุณวุฒิอีกไม่เกินสี่คน ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้
ความสามารถหรือประสบการณ์ในด้านกฎหมายสาธารณสุข การอนามัยสิ่งแวดล้อม และการ
คุ้มครองผู้บริโภค เป็นกรรมการให้อธิบดีกรมอนามัยเป็นกรรมการและเลขานุการ

⁶ มาตรา 9 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการสาธารณสุข (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550

มาตรา 10 ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีในการกำหนดนโยบาย แผนงานและมาตรการเกี่ยวกับการสาธารณสุข และพิจารณาให้ความเห็นในเรื่องใด ๆ เกี่ยวกับการสาธารณสุขตามที่รัฐมนตรีมอบหมาย

(2) ศึกษา วิเคราะห์และให้ความเห็นต่อรัฐมนตรีในการปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ และคำสั่งเกี่ยวกับการสาธารณสุข

(3) ให้คำแนะนำต่อรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวง และต่อราชการส่วนท้องถิ่นในการออกข้อกำหนดของท้องถิ่น

(4) ให้คำปรึกษาแนะนำแก่เจ้าพนักงานท้องถิ่นในการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติ

(5) กำหนดโครงการและประสานงานระหว่างส่วนราชการและราชการส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

(6) ควบคุม สอดส่องการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการที่มีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติการตามกฎหมายเกี่ยวกับการสาธารณสุขเพื่อรายงานต่อรัฐมนตรี

(7) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

มาตรา 11 ในกรณีที่ปรากฏแก่คณะกรรมการว่าราชการส่วนท้องถิ่นหรือเจ้าพนักงาน ท้องถิ่นซึ่งมีเขตอำนาจในท้องถิ่นใด ไม่ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ตามพระราชบัญญัตินี้โดยไม่มีเหตุผล อันสมควร ให้คณะกรรมการแจ้งต่อผู้มีอำนาจควบคุมดูแลการปฏิบัติราชการของราชการส่วน ท้องถิ่นหรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นเพื่อสั่งให้ราชการ ส่วนท้องถิ่นหรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นดำเนินการตามอำนาจหน้าที่หรือแก้ไขการ ดำเนินการ ให้เป็นไปโดยถูกต้องภายในระยะเวลาที่เห็นสมควร

มาตรา 12 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

มาตรา 13 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา 12 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(1) ตาย

(2) ลาออก

(3) รัฐมนตรีให้ออก

(4) เป็นบุคคลล้มละลาย

(5) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(6) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

มาตรา 14 ในกรณีที่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในระหว่างที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งเพิ่มขึ้นหรือแต่งตั้งซ่อมให้ผู้ได้รับแต่งตั้งนั้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วนั้นหรือของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งตนแทน แล้วแต่กรณี

มาตรา 15 การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุม ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา 16 ให้คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการตามที่คณะกรรมการมอบหมาย และให้นำมาตรา 15 มาใช้บังคับแก่การประชุมของคณะอนุกรรมการโดยอนุโลม

มาตรา 17 ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือเรียกให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดมาให้ ถ้อยคำ หรือให้ส่งเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องหรือวัตถุใด ๆ มาเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาได้ ในกรณีที่เห็นสมควร คณะกรรมการอาจมอบหมายให้คณะอนุกรรมการซึ่งได้รับการแต่งตั้งตามมาตรา 16 คณะหนึ่งคณะใด เป็นผู้ มีอำนาจออกคำสั่งดังกล่าวแทนคณะกรรมการเพื่อใช้ประกอบการพิจารณา เรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะอนุกรรมการนั้นได้

หมวด 3

การจัดการสิ่งปฏิภูลและมูลฝอย⁷

หมวด 4

สัญลักษณ์ของอาคาร

⁷ ชื่อหมวด 3 การจัดการสิ่งปฏิภูลและมูลฝอย แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการสาธารณสุข (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550

มาตรา 21 เมื่อปรากฏแก่เจ้าพนักงานท้องถิ่นว่าอาคารหรือส่วนของอาคารใดหรือสิ่งหนึ่งสิ่งใดซึ่งต่อเนื่องกับอาคาร มีสภาพชำรุดทรุดโทรม หรือปล่อยให้มิมีสภาพกรงรังจนอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพของผู้อยู่อาศัยหรือมี ลักษณะไม่ถูกต้องด้วยสุขลักษณะของการใช้เป็นที่อยู่อาศัย ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารนั้นจัดการแก้ไข เปลี่ยนแปลง รื้อถอนอาคาร หรือสิ่งหนึ่งสิ่งใดซึ่งต่อเนื่องกับอาคารทั้งหมดหรือแต่บางส่วน หรือจัดการอย่างอื่นตามความจำเป็นเพื่อมิให้เป็นอันตรายต่อสุขภาพ หรือให้ถูกต้องด้วยสุขลักษณะภายในเวลาซึ่งกำหนดให้ตามสมควร

มาตรา 22 เมื่อปรากฏแก่เจ้าพนักงานท้องถิ่นว่าอาคารใดมีสินค้า เครื่องเรือนหรือสัมภาระสะสมไว้มากเกินสมควร หรือจัดสิ่งของเหล่านั้นซับซ้อนกันเกินไป จนอาจเป็นเหตุให้เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ให้โทษใด ๆ หรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพของผู้อยู่อาศัยหรือไม่ถูกต้องด้วยสุขลักษณะของการใช้เป็นที่อยู่อาศัย ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารย้ายสินค้า เครื่องเรือนหรือสัมภาระออกจากอาคารนั้น หรือให้จัดสิ่งของเหล่านั้นเสียใหม่ เพื่อมิให้เป็นอันตรายต่อสุขภาพหรือให้ถูกต้องด้วยสุขลักษณะหรือให้กำจัดสัตว์ซึ่งเป็นพาหะของโรคภายในเวลาที่กำหนดให้ตามสมควร

มาตรา 23 ในกรณีที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นได้ออกคำสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารผู้ใดดำเนินการตามมาตรา 21 หรือมาตรา 22 และผู้นั้นละเลยไม่ปฏิบัติตามคำสั่งภายในเวลาที่กำหนด เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจดำเนินการแทนได้ โดยเจ้าของหรือผู้ครอบครองดังกล่าวต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายสำหรับการนั้น

มาตรา 24 เพื่อประโยชน์ในการควบคุมมิให้อาคารใดมีคนอยู่มากเกินไปจนอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพของผู้อยู่ในอาคารนั้น ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดจำนวนคนต่อจำนวนพื้นที่ของอาคารที่ถือว่ามีคนอยู่มากเกินไป ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงสภาพความเจริญ จำนวนประชากร และย่านชุมชนของแต่ละท้องถิ่น

เมื่อมีประกาศของรัฐมนตรีตามวรรคหนึ่งแล้ว ห้ามมิให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารตามประกาศนั้นยอมหรือจัดให้อาคารของตนมีคนอยู่เกินจำนวนที่รัฐมนตรีกำหนด

หมวด 5

เหตุรำคาญ

หมวด 6

การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์

หมวด 7
กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

มาตรา 31 ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้กิจการใดเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

มาตรา 32 เพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลการประกอบกิจการที่ประกาศตามมาตรา 31 ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อกำหนดของท้องถิ่นดังต่อไปนี้

(1) กำหนดประเภทของกิจการตามมาตรา 31 บางกิจการหรือทุกกิจการให้เป็นกิจการที่ต้องมีการควบคุมภายในท้องถิ่นนั้น

(2) กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขทั่วไปสำหรับผู้ดำเนินกิจการตาม (1) ปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลสภาพหรือสัญลักษณ์ของสถานที่ที่ใช้ดำเนินกิจการและมาตรการป้องกันอันตรายต่อสุขภาพ

มาตรา 33 เมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันที่ข้อกำหนดของท้องถิ่นตามมาตรา 32 (1) ใช้บังคับ ห้ามมิให้ผู้ใดดำเนินกิจการตามประเภทที่มีข้อกำหนดของท้องถิ่นกำหนดให้เป็นกิจการที่ต้องมีการควบคุมตามมาตรา 32 (1) ในลักษณะที่เป็นการค้า เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา 56

ในการออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง เจ้าพนักงานท้องถิ่นอาจกำหนดเงื่อนไข โดยเฉพาะให้ผู้รับใบอนุญาตปฏิบัติเพื่อ ป้องกันอันตรายต่อสุขภาพของสาธารณชนเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้โดยทั่วไปในข้อ กำหนดของท้องถิ่นตามมาตรา 32 (2) ก็ได้

ใบอนุญาตตามวรรคหนึ่งให้ใช้ได้สำหรับกิจการประเภทเดียวและสำหรับสถานที่แห่งเดียว

CHULALONGKORN UNIVERSITY

หมวด 8
ตลาด สถานที่จำหน่ายอาหารและสถานที่สะสมอาหาร

หมวด 9
การจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะ

หมวด 10

อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานท้องถิ่นและเจ้าพนักงานสาธารณสุข

มาตรา 44 เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นและเจ้าพนักงานสาธารณสุขมีอำนาจดังต่อไปนี้

(1) มีหนังสือเรียกบุคคลใด ๆ มาให้ถ้อยคำหรือแจ้งข้อเท็จจริง หรือทำคำชี้แจงเป็นหนังสือหรือให้ส่งเอกสารหลักฐานใดเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา

(2) เข้าไปในอาคารหรือสถานที่ใด ๆ ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตกหรือในเวลาทำการเพื่อตรวจสอบหรือควบคุมให้เป็นไปตามข้อกำหนดของท้องถิ่น หรือตามพระราชบัญญัตินี้ ในการนี้ ให้มีอำนาจสอบถามข้อเท็จจริงหรือเรียกหนังสือรับรองการแจ้งหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสถานที่นั้น

(3) แนะนำให้ผู้ได้รับใบอนุญาตหรือหนังสือรับรองการแจ้งปฏิบัติให้ถูกต้องตามเงื่อนไขในใบอนุญาตหรือหนังสือรับรองการแจ้งหรือตามข้อกำหนดของท้องถิ่นหรือ ตามพระราชบัญญัตินี้

(4) ยึดหรืออายัดสิ่งของใด ๆ ที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพของประชาชนเพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีหรือเพื่อนำไปทำลายในกรณีจำเป็น

(5) เก็บหรือนำสินค้าหรือสิ่งของใด ๆ ที่สงสัยว่าจะไม่ถูกสุขลักษณะหรือจะก่อให้เกิดเหตุรำคาญจากอาคารหรือสถานที่ใด ๆ เป็นปริมาณตามสมควรเพื่อเป็นตัวอย่างในการตรวจสอบตามความจำเป็นได้โดยไม่ต้องใช้ราคา

ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจแต่งตั้งข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่งในเขตอำนาจของราชการส่วนท้องถิ่นนั้นในเรื่องใดหรือทุกเรื่องก็ได้

ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือเจ้าพนักงานสาธารณสุข หรือผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น บุคคลดังกล่าวจะต้องแสดงบัตรประจำตัวตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวงต่อบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องในขณะปฏิบัติหน้าที่ด้วย และให้บุคคลซึ่งเกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร

มาตรา 45 ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้ดำเนินกิจการใด ๆ ตามที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ปฏิบัติไม่ถูกต้องตามพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวง ข้อกำหนดของท้องถิ่นหรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ หรือคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นที่กำหนดไว้เกี่ยวกับการดำเนินกิจการนั้น ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจสั่งให้ผู้ดำเนินกิจการนั้นแก้ไขหรือปรับปรุง ให้ถูกต้องได้ และถ้าผู้ดำเนินกิจการไม่แก้ไข หรือถ้าการดำเนินกิจการนั้นจะก่อให้เกิดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าจะเกิด อันตรายอย่างร้ายแรงต่อสุขภาพของประชาชน เจ้าพนักงานท้องถิ่นจะสั่งให้ผู้นั้นหยุด

ดำเนินกิจการนั้นไว้ทันทีเป็นการชั่วคราวจนกว่าจะเป็นที่พอใจแก่เจ้าพนักงานท้องถิ่นว่าปราศจากอันตรายแล้วก็ได้

คำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่น ตามวรรคหนึ่ง ให้กำหนดระยะเวลาที่จะต้องปฏิบัติตามคำสั่งไว้ตามสมควรแต่ต้องไม่น้อยกว่า เจ็ดวัน เว้นแต่เป็นกรณีที่มีคำสั่งให้หยุดดำเนินกิจการทันที และต้องทำเป็นหนังสือแจ้งให้ผู้ดำเนินกิจการซึ่งจะต้องปฏิบัติตามคำสั่งทราบ ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำเนินกิจการหรือผู้ดำเนินกิจการไม่ยอมรับคำสั่งดังกล่าว ให้ส่งคำสั่งโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับหรือปิดคำสั่งนั้นไว้ในที่เปิดเผยเห็นได้ง่าย ณ ภูมิสำเนาหรือสำนักทำการงานของผู้ดำเนินกิจการ และให้ถือว่าผู้นั้นได้ทราบคำสั่งแล้ว ตั้งแต่เวลาที่คำสั่งไปถึงหรือวันปิดคำสั่ง แล้วแต่กรณี

มาตรา 46 ในกรณีที่เจ้าพนักงานสาธารณสุขตรวจพบเหตุที่ไม่ถูกต้องหรือมีการกระทำใด ๆ ที่ฝ่าฝืนต่อบทแห่งพระราชบัญญัตินี้หรือข้อกำหนดของท้องถิ่น ให้เจ้าพนักงานสาธารณสุขแจ้งเจ้าพนักงานท้องถิ่นเพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไปโดยไม่ชักช้า

ในกรณีที่เจ้าพนักงานสาธารณสุขเห็นว่าเหตุตามวรรคหนึ่งจะมีผลกระทบต่อสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน หรือจะเป็นอันตรายอย่างร้ายแรงต่อสุขภาพของประชาชนเป็นส่วนรวมซึ่งสมควรจะดำเนินการแก้ไขโดยเร่งด่วน ให้เจ้าพนักงานสาธารณสุขมีอำนาจออกคำสั่งให้ผู้กระทำการไม่ถูกต้องหรือฝ่าฝืนดังกล่าวแก้ไขหรือระงับเหตุ นั้น หรือดำเนินการใด ๆ เพื่อแก้ไขหรือระงับเหตุ นั้นได้ตามสมควร แล้วให้แจ้งเจ้าพนักงานท้องถิ่นทราบ

มาตรา 47 ใน การปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่น เจ้าพนักงานสาธารณสุข และผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา 44 เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา และเพื่อประโยชน์ในการจับกุมหรือปราบปรามผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นและผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นเป็น พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

หมวด 11

หนังสือรับรองการแจ้ง

มาตรา 48 การแจ้งให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นทราบเพื่อดำเนินกิจการตามมาตรา 38 และหนังสือรับรองการแจ้ง ให้เป็นไปตามแบบที่กำหนดในข้อกำหนดของท้องถิ่น

เมื่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นได้รับ แจ้ง ให้ออกใบรับแก่ผู้แจ้งเพื่อใช้เป็นหลักฐานในการประกอบกิจการตามที่แจ้งได้ ชั่วคราวในระหว่างเวลาที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นยังมีได้ออกหนังสือรับรองการ แจ้ง

ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นตรวจการแจ้งให้ถูกต้องตามแบบที่กำหนดในข้อกำหนดของท้องถิ่นตามวรรคหนึ่ง ถ้าการแจ้งเป็นไปโดยถูกต้องให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นออกหนังสือรับรองการแจ้ง ให้ผู้แจ้งภายในเจ็ดวันทำการนับแต่วันที่ได้รับการแจ้ง

ในใบรับแจ้งหรือหนังสือรับรองการแจ้ง เจ้าพนักงานท้องถิ่นจะกำหนดเงื่อนไขให้ผู้แจ้งหรือผู้ได้รับหนังสือรับรองการแจ้งปฏิบัติเป็นการเฉพาะรายก็ได้

ในกรณีที่การแจ้งไม่ถูกต้องหรือไม่สมบูรณ์ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นแจ้งให้ผู้แจ้งทราบภายในเจ็ดวันทำการนับแต่วันที่ได้รับการแจ้ง ถ้าผู้แจ้งไม่ดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องภายในเจ็ดวันทำการนับแต่วันที่ได้รับการแจ้งจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจสั่งให้การแจ้งของผู้แจ้งเป็นอันสิ้นสุด แต่ถ้าผู้แจ้งได้ดำเนินการแก้ไขภายในเวลาที่กำหนดแล้ว ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นออกหนังสือรับรองการแจ้งให้ผู้แจ้งภายในเจ็ดวันทำการ นับแต่วันที่ได้รับการแจ้งซึ่งมีรายละเอียดถูกต้องตามแบบที่กำหนดในข้อกำหนดของท้องถิ่นตามวรรคหนึ่ง

มาตรา 49 ผู้ได้รับหนังสือรับรองการแจ้งต้องแสดงหนังสือรับรองการแจ้งไว้โดยเปิดเผยและเห็นได้ง่าย ณ สถานที่ที่ดำเนินกิจการตลอดเวลาที่ดำเนินกิจการ

มาตรา 50 ในกรณีที่หนังสือรับรองการแจ้งสูญหาย ถูกทำลายหรือชำรุดในสาระสำคัญ ให้ผู้ได้รับหนังสือรับรองการแจ้งยื่นคำขอรับใบแทนหนังสือรับรองการแจ้งภายในสิบห้าวันนับแต่วันได้ทราบถึงการสูญหาย ถูกทำลาย หรือชำรุด

การขอรับใบแทนและการออกใบแทนหนังสือรับรองการแจ้งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อกำหนดของท้องถิ่น

มาตรา 51 เมื่อผู้แจ้งตามมาตรา 48 ประสงค์จะเลิกกิจการหรือโอนการดำเนินกิจการให้แก่บุคคลอื่น ให้แจ้งให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นทราบด้วย

มาตรา 52 ในกรณีที่ผู้ดำเนินกิจการใดดำเนินกิจการตามที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัตินี้โดยมิได้แจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา 48 และเคยได้รับโทษตามพระราชบัญญัตินี้เพราะเหตุที่ฝ่าฝืนดำเนินกิจการโดยมิได้แจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นมาแล้วครั้งหนึ่ง ยังฝ่าฝืนดำเนินกิจการโดยมิได้แจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นต่อไป ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นหยุดดำเนินกิจการไว้จนกว่าจะได้ดำเนินการแจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา 48 ถ้ายังฝ่าฝืนอีกให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจสั่งห้ามการดำเนินกิจการนั้นไว้ตามเวลาที่กำหนดซึ่งต้องไม่เกินสองปีก็ได้

มาตรา 53 การแจ้งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา 48 และคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา 52 ให้ทำเป็นหนังสือแจ้งให้ผู้แจ้งหรือผู้ดำเนินกิจการทราบ ในกรณีที่ไม่พบตัวหรือไม่ยอมรับหนังสือ ให้ส่งหนังสือการแจ้งหรือคำสั่งโดยทางไปรษณีย์ตอบรับหรือปิดหนังสือนั้นไว้ในที่เปิดเผยเห็นได้ง่าย ณ ภูมิลำเนาหรือสำนักทำการงานของผู้ที่ต้องรับหนังสือ และให้ถือว่าผู้นั้นได้ทราบหนังสือดังกล่าวแล้วตั้งแต่วันที่หนังสือไปถึงหรือวันปิดหนังสือ แล้วแต่กรณี

หมวด 12

ใบอนุญาต

มาตรา 54 ในกรณีที่พระราชบัญญัตินี้บัญญัติให้การประกอบกิจการใดหรือการกระทำใดต้องได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อกำหนดของท้องถิ่นกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการขอ และการออกใบอนุญาตในเรื่องนั้นได้

มาตรา 55 บรรดาใบอนุญาตที่ออกให้ตามพระราชบัญญัตินี้ให้มีอายุหนึ่งปีนับแต่วันที่ออกใบอนุญาต และให้ใช้ได้เพียงในเขตอำนาจของราชการส่วนท้องถิ่นที่เป็นผู้ออกใบอนุญาตนั้น

การขอต่ออายุใบอนุญาตจะต้องยื่นคำขอก่อนใบอนุญาตสิ้นอายุ เมื่อได้ยื่นคำขอพร้อมกับเสียค่าธรรมเนียมแล้วให้ประกอบกิจการต่อไปได้จนกว่าเจ้าพนักงานท้องถิ่นจะสั่งไม่ต่ออายุใบอนุญาต

หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการขอต่ออายุใบอนุญาต และการอนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาตให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อกำหนดของท้องถิ่น

มาตรา 56 เมื่อได้รับคำขอรับใบอนุญาตหรือคำขอต่ออายุใบอนุญาต ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของคำขอ ถ้าปรากฏว่าคำขอดังกล่าวไม่ถูกต้องหรือไม่สมบูรณ์ตามหลักเกณฑ์ วิธีการหรือเงื่อนไขที่กำหนดในข้อกำหนดของท้องถิ่น ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นรวบรวมความไม่ถูกต้องหรือความไม่สมบูรณ์นั้นทั้งหมด และแจ้งให้ผู้ขออนุญาตแก้ไขให้ถูกต้องและสมบูรณ์ในคราวเดียวกัน และในกรณีจำเป็นที่จะต้องส่งคืนคำขอแก่ผู้ขออนุญาต ก็ให้ส่งคืนคำขอพร้อมทั้งแจ้งความไม่ถูกต้องหรือความไม่สมบูรณ์ให้ทราบภายใน สิบห้าวันนับแต่วันได้รับคำขอ

เจ้าพนักงานท้องถิ่นต้องออกใบ อนุญาตหรือมีหนังสือแจ้งคำสั่งไม่อนุญาตพร้อมด้วยเหตุผลให้ผู้ขออนุญาตทราบ ภายในสามสิบวันนับแต่วันได้รับคำขอซึ่งมีรายละเอียดถูกต้องหรือครบถ้วนตามที่กำหนดในข้อกำหนดของท้องถิ่น

ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นที่เจ้า พนักงานท้องถิ่นไม่อาจออกใบอนุญาตหรือยังไม่อาจมีคำสั่งไม่อนุญาตได้ภายใน กำหนดเวลาตามวรรคสอง ให้ขยายเวลาออกไปได้อีกไม่เกินสองครั้ง ครั้งละไม่เกินสิบห้าวัน แต่ต้องมีหนังสือแจ้งการขยายเวลาและเหตุจำเป็นแต่ละครั้งให้ผู้ขออนุญาตทราบก่อนสิ้นกำหนดเวลาตามวรรคสองหรือตามที่ได้ขยายเวลาไว้แล้วนั้น แล้วแต่กรณี

มาตรา 57 ผู้รับใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องแสดงใบอนุญาตไว้โดยเปิดเผยและเห็นได้ง่าย ณ สถานที่ประกอบกิจการตลอดเวลาที่ประกอบกิจการ

มาตรา 58 ในกรณีที่ใบอนุญาตสูญหาย ถูกทำลาย หรือชำรุดในสาระสำคัญ ให้ผู้รับใบอนุญาตยื่นคำขอรับใบแทนใบอนุญาตภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้ทราบถึงการสูญหาย ถูกทำลาย หรือชำรุด

การขอรับใบแทนใบอนุญาตและการออกใบแทนใบอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในข้อกำหนดของท้องถิ่น

มาตรา 59 ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตสำหรับกิจการใดไม่ปฏิบัติหรือปฏิบัติไม่ถูกต้องตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวงหรือข้อกำหนดของท้องถิ่นที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ หรือเงื่อนไขที่ระบุไว้ในใบอนุญาตในเรื่องที่กำหนดไว้เกี่ยวกับการประกอบกิจการตามที่ได้รับใบอนุญาตนั้น เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตได้ภายในเวลาที่เห็นสมควร แต่ต้องไม่เกินสิบห้าวัน

มาตรา 60 เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจออกคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตเมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาต

(1) ถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตตั้งแต่สองครั้งขึ้นไปและมีเหตุที่จะต้องถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตอีก

(2) ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่าได้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

(3) ไม่ปฏิบัติหรือปฏิบัติไม่ถูกต้องตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวงหรือข้อกำหนดของท้องถิ่นที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ หรือเงื่อนไขที่ระบุไว้ในใบอนุญาตในเรื่องที่กำหนดไว้เกี่ยวกับการประกอบ กิจการตามที่ได้รับใบอนุญาต และการไม่ปฏิบัติหรือการปฏิบัติไม่ถูกต้องนั้นก่อให้เกิดอันตรายอย่างร้ายแรงต่อสุขภาพของประชาชนหรือมีผลกระทบต่อสถานะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการ ดำรงชีพของประชาชน

มาตรา 61 คำสั่งพักใช้ใบอนุญาตและคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตให้ทำเป็นหนังสือแจ้งให้ผู้รับใบอนุญาตทราบ ในกรณีที่ไม่พบผู้รับใบอนุญาตหรือผู้รับใบอนุญาตไม่ยอมรับคำสั่งดังกล่าว ให้ส่งคำสั่งโดยทางไปรษณีย์ตอบรับหรือให้ปิดคำสั่งนั้นไว้ในที่เปิดเผยเห็นได้ง่าย ณ ภูมิภาเนาหรือสำนักทำการงานของผู้รับใบอนุญาต และให้ถือว่าผู้รับใบอนุญาตนั้นได้ทราบคำสั่งแล้ว ตั้งแต่เวลาที่คำสั่งไปถึง หรือวันปิดคำสั่ง แล้วแต่กรณี

มาตรา 62 ผู้ถูกสั่งเพิกถอนใบอนุญาตจะขอรับใบอนุญาตสำหรับการประกอบกิจการที่ถูกเพิกถอน ใบอนุญาตอีกไม่ได้จนกว่าจะพ้นกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันที่ถูกลงสั่งเพิกถอนใบอนุญาต

หมวด 13

ค่าธรรมเนียมและค่าปรับ

มาตรา 63 ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อกำหนดของท้องถิ่นกำหนดค่าธรรมเนียมตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และไม่เกินอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 64 บรรดาค่าธรรมเนียมและค่าปรับตามพระราชบัญญัตินี้ให้เป็นรายได้ของราชการส่วนท้องถิ่น

มาตรา 65 ในกรณีที่มีข้อกำหนดของท้องถิ่นกำหนดค่าธรรมเนียมสำหรับการดำเนิน กิจกรรมที่ต้องแจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นก่อนดำเนินกิจการหรือต้องได้รับใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ผู้แจ้งหรือผู้ได้รับใบอนุญาตมีหน้าที่ต้องเสียค่าธรรมเนียมตามอัตราและ ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในข้อกำหนดของท้องถิ่นตลอดเวลายังดำเนินกิจการ นั้น ถ้ามิได้เสียค่าธรรมเนียมภายในเวลาที่กำหนด ให้ชำระค่าปรับเพิ่มขึ้นอีกร้อยละยี่สิบของจำนวนค่าธรรมเนียมที่ค้างชำระ เว้นแต่ผู้แจ้งหรือผู้ได้รับใบอนุญาตจะได้บอกเลิกการดำเนินกิจการนั้นก่อน ถึงกำหนดการเสียค่าธรรมเนียมครั้งต่อไปตามที่กำหนดไว้ในข้อกำหนดของท้องถิ่น

ในกรณีที่ผู้มีหน้าที่ต้องเสียค่าธรรมเนียมตามวรรคหนึ่งค้างชำระค่าธรรมเนียมติดต่อกันเกินกว่าสองครั้ง ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นหยุดการดำเนินกิจการไว้จนกว่าจะได้เสียค่าธรรมเนียมและค่าปรับจนครบจำนวน

หมวด 14

การอุทธรณ์

มาตรา 66 ในกรณีที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีคำสั่งตามมาตรา 21 มาตรา 22 มาตรา 27 วรรคหนึ่ง มาตรา 28 วรรคหนึ่ง หรือวรรคสาม มาตรา 45 มาตรา 48 วรรคห้า มาตรา 52 หรือ มาตรา 65 วรรคสอง หรือมีคำสั่งในเรื่องการไม่ออกใบอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาต หรือเพิกถอนใบอนุญาตตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือในกรณีที่เจ้าพนักงานสาธารณสุขมีคำสั่ง ตามมาตรา 46 วรรคสอง ถ้าผู้ที่ได้รับคำสั่งไม่พอใจคำสั่งดังกล่าว ผู้นั้นมีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรี ภายในสามสิบวันนับแต่วันทราบคำสั่ง

การอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่งไม่เป็นเหตุทุเลาการบังคับตามคำสั่ง เว้นแต่รัฐมนตรีจะเห็นสมควรให้มีการทุเลาการบังคับตามคำสั่งนั้นไว้ชั่วคราว

มาตรา 67 การพิจารณาอุทธรณ์ตามมาตรา 66 ให้รัฐมนตรีพิจารณาโดยไม่ชักช้า คำสั่งของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

หมวด 15
บทกำหนดโทษ

มาตรา 68 ผู้ใดฝ่าฝืนกฎกระทรวงซึ่งออกตามมาตรา 6 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

มาตรา 68/1⁸ ผู้ใดฝ่าฝืนกฎกระทรวงซึ่งออกตามมาตรา 6 ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับมูลฝอยติดเชื้อหรือมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 69 ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของอธิบดีกรมอนามัยตามมาตรา 8 วรรคหนึ่ง โดยไม่มีเหตุหรือข้อแก้ตัวอันสมควร หรือขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานสาธารณสุขตามมาตรา 8 วรรคสอง หรือนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดตามมาตรา 8 วรรคสาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 70 ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการตามมาตรา 17 โดยไม่มีเหตุหรือข้อแก้ตัวอันสมควร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 71 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 19 มาตรา 33 วรรคหนึ่ง หรือมาตรา 34 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 72 ผู้ใดจัดตั้งสถานที่จำหน่ายอาหารหรือสถานที่เสสมอาหาร ซึ่งมีพื้นที่เกินสองร้อยตารางเมตรโดยไม่ได้รับใบอนุญาต ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

ผู้ใดจัดตั้งสถานที่จำหน่ายอาหารหรือสถานที่เสสมอาหาร ซึ่งมีพื้นที่ไม่เกินสองร้อยตารางเมตร โดยไม่มีหนังสือรับรองการแจ้ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือนหรือปรับไม่เกินห้าพันบาท

มาตรา 73 ผู้ใดฝ่าฝืนข้อกำหนดของท้องถิ่นซึ่งออกตามความในมาตรา 20 (5) มาตรา 32 (2) มาตรา 35 (1) หรือ (4) หรือมาตรา 40 (2) หรือ (3) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

⁸ มาตรา 68/1 เพิ่มโดยพระราชบัญญัติการสาธารณสุข (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550

ผู้ใดฝ่าฝืนข้อกำหนดของท้องถิ่นซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัตินั้นนอกจากที่บัญญัติไว้ในวรรคหนึ่งหรือในมาตรา 37 หรือมาตรา 43 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

มาตรา 73/11⁹ ผู้ใดฝ่าฝืนข้อกำหนดของท้องถิ่นซึ่งออกตามความในมาตรา 20 (1) (2) (3) หรือ (6) ในกรณีเกี่ยวกับมูลฝอยติดเชื้อ หรือมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

มาตรา 73/22¹⁰ ผู้รับอนุญาตผู้ใดฝ่าฝืนข้อกำหนดของท้องถิ่นซึ่งออกตามความในมาตรา 20 (5) ในกรณีเกี่ยวกับมูลฝอยติดเชื้อ หรือมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 74 ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา 21 มาตรา 22 มาตรา 27 วรรคหนึ่ง หรือมาตรา 28 วรรคหนึ่งหรือวรรคสาม โดยไม่มีเหตุหรือข้อแก้ตัวอันสมควร หรือขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา 23 มาตรา 27 วรรคสอง หรือมาตรา 28 วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 75 เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 24 วรรคสองต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท และปรับอีกไม่เกินวันละห้าร้อยบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืน

มาตรา 76 ผู้รับใบอนุญาตผู้ใดไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนดไว้ในใบอนุญาตตามมาตรา 33 วรรคสอง หรือมาตรา 41 วรรคสาม ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท

มาตรา 77 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 41 วรรคสอง หรือฝ่าฝืนประกาศของเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา 42 (1) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท

มาตรา 78 ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 36 หรือฝ่าฝืนประกาศของเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา 42 (2) หรือข้อกำหนดของท้องถิ่นที่ออกตามมาตรา 43 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

มาตรา 79 ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามหนังสือเรียก หรือไม่ยอมแจ้งข้อเท็จจริงหรือไม่ส่งเอกสารหรือหลักฐาน หรือขัดขวางหรือไม่อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน

⁹ มาตรา 73/1 เพิ่มโดยพระราชบัญญัติการสาธารณสุข (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550

¹⁰ มาตรา 73/22 เพิ่มโดยพระราชบัญญัติการสาธารณสุข (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550

ท้องถิ่นหรือเจ้าพนักงานสาธารณสุข หรือผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา 44 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 80 ผู้ดำเนินกิจการผู้ใดดำเนินกิจการในระหว่างที่มีคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นให้หยุดดำเนินกิจการ หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา 45 มาตรา 52 หรือมาตรา 65 วรรคสอง โดยไม่มีเหตุหรือข้อแก้ตัวอันสมควร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และปรับอีกไม่เกินวันละห้าพันบาทตลอดเวลาที่ยังไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง

มาตรา 81 ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานสาธารณสุขตามมาตรา 46 วรรคสอง โดยไม่มีเหตุหรือข้อแก้ตัวอันสมควร หรือขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานสาธารณสุข ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 82 ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 49 หรือมาตรา 50 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

มาตรา 83 ผู้รับใบอนุญาตผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 57 หรือมาตรา 58 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

มาตรา 84 ผู้รับใบอนุญาตผู้ใดดำเนินกิจการในระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และปรับอีกไม่เกินวันละห้าพันบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืน

มาตรา 85 ให้มีคณะกรรมการเปรียบเทียบคดี

(1) ในเขตกรุงเทพมหานครประกอบด้วย ผู้แทนกรุงเทพมหานคร ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด และผู้แทนกรมตำรวจ

(2) ในเขตจังหวัดอื่นประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัด อัยการจังหวัด และผู้กำกับการตำรวจภูธรจังหวัด

บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ถ้าเห็นว่าผู้ต้องหาไม่ควรได้รับโทษถึงจำคุก หรือไม่ควรถูกฟ้องร้อง ให้คณะกรรมการเปรียบเทียบคดีมีอำนาจเปรียบเทียบ

สำหรับความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียว หรือมีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือผู้ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นมอบหมายมีอำนาจเปรียบเทียบได้ด้วย

เมื่อได้เสียค่าปรับตามที่เปรียบเทียบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีการเปรียบเทียบให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ถ้าผู้ต้องหาไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบหรือยินยอมแล้วไม่ชำระเงินค่าปรับภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ดำเนินคดีต่อไป

หมวด 16 บทเฉพาะกาล

มาตรา 86 ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการใดตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขซึ่งถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัตินี้อยู่แล้วในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับและ กิจการนั้นมีลักษณะเช่นเดียวกับกิจการที่จะต้องได้รับใบอนุญาตหรือต้องแจ้ง และได้รับหนังสือรับรองการแจ้งตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ผู้นั้นประกอบกิจการนั้นต่อไปได้เสมือนเป็นผู้ที่ได้รับใบอนุญาตหรือเป็นผู้ที่แจ้งและได้รับหนังสือรับรองการแจ้งตามพระราชบัญญัตินี้แล้ว แต่เมื่อใบอนุญาตดังกล่าวสิ้นอายุและผู้นั้นยังคงประสงค์จะดำเนินกิจการต่อไป ผู้นั้นจะต้องมาดำเนินการขอรับใบอนุญาตหรือแจ้งตามพระราชบัญญัตินี้ก่อนการ ดำเนินการ

มาตรา 87 ผู้ซึ่งประกอบกิจการใดที่ไม่ต้องแจ้งและได้รับหนังสือรับรองการแจ้งตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขซึ่งถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัตินี้ แต่เป็นกิจการที่จะต้องแจ้งและได้รับหนังสือรับรองการแจ้งตามพระราชบัญญัตินี้ และมีใช่เป็นผู้ได้รับใบอนุญาตอยู่แล้วตามมาตรา 86 ให้ยังคงประกอบกิจการได้ต่อไป แต่จะต้องมาดำเนินการแจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นภายในกำหนดเวลาเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา 88 ผู้ซึ่งประกอบกิจการใดที่มีได้เป็นกิจการที่ต้องได้รับใบอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขซึ่งถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัตินี้ แต่เป็นกิจการที่จะต้องได้รับใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ยังคงประกอบกิจการได้ต่อไป แต่จะต้องมายื่นคำขอรับใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ภายในกำหนดเวลาเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เมื่อได้ยื่นคำขอแล้วให้ยังคงประกอบกิจการได้ต่อไปจนกว่าจะมีคำสั่งไม่ออกใบอนุญาตให้ประกอบกิจการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 89 บรรดากิจการต่าง ๆ ที่กำหนดให้เป็นกิจการค้าซึ่งเป็นที่รังเกียจหรืออาจเป็นอันตรายแก่สุขภาพตามมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติสาธารณสุข พุทธศักราช 2484 และการแต่งผมตามมาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติสาธารณสุข พุทธศักราช 2484 ให้ถือว่าเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ทั้งนี้ ภายใต้บังคับมาตรา 31 หรือมาตรา 32

มาตรา 90 บรรดา กฎกระทรวง ประกาศ ข้อบัญญัติ เทศบัญญัติ ข้อบังคับ หรือคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือเจ้าพนักงานสาธารณสุขซึ่งได้ออกโดย อาศัยอำนาจตามกฎหมายว่า

ด้วยการสาธารณสุขซึ่งถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ จนกว่าจะได้มีกฎกระทรวง ประกาศ ข้อกำหนดของท้องถิ่น หรือคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือเจ้าพนักงานสาธารณสุขที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

อานันท์ ปันยารชุน

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากพระราชบัญญัติสาธารณสุข พุทธศักราช 2484 และพระราชบัญญัติควบคุมการใช้อุจจาระเป็นปุ๋ย พุทธศักราช 2480 ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการดำเนินงานควบคุมดูแลในด้านสาธารณสุข ได้ใช้บังคับมานานแล้ว แม้ว่าจะได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมอีกหลายครั้งก็ตาม แต่ก็ยังไม่อาจทันต่อสภาพความเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าของสังคม จำเป็นต้องขยายขอบเขตการกำกับดูแลกิจการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสาธารณสุขในด้านต่าง ๆ ให้กว้างขวางขึ้น เพื่อสามารถนำมาปรับใช้กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ทันทั่วถึง และโดยที่ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับว่าการสาธารณสุขเป็นเรื่องเกี่ยวพันกับ ความเป็นอยู่และสภาพแวดล้อมของมนุษย์อย่างใกล้ชิด แต่บทบัญญัติของกฎหมายปัจจุบันยังมิได้กำหนดมาตรการกำกับดูแลและป้องกัน เกี่ยวกับการอนามัยสิ่งแวดล้อมไว้อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้สมควรปรับปรุงบทบัญญัติเกี่ยวกับการควบคุมให้มีลักษณะการกำกับดูแลและติดตาม และปรับปรุงอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่และบทกำหนดโทษตามกฎหมายปัจจุบันให้ สามารถบังคับให้มีการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายอย่างเคร่งครัด ฉะนั้น เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพของสังคมปัจจุบัน และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในด้านการกำกับดูแลและป้องกันเกี่ยวกับการอนามัย สิ่งแวดล้อม สมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขและกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการใช้ อุจจาระเป็นปุ๋ยเสียใหม่ และรวมกฎหมายทั้งสองฉบับดังกล่าวเป็นฉบับเดียวกัน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

*พระราชกฤษฎีกาแก้ไขบทบัญญัติให้สอดคล้องกับการโอนอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 พ.ศ. 2545¹¹

มาตรา 35 ในพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ให้แก้ไขคำว่า “อธิบดีกรมควบคุมโรคติดต่อ” เป็น “อธิบดีกรมควบคุมโรค”

¹¹ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 119 ตอนที่ 102 ก วันที่ 8 ตุลาคม 2545 หน้า 66

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ คือ โดยที่พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 ได้บัญญัติให้จัดตั้งส่วนราชการขึ้นใหม่โดยมีการกิจใหม่ ซึ่งได้มีการตราพระราชกฤษฎีกาโอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม นั้นแล้ว และเนื่องจากพระราชบัญญัติดังกล่าวได้บัญญัติให้โอนอำนาจหน้าที่ของส่วน ราชการ รัฐมนตรีผู้ดำรงตำแหน่งหรือผู้ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในส่วนราชการเดิมมาเป็นของ ส่วนราชการใหม่ โดยให้มีการแก้ไขบทบัญญัติต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ที่โอนไปด้วย ฉะนั้น เพื่ออนวัติให้เป็นไปตามหลักการที่ปรากฏในพระราชบัญญัติและพระราชกฤษฎีกา ดังกล่าว จึงสมควรแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายให้สอดคล้องกับการโอนส่วนราชการ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องมีความชัดเจนในการใช้กฎหมายโดยไม่ต้องไปค้นหาในกฎหมาย โอนอำนาจหน้าที่ว่าตามกฎหมายใดได้มีการโอนภารกิจของส่วนราชการหรือผู้รับผิดชอบตามกฎหมายนั้นไปเป็นของหน่วยงานใดหรือผู้ใดแล้ว โดยแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายให้มีการเปลี่ยนชื่อส่วนราชการ รัฐมนตรีผู้ดำรงตำแหน่งหรือผู้ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการให้ตรงกับการโอนอำนาจ หน้าที่ และเพิ่มผู้แทนส่วนราชการในคณะกรรมการให้ตรงตามภารกิจที่มีการตัดโอนจากส่วน ราชการเดิมมาเป็นของส่วนราชการใหม่รวมทั้งตัดส่วนราชการเดิมที่มีการยุบเลิก แล้ว ซึ่งเป็นการแก้ไขให้ตรงตามพระราชบัญญัติและพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกานี้

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550¹²

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 กำหนดบทนิยามคำว่า “มูลฝอย” ยังไม่ชัดเจน ซึ่งทำให้อำนาจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยมีความซ้ำซ้อนกัน บทนิยามในเรื่อง “ราชการส่วนท้องถิ่น” และ “เจ้าพนักงานท้องถิ่น” ไม่สอดคล้องกับกฎหมายที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งผลจากการปฏิรูประบบราชการเมื่อปี พ.ศ. 2545 ได้เปลี่ยนแปลงหน่วยงานกำกับดูแลราชการส่วนท้องถิ่น และยังมีหน่วยงานอื่นที่ทำหน้าที่สนับสนุนและเกี่ยวข้องกับการดำเนินการในเรื่องการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย จึงต้องปรับปรุงประกอบในคณะกรรมการสาธารณสุข นอกจากนี้การดำเนินงานเรื่องการจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยไม่ได้ให้อำนาจแก่ ราชการส่วนท้องถิ่นในการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมและกำหนดวิธีการในเรื่องดังกล่าวประกอบกับมิได้มีบทกำหนดโทษในเรื่องมูลฝอยติดเชื้อและมูลฝอยที่เป็นพิษ หรืออันตรายจากชุมชนไว้รวมถึงสมควรกำหนดให้อำนาจรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุขออกประกาศเรื่องที่เป็นรายละเอียดทางเทคนิควิชาการหรือ เรื่องที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตามสภาพสังคม เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

¹² ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 124 ตอนที่ 28 ก วันที่ 27 มิถุนายน 2550 หน้า 1

กฎกระทรวง
กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และมาตรการในการควบคุม
สถานประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ
พ.ศ. 2545¹

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 และมาตรา 6 (1) แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 อันเป็นพระราชบัญญัติที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา 29 ประกอบกับมาตรา 31 มาตรา 35 มาตรา 48 และมาตรา 50 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขโดยคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุขออกกฎ กระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

หมวด 1
บททั่วไป

ข้อ 1 ในกฎกระทรวงนี้

“สถานประกอบกิจการ” หมายความว่า สถานที่ที่ใช้ในการประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่ออกตามความในมาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

“ผู้ดำเนินกิจการ” หมายความว่า ผู้เป็นเจ้าของ หรือบุคคลที่เรียกชื่ออย่างอื่นซึ่งรับผิดชอบดำเนินการสถานประกอบกิจการนั้น

“คนงาน” หมายความว่า ผู้ปฏิบัติงานในสถานประกอบกิจการ

“มลพิษทางเสียง” หมายความว่า สภาวะของเสียงอันเกิดจากการประกอบกิจการของสถานประกอบกิจการที่ทำให้มีผลกระทบ หรืออาจมีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของสาธารณสุข

“มลพิษความสั่นสะเทือน” หมายความว่า สภาวะของความสั่นสะเทือนอันเกิดจากการประกอบกิจการของสถานประกอบกิจการที่ทำให้มีผลกระทบ หรืออาจมีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของสาธารณสุข

“มลพิษทางอากาศ” หมายความว่า สภาวะของอากาศอันเกิดจากการประกอบกิจการของสถานประกอบกิจการที่ทำให้มีผลกระทบ หรืออาจมีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของสาธารณสุข

“มลพิษทางน้ำ” หมายความว่า สภาวะของน้ำทั้งอันเกิดจากการประกอบกิจการของสถานประกอบกิจการที่ทำให้มีผลกระทบ หรืออาจมีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของสาธารณสุข

¹ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 119 ตอนที่ 86 ก วันที่ 5 กันยายน 2545 หน้า 19

ข้อ 2 ผู้ดำเนินกิจการในสถานประกอบกิจการประเภทที่ราชการส่วนท้องถิ่นได้ออกข้อกำหนดของท้องถิ่นกำหนดให้เป็นกิจการที่ต้องควบคุมและมีผลใช้บังคับใน ท้องถิ่นนั้นแล้ว ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎกระทรวงนี้

สถานประกอบกิจการที่ตั้งอยู่ในเขตที่กฎหมายว่าด้วยการผังเมือง หรือกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารมีผลใช้บังคับ หรือสถานประกอบกิจการใดที่เข้าข่ายเป็นโรงงาน หรือมีการประกอบกิจการเกี่ยวกับวัตถุอันตราย จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยกรนั้น และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย แล้วแต่กรณี

หมวด 2

สถานที่ตั้ง ลักษณะอาคาร และการสุขาภิบาล

หมวด 3

การอาชีวอนามัย และความปลอดภัย

ข้อ 12 สถานประกอบกิจการต้องมีมาตรการความปลอดภัยในการทำงานและปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

ข้อ 13 สถานประกอบกิจการต้องจัดให้มีการป้องกันเพื่อความปลอดภัย ดังนี้

(1) มีระบบสัญญาณเตือนเพลิงไหม้และเครื่องดับเพลิงตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ จะต้องมีการบันทึกการบำรุงรักษาเครื่องดับเพลิงอย่างน้อยหกเดือนต่อครั้ง และมีการฝึกอบรมการดับเพลิงเบื้องต้นจากหน่วยงานที่ทางราชการกำหนดหรือยอม รับผิดชอบงานไม่น้อยกว่าร้อยละสี่สิบของจำนวนคนงานในสถานประกอบกิจการนั้น

(2) กรณีที่มีวัตถุอันตราย ต้องมีสถานที่ที่ปลอดภัยสำหรับเก็บรักษาวัตถุอันตราย หรือสิ่งของที่อาจก่อให้เกิดอันตราย หรืออัคคีภัยได้ง่ายไว้โดยเฉพาะตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตราย และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

หมวด 4

การควบคุมของเสีย มลพิษหรือสิ่งใด ๆ ที่เกิดจากการประกอบกิจการ
ของสถานประกอบกิจการ

หมวด 5
บทเฉพาะกาล

ข้อ 15 ในระหว่างที่ยังไม่มีกฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานมลพิษด้านต่าง ๆ สำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ให้ราชการส่วนท้องถิ่นนำค่ามาตรฐานด้านมลพิษตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องมาปรับใช้ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้น ๆ ทั้งนี้ โดยการออกเป็นข้อกำหนดของท้องถิ่น

ข้อ 16 ภายใต้บังคับข้อ 2 ให้สถานประกอบกิจการที่ตั้งขึ้นก่อนวันที่กฎกระทรวงนี้มีผลใช้บังคับ ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงนี้ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่กฎกระทรวงนี้มีผลใช้บังคับ

ให้ไว้ ณ วันที่ 25 กรกฎาคม พ.ศ. 2545
สุดารัตน์ เกษราพันธ์
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ โดยที่การประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพเป็นกิจการที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตประจำวันของประชาชนในชุมชน และมีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของแรงงานและประชาชนที่อยู่ข้างเคียง จึงสมควรกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และมาตรการในการควบคุมสถานประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ และโดยที่มาตรา 6 (1) แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 บัญญัติให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุขมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และมาตรการในการควบคุมหรือกำกับดูแลสำหรับกิจการ หรือการดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

ประกาศกระทรวงสาธารณสุข
ที่ 5/2538
เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ¹

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 และมาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข โดยคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุขประกาศให้กิจการดังต่อไปนี้ เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

1. กิจการที่เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์
 - (1) การเลี้ยงสัตว์บก สัตว์ปีก สัตว์น้ำ สัตว์เลี้ยงคลาน หรือแมลง
 - (2) การเลี้ยงสัตว์เพื่อรีดเอาน้ำนม
 - (3) การประกอบกิจการเลี้ยง รวบรวมสัตว์ หรือธุรกิจอื่นใดอันมีลักษณะทำนองเดียวกัน เพื่อให้ประชาชนเข้าชมหรือเพื่อประโยชน์ของกิจการนั้น ทั้งนี้ จะมีการเรียกเก็บค่าดูหรือค่าบริการไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมหรือไม่ก็ตาม
2. กิจการที่เกี่ยวกับสัตว์และผลิตภัณฑ์
 - (1) การฆ่าสัตว์ ยกเว้นในสถานที่จำหน่ายอาหาร การเร่ขาย การขายในตลาดและการฆ่าเพื่อบริโภคในครัวเรือน
 - (2) การฟอกหนังสัตว์ ขนสัตว์ การสะสมหนังสัตว์ ขนสัตว์ที่ยังมีได้ฟอก
 - (3) การสะสมเขาสัตว์ กระดุกสัตว์ที่ยังมีได้แปรรูป
 - (4) การเคี้ยวหนังสัตว์ เอ็นสัตว์ ไชสัตว์
 - (5) การต้ม การตาก การเผาเปลือกหอย เปลือกปู เปลือกกุ้ง ยกเว้นในสถานที่จำหน่ายอาหาร การเร่ขาย และการขายในตลาด
 - (6) การประดิษฐ์เครื่องใช้หรือผลิตภัณฑ์อื่น ๆ จากเปลือกหอย กระดุกสัตว์ เขาสัตว์ หนังสัตว์ ขนสัตว์ หรือส่วนอื่น ๆ ของสัตว์
 - (7) การผลิต การม่ การปั่น การบด การผสม การบรรจุ การสะสม หรือการกระทำอื่นใดต่อสัตว์หรือพืชหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของสัตว์หรือพืช เพื่อเป็นอาหารสัตว์
 - (8) การสะสมหรือการล้างครั่ง
3. กิจการที่เกี่ยวกับอาหาร เครื่องดื่ม น้ำดื่ม
 - (1) การผลิตเนย เนยเทียม
 - (2) การผลิตกะปิ น้ำพริกแกง น้ำพริกเผา น้ำปลา น้ำเค็ม น้ำบูดู ไตปลา เต้าเจี้ยว ซีอิ๊ว หอยดอง หรือซอสปรุงรสอื่น ๆ ยกเว้นการผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือน

¹ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 112 ตอนที่ 58 ง หน้า 10/20 กรกฎาคม 2538

(3) การผลิต การหมัก การสะสมปลา ร้า ปลาเจ่า กุ้งเจ่า ยกเว้นการผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือน

(4) การตากเนื้อสัตว์ การผลิตเนื้อสัตว์เค็ม การเคี้ยวมันกุ้ง ยกเว้นการผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือน

(5) การนึ่ง การต้ม การเคี้ยว การตาก หรือวิธีอื่นใดในการผลิตอาหารจากสัตว์ พืช ยกเว้นในสถานที่จำหน่ายอาหาร การเร่ขาย การขายในตลาด และการผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือน

(6) การเคี้ยวน้ำมันหมู การผลิตกุนเชียง หมูยอ ไส้กรอก หมูตั้ง ยกเว้นในสถานที่จำหน่ายอาหาร การเร่ขาย การขายในตลาด และการผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือน

(7) การผลิตเส้นหมี่ ขนมหุ้น ก้วยเตี่ยว เต้าฮวย เต้าหู้ วุ้นเส้น เกี้ยวอี

(8) การผลิตแบะแซ

(9) การผลิตอาหารบรรจุกระป๋อง ขวด หรือภาชนะอื่นใด

(10) การประกอบกิจการการทำขนมปังสด ขนมปังแห้ง จันอับ ขนมหีบเยาะ

(11) การแกะ การล้างสัตว์น้ำ ที่ไม่ใช่ส่วนหนึ่งของกิจการห้องเย็น ยกเว้นการผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือน

(12) การผลิตน้ำอัดลม น้ำหวาน น้ำโซดา น้ำถั่วเหลือง เครื่องดื่มชนิดต่าง ๆ บรรจุกระป๋อง ขวดหรือภาชนะอื่นใด ยกเว้นการผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือน

(13) การผลิต การแบ่งบรรจุน้ำตาล

(14) การผลิตผลิตภัณฑ์จากน้ำมันวัว

(15) การผลิต การแบ่งบรรจุเอทิลแอลกอฮอล์ สุรา เปียร์ น้ำส้มสายชู

(16) การคั่วกาแฟ

(17) การผลิตลูกชิ้นด้วยเครื่องจักร

(18) การผลิตผงชูรส

(19) การผลิตน้ำกลั่น น้ำบริโภค

(20) การตาก การหมัก การดองผัก ผลไม้ หรือพืชอย่างอื่น ยกเว้นการผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือน

(21) การผลิต การบรรจุใบชาแห้ง ชาผงหรือเครื่องดื่มชนิดผงอื่น ๆ

(22) การผลิตไอศกรีม ยกเว้นการผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือน

(23) การผลิตบะหมี่ มั๊กกะโรนี หรือผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่คล้ายคลึงกัน

(24) การประกอบกิจการห้องเย็น แช่แข็งอาหาร

(25) การผลิตน้ำแข็ง ยกเว้นการผลิตเพื่อใช้ในสถานที่จำหน่ายอาหารและเพื่อการบริโภคในครัวเรือน

(26) การเก็บ การถนอมอาหารด้วยเครื่องจักรที่มีกำลังตั้งแต่ 5 แรงม้าขึ้นไป

4. กิจการที่เกี่ยวกับยา เวชภัณฑ์ อุปกรณ์การแพทย์ เครื่องสำอาง ผลิตภัณฑ์ชำระล้าง

(1) การผลิต การม่ การบด การผสม การบรรจุยาด้วยเครื่องจักร

- (2) การผลิต การบรรจุยาสีฟัน แชมพู ผ้าเย้น กระดาษเย้น เครื่องสำอางต่าง ๆ
- (3) การผลิตสำลี ผลิตภัณฑ์จากสำลี
- (4) การผลิตผ้าพันแผล ผ้าปิดแผล ผ้าอนามัย ผ้าอ้อมสำเร็จรูป
- (5) การผลิตสบู่ ผงซักฟอก ผลิตภัณฑ์ชำระล้างต่าง ๆ
5. กิจกรรมที่เกี่ยวกับการเกษตร
- (1) การอัด การสกัดเอาน้ำมันจากพืช
- (2) การล้าง การอบ การรม การสะสมยางดิบ
- (3) การผลิตแป้งมันสำปะหลัง แป้งสาหร่ายหรือแป้งอื่น ๆ ในทำนองเดียวกันด้วยเครื่องจักร
- (4) การสีข้าวด้วยเครื่องจักร
- (5) การผลิตยาสูบ
- (6) การขัด การกระเทาะ การบดเมล็ดพืช การนวดข้าวด้วยเครื่องจักร
- (7) การผลิต การสะสมปุ๋ย
- (8) การผลิตใยมะพร้าวหรือวัตถุดิบคล้ายคลึงด้วยเครื่องจักร
- (9) การตาก การสะสมหรือการขนถ่ายมันสำปะหลัง
6. กิจกรรมที่เกี่ยวกับโลหะหรือแร่
- (1) การผลิตโลหะเป็นภาชนะ เครื่องมือ เครื่องจักร อุปกรณ์หรือเครื่องใช้ต่าง ๆ
- (2) การหลอม การหล่อ การถลุง แร่หรือโลหะทุกชนิด ยกเว้นกิจการใน (1)
- (3) การกลึง การเจาะ การเชื่อม การตี การตัด การประสาน การรีด การอัดโลหะด้วยเครื่องจักรหรือกาซหรือไฟฟ้า ยกเว้นกิจการใน (1)
- (4) การเคลือบ การชุบโลหะด้วยตะกั่ว สังกะสี ดีบุก โครเมียม นิกเกิล หรือโลหะอื่นใด ยกเว้นกิจการใน (1)
- (5) การขัด การล้างโลหะด้วยเครื่องจักร สารเคมี หรือวิธีอื่นใด ยกเว้นกิจการใน (1)
- (6) การทำเหมืองแร่ การสะสม การแยก การคัดเลือกหรือการล้างแร่
7. กิจกรรมเกี่ยวกับยานยนต์ เครื่องจักร หรือเครื่องกล
- (1) การต่อ การประกอบ การเคาะ การปะผุ การพ่นสี การพ่นสารกันสนิมยานยนต์
- (2) การตั้งศูนย์ถ่วงล้อ การซ่อม การปรับแต่ง ระบบปรับอากาศหรืออุปกรณ์ที่เป็นส่วนประกอบของยานยนต์เครื่องจักรหรือเครื่องกล
- (3) การประกอบธุรกิจเกี่ยวกับยานยนต์ เครื่องจักร หรือเครื่องกลซึ่งมีไว้บริการหรือจำหน่ายและในการประกอบธุรกิจนั้น มีการซ่อมหรือปรับปรุงยานยนต์ เครื่องจักร หรือเครื่องกลดังกล่าวด้วย
- (4) การล้าง การอัดฉีดยานยนต์
- (5) การผลิต การซ่อม การอัดแบตเตอรี่

- (6) การปะ การเชื่อมยาง
- (7) การอัดผ้าเบรค ผ้าคลัช

8. กิจการที่เกี่ยวกับไม้

- (1) การผลิตไม้ขีดไฟ
- (2) การเลื่อย การซอย การขัด การไส การเจาะ การชุบร่อง การทำคิ้ว หรือการตัดไม้ด้วยเครื่องจักร
- (3) การประดิษฐ์ไม้ หวาย เป็นสิ่งของด้วยเครื่องจักร หรือการพ่น การทาสารเคลือบเงาสี หรือการแต่งสำเร็จผลิตภัณฑ์จากไม้หรือหวาย
- (4) การอบไม้
- (5) การผลิตรูป ด้วยเครื่องจักร
- (6) การประดิษฐ์สิ่งของ เครื่องใช้ เครื่องเขียนด้วยกระดาษ
- (7) การผลิตกระดาษต่าง ๆ
- (8) การเผาถ่าน หรือการสะสมถ่าน

9.² กิจการที่เกี่ยวกับการบริการ

- (1) กิจการสปาเพื่อสุขภาพ เว้นแต่เป็นการให้บริการในสถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล
- (2) การประกอบกิจการอาบ อบ นวด เว้นแต่เป็นการให้บริการใน 9 (1) หรือในสถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล
- (3) การประกอบกิจการสถานที่อาบน้ำ อบไอน้ำ อบสมุนไพร เว้นแต่เป็นการให้บริการใน 9 (1) หรือในสถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล
- (4) การประกอบกิจการโรงแรมหรือกิจการอื่นในทำนองเดียวกัน
- (5) การประกอบกิจการห้องพัก อาคารชุดให้เช่า ห้องเช่า ห้องแบ่งเช่า หรือกิจการอื่นในทำนองเดียวกัน
- (6) การประกอบกิจการโรงมหรสพ
- (7) การจัดให้มีการแสดงดนตรี เต็มรา รำวง ร่องเง็ง ดิสโก้เทค คาราโอเกะ หรือการแสดงอื่น ๆ ในทำนองเดียวกัน
- (8) การประกอบกิจการสระว่ายน้ำ หรือกิจการอื่น ๆ ในทำนองเดียวกัน เว้นแต่เป็นการให้บริการ 9 (1)
- (9) การจัดให้มีการเล่นสเก็ต โดยมีแสงหรือเสียงประกอบ หรือการเล่นอื่นในทำนองเดียวกัน
- (10) การประกอบกิจการเสริมสวยหรือแต่งผม เว้นแต่กิจการที่อยู่ในบังคับตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการวิชาชีพเวชกรรม

² ข้อ 9. แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ (ฉบับที่ 4)

(11) การประกอบกิจการให้บริการควบคุมน้ำหนัก โดยวิธีการควบคุมทางโภชนาการ ให้อาหารที่มีวัตถุประสงค์พิเศษ การบริหารร่างกาย หรือโดยวิธีอื่นใด เว้นแต่เป็นการให้บริการใน 9 (1) หรือในสถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล

(12) การประกอบกิจการสวนสนุก ตู้เกม

(13) การประกอบกิจการสนามกอล์ฟหรือสถานฝึกซ้อมกอล์ฟ

(14) การประกอบกิจการห้องปฏิบัติการทางการแพทย์ การสาธารณสุข วิทยาศาสตร์ และสิ่งแวดล้อม

(15) การสักผิวหนัง การเจาะหูหรืออวัยวะอื่น

(16)³ การประกอบกิจการให้บริการเลี้ยงและดูแลเด็กที่บ้าน

(17)⁴ การประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน

10. กิจการที่เกี่ยวกับสิ่งทอ

(1) การปั่นด้าย การกรอด้าย การทอผ้าด้วยเครื่องจักร หรือการทอผ้าด้วยมือที่กระตุก ตั้งแต่ 5 กี่ขึ้นไป

(2) การสะสมปอ ป่าน ผ้าย หรือนุ่น

(3) การปั่นผ้ายหรือนุ่นด้วยเครื่องจักร

(4) การทอเสื่อ กระสอบ พรม หรือสิ่งทออื่น ๆ ด้วยเครื่องจักร

(5) การเย็บผ้าด้วยเครื่องจักรตั้งแต่ 5 เครื่องขึ้นไป

(6) การพิมพ์ผ้า หรือการพิมพ์บนสิ่งทออื่น ๆ

(7) การซัก การอบ การรีด การอัดกลับผ้าด้วยเครื่องจักร

(8) การย้อม การกัดสีผ้าหรือสิ่งทออื่น ๆ

11. กิจการที่เกี่ยวกับหิน ดิน หินทราย ซีเมนต์ หรือวัตถุที่คล้ายคลึง

(1) การผลิตภาชนะดินเผาหรือผลิตภัณฑ์ดินเผา

(2) การระเบิด การไม่ การปั้นหินด้วยเครื่องจักร

(3) การผลิตเครื่องใช้ด้วยซีเมนต์ หรือวัตถุที่คล้ายคลึง

(4) การสะสม การผสมซีเมนต์ หิน หินทราย หรือวัตถุที่คล้ายคลึง

(5) การเจียรระไนเพชร พลอย หิน กระจกหรือวัตถุที่คล้ายคลึง

(6) การเลื่อย การตัด หรือการประดิษฐ์หินเป็นสิ่งของต่าง ๆ

(7) การผลิตซอล์ค ปูนปาสเตอร์ ปูนขาว ดินสอพอง หรือการเผาหินปูน

(8) การผลิตผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่มีแร่ใยหินเป็นส่วนประกอบหรือส่วนผสม เช่น ผ้าเบรค ผ้าคลัช กระเบื้องมุงหลังคา กระเบื้องยาง ผ้าเพดาน ท่อน้ำ เป็นต้น

(9) การผลิตกระจกหรือผลิตภัณฑ์แก้ว

³ ข้อ 9(16) เพิ่มโดยประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ (ฉบับที่ 5)

⁴ ข้อ 9 (17) เพิ่มโดยประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ (ฉบับที่ 6)

- (10) การผลิตกระดาษทราย
- (11) การผลิตใยแก้วหรือผลิตภัณฑ์จากใยแก้ว
12. กิจกรรมที่เกี่ยวกับปิโตรเลียม ถ่านหิน สารเคมี
- (1) การผลิต การบรรจุ การสะสม การขนส่งกรด ต่าง สารออกซิไดส์ หรือสารตัวทำละลาย
- (2) การผลิต การบรรจุ การสะสม การขนส่งก๊าซ
- (3) การผลิต การกลั่น การสะสม การขนส่งน้ำมันปิโตรเลียมหรือผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมต่าง ๆ
- (4) การผลิต การสะสม การขนส่งถ่านหิน ถ่านโค้ก
- (5) การพ่นสี ยกเว้นกิจการใน 7 (1)
- (6) การประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้ด้วยยาง ยางเทียม พลาสติก เซลลูลอยด์ เบเกอร์ไลท์ หรือวัตถุที่คล้ายคลึง
- (7) การไม่ การบดชั้น
- (8) การผลิตสีหรือน้ำมันผสมสี
- (9) การผลิต การล้างฟิล์มรูปถ่ายหรือฟิล์มภาพยนตร์
- (10) การเคลือบ การชุบ วัตถุด้วยพลาสติก เซลลูลอยด์ เบเกอร์ไลท์ หรือวัตถุที่คล้ายคลึง
- (11) การผลิตพลาสติก เซลลูลอยด์ เบเกอร์ไลท์หรือวัตถุที่คล้ายคลึง
- (12) การผลิต การบรรจุสารเคมีดับเพลิง
- (13) การผลิตน้ำแข็งแห้ง
- (14) การผลิต การสะสม การขนส่งดอกไม้เพลิงหรือสารเคมีอันเป็นส่วนประกอบในการผลิตดอกไม้เพลิง
- (15) การผลิตแชลแล็คหรือสารเคลือบเงา
- (16) การผลิต การบรรจุ การสะสม การขนส่งสารจำกัดศัตรูพืชหรือพาหะนำโรค
- (17) การผลิต การบรรจุ การสะสมกาว
13. กิจกรรมอื่น ๆ
- (1) การพิมพ์หนังสือหรือสิ่งพิมพ์อื่นที่มีลักษณะเดียวกันด้วยเครื่องจักร
- (2) การผลิต การซ่อมเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ เครื่องไฟฟ้า อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์
- (3) การผลิตเทียน เทียนไขหรือวัตถุที่คล้ายคลึง
- (4) การพิมพ์แบบ พิมพ์เขียวหรือการถ่ายเอกสาร
- (5) การสะสมวัตถุหรือสิ่งของที่ชำรุด ใช้แล้วหรือเหลือใช้
- (6) การประกอบกิจการโกดังสินค้า
- (7) การล้างขวด ภาชนะหรือบรรจุภัณฑ์ที่ใช้แล้ว

- (8) การพิมพ์สีลงบนวัตถุที่มีไขสิ่งทอ
 (9) การก่อสร้าง
 (10)⁵ กิจกรรมที่เทียบเรือประมง สะพานปลา หรือแพปลา

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2538
 อาทิตย์ อุไรรัตน์
 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

ประกาศกระทรวงสาธารณสุข ที่ 12/2542 เรื่อง กิจกรรมที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ (ฉบับที่ 2)⁶
 ประกาศกระทรวงสาธารณสุข ที่ 13/2543 เรื่อง กิจกรรมที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ (ฉบับที่ 3)⁷

ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจกรรมที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ (ฉบับที่ 4)⁸

ข้อ 2 ให้ “กิจการสปาเพื่อสุขภาพ” หมายความว่า การประกอบกิจการที่ให้การดูแลและสร้างสุขภาพ โดยบริการหลักที่จัดไว้ ประกอบด้วย การนวดเพื่อสุขภาพ และการใช้น้ำเพื่อสุขภาพ โดยอาจมีบริการเสริมประกอบด้วย เช่น การอบเพื่อสุขภาพ การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ โภชนบำบัดและการควบคุมอาหาร โยคะและการทำสมาธิ การใช้สมุนไพรหรือผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ ตลอดจนการแพทย์ทางเลือกอื่น ๆ หรือไม่ก็ได้ โดยทั้งนี้ บริการที่จัดไว้ต้องไม่ขัดต่อกฎหมายว่าด้วยการประกอบโรคศิลปะและกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพทางการแพทย์ และต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนด

ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจกรรมที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ (ฉบับที่ 5)⁹

ข้อ 2 ให้ “การประกอบกิจการให้บริการเลี้ยงและดูแลเด็กที่บ้าน” หมายความว่า การประกอบกิจการที่ให้บริการส่งพนักงานไปเลี้ยงและดูแลเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุไม่เกิน 6 ปี ที่บ้านของผู้รับบริการ ทั้งนี้ ไม่ว่าการประกอบกิจการนั้นจะมีสถานที่รับเลี้ยงเด็กหรือสถานที่ฝึกอบรมพนักงานอยู่ด้วยหรือไม่ก็ตาม

⁵ ข้อ 13(10) เพิ่มโดยประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจกรรมที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ (ฉบับที่ 4)

⁶ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 117 ตอนที่ 7 ง วันที่ 25 มกราคม 2543 หน้า 15

⁷ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 117 ตอนที่ 45 ง วันที่ 6 มิถุนายน 2543 หน้า 49

⁸ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 120 ตอนพิเศษ 123 ง วันที่ 28 ตุลาคม 2546 หน้า 56

⁹ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 124 ตอนพิเศษ 120 ง วันที่ 20 กันยายน 2550 หน้า 10

ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ (ฉบับที่ 6)¹⁰

ข้อ 2 ให้ “การประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน” หมายความว่า การประกอบกิจการที่ให้บริการส่งพนักงานไปดูแลผู้สูงอายุ (ที่มีอายุเกิน 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป) ที่บ้านของผู้รับบริการ ทั้งนี้ ไม่ว่าจะการประกอบกิจการนั้นจะมีสถานที่รับดูแลผู้สูงอายุหรือสถานที่ฝึกอบรมพนักงานอยู่ด้วยหรือไม่ก็ตาม

¹⁰ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 127 ตอนพิเศษ 6 ง วันที่ 14 มกราคม 2553 หน้า 40

ประกาศกระทรวงสาธารณสุข
เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ (ฉบับที่ 6)¹

โดยที่เห็นเป็นการสมควรเพิ่มเติมรายชื่อกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาวะการณ์ในปัจจุบัน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 และ 31 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 อันเป็นพระราชบัญญัติที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา 29 ประกอบกับมาตรา 32 มาตรา 33 มาตรา 34 มาตรา 41 และมาตรา 43 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขโดยคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข จึงออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ให้เพิ่มความในลุ่มกิจการประเภทที่ 9 กิจการที่เกี่ยวกับการบริการแห่งประกาศกระทรวงสาธารณสุข ที่ 5/2538 เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ลงวันที่ 27 มิถุนายน 2538 แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ (ฉบับที่ 4) ลงวันที่ 6 ตุลาคม 2546 และประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ (ฉบับที่ 5) ลงวันที่ 29 สิงหาคม 2550 ซึ่งออกตามความในมาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ดังนี้

“9 (17) การประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน”

ข้อ 2 ให้ “การประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน” หมายความว่า การประกอบกิจการที่ให้บริการส่งพนักงานไปดูแลผู้สูงอายุ (ที่มีอายุเกิน 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป) ที่บ้านของผู้รับบริการ ทั้งนี้ ไม่ว่าการประกอบกิจการนั้นจะมีสถานที่รับดูแลผู้สูงอายุหรือสถานที่ฝึกอบรมพนักงานอยู่ด้วยหรือไม่ก็ตาม

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ. 2552

วิทยา แก้วภราดัย

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

¹ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 127 ตอนพิเศษ 6 ง วันที่ 14 มกราคม 2553 หน้า 40

คำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข
เรื่อง แนวทางการควบคุมการประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน พ.ศ.2553

ตามที่กระทรวงสาธารณสุขได้ประกาศให้ “การประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน” เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตามมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ นั้น คณะกรรมการสาธารณสุขในคราวการประชุม ครั้งที่ ๕๙-๔/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๓ มีมติให้ออกคำแนะนำเรื่องแนวทางการควบคุมการประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้านเพื่อเป็นแนวทางแก่ราชการส่วนท้องถิ่นในการออกข้อกำหนดของท้องถิ่นต่อไป

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๐(๓) แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ คณะกรรมการสาธารณสุขจึงออกคำแนะนำไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ในคำแนะนำนี้

“ผู้ประกอบกิจการ” หมายความว่า เจ้าของกิจการหรือผู้ดำเนินการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน ซึ่งมีหน้าที่ต้องขอรับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นก่อนประกอบกิจการ

“ผู้ดำเนินการ” หมายความว่า ผู้จัดการหรือผู้ทำหน้าที่ดูแลการประกอบกิจการ และจัดส่งพนักงานไปดูแลผู้สูงอายุที่บ้านของผู้รับบริการ

“พนักงาน” หมายความว่า ผู้ทำหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุที่บ้านของผู้รับบริการ

“ผู้รับบริการ” หมายความว่า ผู้ว่าจ้างที่รับบริการจากการประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน

“ผู้สูงอายุ” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไปและเป็นผู้ที่สูญเสียความสามารถในการประกอบกิจวัตรประจำวันอันเนื่องมาจากความชราภาพที่ได้รับการดูแลที่บ้าน

ข้อ ๒ คุณสมบัติและหลักเกณฑ์การปฏิบัติที่ควรต้องกำหนดสำหรับผู้ประกอบกิจการ ได้แก่

๒.๑ จ้างหรือจัดให้มีผู้ดำเนินการและพนักงานที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดในข้อ ๓.๑.๑ และ ๔.๑.๑

๒.๒ ควบคุมกำกับดูแลให้มีการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในข้อ ๓.๑.๒ และ ๔.๑.๒

๒.๓ จัดให้มีสถานที่อำนวยความสะดวกสำหรับการดำเนินกิจการ และการติดต่อของผู้รับบริการ

๒.๔ การจ้างงานต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน

๒.๕ จัดให้มีระบบการจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับคุณสมบัติและการปฏิบัติงานของผู้ดำเนินการและพนักงาน

๒.๖ จัดให้มีระบบส่งต่อและวิธีการให้คำปรึกษาแนะนำในกรณีฉุกเฉินแก่ผู้ดำเนินการหรือพนักงานได้ตลอดระยะเวลาที่ให้บริการ

๒.๗ ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี และไม่มีประวัติการกระทำผิดต่อผู้สูงอายุหรือละเมิดสิทธิผู้สูงอายุ และไม่เป็นบุคคลล้มละลาย

๒.๘ มีใบรับรองแพทย์ระบุว่าไม่เป็นผู้วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ และไม่เป็นผู้ติดสารเสพติด

ข้อ ๓ คุณสมบัติและหลักเกณฑ์การปฏิบัติที่ควรต้องกำหนดสำหรับผู้ดำเนินการดูแลผู้สูงอายุ

๓.๑ ด้านคุณสมบัติและหลักเกณฑ์การปฏิบัติสำหรับผู้ดำเนินการ

๓.๑.๑ ด้านคุณสมบัติ

๓.๑.๑.๑ ต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า ๒๕ ปีบริบูรณ์

๓.๑.๑.๒ มีความรู้หรือประสบการณ์เกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุ ดังนี้

(ก) มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรีด้านการแพทย์ หรือ การพยาบาล หรือการพยาบาลและการผดุงครรภ์ หรือประกาศนียบัตรการพยาบาล หรือ

(ข) มีประสบการณ์ในการดูแลผู้สูงอายุไม่น้อยกว่า ๓ ปี โดยมีหนังสือรับรองจากบุคคล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และมีวุฒิการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาลที่ได้รับการรับรองจากสภาการพยาบาล หรือ

(ค) มีประสบการณ์ในการดูแลผู้สูงอายุไม่น้อยกว่า ๓ ปี โดยมีหนังสือรับรองจากบุคคล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผ่านการอบรมหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุ อย่างน้อย ๔๒๐ ชั่วโมงที่จัดโดยกรมอนามัยหรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง หรือโรงเรียนเอกชนที่ได้รับอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ในเอกสารแนบท้ายคำแนะนำนี้

๓.๑.๑.๓ ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี และไม่มีประวัติการกระทำผิดต่อผู้สูงอายุหรือผู้ป่วย

๓.๑.๑.๔ มีใบรับรองแพทย์ระบุว่าไม่สุขภาพแข็งแรง ไม่เป็นผู้วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ และไม่เป็นผู้ติดสารเสพติด

๓.๑.๒ ด้านการปฏิบัติ

๓.๑.๒.๑ ประเมินความต้องการดูแลของผู้สูงอายุรวมทั้งปฐมนิเทศ และจัดส่งพนักงานที่มีคุณสมบัติตามข้อ ๔ ไปดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน

๓.๑.๒.๒ จัดทำรายงานการดำเนินงานกิจกรไว้ที่สถานประกอบกิจการ ให้สามารถตรวจสอบได้ตลอดเวลา

๓.๑.๒.๓ จัดให้พนักงานได้รับการอบรมฟื้นฟูด้านการดูแลผู้สูงอายุ ที่บ้านระหว่างปฏิบัติงานอย่างน้อยทุก ๒ ปี อาจเป็นรูปแบบการประชุมวิชาการอย่างน้อย ๑ วัน หรือศึกษาดูงานการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน

๓.๑.๒.๔ ควบคุมกำกับ รวมทั้งจัดให้มีระบบติดตามตรวจสอบ การปฏิบัติงานของพนักงานอย่างน้อยทุก ๓ เดือน

๓.๑.๒.๕ จัดทำทะเบียนรับ-ส่งพนักงานไปดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน และทะเบียนรายละเอียดของผู้ดำเนินการและพนักงาน เช่น รายชื่อ ประวัติ การฝึกอบรม ประวัติการทำงาน เป็นต้น

๓.๑.๒.๖ จัดทำสัญญาการจ้างระหว่างผู้ประกอบการ และผู้รับบริการโดยมีข้อความถูกต้องตรงกัน

๓.๑.๒.๗ กรณีพนักงานหยุดปฏิบัติงานหรือไม่สามารถปฏิบัติงานได้ ให้ผู้ดำเนินการจัดหาพนักงานทำหน้าที่แทน เพื่อให้การดูแลผู้สูงอายุเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

๓.๑.๒.๘ จัดระบบการส่งต่อผู้สูงอายุกรณีที่มีเหตุฉุกเฉิน หรือการเจ็บป่วย หรือบาดเจ็บเกิดขึ้นกับผู้สูงอายุ ให้ติดต่อขอคำปรึกษาตามระบบหรือวิธีการตามที่ระบุไว้ในข้อ ๒.๖

๓.๑.๒.๙ ในกรณีที่ผู้ประกอบการเป็นผู้ดำเนินการเอง ต้องมีคุณสมบัติและหลักเกณฑ์การปฏิบัติตามข้อ ๓.๑ ทุกประการ

ข้อ ๔ คุณสมบัติและหลักเกณฑ์การปฏิบัติที่ควรต้องกำหนดสำหรับพนักงานดูแลผู้สูงอายุ

๔.๑ ด้านคุณสมบัติและหลักเกณฑ์การปฏิบัติ

๔.๑.๑ ด้านคุณสมบัติ

๔.๑.๑.๑ มีอายุไม่ต่ำกว่า ๑๘ ปีบริบูรณ์

๔.๑.๑.๒ จบการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

หรือเทียบเท่า

๔.๑.๑.๓ มีความรู้และประสบการณ์ในการดูแลผู้สูงอายุ ดังนี้

(ก) มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีด้านการพยาบาล หรือ การพยาบาลและการผดุงครรภ์ หรือประกาศนียบัตรการพยาบาล หรือ

(ข) มีวุฒิการศึกษาระดับประกาศนียบัตร ผู้ช่วยพยาบาล ตามหลักสูตรที่สภาการพยาบาลรับรอง หรือ

(ค) ผ่านการอบรมหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุอย่างน้อย ๔๒๐ ชั่วโมง ที่จัดโดยกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข หรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง หรือโรงเรียนเอกชน ที่ได้รับอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ในเอกสารแนบท้ายคำแนะนำนี้ หรือ

(ง) ผู้มีประสบการณ์ในการดูแลผู้สูงอายุไม่น้อยกว่า ๑ ปี โดยมีหนังสือรับรองจากโรงเรียน สถาบันหรือสถานประกอบการที่เกี่ยวข้อง และผ่านการอบรมหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุไม่น้อยกว่า ๗๐ ชั่วโมงที่จัดโดยกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข หรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง หรือโรงเรียนเอกชนที่ได้รับอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการ ตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ในเอกสารแนบท้ายคำแนะนำนี้ภายใน ๓ ปี นับแต่วันที่ข้อกำหนดของท้องถิ่นมีผลบังคับใช้

๔.๑.๑.๔ เข้ารับการอบรมฟื้นฟูด้านการดูแลผู้สูงอายุที่บ้านระหว่างปฏิบัติงานอย่างน้อยทุก ๒ ปี ตามที่ผู้ดำเนินการจัดให้

๔.๑.๑.๕ ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือบกพร่อง
ในศีลธรรมอันดี และไม่มีประวัติการกระทำผิดต่อผู้สูงอายุหรือละเมิดสิทธิผู้สูงอายุ

๔.๑.๑.๖ มีใบรับรองแพทย์ระบุว่า มีสุขภาพแข็งแรงไม่เป็นผู้พิการจิต
หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบและเป็นผู้ติดสารเสพติด โดยมีผลการตรวจสุขภาพปีละ ๑ ครั้ง

๔.๑.๑.๗ ผ่านการประเมินด้านสุขภาพจิตโดยจิตแพทย์
หรือนักจิตวิทยาคลินิก หรือพยาบาลจิตเวช หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ผ่านการอบรมสาขาสุขภาพจิต
และจิตเวช

๔.๑.๑.๘ มีวุฒิภาวะและบุคลิกลักษณะเหมาะสม ทั้งด้านจิตใจ
อารมณ์ สังคม มีความขยันอดทนและมีความตั้งใจที่จะปฏิบัติต่อผู้สูงอายุด้วยความอ่อนโยน มีเมตตา
ซึ่งจะเอื้ออำนวยต่อการทำหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุได้อย่างเหมาะสม

๔.๑.๑.๙ กรณีเกิดการเจ็บป่วยระหว่างปฏิบัติงานด้วยโรคติดต่อ
ซึ่งอาจแพร่กระจายไปสู่ผู้สูงอายุได้ จะต้องหยุดปฏิบัติงานและพักรักษาให้หายเป็นปกติก่อนกลับมา
ปฏิบัติงาน

๔.๑.๒ ด้านการปฏิบัติ

๔.๑.๒.๑ ดูแลผู้สูงอายุตามกิจวัตรประจำวันของผู้สูงอายุ
เช่น การรับประทานอาหาร การนอนหลับพักผ่อน การเคลื่อนย้าย การขับถ่าย ให้ถูกสุขลักษณะ
ปลอดภัยเหมาะสมกับวัยของผู้สูงอายุ

๔.๑.๒.๒ สังเกตพฤติกรรมกรรมการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของผู้สูงอายุ
รวมทั้งเรื่องสุขภาพของผู้สูงอายุ และต้องรายงานให้ญาติของผู้สูงอายุทราบทุกวัน

๔.๑.๒.๓ ส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุทุกด้าน ตลอดจนดูแล
สภาพแวดล้อมให้ปลอดภัยถูกสุขลักษณะเอื้อต่อการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ

๔.๑.๒.๔ เขียนรายงานการปฏิบัติงานเสนอต่อผู้ดำเนินการทุกเดือน

๔.๑.๒.๕ กรณีที่มีการประกอบอาหารให้ผู้สูงอายุ ต้องดำเนินการ
เตรียมปรุง ประกอบอาหาร พร้อมทั้งดูแลเครื่องมือเครื่องใช้ในการปรุง ประกอบอาหารให้สะอาด
และถูกสุขลักษณะในทุกขั้นตอนและล้างมือให้สะอาดอยู่เสมอ

๔.๑.๒.๖ จัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย ที่เกิดจากการดูแลผู้สูงอายุ
อย่างถูกต้อง โดยทิ้งลงในภาชนะรองรับที่ถูกหลักสุขาภิบาล และระวังป้องกันไม่ให้เกิดการปนเปื้อน
กับอาหารและเกิดการแพร่กระจายของเชื้อโรค หรือก่อให้เกิดเหตุรำคาญต่อบ้านเรือนใกล้เคียง

๔.๑.๒.๗ ส่งต่อผู้สูงอายุกรณีที่มีเหตุฉุกเฉิน หรือการเจ็บป่วย
หรือบาดเจ็บเกิดขึ้นกับผู้สูงอายุ ตามระบบการส่งต่อและวิธีการตามที่ระบุไว้ในข้อ ๒.๖

ข้อ ๕ ในกรณีที่ราชการส่วนท้องถิ่นได้ออกข้อกำหนดของท้องถิ่นว่าด้วยการควบคุมการประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้านแล้ว ให้ประชาสัมพันธ์และชี้แจงข้อกำหนดของท้องถิ่นดังกล่าวให้ผู้ประกอบกิจการและประชาชนทราบโดยทั่วกันเพื่อประโยชน์ในการบังคับใช้ต่อไป

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๓

ไพจิตร วราชิต

(นายไพจิตร วราชิต)

ปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ประธานคณะกรรมการสาธารณสุข

สำเนาถูกต้อง

สมชาย ตูแก้ว

(นายสมชาย ตูแก้ว)

ผู้อำนวยการศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข

เอกสารแนบ

๑. หลักสูตรอบรมผู้ดูแลผู้สูงอายุ

โดย กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

หลักสูตรกรมอนามัย ๔๒๐ ชั่วโมง และ ๗๐ ชั่วโมง

ลำดับที่	เนื้อหาวิชา	หลักสูตร ๔๒๐ ชั่วโมง (๑๒ สัปดาห์)		หลักสูตร ๗๐ ชั่วโมง (๒ สัปดาห์)	
		ทฤษฎี	ปฏิบัติ	ทฤษฎี	ปฏิบัติ
๑.	ความจำเป็นของการดูแลผู้สูงอายุ	๔	-	๑	-
๒.	แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ	๔	-	๑	-
๓.	โรคที่พบบ่อยในผู้สูงอายุ	๗	๗	๒	๑
๔.	ภาวะวิกฤตกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น	๘	๑๔	๒	๒
๕.	การช่วยเหลือผู้สูงอายุเบื้องต้น	๑๐	๑๔	๓	๒
๖.	การดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ เนื่องจากความชราภาพ ที่มีปัญหา				
	- ระบบทางเดินอาหาร	๔	๗	๑	๒
	- ระบบทางเดินหายใจ	๔	๗	๑	๒
	- ระบบขับถ่าย	๔	๗	๑	๒
	- ระบบอวัยวะสืบพันธุ์	๔	๕	๑	๑
๗.	การใช้ยาในวัยสูงอายุ	๗	-	๒	-
๘.	การส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ				
	- การออกกำลังกายที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ	๔	๓	๒	๑
	- อาหารและโภชนาการสำหรับผู้สูงอายุ	๔	๓	๒	๑
	- การดูแลสุขภาพช่องปาก	๔	๓	๒	๑
๙.	สุขภาพจิตกับผู้สูงอายุ/การดูแลตนเองเพื่อคลายเครียด	๗	๑๔	๓	๒
๑๐.	การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม	๔	-	๑	-
๑๑.	ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ	๖	๑๔	๑	๑
๑๒.	สิทธิผู้สูงอายุตามรัฐธรรมนูญ/กฎหมายแรงงานที่ควรรู้	๘	-	๑	-
๑๓.	บทบาทและจริยธรรมของผู้ดูแลผู้สูงอายุ	๔	๓	๑	-
๑๔.	การจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ	๔	๗	๑	๑
๑๕.	เสริมทักษะด้านภาษาอังกฤษ	๕	๕	-	-
๑๖.	เสริมทักษะด้านคอมพิวเตอร์	๕	๕	-	-
๑๗.	การฝึกปฏิบัติงาน				
	- ในสถานบริการ	-	๙๐	-	๑๐
	- ในชุมชน	-	๙๐	-	๑๐
๑๘.	การวัดและประเมินผล	๔	๗	๑	๑
	รวม	๑๑๕	๓๐๕	๓๐	๔๐

๒. หลักสูตรการฝึกอบรมผู้ดูแลผู้สูงอายุในสถานศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

โครงสร้างหลักสูตร (๔๒๐ ชั่วโมง)

ลำดับที่	หัวข้อวิชา	ภาคทฤษฎี (ชั่วโมง)	ภาคปฏิบัติ (ชั่วโมง)
	ก. ภาคทฤษฎี (๓๐๐ ชั่วโมง)		
๑.	หลักการดูแลผู้สูงอายุ	๔๑	๙
๒.	จิตวิทยาผู้สูงอายุ	๔๐	-
๓.	กิจกรรมและนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ	๑๐	๓๐
๔.	อาหารสำหรับผู้สูงอายุ	๓๐	๔๕
๕.	การทำความสะอาด เก็บและรักษาอุปกรณ์เครื่องใช้ ภายในบ้านและบริเวณบ้าน	๗	๒๓
๖.	การใช้ภาษาไทยและอังกฤษ	๑๑	๑๙
๗.	บทบาทและจรรยาของผู้ดูแลผู้สูงอายุ	๑๘	-
๘.	สุขศึกษา	๖	๖
๙.	กฎหมายแรงงานที่ควรรู้	๕	-
	ข. การฝึกภาคปฏิบัติการดูแลผู้สูงอายุ (๑๒๐ ชั่วโมง)		
๑๐.	ดูงานและฝึกปฏิบัติการดูแลผู้สูงอายุในสถาน ประกอบการทุกรายวิชาที่เรียนมาแล้ว	-	๑๒๐
	รวม	๑๖๘	๒๕๒

๓. หลักสูตรพัฒนาฝีมือแรงงาน สาขาผู้ดูแลผู้สูงอายุ
กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน

โครงสร้างหลักสูตร (๔๒๐ ชั่วโมง)

ลำดับที่	หัวข้อวิชา	ภาคทฤษฎี (ชั่วโมง)	ภาคปฏิบัติ (ชั่วโมง)
	หมวดความรู้ความสามารถพื้นฐาน (๘๘ ชั่วโมง)		
๑.	กิจกรรมสร้างเสริมนิสัยในการทำงาน	-	๑๔
๒.	ความปลอดภัยในการทำงาน	๗	-
๓.	จิตวิทยาทั่วไป	๑๔	-
๔.	การปฐมพยาบาลเบื้องต้น	๗	๒๘
๕.	กฎหมายเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ	๑๔	-
	หมวดความรู้ความสามารถหลัก (๒๕๙ ชั่วโมง)		
๑.	ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุ	๑๔	๒๑
๒.	งานพื้นฐานในการบริหารผู้สูงอายุ	๑๔	๓๕
๓.	การดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ	๑๔	๓๕
๔.	อาหารและโภชนาการสำหรับผู้สูงอายุ	๑๔	๓๕
๕.	นันทนาการและการออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ	๑๔	๓๕
๖.	การปฏิบัติตนในอาชีพผู้ดูแลผู้สูงอายุ	๗	๑๔
๗.	การวัดและประเมินผล	๑	๖
	รวม	๑๒๐	๒๒๓
	หมวดความรู้ความสามารถเสริม (๗๗ ชั่วโมง)		
๑.	คอมพิวเตอร์เบื้องต้น	๗	๑๔
๒.	ภาษาอังกฤษในการทำงาน	๑๔	๒๑
๓.	การประกอบธุรกิจส่วนตัว	๒๑	-
	รวม	๔๒	๓๕
	รวมทั้งสิ้น	๔๒๐ ชั่วโมง	

หมายเหตุ เมื่อผู้รับการฝึกผ่านการประเมินผลจากสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาค/ ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานแล้ว จะได้รับการฝึกงานในสถานประกอบการอีกเป็นเวลา ๑ เดือน

ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า
เรื่อง การควบคุมการประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน พ.ศ. 2553
หน้า ๕๖

เล่ม ๑๒๘ ตอนพิเศษ ๓๕ ง

ราชกิจจานุเบกษา

๒๕ มีนาคม ๒๕๕๔

ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า
เรื่อง การควบคุมการประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน
พ.ศ. ๒๕๕๓

โดยที่เป็นการสมควรตราข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า ว่าด้วยการควบคุมการประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขกำหนดให้เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๗๑ แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๖ ประกอบกับมาตรา ๓๒ มาตรา ๕๔ มาตรา ๕๕ มาตรา ๕๘ มาตรา ๖๓ และมาตรา ๖๕ แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ อันเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ มาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า โดยความเห็นชอบของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า และนายอำเภอเชียงใหม่ จึงตราข้อบัญญัติขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบัญญัตินี้เรียกว่า “ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า เรื่อง การควบคุมการประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๓”

ข้อ ๒ ข้อบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้าตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้น

ข้อ ๓ บรรดาข้อบัญญัติ ประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่งอื่นใดในส่วนที่ได้ตราไว้แล้วในข้อบัญญัตินี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับข้อบัญญัตินี้ ให้ใช้ข้อบัญญัตินี้แทน

ข้อ ๔ ในข้อบัญญัตินี้

“ผู้ประกอบกิจการ” หมายความว่า เจ้าของกิจการหรือผู้ดำเนินการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน ซึ่งมีหน้าที่ต้องขอรับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นก่อนประกอบกิจการ

“ผู้ดำเนินการ” หมายความว่า ผู้จัดการหรือผู้ทำหน้าที่ดูแลการประกอบกิจการและจัดส่งพนักงานไปดูแลผู้สูงอายุที่บ้านของผู้รับบริการ

“พนักงาน” หมายความว่า ผู้ทำหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุที่บ้านของผู้รับบริการ

“ผู้รับบริการ” หมายความว่า ผู้ว่าจ้างที่รับบริการจากการประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน

“ผู้สูงอายุ” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไปและเป็นผู้ที่สูญเสียความสามารถในการประกอบกิจวัตรประจำวันอันเนื่องมาจากความชราภาพที่ได้รับการดูแลที่บ้าน

“เจ้าพนักงานท้องถิ่น” หมายความว่า นายกองค้การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า

“เจ้าพนักงานสาธารณสุข” หมายความว่า เจ้าพนักงานซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขให้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕

ข้อ ๕ ให้กิจการการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้านเป็นกิจการที่ต้องมีการควบคุมภายในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า

ข้อ ๖ ผู้ประกอบกิจการหรือผู้ดำเนินการต้องจัดเตรียมสถานประกอบกิจการให้มีสถานที่อำนวยความสะดวกสำหรับการดำเนินกิจการและการติดต่อของผู้รับบริการ

ข้อ ๗ คุณสมบัติและหลักเกณฑ์การปฏิบัติของผู้ประกอบกิจการ ได้แก่

(๑) จ้างหรือจัดให้มีผู้ดำเนินการและพนักงานที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดในข้อ ๘ (๑) และข้อ ๙ (๑)

(๒) ควบคุมกำกับดูแลให้มีการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในข้อ ๘ (๒) และข้อ ๙ (๒)

(๓) จัดให้มีสถานที่อำนวยความสะดวกสำหรับการดำเนินกิจการและการติดต่อของผู้รับบริการ

(๔) การจ้างงานต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน

(๕) จัดให้มีระบบการจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับคุณสมบัติและการปฏิบัติงานของผู้ดำเนินการและพนักงาน

(๖) จัดให้มีระบบส่งต่อและวิธีการให้คำปรึกษาแนะนำในกรณีฉุกเฉินแก่ผู้ดำเนินการหรือพนักงานได้ตลอดระยะเวลาที่ให้บริการ

(๗) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดีและไม่มีประวัติการกระทำผิดต่อผู้สูงอายุหรือละเมิดสิทธิผู้สูงอายุ และไม่เป็นบุคคลล้มละลาย

(๘) มีใบรับรองแพทย์ระบุว่าไม่เป็นผู้วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ และไม่เป็นผู้ติดสารเสพติด

ข้อ ๘ คุณสมบัติและหลักเกณฑ์การปฏิบัติสำหรับผู้ดำเนินการดูแลผู้สูงอายุมีดังนี้

(๑) ด้านคุณสมบัติต้องมี

(๑.๑) อายุไม่ต่ำกว่า ๒๕ ปีบริบูรณ์

(๑.๒) ความรู้หรือประสบการณ์เกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุ ดังนี้

(ก) มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีด้านการแพทย์ หรือการพยาบาลและการผดุงครรภ์ หรือประกาศนียบัตรการพยาบาล หรือ

(ข) มีประสบการณ์ในการดูแลผู้สูงอายุไม่น้อยกว่า ๓ ปี โดยมีหนังสือรับรองจากบุคคล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และมีวุฒิการศึกษาระดับประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาลที่ได้รับการรับรองจากสภาการพยาบาล หรือ

(ค) มีประสบการณ์ในการดูแลผู้สูงอายุไม่น้อยกว่า ๓ ปี โดยมีหนังสือรับรองจากบุคคล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผ่านการอบรมหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุอย่างน้อย ๔๒๐ ชั่วโมงที่จัดโดยกรมอนามัย หรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง หรือโรงเรียนเอกชนที่ได้รับอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ในบัญชีที่ ๑ บัญชีที่ ๒ หรือบัญชีที่ ๓ ที่แนบท้ายข้อบัญญัตินี้

(๑.๓) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี และไม่มีประวัติการกระทำผิดต่อผู้สูงอายุหรือผู้ป่วย

(๑.๔) มีใบรับรองแพทย์ระบุว่ามีความแข็งแรง ไม่เป็นผู้วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ และไม่เป็นผู้ติดสารเสพติด

(๒) ด้านการปฏิบัติ

(๒.๑) ประเมินความต้องการของผู้สูงอายุรวมทั้งปฐมนิเทศและจัดส่งพนักงานที่มีคุณสมบัติตามข้อ ๙ ไปดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน

(๒.๒) จัดทำรายงานการดำเนินงานที่สถานประกอบกิจการให้สามารถตรวจสอบได้ตลอดเวลา

(๒.๓) จัดให้พนักงานได้รับการอบรมฟื้นฟูด้านการดูแลผู้สูงอายุที่บ้านระหว่างปฏิบัติงานอย่างน้อยทุก ๒ ปี อาจเป็นรูปแบบการประชุมวิชาการอย่างน้อย ๑ วัน หรือศึกษาดูงานการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน

(๒.๔) ควบคุมกำกับ รวมทั้งจัดให้มีระบบติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานของพนักงานอย่างน้อยทุก ๓ เดือน

(๒.๕) จัดทำทะเบียนรับ - ส่งพนักงานไปดูแลผู้สูงอายุที่บ้านและทะเบียนรายละเอียดของผู้ดำเนินการและพนักงาน เช่น รายชื่อ ประวัติ การฝึกอบรม ประวัติการทำงาน เป็นต้น

(๒.๖) จัดทำสัญญาการจ้างระหว่างผู้ประกอบการและผู้รับบริการโดยมีข้อความถูกต้องตรงกัน

(๒.๗) กรณีพนักงานหยุดปฏิบัติงานหรือไม่สามารถปฏิบัติงานได้ ให้ผู้ดำเนินการจัดหาพนักงานทำหน้าที่แทน เพื่อให้การดูแลผู้สูงอายุเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

(๒.๘) จัดระบบการส่งต่อผู้สูงอายุกรณีที่มีเหตุฉุกเฉิน หรือการเจ็บป่วยหรือบาดเจ็บเกิดขึ้นกับผู้สูงอายุ ให้ติดต่อขอคำปรึกษาตามระบบหรือวิธีการตามที่ระบุไว้ในข้อ ๗ (๖)

(๒.๙) ในกรณีที่ผู้ประกอบการเป็นผู้ดำเนินการเอง ต้องมีคุณสมบัติและหลักเกณฑ์การปฏิบัติตามข้อ ๘ (๑) ทุกประการ

ข้อ ๙ คุณสมบัติและหลักเกณฑ์การปฏิบัติที่กำหนดสำหรับพนักงานดูแลผู้สูงอายุ

(๑) ด้านคุณสมบัติต้องมี

(๑.๑) อายุไม่ต่ำกว่า ๑๘ ปีบริบูรณ์

- (๑.๒) จบการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า
- (๑.๓) ความรู้และประสบการณ์ในการดูแลผู้สูงอายุ ดังนี้
- (ก) มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีด้านการพยาบาล หรือการพยาบาลและการผดุงครรภ์ หรือประกาศนียบัตรการพยาบาล หรือ
- (ข) มีวุฒิการศึกษาระดับประกาศนียบัตร ผู้ช่วยพยาบาล ตามหลักสูตรที่สภาการพยาบาลรับรอง หรือ
- (ค) ผ่านการอบรมหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุอย่างน้อย ๔๒๐ ชั่วโมง ที่จัดโดยกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข หรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง หรือโรงเรียนเอกชนที่ได้รับอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ในบัญชีที่ ๑ บัญชีที่ ๒ หรือบัญชีที่ ๓ ที่แนบท้ายข้อบัญญัตินี้ หรือ
- (ง) ผู้มีประสบการณ์ในการดูแลผู้สูงอายุไม่น้อยกว่า ๑ ปี โดยมีหนังสือรับรองจากโรงเรียน สถาบันหรือสถานประกอบการที่เกี่ยวข้อง และผ่านการอบรมหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุไม่น้อยกว่า ๗๐ ชั่วโมงที่จัดโดยกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข หรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง หรือโรงเรียนเอกชนที่ได้รับอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ในบัญชีที่ ๑ บัญชีที่ ๒ หรือบัญชีที่ ๓ ที่แนบท้ายข้อบัญญัตินี้ ภายใน ๓ ปี นับแต่วันที่ข้อบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ
- (๑.๔) เข้ารับการอบรมฟื้นฟูด้านการดูแลผู้สูงอายุที่บ้านระหว่างปฏิบัติงานอย่างน้อยทุก ๒ ปี ตามที่ผู้ดำเนินการจัดให้
- (๑.๕) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี และไม่มีประวัติการกระทำผิดต่อผู้สูงอายุหรือละเมิดสิทธิผู้สูงอายุ
- (๑.๖) มีใบรับรองแพทย์ระบุว่ามีความแข็งแรงไม่เป็นผู้วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบและไม่เป็นผู้ติดสารเสพติด โดยมีผลการตรวจสุขภาพปีละ ๑ ครั้ง
- (๑.๗) ผ่านการประเมินด้านสุขภาพจิตโดยจิตแพทย์ หรือนักจิตวิทยาคลินิก หรือพยาบาลจิตเวช หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ผ่านการอบรมสาขาสุขภาพจิตและจิตเวช
- (๑.๘) มีวุฒิภาวะและบุคลิกลักษณะเหมาะสม ทั้งด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม มีความขยันอดทนและมีความตั้งใจที่จะปฏิบัติต่อผู้สูงอายุด้วยความอ่อนโยน มีเมตตา ซึ่งจะเอื้ออำนวยต่อการทำหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุได้อย่างเหมาะสม
- (๑.๙) กรณีเกิดการเจ็บป่วยระหว่างการปฏิบัติงานด้วยโรคติดต่อซึ่งอาจแพร่กระจายไปสู่ผู้สูงอายุได้ จะต้องหยุดปฏิบัติงานและพักรักษาให้หายเป็นปกติก่อนกลับมาปฏิบัติงาน
- (๒) ด้านการปฏิบัติ
- (๒.๑) ดูแลผู้สูงอายุตามกิจวัตรประจำวันของผู้สูงอายุ เช่น การรับประทานอาหาร การนอนหลับพักผ่อน การเคลื่อนย้าย การขับถ่าย ให้ถูกสุขลักษณะปลอดภัยเหมาะสมกับวัยของผู้สูงอายุ

(๒.๒) สิ่งเกิดเหตุกิจกรรมการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของผู้สูงอายุ รวมทั้งเรื่องสุขภาพของผู้สูงอายุ และต้องรายงานให้ญาติของผู้สูงอายุทราบทุกวัน

(๒.๓) ส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุทุกด้าน ตลอดจนดูแลสภาพแวดล้อมให้ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะเอื้อต่อการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ

(๒.๔) เขียนรายงานการปฏิบัติงานเสนอต่อผู้ดำเนินการทุกเดือน

(๒.๕) กรณีที่มีการประกอบอาหารให้ผู้สูงอายุ ต้องดำเนินการเตรียมปรุงประกอบอาหาร พร้อมทั้งดูแลเครื่องมือเครื่องใช้ในการปรุง ประกอบอาหารให้สะอาดและถูกสุขลักษณะในทุกขั้นตอนและล้างมือให้สะอาดอยู่เสมอ

(๒.๖) จัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย ที่เกิดจากการดูแลผู้สูงอายุอย่างถูกต้อง โดยทิ้งลงในภาชนะรองรับที่ถูกหลักสุขาภิบาล และระวังป้องกันไม่ให้เกิดการปนเปื้อนกับอาหารและเกิดการแพร่กระจายของเชื้อโรค หรือก่อให้เกิดเหตุรำคาญต่อบ้านเรือนใกล้เคียง

(๒.๗) ส่งต่อผู้สูงอายุกรณีที่มีพบว่ามีเหตุฉุกเฉิน หรือการเจ็บป่วย หรือบาดเจ็บเกิดขึ้นกับผู้สูงอายุ ตามระบบการส่งต่อและวิธีการตามที่ระบุไว้ในข้อ ๗ (๖)

ข้อ ๑๐ เมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันที่ข้อบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ห้ามมิให้ผู้ใดดำเนินการตามที่ต้องมีการควบคุมตามข้อ ๕ ในลักษณะที่เป็นการค้า เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น

ในการออกใบอนุญาต เจ้าพนักงานท้องถิ่นอาจกำหนดเงื่อนไขเฉพาะให้ผู้รับใบอนุญาตปฏิบัติ เพื่อป้องกันอันตรายต่อสุขภาพของสาธารณชนเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้โดยทั่วไปในข้อบัญญัตินี้ก็ได้

ใบอนุญาตให้ใช้ได้สำหรับกิจการประเภทเดียวและสำหรับสถานที่แห่งเดียว

ข้อ ๑๑ ผู้ประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้านที่มีคุณสมบัติตามข้อ ๗ และข้อ ๘ ต้องขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพซึ่งต้องมีการควบคุมตามข้อบัญญัตินี้ โดยยื่นคำขอรับใบอนุญาตตามแบบเอกสารหมายเลข ๑ ที่กำหนดไว้ท้ายข้อบัญญัตินี้ ต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นพร้อมหลักฐานต่าง ๆ ตามที่องค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้ากำหนด ดังนี้

(๑) สำเนาบัตรประจำตัว (ประชาชน/ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ/อื่น ๆ)

(๒) สำเนาทะเบียนบ้าน

(๓) สำเนาวุฒิการศึกษา ตามข้อ ๘ (๑.๒)

(๔) หนังสือรับรอง ตามข้อ ๘ (๑.๒) (ข) และ (ค)

(๕) ใบรับรองแพทย์

(๖) แผนที่โดยสังเขปของสถานประกอบการตามข้อ ๗ (๓)

ข้อ ๑๒ ผู้ขอรับใบอนุญาตจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข ดังต่อไปนี้

(๑) จ้างหรือจัดให้มีผู้ดำเนินการและพนักงานที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดในข้อ ๘ (๑) และ

ข้อ ๙ (๑)

- (๒) ควบคุมกำกับดูแลให้มีการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในข้อ ๘ (๒) และข้อ ๙ (๒)
- (๓) จัดให้มีสถานที่อำนวยความสะดวกสำหรับการดำเนินกิจการและการติดต่อของผู้รับบริการ
- (๔) การจ้างงานต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน
- (๕) จัดให้มีระบบการจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับคุณสมบัติและการปฏิบัติงานของผู้ดำเนินการและพนักงาน
- (๖) จัดให้มีระบบส่งต่อและวิธีการให้คำปรึกษาแนะนำในกรณีฉุกเฉินแก่ผู้ดำเนินการหรือพนักงานได้ตลอดเวลาที่ให้บริการ
- (๗) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดีและไม่มีประวัติการกระทำผิดต่อผู้สูงอายุหรือละเมิดสิทธิผู้สูงอายุ และไม่เป็นบุคคลล้มละลาย
- (๘) มีใบรับรองแพทย์ระบุว่าไม่เป็นผู้วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ และไม่เป็นผู้ติดสารเสพติด

ข้อ ๑๓ เมื่อได้รับคำขอรับใบอนุญาตหรือคำขอต่อใบอนุญาต ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ของคำขอ ถ้าปรากฏว่าคำขอดังกล่าวไม่ถูกต้องหรือไม่สมบูรณ์ตามหลักเกณฑ์วิธีการ หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในข้อบัญญัตินี้ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นรวบรวมความไม่ถูกต้องหรือความไม่สมบูรณ์นั้นทั้งหมดและแจ้งให้ผู้ขออนุญาตแก้ไขให้ถูกต้องและสมบูรณ์ในคราวเดียวกัน และในกรณีจำเป็นที่จะต้องส่งคืนคำขอแก่ผู้ขออนุญาต ก็ให้ส่งคืนคำขอพร้อมทั้งแจ้งความไม่ถูกต้องหรือความไม่สมบูรณ์ให้ทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันได้รับคำขอ

เจ้าพนักงานท้องถิ่นต้องออกใบอนุญาต หรือมีหนังสือแจ้งคำสั่งไม่อนุญาตพร้อมด้วยเหตุผลให้ผู้ขออนุญาตทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันได้รับคำขอซึ่งมีรายละเอียดถูกต้องหรือครบถ้วนตามข้อบัญญัตินี้

ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นไม่อาจออกใบอนุญาต หรือยังไม่อาจมีคำสั่งไม่อนุญาตได้ภายในกำหนดเวลาดามวรรคสอง ให้ขยายเวลาออกไปได้อีกไม่เกินสองครั้ง ครั้งละไม่เกินสิบห้าวัน แต่ต้องมีหนังสือแจ้งการขยายเวลาและเหตุจำเป็นแต่ละครั้งให้ผู้ขออนุญาตทราบก่อนสิ้นกำหนดเวลาดามวรรคสองหรือตามที่ได้ขยายเวลาไว้แล้วนั้น แล้วแต่กรณี

ข้อ ๑๔ ใบอนุญาตให้มีอายุหนึ่งปีนับแต่วันที่ออกใบอนุญาต และให้ใช้ได้เพียงในเขตอำนาจขององค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้าเท่านั้น

การขอต่ออายุใบอนุญาตจะต้องยื่นคำขอก่อนใบอนุญาตสิ้นอายุ เมื่อได้ยื่นคำขอพร้อมกับเสียค่าธรรมเนียมแล้วให้ประกอบกิจการต่อไปได้จนกว่าเจ้าพนักงานท้องถิ่นจะสั่งไม่ต่ออายุใบอนุญาต

การขอต่อใบอนุญาตและการอนุญาตให้ต่อใบอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามข้อ ๑๑ และข้อ ๑๒ ด้วย

ใบอนุญาตประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้านให้ใช้ตามแบบเอกสารหมายเลข ๒ ที่แนบท้ายข้อบัญญัตินี้

ข้อ ๑๕ ผู้ได้รับใบอนุญาตต้องเสียค่าธรรมเนียมการออกใบอนุญาต ตามอัตราที่กำหนดไว้ใน บัญชีอัตราค่าธรรมเนียมออกใบอนุญาตท้ายข้อบัญญัตินี้ ในวันที่มารับใบอนุญาตสำหรับกรณีที่เป็น การขอรับใบอนุญาตครั้งแรก หรือก่อนใบอนุญาตสิ้นอายุสำหรับกรณีที่เป็น การขอต่อใบอนุญาต ตลอดเวลาที่ยังดำเนินกิจการนั้นถ้ามิได้เสียค่าธรรมเนียมภายในเวลาที่กำหนด ให้ชำระค่าปรับเพิ่มขึ้นอีก ร้อยละยี่สิบของจำนวนค่าธรรมเนียมที่ค้างชำระ เว้นแต่ผู้ได้รับใบอนุญาตจะได้บอกเลิกการดำเนิน กิจการนั้นก่อนถึงกำหนดการเสียค่าธรรมเนียมครั้งต่อไป

ในกรณีที่ผู้มิหน้าที่เสียค่าธรรมเนียมตามวรรคหนึ่งค้างชำระค่าธรรมเนียมติดต่อกันเกินกว่า สองครั้ง ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นหยุดการดำเนินกิจการไว้จนกว่าจะได้ เสียค่าธรรมเนียมและค่าปรับจนครบจำนวน

ข้อ ๑๖ บรรดาค่าธรรมเนียมและค่าปรับตามข้อบัญญัตินี้ ให้เป็นรายได้ขององค์การบริหาร ส่วนตำบลพระเจ้า

ข้อ ๑๗ ผู้ได้รับใบอนุญาตต้องแสดงใบอนุญาตไว้โดยเปิดเผยและเห็นได้ง่าย ณ สถานที่ ประกอบกิจการตลอดเวลาที่ประกอบกิจการ

ข้อ ๑๘ ในกรณีที่ใบอนุญาตสูญหาย ถูกทำลาย หรือชำรุดในสาระที่สำคัญ ให้ผู้ได้รับ ใบอนุญาตยื่นคำขอรับใบแทนอนุญาตภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้ทราบถึงการสูญหาย ถูกทำลาย หรือชำรุด ตามแบบเอกสารหมายเลข ๓ ที่แนบท้ายข้อบัญญัตินี้

การขอรับใบแทนใบอนุญาตและการออกใบแทนใบอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่ใบอนุญาตสูญหาย ให้ผู้ยื่นคำขอรับใบแทนใบอนุญาตนำสำเนาบันทึกการแจ้ง ความต่อพนักงานเจ้าหน้าที่แห่งท้องที่ที่ใบอนุญาตสูญหายมาแสดงต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นประกอบด้วย

(๒) ในกรณีที่ใบอนุญาตถูกทำลาย หรือชำรุดในสาระที่สำคัญ ให้ผู้ยื่นคำขอรับใบแทน ใบอนุญาตนำใบอนุญาตเดิมเท่าที่เหลืออยู่ มาแสดงต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นประกอบด้วย

ข้อ ๑๙ ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตไม่ปฏิบัติหรือปฏิบัติไม่ถูกต้องตามบท แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ กฎกระทรวงที่ออกตามพระราชบัญญัติ การสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ หรือข้อบัญญัตินี้ หรือเงื่อนไขที่ระบุไว้ในใบอนุญาตในเรื่องที่กำหนดไว้ เกี่ยวกับการประกอบกิจการตามที่ได้รับใบอนุญาตตามข้อบัญญัตินี้ เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจสั่งพักใช้ ใบอนุญาตได้ภายในเวลาที่เห็นสมควร แต่ต้องไม่เกินสิบห้าวัน

ข้อ ๒๐ เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจออกคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตเมื่อปรากฏว่าผู้ได้รับ ใบอนุญาต

(๑) ถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตตั้งแต่สองครั้งขึ้นไปและมีเหตุที่จะต้องถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตอีก

(๒) ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่าได้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข

พ.ศ. ๒๕๓๕

(๓) ไม่ปฏิบัติหรือปฏิบัติไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ กฎกระทรวงที่ออกตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ หรือข้อบัญญัตินี้ หรือเงื่อนไขที่ระบุไว้ในใบอนุญาตในเรื่องที่กำหนดไว้เกี่ยวกับการประกอบกิจการตามที่ได้รับใบอนุญาตตามข้อบัญญัตินี้ และการไม่ปฏิบัติหรือปฏิบัติไม่ถูกต้องนั้นก่อให้เกิดอันตรายอย่างร้ายแรงต่อสุขภาพของผู้สูงอายุหรือประชาชน หรือมีผลกระทบต่อสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของผู้สูงอายุหรือประชาชน

ข้อ ๒๑ คำสั่งพักใช้ใบอนุญาตและคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาต ให้ทำเป็นหนังสือแจ้งให้ผู้รับใบอนุญาตทราบ ในกรณีที่ไม่พบผู้รับใบอนุญาต หรือผู้รับใบอนุญาตไม่ยอมรับคำสั่งดังกล่าวให้ส่งคำสั่งโดยทางไปรษณีย์ตอบรับ หรือให้ปิดคำสั่งนั้นไว้ในที่เปิดเผยเห็นได้ง่าย ณ ภูมิลำเนาหรือสำนักทำางานของผู้รับใบอนุญาต และให้ถือว่าผู้รับใบอนุญาตนั้นได้รับทราบคำสั่งแล้วตั้งแต่วันที่คำสั่งไปถึงหรือวันปิดคำสั่ง แล้วแต่กรณี

ข้อ ๒๒ ผู้ถูกสั่งเพิกถอนใบอนุญาตจะขอรับใบอนุญาตสำหรับการประกอบกิจการที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาตอีกไม่ได้จนกว่าจะพ้นกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาต

ข้อ ๒๓ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัตินี้ต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้ในบทกำหนดโทษแห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕

ข้อ ๒๔ ให้นายกองค้การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามข้อบัญญัตินี้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๓

วิจิต ธานีวรรณ

นายกองค้การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า

- ๒ -

เอกสารแนบท้ายบัญชีที่ ๑

หลักสูตรอบรมดูแลผู้สูงอายุท้ายข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า
เรื่อง การควบคุมการประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๓
โครงสร้างหลักสูตร ๔๒๐ ชั่วโมง และ ๗๐ ชั่วโมง

ลำดับที่	เนื้อหาวิชา	หลักสูตร ๔๒๐ ชั่วโมง (๑๒ สัปดาห์)		หลักสูตร ๗๐ ชั่วโมง (๒ สัปดาห์)	
		ทฤษฎี	ปฏิบัติ	ทฤษฎี	ปฏิบัติ
๑.	ความจำเป็นของการดูแลผู้สูงอายุ	๔	-	๑	-
๒.	แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ	๔	-	๑	-
๓.	โรคที่พบบ่อยในผู้สูงอายุ	๗	๗	๒	๑
๔.	ภาวะวิกฤติกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น	๘	๑๔	๒	๒
๕.	การช่วยเหลือผู้สูงอายุเบื้องต้น	๑๐	๑๔	๓	๒
๖.	การดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ เนื่องจากความชราภาพ ที่มีปัญหา				
	- ระบบทางเดินอาหาร	๔	๗	๑	๒
	- ระบบทางเดินหายใจ	๔	๗	๑	๒
	- ระบบขับถ่าย	๔	๗	๑	๒
	- ระบบอวัยวะสืบพันธุ์	๔	๕	๑	๑
๗.	การใช้ยาในวัยสูงอายุ	๗	-	๒	-
๘.	การส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ				
	- การออกกำลังกายที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ	๔	๓	๒	๑
	- อาหารและโภชนาการสำหรับผู้สูงอายุ	๔	๓	๒	๑
	- การดูแลสุขภาพช่องปาก	๔	๓	๒	๑
๙.	สุขภาพจิตกับผู้สูงอายุ/การดูแลตนเองเพื่อคลายเครียด	๗	๑๔	๓	๑
๑๐.	การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม	๔	-	๑	-
๑๑.	ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ	๖	๑๔	๑	๑
๑๒.	สิทธิผู้สูงอายุตามรัฐธรรมนูญ/กฎหมายแรงงานที่ควรรู้	๘	-	๑	-
๑๓.	บทบาทและจริยธรรมของผู้ดูแลผู้สูงอายุ	๔	๓	๑	-
๑๔.	การจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ	๔	๗	๑	๑
๑๕.	เสริมทักษะด้านภาษาอังกฤษ	๕	๕	-	-
๑๖.	เสริมทักษะด้านคอมพิวเตอร์	๕	๕	-	-
๑๗.	การฝึกปฏิบัติงาน - ในสถานบริการ	-	๙๐	-	๑๐
	- ในชุมชน	-	๙๐	-	๑๐
๑๘.	การวัดและประเมินผล	๔	๗	๑	๑
	รวม	๑๑๕	๓๐๕	๓๐	๔๐

- ๓ -

เอกสารแนบท้ายบัญชีที่ ๒

หลักสูตรอบรมดูแลผู้สูงอายุท้ายข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า
เรื่อง การควบคุมการประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๓
โครงสร้างหลักสูตร (๔๒๐ ชั่วโมง)

ลำดับที่	หัวข้อวิชา	ภาคทฤษฎี (ชั่วโมง)	ภาคปฏิบัติ (ชั่วโมง)
	ก. ภาคทฤษฎี (๓๐๐ ชั่วโมง)		
๑.	หลักการดูแลผู้สูงอายุ	๔๑	๙
๒.	จิตวิทยาผู้สูงอายุ	๔๐	-
๓.	กิจกรรมและนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ	๑๐	๓๐
๔.	อาหารสำหรับผู้สูงอายุ	๓๐	๔๕
๕.	การทำความสะอาด เก็บและรักษาอุปกรณ์เครื่องใช้ ภายในบ้านและบริเวณบ้าน	๗	๒๓
๖.	การใช้ภาษาไทยและอังกฤษ	๑๑	๑๙
๗.	บทบาทและจรรยาของผู้ดูแลผู้สูงอายุ	๑๘	-
๘.	สุขศึกษา	๖	๖
๙.	กฎหมายแรงงานที่ควรรู้	๕	-
	ข. การฝึกภาคปฏิบัติการดูแลผู้สูงอายุ (๑๒๐ ชั่วโมง)		
๑๐.	ดูงานและฝึกปฏิบัติการดูแลผู้สูงอายุในสถานประกอบการ ทุกรายวิชาที่เรียนมาแล้ว	-	๑๒๐
	รวม	๑๖๘	๒๕๒

- ๔ -

เอกสารแนบท้ายบัญชีที่ ๓

หลักสูตรอบรมดูแลผู้สูงอายุท้ายข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า
เรื่อง การควบคุมการประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน พ.ศ.๒๕๕๓
โครงสร้างหลักสูตร (๔๒๐ ชั่วโมง)

ลำดับที่	หัวข้อวิชา	ภาคทฤษฎี (ชั่วโมง)	ภาคปฏิบัติ (ชั่วโมง)
	หมวดความรู้ความสามารถพื้นฐาน (๘๔ ชั่วโมง)		
๑.	กิจกรรมสร้างเสริมนิสัยในการทำงาน	-	๑๔
๒.	ความปลอดภัยในการทำงาน	๗	-
๓.	จิตวิทยาทั่วไป	๑๔	-
๔.	การปฐมพยาบาลเบื้องต้น	๗	๒๘
๕.	กฎหมายเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ	๑๔	-
	หมวดความรู้ความสามารถหลัก (๒๕๙ ชั่วโมง)		
๑.	ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุ	๑๔	๒๑
๒.	งานพื้นฐานในการบริหารผู้สูงอายุ	๑๔	๓๕
๓.	การดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ	๑๔	๓๕
๔.	อาหารและโภชนาการสำหรับผู้สูงอายุ	๑๔	๓๕
๕.	นันทนาการและการออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ	๑๔	๓๕
๖.	การปฏิบัติตนในอาชีพผู้ดูแลผู้สูงอายุ	๗	๑๔
๗.	การวัดและประเมินผล	๑	๖
	รวม	๑๒๐	๒๒๓
	หมวดความรู้ความสามารถเสริม (๗๗ ชั่วโมง)		
๑.	คอมพิวเตอร์เบื้องต้น	๗	๑๔
๒.	ภาษาอังกฤษในการทำงาน	๑๔	๒๑
๓.	การประกอบธุรกิจส่วนตัว	๒๑	-
	รวม	๔๒	๓๕
	รวมทั้งสิ้น	๔๒๐ ชั่วโมง	

หมายเหตุ เมื่อผู้รับการฝึกผ่านการประเมินผล จะได้รับการฝึกงานในสถานประกอบการอีก
เป็นเวลา ๑ เดือน

- ๕ -

เอกสารหมายเลข ๑

แบบคำขอรับใบอนุญาต/ต่ออายุใบอนุญาต
ประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน

คำขอเลขที่...../..... (เจ้าหน้าที่กรอก)
--

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

๑. ข้าพเจ้า.....อายุ.....ปี สัญชาติ.....
โดย.....ผู้มีอำนาจลงนามแทนนิติบุคคล
ปรากฏตาม.....
ที่อยู่เลขที่.....หมู่ที่.....ตรอก/ซอย.....ถนน.....
แขวง/ตำบล.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....
หมายเลขโทรศัพท์.....ผู้ขออนุญาต

๒. พร้อมคำขอนี้ข้าพเจ้าได้แนบเอกสารหลักฐานต่างๆ มาด้วยแล้วดังนี้

- สำเนาบัตรประจำตัว (ประชาชน/ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ/อื่นๆ ระบุ.....)
- สำเนาใบอนุญาต
- ใบมอบอำนาจ (ในกรณีที่มีการมอบอำนาจ)
- สำเนาหนังสือการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล
- หลักฐานที่แสดงการเป็นผู้มีอำนาจลงนามแทนนิติบุคคล
- เอกสารและหลักฐานอื่นๆ ตามที่องค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้ากำหนด คือ
- ๑) สำเนาทะเบียนบ้าน
- ๒) สำเนาวุฒิการศึกษา
- ๓) หนังสือรับรอง
- ๔) ใบรับรองแพทย์
- ๕) แผนที่โดยสังเขปของสถานประกอบกิจการ
- เอกสารและหลักฐานอื่นๆ ระบุ.....

ขอรับรองว่าข้อความในคำขอนี้เป็นความจริงทุกประการ

(ลงชื่อ).....ผู้ขออนุญาต
(.....)

- ๒ -

ส่วนของผู้เจ้าหน้าที่
ใบรับคำขอรับใบอนุญาต/ต่ออายุใบอนุญาต

เลขที่.....ได้รับเรื่องเมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ตรวจสอบแล้ว เอกสารหลักฐาน ครบ

ไม่ครบ คือ

๑).....

๒).....

๓).....

(ลงชื่อ).....

(.....)

ตำแหน่ง.....

ส่วนของผู้ขอรับใบอนุญาต
ใบรับคำขอรับใบอนุญาต/ต่อใบอนุญาต

เลขที่.....ได้รับเรื่องเมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ตรวจสอบแล้ว เอกสารหลักฐาน ครบ

ไม่ครบ คือ

๑).....

๒).....

๓).....

ดังนั้น กรุณานำเอกสารหลักฐานที่ยังไม่ครบทั้งหมดมายื่นต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นภายใน.....วันนับตั้งแต่วันที่.....เป็นต้นไป

(ลงชื่อ).....

(.....)

ตำแหน่ง.....

- ๗ -

เอกสารหมายเลข ๒

ใบอนุญาต

ประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน

เล่มที่.....เลขที่...../.....

(๑) เจ้าพนักงานท้องถิ่นอนุญาตให้.....

สัญชาติ.....อยู่บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัด.....หมายเลขโทรศัพท์.....

ชื่อสถานประกอบกิจการ.....ประเภท.....

ตั้งอยู่เลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

หมายเลขโทรศัพท์.....

เสียค่าธรรมเนียมปีละ.....บาท (.....) ตามใบเสร็จรับเงิน

เล่มที่.....เลขที่.....ลงวันที่.....

(๒) ผู้รับใบอนุญาตต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในข้อบัญญัตินี้

(๓) หากปรากฏในภายหลังว่าการประกอบกิจการที่ได้รับอนุญาตนี้เป็นการขัดต่อกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องโดยมีอาจแก้ไขได้ เจ้าพนักงานท้องถิ่นอาจพิจารณาให้เพิกถอนการอนุญาตนี้ได้

(๔) ผู้รับใบอนุญาตต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขเฉพาะดังต่อไปนี้อีกด้วย คือ

๔.๑).....

๔.๒).....

(๕) ใบอนุญาตฉบับนี้ออกให้เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

(๖) ใบอนุญาตฉบับนี้สิ้นอายุวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

(ลงชื่อ)

(.....)

ตำแหน่ง.....

เจ้าพนักงานท้องถิ่น

คำเตือน (๑) ผู้รับใบอนุญาตต้องแสดงใบอนุญาตนี้ไว้โดยเปิดเผยและเห็นได้ง่าย ณ สถานที่ประกอบกิจการ ตลอดเวลาที่ประกอบกิจการ หากฝ่าฝืนมีโทษปรับไม่เกิน ๕๐๐ บาท

(๒) หากประสงค์จะประกอบกิจการในปีต่อไปต้องยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตก่อนใบอนุญาตสิ้นอายุ

- ๙ -

เอกสารหมายเลข ๓

แบบคำขอรับใบแทนใบอนุญาต
ประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน

คำขอเลขที่...../..... (เจ้าหน้าที่กรอก)
--

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

๑. ข้าพเจ้า.....อายุ.....ปี สัญชาติ.....
โดย.....ผู้มีอำนาจลงนามแทนนิติบุคคล
ปรากฏตาม.....
ที่อยู่เลขที่.....หมู่ที่.....ตรอก/ซอย.....ถนน.....
แขวง/ตำบล.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....
หมายเลขโทรศัพท์.....ผู้ขออนุญาต

๒. พร้อมคำขอนี้ข้าพเจ้าได้แนบเอกสารหลักฐานต่างๆ มาด้วยแล้วดังนี้

- สำเนาบัตรประจำตัว (ประชาชน/ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ/อื่นๆ ระบุ.....)
- สำเนาใบอนุญาต
- ใบมอบอำนาจ (ในกรณีที่มีการมอบอำนาจ)
- สำเนาหนังสือการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล
- หลักฐานที่แสดงการเป็นผู้มีอำนาจลงนามแทนนิติบุคคล
- เอกสารและหลักฐานตามท้องที่การบริหารส่วนตำบลพระเจ้ากำหนด คือ
 - ๑) สำเนาทะเบียนบ้าน
 - ๒) สำเนาวุฒิการศึกษา
 - ๓) หนังสือรับรอง
 - ๔) ใบรับรองแพทย์
 - ๕) แผนที่ได้โดยสังเขปของสถานประกอบกิจการ
- เอกสารและหลักฐานอื่นๆ
 - ๑) สำเนาบันทกักแจ้งความต่อพนักงานเจ้าหน้าที่
 - ๒) ใบอนุญาตเดิมที่ชำรุด

ขอรับรองว่าข้อความในคำขอนี้เป็นความจริงทุกประการ

(ลงชื่อ).....ผู้ขออนุญาต
(.....)

พระราชบัญญัติ
ส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน
พ.ศ. 2545

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ 22 กันยายน พ.ศ. 2545
เป็นปีที่ 57 ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ
ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงานใช้บังคับ
แทนกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการฝึกอาชีพ

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของ
บุคคล ซึ่งมาตรา 29 ประกอบกับมาตรา 31 และมาตรา 35 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอม
ของรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาฝีมือ
แรงงาน พ.ศ. 2545”

มาตรา 2¹ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยสี่วันนับแต่วัน
ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติส่งเสริมการฝึกอาชีพ พ.ศ. 2537

มาตรา 4 พระราชบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับแก่กระทรวง ทบวง กรม หน่วยงานของรัฐ
และองค์การของรัฐ

มาตรา 5 ในพระราชบัญญัตินี้

¹ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 119 ตอนที่ 98/1 ก วันที่ 1 ตุลาคม 2545 หน้า 1

“การพัฒนาฝีมือแรงงาน” หมายความว่า กระบวนการที่ทำให้ผู้รับการฝึกและ ประชากรวัยทำงานมีฝีมือ ความรู้ความสามารถ จรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ และทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับ การทำงานอันได้แก่ การฝึกอบรมฝีมือแรงงาน การกำหนดมาตรฐานฝีมือแรงงาน และการอื่นที่เกี่ยวข้อง

“การฝึกอบรมฝีมือแรงงาน” หมายความว่า การฝึกเตรียมเข้าทำงาน การฝึก ยกระดับฝีมือแรงงาน และการฝึกเปลี่ยนสาขาอาชีพ

“การฝึกเตรียมเข้าทำงาน” หมายความว่า การฝึกอบรมฝีมือแรงงานก่อนเข้าทำงาน เพื่อให้สามารถทำงานได้ตามมาตรฐานฝีมือแรงงาน

“การฝึกยกระดับฝีมือแรงงาน” หมายความว่า การที่ผู้ประกอบการกิจการซึ่งเป็น นายจ้างจัดให้ลูกจ้างได้ฝึกอบรมฝีมือแรงงาน เพิ่มเติมในสาขาอาชีพที่ลูกจ้างปฏิบัติงานอยู่ตามปกติ เพื่อให้ลูกจ้างได้มีความรู้ความสามารถและทักษะในสาขาอาชีพนั้นสูงขึ้น

“การฝึกเปลี่ยนสาขาอาชีพ” หมายความว่า การที่ผู้ประกอบการกิจการซึ่งเป็นนายจ้าง จัดให้ลูกจ้างได้ฝึกอบรมฝีมือแรงงาน เพิ่มเติมในสาขาอาชีพอื่นที่ลูกจ้างมิได้ปฏิบัติงานอยู่ตามปกติ เพื่อให้ลูกจ้างได้มีความรู้ความสามารถที่จะทำงานในสาขาอาชีพอื่นนั้นได้ ด้วย

“หลักสูตร” หมายความว่า หัวข้อวิชา เนื้อหา และวิธีการดำเนินการฝึกอบรมฝีมือ แรงงาน

“ผู้ดำเนินการฝึก” หมายความว่า ผู้ซึ่งจัดให้มีการฝึกอบรมฝีมือแรงงานตาม หลักสูตรและรายละเอียดเกี่ยวกับการ ฝึกอบรมฝีมือแรงงานที่นายทะเบียนได้พิจารณาให้ความ เห็นชอบตามพระราชบัญญัติ นี้

“ผู้รับการฝึก” หมายความว่า ผู้ซึ่งเข้ารับการฝึกอบรมฝีมือแรงงานจากผู้ดำเนินการฝึก

“ครูฝึก” หมายความว่า ผู้ซึ่งทำหน้าที่ฝึกอบรมฝีมือแรงงานให้แก่ผู้รับการฝึก

“สถานที่ฝึก” หมายความว่า สถานที่ที่ผู้ดำเนินการฝึกจัดให้มีการฝึกอบรมฝีมือ แรงงานให้แก่ผู้รับการฝึก

“ศูนย์ฝึกอบรมฝีมือแรงงาน” หมายความว่า สถานที่ฝึกที่ได้จัดไว้เป็นสัดส่วนแยก จากหน่วยประกอบกิจการ

“มาตรฐานฝีมือแรงงาน” หมายความว่า ข้อกำหนดทางวิชาการที่ใช้เป็นเกณฑ์วัด ระดับฝีมือ ความรู้ความสามารถ และทัศนคติในการทำงานของผู้ประกอบอาชีพในสาขาต่าง ๆ ตาม พระราชบัญญัตินี้

“การทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน” หมายความว่า การทดสอบฝีมือ ความรู้ ความสามารถ และทัศนคติในการทำงานของผู้ประกอบอาชีพตามเกณฑ์กำหนดของมาตรฐานฝีมือ แรงงาน

“ผู้ดำเนินการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน” หมายความว่า ผู้ซึ่งได้รับอนุญาต ให้ดำเนินการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานตามพระราชบัญญัตินี้

“ผู้ทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน” หมายความว่า ผู้ทำหน้าที่ทดสอบมาตรฐานฝีมือ แรงงานให้แก่ผู้เข้ารับการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน

“ผู้ประกอบการกิจการ” หมายความว่า ผู้ประกอบกิจการอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม หรือธุรกิจอย่างอื่น ทั้งที่เป็นนายจ้างและมีใ้ช่นายจ้างของผู้รับการฝึก

“นายจ้าง” หมายความว่า นายจ้างตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน
 “ลูกจ้าง” หมายความว่า ลูกจ้างตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน
 “กองทุน” หมายความว่า กองทุนพัฒนาฝีมือแรงงาน
 “คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน
 “กรรมการ” หมายความว่า กรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน
 “พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“นายทะเบียน” หมายความว่า อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย
 “อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน
 “รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 6 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ กับออกกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวง ระเบียบและประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

มาตรา 7 ให้รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศกำหนดสาขาอาชีพที่จะส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงานตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด 1

การดำเนินการฝึกอบรมฝีมือแรงงาน

ส่วนที่ 1

การฝึกเตรียมเข้าทำงาน

มาตรา 8 เพื่อประโยชน์ในการขอรับสิทธิและประโยชน์ ให้ผู้ซึ่งจัดให้มีการฝึกเตรียมเข้าทำงานตามสาขาอาชีพที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดตามมาตรา 7 จัดทำรายละเอียดเกี่ยวกับการฝึกเสนอต่อนายทะเบียนเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ ดังต่อไปนี้

- (1) หลักสูตร
- (2) สถานที่ฝึกหรือศูนย์ฝึกอบรมฝีมือแรงงาน
- (3) ชื่อและคุณสมบัติของครูฝึก
- (4) กำหนดระยะเวลาการฝึก

(5) รายการอุปกรณ์อันจำเป็นที่จะใช้ในการฝึกที่มีอยู่แล้วและที่จะต้องหามาเพิ่มเติม
ในภายหลัง

(6) วิธีการและมาตรฐานในการวัดผลการฝึก

(7) รายการอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

การพิจารณาให้ความเห็นชอบของนายทะเบียนให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ
และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายละเอียดเกี่ยวกับการฝึกตาม (1) (2) (4) หรือ (6) ที่ได้รับ
ความเห็นชอบจากนายทะเบียนแล้วจะกระทำมิได้ เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากนายทะเบียน

มาตรา 9 คุณสมบัติของครูฝึก ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา 10 ผู้ดำเนินการฝึกจะต้องจัดให้มีข้อบังคับหรือระเบียบเกี่ยวกับการฝึก
เป็นภาษาไทยและอย่างน้อยต้องมีรายการ ดังต่อไปนี้

(1) ระยะเวลาการฝึก

(2) วันฝึก เวลาฝึก และเวลาพัก

(3) วันหยุด

(4) การลาและหลักเกณฑ์การลา

(5) เบี้ยเลี้ยงระหว่างรับการฝึก

(6) เงื่อนไขการเลิกสัญญาการฝึก

(7) หลักเกณฑ์การจ่ายค่าทดแทนในกรณีผู้รับการฝึกประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย
อันเกิดจากการฝึก

(8) รายการอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา 11 ผู้ดำเนินการฝึกจะต้องทำสัญญาการฝึกเป็นหนังสือกับผู้รับการฝึกโดย
ให้มีรายการตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา 12 ผู้ดำเนินการฝึกจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้รับ
การฝึกตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด และต้องจัดทำทะเบียนประวัติผู้รับการฝึกไว้เป็นหลักฐาน

มาตรา 13 เมื่อผู้รับการฝึกผู้ใดฝึกครบตามหลักสูตรและผ่านการวัดผลตาม
มาตรา 8 (6) แล้ว ให้ผู้ดำเนินการฝึกออกหนังสือรับรองว่าเป็นผู้สำเร็จการฝึกให้แก่ผู้นั้นภายในสิบห้าวัน
นับแต่วันเสร็จสิ้นการวัดผล และแจ้งให้นายทะเบียนทราบ

มาตรา 14 เมื่อผู้ดำเนินการฝึกประสงค์จะโอนการประกอบกิจการให้แก่บุคคลอื่น
ให้ผู้ดำเนินการฝึกแจ้งเป็นหนังสือให้นายทะเบียนทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสิบห้าวันก่อนถึงวันโอน

โดยให้ระบุว่าผู้รับโอนประสงค์จะดำเนินการฝึกเตรียมเข้าทำงานต่อไปหรือไม่ และให้ผู้โอนกับผู้รับโอนลงลายมือชื่อร่วมกัน

ถ้าผู้รับโอนจะดำเนินการฝึกเตรียมเข้าทำงานต่อไป ให้นายทะเบียนจดทะเบียนแจ้งการเปลี่ยนแปลงนั้นไว้ในทะเบียน และให้ถือว่าผู้รับโอนเป็นผู้ดำเนินการฝึกตามมาตรา 8 ตั้งแต่วันโอน และให้สิทธิและหน้าที่ของผู้ดำเนินการฝึกที่มีอยู่ตามสัญญาการฝึกเดิมโอนไปเป็นของผู้รับโอน

ถ้าผู้รับโอนจะไม่ดำเนินการฝึกเตรียมเข้าทำงานต่อไป ให้นายทะเบียนดำเนินการให้ผู้รับการฝึกซึ่งค้างการฝึกอยู่ในวันโอนไปรับการฝึกในสาขาอาชีพเดียวกันนั้นกับผู้ดำเนินการฝึกรายอื่น หรือในสถานฝึกอาชีพของทางราชการ โดยผู้โอนจะต้องรับผิดชอบสำหรับค่าใช้จ่ายในการดำเนินการฝึกที่ค้างอยู่

มาตรา 15 ห้ามมิให้ผู้ดำเนินการฝึกเรียกหรือรับเงินค่าฝึกอบรมหรือค่าตอบแทนในลักษณะใด ๆ อันเกี่ยวกับการฝึกอบรมฝีมือแรงงานจากผู้รับการฝึก

มาตรา 16 ผู้ดำเนินการฝึกจะดำเนินการให้ผู้รับการฝึกไปรับการฝึกอบรมฝีมือแรงงานในสถานศึกษาหรือสถานฝึกอบรมฝีมือแรงงานของทางราชการหรือสถานฝึกอบรมฝีมือ แรงงาน อื่นที่นายทะเบียนให้ความเห็นชอบก็ได้

หลักสูตรและรายการค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมในสถานศึกษาหรือสถานฝึกอบรม ตามวรรคหนึ่ง ต้องได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียน

มาตรา 17 ถ้าผู้ดำเนินการฝึกจะเลิกการประกอบกิจการหรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่น จนไม่สามารถจะดำเนินการฝึกได้อีกต่อไป ให้ผู้ดำเนินการฝึกแจ้งเป็นหนังสือให้นายทะเบียนทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสิบห้าวันก่อนเลิกการประกอบกิจการหรือเลิกการฝึก ในกรณีนี้ ถ้าเป็นการฝึกเตรียมเข้าทำงานให้นำมาตรา 14 วรรคสาม มาใช้บังคับแก่ผู้รับการฝึกซึ่งค้างการฝึกอยู่ในวันที่เลิกการประกอบกิจการหรือมีเหตุจำเป็นจนไม่สามารถจะดำเนินการฝึกต่อไปโดยอนุโลม เว้นแต่เมื่อคณะกรรมการเห็นสมควรก็อาจยกเว้นให้ผู้ดำเนินการฝึกไม่ต้องรับผิดชอบสำหรับค่าใช้จ่ายในการดำเนินการฝึกที่ค้างอยู่นั้นได้

มาตรา 18 เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาฝีมือแรงงาน ผู้ดำเนินการฝึกอาจรับนักเรียน นิสิต หรือนักศึกษาที่สถานศึกษาส่งเข้ารับการฝึกตามหลักสูตรของสถานศึกษา หลักสูตรของผู้ดำเนินการฝึกหรือหลักสูตรที่สถานศึกษากับผู้ดำเนินการฝึกได้ร่วมกันจัดทำขึ้นได้ และให้ผู้ดำเนินการฝึกจัดส่งหลักสูตรดังกล่าวไปยังนายทะเบียนก่อนเริ่มดำเนินการฝึก เว้นแต่จะได้เคยจัดส่งหลักสูตรนั้นไปยังนายทะเบียนมาก่อนแล้ว และให้นำความในมาตรา 11 มาตรา 12 มาตรา 13 มาตรา 15 มาตรา 33 มาตรา 34 มาตรา 35 มาตรา 36 และมาตรา 37 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ความตามวรรคหนึ่ง ให้ใช้บังคับแก่กรณีที่ทางราชการส่งบุคคลมาฝึกกับผู้ดำเนินการฝึกด้วย

มาตรา 19 การจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมฝีมือแรงงาน ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ส่วนที่ 2

การฝึกยกระดับฝีมือแรงงานและการฝึกเปลี่ยนสาขาอาชีพ

มาตรา 20 เพื่อประโยชน์ในการขอรับสิทธิและประโยชน์ ให้ผู้ซึ่งจัดให้มีการฝึกยกระดับฝีมือแรงงานหรือการฝึกเปลี่ยนสาขาอาชีพจัดส่งหลักสูตร รายละเอียดที่เกี่ยวข้อง และรายการค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการฝึกเสนอต่อนายทะเบียนเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ

การพิจารณาให้ความเห็นชอบของนายทะเบียนให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ในการดำเนินการฝึกตามวรรคหนึ่งให้นำมาตรา 15 มาตรา 16 มาตรา 17 และ มาตรา 19 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 21 ในระหว่างการฝึกให้ผู้ดำเนินการฝึกซึ่งเป็นนายจ้างยังคงมีหน้าที่ต่อ ลูกจ้างตามกฎหมายเกี่ยวกับแรงงาน สัญญาจ้าง ข้อบังคับเกี่ยวกับการทำงานและข้อตกลงเกี่ยวกับ สภาพการจ้าง

ถ้าการฝึกเกิดจากการร้องขอของลูกจ้างและมีการตกลงกันเป็นหนังสือ นายจ้างอาจ จัดให้ลูกจ้างฝึกนอกเวลาทำงานปกติหรือในวันหยุดของลูกจ้างก็ได้ โดยนายจ้างต้องจ่ายค่าจ้างให้แก่ ลูกจ้างผู้เข้ารับการฝึกไม่น้อยกว่าค่าจ้างในเวลาทำงานปกติตามจำนวนชั่วโมงที่ฝึก

หมวด 2

มาตรฐานฝีมือแรงงาน

มาตรา 22 เพื่อเป็นการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน ให้คณะกรรมการจัดทำ มาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติในสาขาอาชีพต่าง ๆ เสนอรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบ

มาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติที่รัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้กรมพัฒนาฝีมือแรงงานนำไปใช้ในการจัดให้มีการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานใน สาขาอาชีพนั้นตามมาตรา 23 หรือให้ผู้ดำเนินการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานนำไปใช้ในการ ดำเนินการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานในสาขาอาชีพนั้นตามมาตรา 24

คุณสมบัติของผู้เข้ารับการทดสอบ วิธีการทดสอบ และการออกหนังสือรับรองว่า เป็นผู้ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา 23 ให้กรมพัฒนาฝีมือแรงงานจัดให้มีการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน และส่งเสริมให้มีผู้ทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน

มาตรา 24 ผู้ใดประสงค์จะเป็นผู้ดำเนินการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานให้ขออนุญาตต่อนายทะเบียน

การขออนุญาตและการออกใบอนุญาต คุณสมบัติของผู้ทดสอบ การพักใช้ใบอนุญาต และการเพิกถอนใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา 25 ในการดำเนินการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน ให้เรียกเก็บค่าทดสอบจากผู้เข้ารับการทดสอบได้ไม่เกินอัตราที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา 26 ผู้ใดประสงค์จะให้คณะกรรมการรับรองมาตรฐานฝีมือแรงงานของตนให้ยื่นคำขอต่อนายทะเบียน

การขอรับรองมาตรฐานฝีมือแรงงาน การรับรองมาตรฐานฝีมือแรงงาน การนำมาตรฐานฝีมือแรงงานที่คณะกรรมการรับรองแล้วไปใช้ทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน และการออกหนังสือรับรองให้แก่ผู้ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

หมวด 3

กองทุนพัฒนาฝีมือแรงงาน

มาตรา 27 ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่ง เรียกว่า “กองทุนพัฒนาฝีมือแรงงาน” ในกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนสำหรับใช้จ่ายเกี่ยวกับการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน

กองทุนประกอบด้วย

(1) เงินที่โอนมาจากเงินกองทุนพัฒนาฝีมือแรงงานที่จัดตั้งขึ้นตามมติคณะรัฐมนตรี และดำเนินการบริหารกองทุนตามระเบียบกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมว่าด้วย กองทุนพัฒนาฝีมือแรงงาน พ.ศ. 2539

(2) เงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรให้

(3) เงินสมทบที่ผู้ประกอบการส่งเข้ากองทุน

(4) เงินและทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้กองทุน

(5) ดอกผลหรือผลประโยชน์ที่เกิดจากกองทุน

(6) เงินและทรัพย์สินที่ตกเป็นของกองทุนนอกจาก (1) ถึง (5) ที่กองทุนได้รับไม่

ว่ากรณีใด

เงินของกองทุนไม่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลังและกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน และการบริหารกองทุน ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

ให้กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เก็บรักษาเงินกองทุนและดำเนินการเบิกจ่ายเงินกองทุนตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 28 เงินกองทุนให้ใช้จ่ายเพื่อกิจการ ดังต่อไปนี้

(1) ให้ผู้รับการฝึกกึ่งเต็มเพื่อใช้จ่ายเกี่ยวกับการเข้ารับการฝึกอบรมฝีมือแรงงานตามพระราชบัญญัตินี้

(2) ให้ผู้ดำเนินการฝึก ผู้ดำเนินการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานและผู้ประกอบกิจการกึ่งเต็มเพื่อใช้จ่ายเกี่ยวกับการดำเนินการฝึกอบรมฝีมือแรงงานหรือการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน ตามพระราชบัญญัตินี้

(3) ช่วยเหลือหรืออุดหนุนกิจการใด ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงานตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

(4) ใช้จ่ายในการบริหารกองทุน

การให้กึ่งเต็มเงินกองทุน ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

คณะกรรมการอาจจัดสรรเงินกองทุนไม่เกินร้อยละห้าของเงินกองทุนแต่ละปี เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารกองทุน

มาตรา 29 ให้ผู้ประกอบกิจการซึ่งประกอบกิจการในประเภท ชนิด ขนาด และมีจำนวนลูกจ้าง รวมทั้งมีสัดส่วนของจำนวนผู้รับการฝึกกับจำนวนลูกจ้างทั้งหมด และอยู่ในท้องที่ตามที่รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการประกาศกำหนด ส่งเงินสมทบเข้ากองทุนตามอัตราที่กำหนดในมาตรา 30 เว้นแต่เป็นผู้ซึ่งจัดให้มีการฝึกอบรมฝีมือแรงงานตามที่กำหนดไว้ในหมวด 1 แล้ว

มาตรา 30 เพื่อประโยชน์ในการเรียกเก็บเงินสมทบจากผู้ประกอบกิจการตามมาตรา 29 ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการมีอำนาจประกาศกำหนดอัตราเงินสมทบไม่เกินร้อยละหนึ่งของค่าจ้างที่ผู้ประกอบกิจการจ่ายในที่สุดท้ายก่อนปีที่มีการส่ง เงินสมทบรวมทั้งวิธีการเรียกเก็บเงินสมทบจากผู้ประกอบกิจการ

ค่าจ้างขั้นต่ำและขั้นสูงที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณเงินสมทบตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา 31 ผู้ประกอบกิจการรายใดไม่จ่ายเงินสมทบภายในเวลาที่กำหนด หรือจ่ายไม่ครบตามสัดส่วนจำนวนผู้รับการฝึกอบรมกับ จำนวนลูกจ้าง ต้องจ่ายเงินเพิ่มในอัตราร้อยละหนึ่งจุดห้า

ต่อเดือนของเงินสมทบที่ยังไม่ได้ นำส่งหรือของเงินสมทบที่ยังขาดอยู่นับแต่วันถัดจากวันที่ต้องนำส่งเงินสมทบสำหรับเศษของเดือนถ้าถึงสิบห้าวันหรือกว่านั้นให้นับเป็นหนึ่งเดือน ถ้าน้อยกว่านั้นให้ปัดทิ้ง

ในกรณีที่อธิบดีมีคำสั่งให้ผู้มีหน้าที่จ่ายเงินสมทบหรือเงินเพิ่มตามวรรคหนึ่ง ถ้าผู้มีหน้าที่ไม่ยอมชำระเงินดังกล่าว ให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการบังคับทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับ และในกรณีไม่มีเจ้าหน้าที่ดำเนินการบังคับตามคำสั่ง ให้กรมพัฒนาฝีมือแรงงานมีอำนาจฟ้องคดีต่อศาลปกครองเพื่อบังคับชำระเงินได้

มาตรา 32 ภายในหกเดือนนับแต่วันสิ้นปีงบประมาณตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ ให้คณะกรรมการเสนาองบุตุลและรายงานการรับจ่ายเงินของกองทุนในปีที่ล่วงมา ซึ่งสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบรับรองแล้วต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ

งบุตุลและรายงานการรับจ่ายเงินดังกล่าว ให้รัฐมนตรีเสนอด่อนายกรัฐมนตรีเพื่อนำเสนอด่อนสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาเพื่อทราบ และจัดให้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษา

หมวด 4

สิทธิและประโยชน์ของผู้ดำเนินการฝึก

มาตรา 33 ให้ผู้ดำเนินการฝึกซึ่งจัดให้มีการฝึกอบรมฝีมือแรงงานตามสาขาอาชีพที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดตามมาตรา 7 ได้รับสิทธิและประโยชน์ ดังต่อไปนี้

(1) สิทธิที่จะได้รับยกเว้นภาษีเงินได้เป็นกรณีพิเศษสำหรับเงินได้ของผู้ดำเนินการฝึกเป็นจำนวนร้อยละของค่าใช้จ่ายที่ได้ใช้ไปในการจัดให้มีการฝึกอบรมฝีมือแรงงานตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกาตามประมวลรัษฎากร

(2) ประโยชน์ที่จะได้รับความช่วยเหลือจากกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ในด้านการฝึกอบรมบุคลากร การฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร การฝึกอบรมการพัฒนาอุปกรณ์ช่วยฝึก การฝึกอบรมผู้ดำเนินการเกี่ยวกับการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน การฝึกอบรมหัวหน้างาน หรือการฝึกด้านอื่นในลักษณะเดียวกัน

(3) ประโยชน์ที่จะได้รับคำปรึกษาแนะนำจากกรมพัฒนาฝีมือแรงงานเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาฝีมือแรงงาน

(4) สิทธิและประโยชน์อื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 34 นอกเหนือจากสิทธิและประโยชน์ตามมาตรา 33 ให้ผู้ดำเนินการฝึกที่ดำเนินการฝึกอบรมฝีมือแรงงานในศูนย์ฝึกอบรมฝีมือแรงงานที่จัดตั้งขึ้นตามมาตรา 19 ได้รับสิทธิและประโยชน์เพิ่มเติม ดังต่อไปนี้

(1) สิทธิที่จะได้รับยกเว้นอากรขาเข้าและภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับเครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์ที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อใช้ในการฝึกอบรมฝีมือแรงงาน โดยออกเป็นประกาศ

กระทรวงการคลังตามกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราศุลกากร และตราเป็นพระราชกฤษฎีกาตามประมวล
รัษฎากร

ในการนี้ ให้ผู้ชวยกเว้นแสดงรายการเครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์ตามที่
ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการเพื่อประกอบการพิจารณา

(2) สิทธิที่จะได้รับการหักค่าไฟฟ้าและค่าประปาเป็นจำนวนสองเท่าของจำนวนเงิน
ที่ ผู้ดำเนินการฝึกได้เสียไปเป็นค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมฝีมือแรงงานเพื่อ ประโยชน์ในการคำนวณ
ภาษีเงินได้ ทั้งนี้ โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกาตามประมวลรัษฎากร

(3) สิทธิและประโยชน์อื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 35 คำขอรับสิทธิและประโยชน์ตามมาตรา 33 (2) (3) (4) และมาตรา 34
(3) ให้ยื่นต่อนายทะเบียนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา 36 ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง ให้ผู้ดำเนินการฝึกนำคน
ต่างด้าวซึ่งเป็นช่างฝีมือหรือผู้ชำนาญการเพื่อเป็นครูฝึก รวมทั้งคู่สมรสและบุคคลซึ่งอยู่ในอุปการะ
ของช่างฝีมือหรือผู้ชำนาญการ เข้ามาในราชอาณาจักรได้ตามจำนวน เงื่อนไขและกำหนดระยะเวลา
เท่าที่คณะกรรมการพิจารณาเห็นสมควร แต่ไม่เกินกำหนดระยะเวลาตามที่กฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง
กำหนดไว้

มาตรา 37 ให้ผู้ดำเนินการฝึกได้รับการยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วย
โรงเรียนเอกชน

หมวด 5

คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน

มาตรา 38 ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน ประกอบด้วย
ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เป็นประธานกรรมการ ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทน
กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ ผู้แทนกระทรวง
อุตสาหกรรม ผู้แทนสำนักงบประมาณ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ผู้แทนการ
ท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่ง
ประเทศไทย ผู้แทนสมาคมธนาคารไทย และผู้แทนสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
เป็นกรรมการ และกรรมการอื่นจำนวนสี่คนซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิสองคน จากผู้แทน
ฝ่ายนายจ้างหนึ่งคน และจากผู้แทนฝ่ายลูกจ้างอีกหนึ่งคน และให้อธิบดีกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน
เป็นกรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งข้าราชการในกรมพัฒนาฝีมือแรงงานเป็น
ผู้ช่วยเลขานุการ

กรรมการซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ให้รัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ซึ่งมีประสบการณ์ทางด้าน การพัฒนาฝีมือแรงงานมาแล้วไม่น้อยกว่าสิบปี

กรรมการซึ่งเป็นผู้แทนฝ่ายนายจ้างและผู้แทนฝ่ายลูกจ้าง ให้รัฐมนตรีแต่งตั้งตาม หลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในระเบียบกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

มาตรา 39 คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาฝีมือ แรงงานและกองทุนพัฒนาฝีมือแรงงาน
- (2) เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่รัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวง ระเบียบ หรือ ประกาศตามพระราชบัญญัตินี้
- (3) ออกระเบียบหรือประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้
- (4) จัดทำมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติในสาขาอาชีพต่าง ๆ ตามมาตรา 22
- (5) กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน
- (6) ส่งเสริมให้ผู้ประกอบกิจการใช้ผู้ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานเป็น ผู้ปฏิบัติงานในสาขาอาชีพตามประเภท ขนาด และลักษณะงานตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด
- (7) ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมฝีมือแรงงานและศูนย์ทดสอบมาตรฐานฝีมือ แรงงาน
- (8) ส่งเสริมให้มีการแข่งขันฝีมือแรงงาน
- (9) ส่งเสริมให้มีการประสานงานระหว่างภาครัฐและเอกชนในการพัฒนาฝีมือ แรงงานและการใช้ทรัพยากรร่วมกัน
- (10) ติดตามผลการพัฒนาฝีมือแรงงาน
- (11) พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งเพิกถอนการเป็นผู้ดำเนินการฝึกตามมาตรา 48 วรรคสอง และคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตหรือคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตเป็นผู้ดำเนินการทดสอบมาตรฐาน ฝีมือแรงงานตามมาตรา 49 วรรคสอง
- (12) ปฏิบัติการอื่นตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจ หน้าที่ของคณะกรรมการ
- (13) ปฏิบัติการตามที่รัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา 40 กรรมการซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่จะแต่งตั้งติดต่อกันเกินสอง วาระไม่ได้

มาตรา 41 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา 40 กรรมการซึ่ง รัฐมนตรีแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (1) ตาย
- (2) ลาออก

- (3) รัฐมนตรีให้ออกเพราะบกพร่อง ไม่สุจริตต่อหน้าที่ หรือมีความประพฤติเสื่อมเสีย
- (4) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (5) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (6) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

เมื่อกรรมการซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ รัฐมนตรีอาจแต่งตั้งผู้อื่นเป็นกรรมการแทนได้ และให้ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งตนแทน

มาตรา 42 การประชุมคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการซึ่งมาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งมีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา 43 คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อดำเนินการตามที่คณะกรรมการมอบหมายได้

การประชุมคณะอนุกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้นำความในมาตรา 42 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 44 ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรมพัฒนาฝีมือแรงงานทำหน้าที่เป็นหน่วยงานธุรการของคณะกรรมการ และมีหน้าที่ติดตามให้ผู้ที่ได้รับสิทธิและประโยชน์ปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้แล้วรายงานให้คณะกรรมการทราบ

หมวด 6

นายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรา 45 ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้นายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจ ดังต่อไปนี้

(1) มีหนังสือเรียกผู้ดำเนินการฝึก ครูฝึก ผู้รับการฝึก ผู้ดำเนินการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน ผู้ทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน ผู้ประกอบกิจการหรือบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำหรือออกคำสั่งให้บุคคลดังกล่าวส่งเอกสารหรือหลักฐานอื่นใดมาประกอบการพิจารณา

(2) เข้าไปในสถานที่ฝึก ศูนย์ฝึกอบรมฝีมือแรงงาน ศูนย์ทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานหรือสถานประกอบกิจการในระหว่างเวลาทำการเพื่อตรวจตราและให้คำแนะนำต่อ

ผู้ดำเนินการฝึก ผู้ดำเนินการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน หรือผู้ประกอบการ เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 46 ในการปฏิบัติหน้าที่ของนายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 45 (2) ให้ผู้ดำเนินการฝึก ผู้ดำเนินการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน หรือผู้ประกอบการ ตลอดจนบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องหรืออยู่ในสถานที่นั้นอำนวยความสะดวกตามสมควร

มาตรา 47 ในการปฏิบัติหน้าที่ นายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัว

บัตรประจำตัวนายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีกำหนด

หมวด 7

การเพิกถอนการเป็นผู้ดำเนินการฝึก การพักใช้ และการเพิกถอนใบอนุญาต

มาตรา 48 ในกรณีที่ผู้ดำเนินการฝึกฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้หรือตามกฎหมายกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ ให้นายทะเบียนมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้ดำเนินการฝึกปฏิบัติให้ถูกต้องหรือแก้ไขให้ถูกต้องภายในเวลาที่กำหนดได้

ถ้าผู้ดำเนินการฝึกไม่ปฏิบัติหรือแก้ไขให้ถูกต้องภายในเวลาที่กำหนดตามวรรคหนึ่ง ให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งเพิกถอนการเป็นผู้ดำเนินการฝึกได้

คำสั่งเพิกถอนการเป็นผู้ดำเนินการฝึกให้ทำเป็นหนังสือส่งให้ผู้ดำเนินการฝึกนั้นทราบ ถ้าไม่พบตัวผู้ดำเนินการฝึกหรือผู้ดำเนินการฝึกไม่ยอมรับคำสั่ง ให้ปิดคำสั่งดังกล่าวไว้ในที่เปิดเผยและเห็นได้ง่าย ณ สถานที่ฝึกหรือศูนย์ฝึกอบรมฝีมือแรงงาน แล้วแต่กรณี และให้ถือว่าผู้ดำเนินการฝึกได้รับทราบคำสั่งแล้วตั้งแต่วันที่ปิดคำสั่ง เว้นแต่กรณีไม่พบตัวผู้ดำเนินการฝึกให้ถือว่าได้รับคำสั่งเมื่อพ้นระยะเวลาสิบห้าวันนับแต่วันที่ปิดคำสั่ง

ในกรณีการเพิกถอนการเป็นผู้ดำเนินการฝึกตามวรรคสอง ถ้าเป็นการฝึกเตรียมเข้าทำงานให้นำมาตรา 14 วรรคสาม มาใช้บังคับแก่ผู้รับการฝึกซึ่งค้างการฝึกอยู่ในวันที่นายทะเบียนมีคำสั่งเพิกถอนการเป็นผู้ดำเนินการฝึกดังกล่าวโดยอนุโลม

มาตรา 49 ในกรณีที่ผู้ดำเนินการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานไม่ปฏิบัติหรือปฏิบัติไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือตามกฎหมายกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ ให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้ผู้ดำเนินการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานปฏิบัติให้ถูกต้องหรือแก้ไขให้ถูกต้องภายในเวลาที่กำหนดได้

ถ้าผู้ดำเนินการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องหรือแก้ไขให้ถูกต้องภายในเวลาที่กำหนดตามวรรคหนึ่ง ให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตหรือสั่งเพิกถอนใบอนุญาตเป็นผู้ดำเนินการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานได้ แล้วแต่กรณี

คำสั่งพักใช้ใบอนุญาตหรือคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาต ให้ทำเป็นหนังสือส่งให้ผู้ดำเนินการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานนั้นทราบ ถ้าไม่พบตัวผู้ดำเนินการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานหรือผู้ดำเนินการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานไม่ยอมรับคำสั่ง ให้ปิดคำสั่งดังกล่าวไว้ในที่เปิดเผยและเห็นได้ง่าย ณ สถานที่ทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานหรือศูนย์ทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน และให้ถือว่าผู้ดำเนินการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานได้รับทราบคำสั่งแล้วตั้งแต่วันที่ปิดคำสั่ง เว้นแต่กรณีไม่พบตัวผู้ดำเนินการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานให้ถือว่าได้รับคำสั่งเมื่อพ้นระยะเวลาสิบห้าวันนับแต่วันที่ปิดคำสั่ง

ในระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตหรือถูกสั่งเพิกถอนใบอนุญาต ห้ามมิให้ผู้ดำเนินการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน

หมวด 8

การอุทธรณ์

มาตรา 50 ผู้ดำเนินการฝึกซึ่งถูกเพิกถอนการเป็นผู้ดำเนินการฝึกตามมาตรา 48 มีสิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการภายในสิบห้าวันนับแต่วันได้รับคำสั่ง และให้คณะกรรมการแจ้งผลการวินิจฉัยอุทธรณ์ให้ผู้อุทธรณ์ทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

ในระหว่างรอคำวินิจฉัยอุทธรณ์ ให้ถือว่าผู้อุทธรณ์ยังเป็นผู้ดำเนินการฝึกมีสิทธิและประโยชน์ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้จนกว่าจะมีคำวินิจฉัยให้ยกอุทธรณ์

ใน กรณีผู้ดำเนินการฝึกไม่อุทธรณ์คำสั่งเพิกถอนของนายทะเบียนภายในกำหนดตามวรรค หนึ่ง หรือในกรณีคณะกรรมการมีคำวินิจฉัยให้ยกอุทธรณ์ ให้สิทธิและประโยชน์ที่ได้รับตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้เป็นอันระงับ ตั้งแต่วันที่ได้รับคำสั่งเพิกถอนของนายทะเบียนหรือวันที่คณะกรรมการมีคำวินิจฉัยให้ยกอุทธรณ์ แล้วแต่กรณี

มาตรา 51 ผู้ดำเนินการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานซึ่งถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตหรือถูกสั่งเพิกถอนใบอนุญาตตามมาตรา 49 มีสิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการภายในสิบห้าวันนับแต่วันได้รับคำสั่ง และให้คณะกรรมการแจ้งผลการวินิจฉัยอุทธรณ์ให้ผู้อุทธรณ์ทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

มาตรา 52 การอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

หมวด 9
บทกำหนดโทษ

มาตรา 53 ผู้ใดไม่มาให้ถ้อยคำหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของนายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ขัดขวางหรือไม่อำนวยความสะดวกแก่นายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 45 หรือมาตรา 46 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

บทเฉพาะกาล

มาตรา 54 ให้ผู้ดำเนินการฝึกตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการฝึกอาชีพ พ.ศ. 2537 เป็นผู้ดำเนินการฝึกตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 55 ให้คณะกรรมการส่งเสริมการฝึกอาชีพตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการฝึกอาชีพ พ.ศ. 2537 ซึ่งมีอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงานตามพระราชบัญญัตินี้จนกว่าจะได้มีคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงานตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 56 บรรดากฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการฝึกอาชีพ พ.ศ. 2537 ซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ยังคงใช้บังคับได้ต่อไปเพียงเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ จนกว่าจะมีกฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร
นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่บทบัญญัติที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติส่งเสริมการฝึกอาชีพ พ.ศ. 2537 ยังไม่เอื้ออำนวยเพียงพอต่อการพัฒนาฝีมือแรงงานในภาวะปัจจุบัน ดังนั้น เพื่อให้การพัฒนาฝีมือแรงงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับกาลสมัย สมควรปรับปรุงพระราชบัญญัติส่งเสริมการฝึกอาชีพ พ.ศ. 2537 ให้นายจ้างหรือสถานประกอบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาฝีมือแรงงานมากขึ้นและให้มีการจัดตั้งกองทุนพัฒนาฝีมือแรงงานเพื่อสนับสนุนการพัฒนาฝีมือแรงงาน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน
เรื่อง มาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ สาขาอาชีพการดูแลผู้สูงอายุ¹

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 22 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน พ.ศ. 2545 คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน จึงกำหนดมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ สาขาอาชีพการดูแลผู้สูงอายุ โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ในประกาศนี้ สาขาอาชีพการดูแลผู้สูงอายุ (Older person caregiver) หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่ช่วยเหลือผู้สูงอายุ และครอบครัว ในการดูแลผู้สูงอายุให้ดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องปลอดภัย และมีคุณธรรม เพื่อให้ผู้สูงอายุมีความสุข ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

ข้อ 2 มาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ สาขาอาชีพการดูแลผู้สูงอายุ แบ่งออกเป็น 1 ระดับ

2.1 ระดับ 1 หมายถึง บุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และมีคุณธรรมในการทำหน้าที่ช่วยเหลือครอบครัวผู้สูงอายุ ดูแลรับผิดชอบผู้สูงอายุได้อย่างถูกต้อง และปลอดภัยเพื่อผู้สูงอายุมีความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดี ที่จะอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

ข้อ 3 ข้อกำหนดทางวิชาการที่ใช้เป็นเกณฑ์วัด ความรู้ ความสามารถและทัศนคติในการทำงานของผู้ประกอบอาชีพในสาขาอาชีพการดูแลผู้สูงอายุ ให้เป็นดังนี้
 มาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ ระดับ 1 ได้แก่

3.1 ความรู้ ประกอบด้วย ขอบเขตความรู้ ความเข้าใจในเรื่องดังต่อไปนี้

3.1.1 ความรู้ทั่วไป

(1) ขอบเขตการทำงาน กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และจริยธรรมของผู้ดูแล
 (ก) สัญญาการจ้างงาน กฎหมายแรงงาน และพระราชบัญญัติการประกอบโรคศิลปะ

(ข) พันัยกรรม มรดก ผู้บริหาร

(ค) ขอบเขต ความรับผิดชอบ จริยธรรม

(ง) การละเมิดสิทธิ และการกระทำทารุณกรรม

(2) สภาพแวดล้อม และความปลอดภัยในที่พักอาศัย

(ก) การป้องกันอุบัติเหตุ การจัดวางสิ่งของ และเครื่องใช้

(ข) แสงสว่าง และการถ่ายเทอากาศ

¹ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 127 ตอนพิเศษ 100 ง วันที่ 23 สิงหาคม 2553 หน้า 4

(ค) การจัดสิ่งแวดล้อมให้น่าอยู่ สะอาด น่าสนใจและป้องกันการติดเชื้อ (รวมถึงการใช้น้ำยาฆ่าเชื้ออย่างเหมาะสม)

(3) ยา

การเก็บรักษา และตรวจสอบวันหมดอายุ

3.1.2 ความรู้เฉพาะอาชีพ

(1) ความต้องการของผู้สูงอายุ และการดูแลอย่างรอบด้าน

(ก) ด้านร่างกายและปัญหาสุขภาพที่พบบ่อย

(ข) ด้านจิตวิทยาสำหรับผู้สูงอายุ และพฤติกรรม ซึ่งประกอบด้วย

ความจำ การประมวลข้อมูล เหตุผล พฤติกรรมและอารมณ์

(ค) การเปลี่ยนแปลงด้านสังคม

(2) โภชนาการ

(ก) อาหารและน้ำสำหรับผู้สูงอายุ

(1) ชนิด ประเภท ลักษณะ

(2) ปริมาณในแต่ละมื้อ จำนวนมื้อ

(ข) การจัดเตรียม และประกอบอาหารเพื่อคุณค่าของสารอาหาร

(1) การจัดเตรียมอาหารเฉพาะโรคที่พบบ่อย

(2) การประกอบอาหารป็นสำหรับให้ทางสายสวนกระเพาะ

อาหาร

(3) การประกอบอาหารสำเร็จทางการแพทย์

(ค) การเก็บถนอมอาหาร

(1) อุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บถนอมอาหาร

(2) วิธีเก็บถนอมอาหาร

(3) วิธีสังเกตอาหารที่เสื่อมคุณภาพ หรือบูดเสีย

(3) การใช้งานและการดูแลรักษาอุปกรณ์

(ก) เครื่องช่วยเดิน รถเข็น

(ข) เบาะลม เตียงนอนไฮปรับระดับ

(ค) อุปกรณ์ให้ออกซิเจนที่บ้าน ทั้งแบบบรรจุถังและเครื่องสกัด

(ง) อุปกรณ์ดูดเสมหะ

(จ) อุปกรณ์วัดไข้ ความดันโลหิต

(ฉ) อุปกรณ์สำหรับให้อาหารทางสายสวนกระเพาะอาหาร

(4) วิธีขอความช่วยเหลือ ในกรณีผู้สูงอายุเจ็บป่วยฉุกเฉิน

(ก) เมื่อใดที่ควรขอความช่วยเหลือ

(ข) วิธีติดต่อญาติ และสถานพยาบาลใกล้เคียง

(ค) การรายงานอาการผิดปกติเบื้องต้น

(5) การจัดกิจกรรมนันทนาการ และการออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ

(ช่วยตัวเองได้ ช่วยตัวเองไม่ได้)

- (ก) การฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกาย
- (ข) การฟื้นฟูสมรรถภาพจิตใจ
- (6) การดูแลผู้สูงอายุที่มีปัญหาทางสมองและจิตใจ
 - (ก) การป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นต่อผู้สูงอายุและผู้อื่น
 - (1) ภายในบ้าน
 - (2) ภายนอกบ้าน
 - (ข) การปฏิบัติเกี่ยวกับผู้สูงอายุที่มีปัญหาพฤติกรรม
 - (1) ออกเดินโดยไร้จุดหมาย วุ่นวายทั้งวัน
 - (2) ถามซ้ำ ๆ ทำกิจกรรมซ้ำ ๆ
 - (ก) ไม่นอนในเวลากลางคืน
 - (ข) ซ่อนสิ่งของไว้ตามที่ต่าง ๆ
 - (ค) พฤติกรรมทางเพศไม่เหมาะสม
 - (ง) ช่มชู้ ทำร้ายผู้ดูแล
 - (ค) การปฏิบัติเกี่ยวกับผู้สูงอายุที่มีปัญหาทางอารมณ์
 - (1) ไม่สนใจตนเอง และสิ่งแวดล้อม
 - (2) วิดกกังวล ซึมเศร้า
 - (3) ระวัง ประสาทหลอน

3.2 ความสามารถ ประกอบด้วย ขอบเขตความสามารถในการปฏิบัติงาน ดังต่อไปนี้

3.2.1 ความรู้ทั่วไป

- (1) การดูแลความสะอาด และอนามัยสิ่งแวดล้อม
 - (ก) การอาบน้ำ สระผม และดูแลความสะอาดส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย
 - (ข) การเช็ดตัวบนเตียง
 - (ค) การเลือกใช้ผลิตภัณฑ์รักษาผิวหนัง
 - (ง) การทำความสะอาดช่องปาก ฟัน หู ตา และจมูก
 - (จ) แต่งตัว และสวมเสื้อผ้า
 - (ฉ) การปูเตียง จัดเครื่องนอน
 - (ช) การจัดสิ่งแวดล้อมให้ปลอดภัย เพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ
- (2) การปฐมพยาบาล
 - (ก) การเช็ดตัวลดไข้ (Tepid sponge)
 - (ข) การวัดปรอท วัดความดันโลหิต นับชีพจร นับอัตราการหายใจ

3.2.2 ความรู้เฉพาะอาชีพ

- (1) การให้อาหาร น้ำ ตามคำสั่งแพทย์และพยาบาล
 - (ก) การป้อนทางปากในผู้ป่วยที่กลืนลำบาก หรือกึ่งไม่
 - (ข) การให้อาหารทางสายสวนกระเพาะอาหาร

- (ค) แนวทางการปฏิบัติเมื่อเกิดอาการสำคัญ
- (2) การจับถ่าย
- (ก) ช่วยเหลือผู้สูงอายุในการปัสสาวะ และอุจจาระ
- (ข) การชำระร่างกายหลังจับถ่าย
- (3) การเคลื่อนไหว และเคลื่อนย้ายผู้สูงอายุ (การพลิกตัวบนเตียง ลูกนั่ง ลูกยืน ลูกเดิน พยุงเดิน และการใช้อุปกรณ์ช่วยเหลือตนเองได้)
- (ก) ผู้สูงอายุที่สามารถเคลื่อนไหวเองได้
- (ข) ผู้สูงอายุที่เคลื่อนไหวเองไม่ได้ (ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้)

(4) ยา

- (ก) การดูแลลักษณะยาที่เสีย หรือเสื่อมสภาพ
- (ข) การจัดเตรียมยา การให้ยาผู้สูงอายุตามคำสั่งแพทย์
- (1) ทางปาก ทางสายสวนกระเพาะอาหาร
 - (2) เข็มบวม ยาระบายทางทวารหนัก
 - (3) ฉีดยาเบาหวาน
 - (4) ป้าย ทา
 - (5) ยาหยอดหู และตา

3.3 ทักษะปฏิบัติ ประกอบด้วย การปฏิบัติงาน การตรงต่อเวลา การรักษาวินัย มีความซื่อสัตย์ และประหยัด

- (1) การสื่อความหมายที่สุภาพอ่อนโยน และมีประสิทธิภาพ
- (2) การปฏิบัติต่อผู้สูงอายุอย่างเอื้ออาทร และเห็นอกเห็นใจ
- (3) การสร้างความสัมพันธ์ และการปฏิบัติต่อผู้สูงอายุ

ประกาศ ณ วันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2553

สมชาย ชุ่มรัตน์

ปลัดกระทรวงแรงงาน

ประธานกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน

ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน
เรื่อง คุณสมบัติของผู้เข้ารับการทดสอบ สาขาอาชีพการดูแลผู้สูงอายุ¹

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 22 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน พ.ศ. 2545 คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน จึงกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้ารับการทดสอบ สาขาอาชีพการดูแลผู้สูงอายุไว้ ดังต่อไปนี้

- ข้อ 1 มาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ สาขาอาชีพการดูแลผู้สูงอายุ ระดับ 1
- 1.1 ผู้เข้ารับการทดสอบต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์นับถึงวันสมัครเข้ารับการทดสอบ และ
 - 1.2 เป็นผู้สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) และ
 - 1.3 มีใบรับรองแพทย์เพื่อแสดงว่ามีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ และไม่เป็นโรคติดต่อ และ
 - 1.4 ผ่านการฝึก หรืออบรมรับรองความรู้วิชาชีพ สาขาอาชีพการดูแลผู้สูงอายุ ไม่น้อยกว่า 300 ชั่วโมง โดยมีการอบรมภาคความรู้ ไม่น้อยกว่า 200 ชั่วโมง ภาคความสามารถ ไม่น้อยกว่า 100 ชั่วโมง หรือ
 - 1.5 ผ่านการฝึก หรืออบรมรับรองความรู้วิชาชีพ สาขาอาชีพการดูแลผู้สูงอายุ ไม่น้อยกว่า 100 ชั่วโมง จากหน่วยงานของรัฐ หรือหน่วยงานที่รัฐให้การรับรอง และมีประสบการณ์การทำงานในสาขาการดูแลผู้สูงอายุ จากหน่วยงานของรัฐ หรือเอกชนที่จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย ไม่น้อยกว่า 2 ปี

ประกาศ ณ วันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2553

สมชาย ชุ่มรัตน์

ปลัดกระทรวงแรงงาน

ประธานกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน

¹ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 127 ตอนพิเศษ 100 ง วันที่ 23 สิงหาคม 2553 หน้า 102

ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน
เรื่อง วิธีการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน และการออกหนังสือรับรองว่าเป็นผู้ผ่านการทดสอบ
มาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ สาขาอาชีพการดูแลผู้สูงอายุ ระดับ 1

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 22 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน พ.ศ. 2545 คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน จึงกำหนดวิธีการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน และการออกหนังสือรับรองว่าเป็นผู้ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ สาขาอาชีพการดูแลผู้สูงอายุ ระดับ 1 ไว้ ดังต่อไปนี้¹

ข้อ 1 วิธีการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ สาขาอาชีพการดูแลผู้สูงอายุ ระดับ 1

1.1 การทดสอบความรู้

เป็นการทดสอบความรู้ ที่จำเป็นจะต้องนำมาใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ลักษณะข้อสอบเป็นแบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ (ข้อสอบมี 3 ชุด) ใช้เวลาในการทดสอบ 1 ชั่วโมง ผู้เข้ารับการทดสอบจะต้องตอบถูกไม่น้อยกว่า 35 ข้อ จึงจะถือว่าสอบผ่านภาคความรู้

1.2 การทดสอบความสามารถ

เป็นการทดสอบความสามารถ โดยให้ผู้เข้ารับการทดสอบปฏิบัติงานตามที่คณะกรรมการกำหนดมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ สาขาอาชีพการดูแลผู้สูงอายุกำหนด ประกอบด้วย 4 หัตถการ ได้แก่ หัตถการหลัก หัตถการรอง หัตถการควรทำ หัตถการพิเศษใช้เวลาในการทดสอบรวม 1 ชั่วโมง 30 นาที ผู้เข้ารับการทดสอบจะต้องได้คะแนนตามที่คณะกรรมการกำหนดมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติกำหนด

1.3 รายละเอียดวิธีการทดสอบให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ข้อ 2 การออกหนังสือรับรองว่าเป็นผู้ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ สาขาอาชีพการดูแลผู้สูงอายุ ระดับ 1 จะออกให้ผู้ผ่านการทดสอบ โดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้

ผู้เข้ารับการทดสอบจะต้องสอบทั้งภาคความรู้ ความสามารถและทัศนคติโดยจะต้องสอบได้คะแนนรวมทั้งหมดไม่น้อยกว่าร้อยละเจ็ดสิบ จึงถือว่าสอบผ่านมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ สาขาอาชีพการดูแลผู้สูงอายุ ระดับ 1

ประกาศ ณ วันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2553

สมชาย ชุ่มรัตน์

ปลัดกระทรวงแรงงาน

ประธานกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน

¹ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 127 ตอนพิเศษ 100 ง วันที่ 23 สิงหาคม 2553 หน้า 179

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 (เฉพาะบางมาตรา)

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2522
เป็นปีที่ 34 ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทำหน้าที่รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522”

มาตรา 2¹ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

“ซื้อ” หมายความว่า รวมถึง เช่า เช่าซื้อ หรือได้มาไม่ว่าด้วยประการใด ๆ โดยให้ค่าตอบแทนเป็นเงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่น

“ขาย” หมายความว่า รวมถึง ให้เช่า ให้เช่าซื้อ หรือจัดทำให้ไม่ว่าด้วยประการใด ๆ โดยเรียกค่าตอบแทนเป็นเงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่น ตลอดจนการเสนอหรือการชักชวนเพื่อการดังกล่าวด้วย

“สินค้า” หมายความว่า สิ่งของที่ผลิตหรือมีไว้เพื่อขาย

“บริการ” หมายความว่า การรับจัดทำกรางงาน การให้สิทธิใด ๆ หรือการให้ใช้หรือให้ประโยชน์ในทรัพย์สินหรือกิจการใด ๆ โดยเรียกค่าตอบแทนเป็นเงินหรือผลประโยชน์อื่นแต่ไม่รวมถึงการจ้างแรงงานตามกฎหมายแรงงาน

“ผลิต” หมายความว่า ทำ ผสม ปูรง ประกอบ ประดิษฐ์ หรือแปรสภาพและ หมายความว่า รวมถึงการเปลี่ยนรูป การดัดแปลง การคัดเลือก หรือการแบ่งบรรจุ

¹ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 96 ตอนที่ 72 ฉบับพิเศษ วันที่ 4 พฤษภาคม 2522 หน้า 20

“ผู้บริโภค”² หมายความว่า ผู้ซื้อหรือผู้ได้รับบริการจากผู้ประกอบธุรกิจหรือผู้ซึ่งได้รับการเสนอหรือ การชักชวนจากผู้ประกอบธุรกิจเพื่อให้ซื้อสินค้าหรือรับบริการและหมายความรวมถึงผู้ใช้สินค้าหรือผู้ได้รับบริการจากผู้ประกอบธุรกิจโดยชอบ แม้มิได้เป็นผู้เสียค่าตอบแทนก็ตาม

“ผู้ประกอบธุรกิจ” หมายความว่า ผู้ขาย ผู้ผลิตเพื่อขาย ผู้ส่งหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อขายหรือผู้ซื้อเพื่อขายต่อซึ่งสินค้า หรือผู้ให้บริการ และหมายความรวมถึงผู้ประกอบกิจการโฆษณาด้วย

“ข้อความ” หมายความว่า รวมถึงการกระทำที่ปรากฏด้วยตัวอักษร ภาพ ภาพยนตร์ แสง เสียง เครื่องหมายหรือการกระทำอย่างใด ๆ ที่ทำให้บุคคลทั่วไปสามารถเข้าใจความหมายได้

“โฆษณา” หมายความว่า การกระทำที่ไม่ว่าโดยวิธีใด ๆ ให้ประชาชนเห็นหรือทราบข้อความ เพื่อประโยชน์ในทางการค้า

“สื่อโฆษณา” หมายความว่า สิ่งที่ใช้เป็นสื่อในการโฆษณา เช่น หนังสือพิมพ์ สิ่งพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ไปรษณีย์โทรเลข โทรศัพท์ หรือป้าย

“ฉลาก” หมายความว่า รูป รอยประดิษฐ์ กระจกหรือสิ่งอื่นใดที่ทำให้ปรากฏข้อความเกี่ยวกับสินค้าซึ่งแสดงไว้ที่สินค้าหรือภาชนะบรรจุหรือหีบห่อบรรจุสินค้า หรือสอดแทรกหรือรวมไว้กับสินค้าหรือภาชนะบรรจุหรือหีบห่อบรรจุสินค้า และหมายความรวมถึงเอกสารหรือคู่มือสำหรับใช้ประกอบกับสินค้า ป้ายที่ติดตั้งหรือแสดงไว้ที่สินค้าหรือภาชนะบรรจุหรือหีบห่อบรรจุสินค้านั้น

“สัญญา”³ หมายความว่า ความตกลงกันระหว่างผู้บริโภคและผู้ประกอบธุรกิจเพื่อซื้อและขายสินค้าหรือให้และรับบริการ

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 4 ผู้บริโภคมีสิทธิได้รับความคุ้มครองดังต่อไปนี้

(1) สิทธิที่จะได้รับข่าวสารรวมทั้งคำพรรณนาคุณภาพที่ถูกต้องและเพียงพอเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ

(2) สิทธิที่จะมีอิสระในการเลือกหาสินค้าหรือบริการ

(3) สิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้สินค้าหรือบริการ

(3 ทวิ)⁴ สิทธิที่จะได้รับความเป็นธรรมในการทำสัญญา

(4) สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาและชดเชยความเสียหาย

² มาตรา 3 นิยามคำว่า “ผู้บริโภค” แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541

³ มาตรา 3 นิยามคำว่า “สัญญา” เพิ่มโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541

⁴ มาตรา 4 วรรคหนึ่ง (3 ทวิ) เพิ่มโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541

ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายว่าด้วยกรณีนี้นั้น ๆ หรือพระราชบัญญัติบัญญัติไว้

มาตรา 8 ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้ง
พนักงานเจ้าหน้าที่ และออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้
กฎกระทรวงนั้น เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

หมวด 1

คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

มาตรา 9⁵ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค”
ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ เลขาธิการนายกรัฐมนตรี ปลัดสำนัก
นายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงมหาดไทย
ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงคมนาคม เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา และ
ผู้ทรงคุณวุฒิอีกไม่เกินแปดคนซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง เป็นกรรมการ และเลขาธิการคณะกรรมการ
คุ้มครองผู้บริโภค เป็นกรรมการและเลขานุการ

มาตรา 10 คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) พิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์จากผู้บริโภคที่ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายอัน
เนื่องมาจากการกระทำของผู้ประกอบธุรกิจ

(1/1)⁶ ไกล่เกลี่ยหรือประนีประนอมข้อพิพาทเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิของผู้บริโภค
ตามที่ผู้บริโภคและผู้ประกอบธุรกิจตกลงกันก่อนมีการฟ้องคดีต่อศาล ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่
คณะกรรมการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(1/2)⁷ ส่งเสริม พัฒนา และสนับสนุนงานคุ้มครองผู้บริโภค ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่
คณะกรรมการกำหนด

(2) ดำเนินการเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการที่อาจเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภคตามมาตรา
36 มาตรา 37 หรือมาตรา 38 แล้วแต่กรณี

(3) แจ้งหรือโฆษณาข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการที่อาจก่อให้เกิดความเสียหาย
หรือเสื่อมเสียแก่สิทธิของผู้บริโภค ในการนี้จะระบุชื่อสินค้าหรือบริการ หรือชื่อของผู้ประกอบธุรกิจ
ด้วยก็ได้

(4) ให้คำปรึกษาและแนะนำแก่คณะกรรมการเฉพาะเรื่อง และพิจารณาวินิจฉัยการ
อุทธรณ์คำสั่งของคณะกรรมการเฉพาะเรื่อง

⁵ มาตรา 9 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541

⁶ มาตรา 10 วรรคหนึ่ง (1/1) เพิ่มโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2556

⁷ มาตรา 10 วรรคหนึ่ง (1/2) เพิ่มโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2556

⁸ มาตรา 10 วรรคหนึ่ง (2) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2556

(5) วางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการเฉพาะเรื่องและคณะอนุกรรมการ

(6) สอดส่องเร่งรัดพนักงานเจ้าหน้าที่ ส่วนราชการ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐให้ปฏิบัติตามอำนาจและหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด ตลอดจนเร่งรัดพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิของผู้บริโภค

(7) ดำเนินคดีเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิของผู้บริโภคที่คณะกรรมการเห็นสมควรหรือมีผู้ร้องขอตามมาตรา 39

(8)⁹ รับรองสมาคมและมูลนิธิตามมาตรา 40

(9) เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบายและมาตรการในการคุ้มครองผู้บริโภค และพิจารณาให้ความเห็นในเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคตามที่คณะรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีมอบหมาย

(10) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่มีกฎหมายกำหนดไว้ให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา นี้ คณะกรรมการอาจมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคเป็นผู้ปฏิบัติ การหรือเตรียมข้อเสนอไปยังคณะกรรมการเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไปได้

มาตรา 18 ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ คณะกรรมการหรือคณะกรรมการเฉพาะเรื่องต้องให้โอกาสแก่ผู้ถูกกล่าวหาหรือสงสัยว่ากระทำการอันเป็นการละเมิดสิทธิของผู้บริโภค เพื่อชี้แจงข้อเท็จจริงและแสดงความคิดเห็นตามสมควร เว้นแต่ในกรณีที่จำเป็นและเร่งด่วน

การ กำหนดหรือการออกคำสั่งในเรื่องใดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการหรือคณะกรรมการเฉพาะเรื่องคำนึงถึงความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น แก่ทั้งผู้บริโภคและผู้ประกอบธุรกิจ และในกรณีที่เห็นสมควรคณะกรรมการหรือคณะกรรมการเฉพาะเรื่องจะกำหนดเงื่อนไข หรือวิธีการชั่วคราวในการบังคับให้เป็นไปตามการกำหนดหรือการออกคำสั่งนั้นก็ได้

มาตรา 19¹⁰ ให้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคขึ้นในสำนักนายกรัฐมนตรี

ให้ มีเลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคมีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลโดยทั่วไป และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค และจะให้ มีรองเลขาธิการและผู้ช่วยเลขาธิการเป็นผู้ช่วยปฏิบัติราชการด้วยก็ได้

⁹ มาตรา 10 วรรคหนึ่ง (8) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2556

¹⁰ มาตรา 19 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541

มาตรา 20 ให้สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคมีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) รับเรื่องราวร้องทุกข์จากผู้บริโภคที่ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายอันเนื่องมาจากการกระทำของผู้ประกอบธุรกิจ เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการ
- (2) ติดตามและสอดส่องพฤติการณ์ของผู้ประกอบธุรกิจ ซึ่งกระทำการใด ๆ อันมีลักษณะเป็นการละเมิดสิทธิของผู้บริโภค และจัดให้มีการทดสอบหรือพิสูจน์สินค้าหรือบริการใด ๆ ตามที่เห็นสมควรและจำเป็นเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภค
- (3) สนับสนุนหรือทำการศึกษาและวิจัยปัญหาเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคร่วมกับสถาบันการศึกษาและหน่วยงานอื่น
- (4) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการศึกษาแก่ผู้บริโภคในทุกระดับการศึกษาเกี่ยวกับความปลอดภัยและอันตรายที่อาจได้รับจากสินค้าหรือบริการ
- (5) ดำเนินการเผยแพร่วิชาการ และให้ความรู้และการศึกษาแก่ผู้บริโภค เพื่อสร้างนิสัยในการบริโภคที่เป็นการส่งเสริมพละทานามัย ประหยัด และใช้ทรัพยากรของชาติให้เป็นประโยชน์มากที่สุด
- (6) ประสานงานกับส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการควบคุม ส่งเสริม หรือกำหนดมาตรฐานของสินค้าหรือบริการ
- (7) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการหรือคณะกรรมการเฉพาะเรื่องมอบหมาย

หมวด 2

การคุ้มครองผู้บริโภค

มาตรา 21¹¹ ในกรณีที่กฎหมายว่าด้วยการใดได้บัญญัติเรื่องใดไว้โดยเฉพาะแล้วให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการนั้น และให้นำบทบัญญัติในหมวดนี้ไปใช้บังคับได้เท่าที่ไม่ซ้ำหรือขัดกับบทบัญญัติดังกล่าว เว้นแต่

(1) ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์แก่ผู้บริโภคเป็นส่วนรวม หากปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมายดังกล่าวยังมิได้มีการดำเนินการ หรือดำเนินการยังไม่ครบขั้นตอนตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น และมีได้ออกคำสั่งเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคตามกฎหมายดังกล่าวภายในเก้า สิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งจากคณะกรรมการเฉพาะเรื่องหรือคณะกรรมการ ให้คณะกรรมการเฉพาะเรื่องหรือคณะกรรมการเสนอเรื่องให้นายกรัฐมนตรีพิจารณา ออกคำสั่งตามความในหมวดนี้ได้

(2) ในกรณีตาม (1) ถ้ามีความจำเป็นเร่งด่วนอันมิอาจปล่อยให้เนิ่นช้าต่อไปได้ให้คณะกรรมการ เฉพาะเรื่องหรือคณะกรรมการเสนอเรื่องให้นายกรัฐมนตรีพิจารณาออกคำสั่งตามความในหมวดนี้ได้ โดยไม่ต้องมีหนังสือแจ้งหรือรอให้ครบกำหนดเก้าสิบวันตามเงื่อนไข (1)

¹¹ มาตรา 21 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541

ใน กรณีที่กฎหมายดังกล่าวมิได้มีบทบัญญัติให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมายออกคำสั่งเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคตามที่บัญญัติในหมวดนี้ ให้คณะกรรมการเฉพาะเรื่องมีอำนาจออกคำสั่งตามความในหมวดนี้ เว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายดังกล่าวมีเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมายอยู่แล้ว คณะกรรมการอาจมอบอำนาจให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น ๆ ใช้อำนาจตามพระราชบัญญัตินี้แทนคณะกรรมการเฉพาะเรื่องได้

การมอบอำนาจให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น ๆ ตามวรรคสอง ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ส่วนที่ 1

การคุ้มครองผู้บริโภคในด้านการโฆษณา

มาตรา 22 การโฆษณาจะต้องไม่ใช่ข้อความที่เป็นการไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภคหรือใช้ข้อความที่อาจก่อให้เกิดผลเสียต่อสังคมเป็นส่วนรวม ทั้งนี้ ไม่ว่าข้อความดังกล่าวนั้นจะเป็นข้อความที่เกี่ยวกับแหล่งกำเนิด สภาพ คุณภาพ หรือลักษณะของสินค้าหรือบริการ ตลอดจนการส่งมอบ การจัดหา หรือการใช้สินค้าหรือบริการ

ข้อความดังต่อไปนี้ ถือว่าเป็นข้อความที่เป็นการไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภคหรือเป็นข้อความที่อาจก่อให้เกิดผลเสียต่อสังคมเป็นส่วนรวม

(1) ข้อความที่เป็นเท็จหรือเกินความจริง

(2) ข้อความที่จะก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในสาระสำคัญเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการไม่ว่าจะกระทำโดยใช้หรืออ้างอิงรายงานทางวิชาการ สถิติ หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งอันไม่เป็นความจริงหรือเกินความจริง หรือไม่ก็ตาม

(3) ข้อความที่เป็นการสนับสนุนโดยตรงหรือโดยอ้อมให้มีการกระทำผิดกฎหมายหรือศีลธรรม หรือนำไปสู่ความเสื่อมเสียในวัฒนธรรมของชาติ

(4) ข้อความที่จะทำให้เกิดความแตกแยกหรือเสื่อมเสียความสามัคคีในหมู่ประชาชน

(5) ข้อความอย่างอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ข้อความที่ใช้ในการโฆษณาที่บุคคลทั่วไปสามารถรู้ได้ว่าเป็นข้อความที่ไม่อาจเป็นความจริงได้โดยแน่แท้ ไม่เป็นข้อความที่ต้องห้ามในการโฆษณาตาม (1)

มาตรา 23 การโฆษณาจะต้องไม่กระทำด้วยวิธีการอันอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพร่างกายหรือจิตใจ หรืออันอาจก่อให้เกิดความรำคาญแก่ผู้บริโภค ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 24 ในกรณีที่คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณาเห็นว่าสินค้าใดอาจเป็นอันตราย แก่ผู้บริโภคและคณะกรรมการว่าด้วยฉลากได้กำหนดให้สินค้านั้นเป็นสินค้าที่ ควบคุมฉลากตามมาตรา 30 ให้คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณามีอำนาจออกคำสั่งดังต่อไปนี้

(1) กำหนดให้การโฆษณา^{นั้น}ต้องกระทำไปพร้อมกับคำแนะนำหรือคำเตือนเกี่ยวกับวิธีใช้หรืออันตราย ตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณากำหนด ทั้งนี้ โดยคณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณาจะกำหนดเงื่อนไขให้แตกต่างกันสำหรับการโฆษณาที่ใช้สื่อโฆษณาต่างกันได้

(2) จำกัดการใช้สื่อโฆษณาสำหรับสินค้านั้น

(3) ห้ามการโฆษณาสินค้านั้น

ความใน (2) และ (3) ให้นำมาใช้บังคับแก่การโฆษณาที่คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณาเห็นว่าการใช้หรือประโยชน์ของสินค้านั้นขัดต่อนโยบายทางสังคม ศีลธรรม หรือวัฒนธรรมของชาติด้วย

มาตรา 25 ในกรณีที่คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณาเห็นว่าสินค้าหรือบริการใดผู้บริโภคนั้นจำเป็นต้องทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพ ฐานะ และรายละเอียดอย่างอื่นเกี่ยวกับผู้ประกอบการธุรกิจด้วย คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณามีอำนาจกำหนดให้การโฆษณาสินค้าหรือบริการนั้นต้องให้ข้อเท็จจริงดังกล่าวตามที่คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณากำหนดได้

มาตรา 26 ในกรณีที่คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณาเห็นว่าข้อความในการโฆษณาโดยทาง สื่อโฆษณาใด สมควรแจ้งให้ผู้บริโภคทราบว่าข้อความนั้นเป็นข้อความที่มีความมุ่งหมายเพื่อ การโฆษณา คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณามีอำนาจกำหนดให้การโฆษณาโดยทางสื่อโฆษณานั้นต้อง มีถ้อยคำชี้แจงกำกับให้ประชาชนทราบว่าข้อความดังกล่าวเป็นการโฆษณาได้ ทั้งนี้ คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณาจะกำหนดเงื่อนไขอย่างไรให้ต้องปฏิบัติด้วยก็ได้

มาตรา 27 ในกรณีที่คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณาเห็นว่าโฆษณาใดฝ่าฝืน มาตรา 22 มาตรา 23 มาตรา 24 (1) หรือมาตรา 25 ให้คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณามีอำนาจออกคำสั่งอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างดังต่อไปนี้

(1) ให้แก้ไขข้อความหรือวิธีการในการโฆษณา

(2) ห้ามการใช้ข้อความบางอย่างที่ปรากฏในการโฆษณา

(3) ห้ามการโฆษณาหรือห้ามใช้วิธีการนั้นในการโฆษณา

(4) ให้โฆษณาเพื่อแก้ไขความเข้าใจผิดของผู้บริโภคที่อาจเกิดขึ้นแล้วตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณากำหนด

ในการออกคำสั่งตาม (4) ให้คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณากำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการ โดยคำนึงถึงประโยชน์ของผู้บริโภคประกอบกับความสุจริตใจในการกระทำของผู้กระทำการโฆษณา

มาตรา 28 ในกรณีที่คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณามีเหตุอันควรสงสัยว่าข้อความใดที่ใช้ในการโฆษณาเป็นเท็จหรือเกินความจริงตามมาตรา 22 วรรคสอง (1) ให้คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณามีอำนาจออกคำสั่งให้ผู้กระทำการโฆษณาพิสูจน์เพื่อแสดงความจริงได้

ในกรณีที่ผู้กระทำการโฆษณาอ้างรายงานทางวิชาการ ผลการวิจัย สถิติ การรับรองของสถาบันหรือบุคคลอื่นใด หรือยืนยันข้อเท็จจริงอันใดอันหนึ่งในการโฆษณา ถ้าผู้กระทำการโฆษณาไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าข้อความที่ใช้ในการโฆษณาเป็นความจริงตามที่กล่าวอ้าง ให้คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณามีอำนาจออกคำสั่งตามมาตรา 27 ได้ และให้ถือว่าผู้กระทำการโฆษณารู้หรือควรได้ว่าข้อความนั้นเป็นความเท็จ

มาตรา 29 ผู้ประกอบธุรกิจผู้ใดสงสัยว่าการโฆษณาของตนจะเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้ประกอบธุรกิจผู้นั้นอาจขอให้คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณาพิจารณาให้ความเห็นในเรื่องนั้นก่อนทำการโฆษณาได้ ในกรณีนี้คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณาจะต้องให้ความเห็นและแจ้งให้ผู้ขอทราบ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณาได้รับคำขอ ถ้าไม่แจ้งภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าคณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณาให้ความเห็นชอบแล้ว

การขอความเห็นและคำปวยการในการให้ความเห็นให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณากำหนด คำปวยการที่ได้รับให้นำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

การให้ความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณาตามวรรคหนึ่ง ไม่ถือว่าเป็นการตัดอำนาจของคณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณาที่จะพิจารณาวินิจฉัยใหม่เป็นอย่างอื่นเมื่อมีเหตุอันสมควร

การใดที่ได้กระทำไปตามความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณาที่ให้ตามวรรคหนึ่ง มิให้ถือว่าการกระทำนั้นเป็นความผิดทางอาญา

ส่วนที่ 2

การคุ้มครองผู้บริโภคในด้านฉลาก

ส่วนที่ 2 ทวิ

การคุ้มครองผู้บริโภคในด้านสัญญา¹²

มาตรา 35 ทวิ¹³ ในการประกอบธุรกิจขายสินค้าหรือให้บริการใด ถ้าสัญญาซื้อขายหรือสัญญาให้บริการนั้นมีกฎหมายกำหนดให้ต้องทำเป็นหนังสือ หรือที่ตามปกติประเพณีทำเป็น

¹² หมวดที่ 2 การคุ้มครองผู้บริโภค ส่วนที่ 2 ทวิ การคุ้มครองผู้บริโภคในด้านสัญญา มาตรา 35 ทวิ ถึง มาตรา 35 นว เพิ่มโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541

¹³ มาตรา 35 ทวิ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541

หนังสือ คณะกรรมการว่าด้วยสัญญาที่มีอำนาจกำหนดให้การประกอบธุรกิจขายสินค้าหรือให้ บริการ นั้นเป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญาได้

ในการประกอบธุรกิจที่ควบคุมสัญญา สัญญาที่ผู้ประกอบธุรกิจทำกับผู้บริโภค จะต้องมึลักษณะดังต่อไปนี้

(1) ใช้ข้อสัญญาที่จำเป็นซึ่งหากมิได้ใช้ข้อสัญญาเช่นนั้น จะทำให้ผู้บริโภคเสียเปรียบ ผู้ประกอบธุรกิจเกินสมควร

(2) ห้ามใช้ข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภค

ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และรายละเอียดที่คณะกรรมการว่าด้วยสัญญากำหนด และเพื่อประโยชน์ของผู้บริโภคเป็นส่วนรวม คณะกรรมการว่าด้วยสัญญาจะให้ผู้ประกอบธุรกิจจัดทำ สัญญาตามแบบที่คณะกรรมการว่าด้วยสัญญากำหนดก็ได้

การกำหนดตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา

มาตรา 35 ตรี¹⁴ เมื่อคณะกรรมการว่าด้วยสัญญากำหนดให้สัญญาของการประกอบ ธุรกิจที่ควบคุมสัญญาต้องใช้ข้อสัญญาใด หรือต้องใช้ข้อสัญญาใดโดยมีเงื่อนไขในการใช้ข้อสัญญานั้น ด้วยตามมาตรา 35 ทวิ แล้ว ถ้าสัญญานั้นไม่ใช่ข้อสัญญาดังกล่าวหรือใช้ข้อสัญญาดังกล่าวแต่ไม่ เป็นไปตามเงื่อนไข ให้ถือว่าสัญญานั้นใช้ข้อสัญญาดังกล่าวหรือใช้ข้อสัญญาดังกล่าวตามเงื่อนไขนั้น แล้วแต่กรณี

มาตรา 35 จัตวา¹⁵ เมื่อคณะกรรมการว่าด้วยสัญญากำหนดให้สัญญาของการ ประกอบธุรกิจที่ควบคุมสัญญาต้องไม่ใช่ข้อสัญญาใดตามมาตรา 35 ทวิ แล้ว ถ้าสัญญานั้นใช้ข้อ สัญญาดังกล่าว ให้ถือว่าสัญญานั้นไม่มีข้อสัญญาเช่นนั้น

มาตรา 35 เบญจ¹⁶ คณะกรรมการว่าด้วยสัญญาที่มีอำนาจกำหนดให้การประกอบ ธุรกิจขายสินค้าหรือให้บริการอย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นธุรกิจที่ควบคุมรายการในหลักฐานการรับเงินได้

ในการประกอบธุรกิจที่ควบคุมรายการในหลักฐานการรับเงิน หลักฐานการรับเงิน จะต้องมึลักษณะดังต่อไปนี้

(1) มีรายการและใช้ข้อความที่จำเป็น ซึ่งหากมิได้มีรายการหรือมิได้ใช้ข้อความ เช่นนั้นจะทำให้ผู้บริโภคเสียเปรียบผู้ประกอบธุรกิจเกินสมควร

(2) ห้ามใช้ข้อความที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภค

ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และรายละเอียดที่คณะกรรมการว่าด้วยสัญญากำหนด

¹⁴ มาตรา 35 ตรี เพิ่มโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541

¹⁵ มาตรา 35 จัตวา เพิ่มโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541

¹⁶ มาตรา 35 เบญจ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541

การกำหนดตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา

มาตรา 35 ฉ¹⁷ เมื่อคณะกรรมการว่าด้วยสัญญากำหนดให้หลักฐานการรับเงินของการประกอบธุรกิจที่ควบคุมรายการในหลักฐานการรับเงินต้องใช้ข้อความใด หรือต้องใช้ข้อความใดโดยมีเงื่อนไขในการใช้ข้อความนั้นด้วย หรือต้องไม่ใช้ข้อความใดตามมาตรา 35 เบื้อง แล้วให้นำมาตรา 35 ตรี และมาตรา 35 จัตวา มาใช้บังคับแก่หลักฐานการรับเงินดังกล่าวโดยอนุโลม

มาตรา 35 สัตต¹⁸ ในกรณีที่ผู้ประกอบการขายสินค้าหรือให้บริการโดยให้คำมั่นว่าจะทำสัญญารับประกันให้ไว้แก่ผู้บริโภค สัญญาดังกล่าวต้องทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อของผู้ประกอบธุรกิจหรือผู้แทน และต้องส่งมอบสัญญานั้นแก่ผู้บริโภคพร้อมกับการส่งมอบสินค้าหรือให้บริการ

ถ้าสัญญาตามวรรคหนึ่งทำเป็นภาษาต่างประเทศต้องมีคำแปลภาษาไทยกำกับไว้ด้วย

มาตรา 35 อัญญ¹⁹ ผู้ประกอบธุรกิจมีหน้าที่ส่งมอบสัญญาที่มีข้อสัญญาหรือมีข้อสัญญาและแบบถูกต้องตามมาตรา 35 ทวิ หรือส่งมอบหลักฐานการรับเงินที่มีรายการและข้อความถูกต้องตามมาตรา 35 เบื้อง ให้แก่ผู้บริโภคภายในระยะเวลาที่เป็นทางปฏิบัติตามปกติสำหรับการประกอบธุรกิจประเภทนั้น ๆ หรือภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการว่าด้วยสัญญากำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาสุดแต่ระยะเวลาใดจะถึงก่อน

มาตรา 35 นว²⁰ ผู้ประกอบธุรกิจผู้ใดสงสัยว่าแบบสัญญาหรือแบบหลักฐานการรับเงินของตนจะเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้ประกอบธุรกิจผู้นั้นอาจขอให้คณะกรรมการว่าด้วยสัญญาให้ความเห็นในแบบสัญญาหรือแบบหลักฐานการรับเงินนั้นก่อนได้ ในกรณีนี้ให้นำมาตรา 29 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ส่วนที่ 3

การคุ้มครองผู้บริโภคโดยประการอื่น

มาตรา 36²¹ เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าสินค้าใดอาจเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภค คณะกรรมการมีอำนาจออกคำสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจดำเนินการทดสอบหรือพิสูจน์สินค้านั้น ถ้าผู้

¹⁷ มาตรา 35 ฉ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541

¹⁸ มาตรา 35 สัตต เพิ่มโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541

¹⁹ มาตรา 35 อัญญ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541

²⁰ มาตรา 35 นว เพิ่มโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541

²¹ มาตรา 36 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2556

ประกอบธุรกิจไม่ดำเนินการทดสอบหรือพิสูจน์สินค้าหรือดำเนินการล่าช้าโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร คณะกรรมการจะจัดให้มีการทดสอบหรือพิสูจน์โดยผู้ประกอบธุรกิจเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายก็ได้ ในกรณีจำเป็นและเร่งด่วน คณะกรรมการอาจออกคำสั่งห้ามขายสินค้านั้นเป็นการชั่วคราวจนกว่าจะทราบผลการทดสอบหรือพิสูจน์สินค้านั้น

ในกรณีที่ผลการทดสอบหรือพิสูจน์ปรากฏว่าสินค้านั้นอาจเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภค และไม่อาจป้องกันอันตรายที่จะเกิดจากสินค้านั้นได้โดยการกำหนดฉลากตามมาตรา 30 หรือตามกฎหมายอื่น ให้คณะกรรมการมีอำนาจออกคำสั่งอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

- (1) ห้ามผู้ประกอบธุรกิจขายสินค้านั้น
- (2) ให้ผู้ประกอบธุรกิจจัดเก็บสินค้าที่ยังไม่ได้จำหน่ายแก่ผู้บริโภคกลับคืน หรือเรียกคืนสินค้าจากผู้บริโภค
- (3) ให้ผู้ประกอบธุรกิจแก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือปรับปรุงสินค้านั้นไม่ให้เป็นอันตรายแก่ผู้บริโภค หรือเปลี่ยนสินค้าหรือลดใช้ราคาสินค้าให้แก่ผู้บริโภค
- (4) ให้ผู้ประกอบธุรกิจซึ่งเป็นผู้ส่งหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรจัดส่งสินค้านั้นกลับคืนออกนอกราชอาณาจักร
- (5) ให้ผู้ประกอบธุรกิจทำลายสินค้านั้น
- (6) ให้ผู้ประกอบธุรกิจปิดประกาศ แจ้ง หรือโฆษณาข่าวสารเกี่ยวกับอันตรายของสินค้านั้นให้ผู้บริโภคทราบ หรือเกี่ยวกับการดำเนินการตาม (1) (2) (3) (4) หรือ (5)

ให้ผู้ประกอบธุรกิจรับผิดชอบค่าใช้จ่ายของผู้บริโภคและค่าใช้จ่ายในการดำเนินการตามวรรคสอง

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ สินค้าที่อาจเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภค หมายความว่า สินค้าที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ อนามัย หรือจิตใจของผู้บริโภค

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการดำเนินการตามวรรคสองและวรรคสาม ให้เป็นไปตามประกาศของคณะกรรมการ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

คำสั่งตามมาตรา นี้ ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 37²² ในกรณีที่คณะกรรมการมีคำสั่งตามมาตรา 36 วรรคสอง (2) (4) (5) หรือ (6) แต่ผู้ประกอบธุรกิจไม่ปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าว ให้คณะกรรมการมีอำนาจจัดให้มีการดำเนินการแทนผู้ประกอบธุรกิจโดยผู้ประกอบธุรกิจเป็นผู้เสียค่าใช้จ่าย

มาตรา 38²³ เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าบริการใดอาจเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภค คณะกรรมการมีอำนาจออกคำสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจดำเนินการทดสอบหรือพิสูจน์ บริการนั้น ถ้าผู้ประกอบธุรกิจไม่ดำเนินการทดสอบหรือพิสูจน์บริการหรือดำเนินการล่าช้า โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

²² มาตรา 37 ซึ่งยกเลิกโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 เพิ่มโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2556

²³ มาตรา 38 ซึ่งยกเลิกโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 เพิ่มโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2556

คณะกรรมการจะจัดให้มีการทดสอบหรือพิสูจน์โดยผู้ประกอบการเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายก็ได้ ในกรณีจำเป็นและเร่งด่วน คณะกรรมการอาจออกคำสั่งห้ามให้บริการนั้นเป็นการชั่วคราวจนกว่าจะทราบผลการทดสอบหรือพิสูจน์บริการนั้น

ในกรณีที่ผลการทดสอบหรือพิสูจน์ปรากฏว่าบริการใดอาจเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภค ให้คณะกรรมการมีอำนาจออกคำสั่งอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

(1) ให้ผู้ประกอบการธุรกิจปิดประกาศ แจ้ง หรือโฆษณาข่าวสารเกี่ยวกับอันตรายของการบริการนั้นให้ผู้บริโภคทราบ หรือเกี่ยวกับการดำเนินการตาม (2) หรือ (3)

(2) ให้ผู้ประกอบการธุรกิจแก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือปรับปรุงวิธีการให้บริการไม่ให้เป็นอันตรายแก่ผู้บริโภค หรือลดใช้ค่าบริการให้แก่ผู้บริโภค

(3) ห้ามผู้ประกอบการธุรกิจให้บริการนั้น

ให้ผู้ประกอบการธุรกิจรับผิดชอบค่าใช้จ่ายของผู้บริโภคและค่าใช้จ่ายในการดำเนินการตามวรรคสอง

ในกรณีที่คณะกรรมการมีคำสั่งตามวรรคสอง (1) แต่ผู้ประกอบการไม่ปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าว ให้คณะกรรมการมีอำนาจจัดให้มีการดำเนินการแทนผู้ประกอบการโดยผู้ประกอบการเป็นผู้เสียค่าใช้จ่าย

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ บริการที่อาจเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภค หมายความว่า บริการที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ อนามัย หรือจิตใจของผู้บริโภค

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการดำเนินการตามวรรคสองและวรรคสาม ให้เป็นไปตามประกาศของคณะกรรมการ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

คำสั่งตามมาตรา นี้ ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

หมวด 3

การอุทธรณ์

มาตรา 43 ในกรณีที่ผู้ได้รับคำสั่งของคณะกรรมการเฉพาะเรื่องตามมาตรา 27 หรือมาตรา 28 วรรคสอง ไม่พอใจคำสั่งดังกล่าว ให้มีสิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการได้

มาตรา 44 การอุทธรณ์ตามมาตรา 43 ให้ยื่นต่อคณะกรรมการภายในสิบวันนับแต่วันที่ผู้อุทธรณ์ได้รับทราบคำสั่งของคณะกรรมการเฉพาะเรื่อง

หลักเกณฑ์และวิธีการยื่นอุทธรณ์ และวิธีพิจารณาอุทธรณ์ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

การอุทธรณ์คำสั่งตามวรรคหนึ่ง ย่อมไม่เป็นการทุเลาการบังคับตามคำสั่งของคณะกรรมการเฉพาะเรื่อง เว้นแต่คณะกรรมการจะสั่งเป็นอย่างอื่นเป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยอุทธรณ์

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

หมวด 4
บทกำหนดโทษ

มาตรา 45 ผู้ใดขัดขวางหรือไม่อำนวยความสะดวก ไม่ให้ถ้อยคำ หรือไม่ส่งเอกสาร หรือหลักฐานแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติการตามมาตรา 5 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 46 ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการหรือคณะกรรมการเฉพาะ เรื่องตามมาตรา 17 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 47²⁴ ผู้ใดโดยเจตนาก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในแหล่งกำเนิด สภาพ คุณภาพ ปริมาณ หรือสาระสำคัญประการอื่นอันเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ ไม่ว่าจะ เป็นของตนเองหรือผู้อื่น โฆษณาหรือใช้ฉลากที่มีข้อความอันเป็นเท็จหรือข้อความที่รู้หรือควรรู้อยู่ แล้วว่าอาจก่อให้เกิดความ เข้าใจผิดเช่นนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งกระทำความผิดซ้ำอีก ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่ เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 48²⁵ ผู้ใดโฆษณาโดยใช้ข้อความตามมาตรา 22 (3) หรือ (4) หรือข้อความ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 22 (5) หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 23 มาตรา 24 มาตรา 25 หรือมาตรา 26 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 49 ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณาซึ่งสั่งตาม มาตรา 27 หรือมาตรา 28 วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่น บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

²⁴ มาตรา 47 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541

²⁵ มาตรา 48 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541

มาตรา 50 ถ้าการกระทำตามมาตรา 47 มาตรา 48 หรือมาตรา 49 เป็นการกระทำของเจ้าของสื่อโฆษณา หรือผู้ประกอบการโฆษณา ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษเพียงกึ่งหนึ่งของโทษที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น

มาตรา 51²⁶ ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 47 มาตรา 48 มาตรา 49 หรือมาตรา 50 เป็นความผิดต่อเนื่อง ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษปรับวันละไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือไม่เกินสองเท่าของค่าใช้จ่ายที่ใช้สำหรับการโฆษณานั้น ตลอดระยะเวลาที่ยังฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม

มาตรา 52²⁷ ผู้ใดขายสินค้าที่ควบคุมฉลากตามมาตรา 30 โดยไม่มีฉลากหรือมีฉลากแต่ฉลากหรือการแสดงฉลากนั้นไม่ถูกต้อง หรือขายสินค้าที่มีฉลากที่คณะกรรมการว่าด้วยฉลากสั่งเลิกใช้ตามมาตรา 33 ทั้งนี้ โดยรู้หรือควรรู้อยู่แล้วว่าการไม่มีฉลากหรือการแสดงฉลากดังกล่าวนั้นไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำของผู้ผลิตเพื่อขาย หรือผู้ส่งหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อขาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 53 ผู้ประกอบธุรกิจผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการว่าด้วยฉลากซึ่งสั่งตามมาตรา 33 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 54²⁸ ผู้ใดรับจ้างทำฉลากที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย หรือรับจ้างติดตรึงฉลากที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายกับสินค้า โดยรู้หรือควรรู้อยู่แล้วว่าฉลากดังกล่าวนั้นไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

มาตรา 55 ผู้ประกอบธุรกิจผู้ใดไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 35 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

มาตรา 56²⁹ ผู้ประกอบธุรกิจผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งของคณะกรรมการซึ่งสั่งห้ามขายสินค้าเป็นการชั่วคราวตามมาตรา 36 วรรคหนึ่ง หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการตามมาตรา 36 วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

²⁶ มาตรา 51 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541

²⁷ มาตรา 52 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541

²⁸ มาตรา 54 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541

²⁹ มาตรา 56 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2556

ถ้าผู้ประกอบการกิจการตามวรรคหนึ่งเป็นผู้ผลิตเพื่อขายหรือเป็นผู้ส่งหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อขาย หรือการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งตามวรรคหนึ่งเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตราย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 56/16³⁰ ผู้ประกอบการกิจการผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งของคณะกรรมการซึ่งสั่งห้ามให้บริการเป็นการชั่วคราวตามมาตรา 38 วรรคหนึ่ง หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการตามมาตรา 38 วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งตามวรรคหนึ่งเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตราย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 57 ผู้ประกอบการกิจการผู้ใดไม่ส่งมอบสัญญาที่มีข้อสัญญาหรือมีข้อสัญญาและแบบถูกต้องตามมาตรา 35 ทวิ หรือไม่ส่งมอบหลักฐานการรับเงินที่มีรายการและข้อความถูกต้องตามมาตรา 35 เบญจ ให้แก่ผู้บริโภคภายในระยะเวลาตามมาตรา 35 อัฐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ³¹

ผู้ประกอบการกิจการผู้ใด ส่งมอบหลักฐานการรับเงิน โดยลงจำนวนเงินมากกว่าที่ผู้บริโภคจะต้องชำระและได้รับเงินจำนวนนั้นไปจากผู้บริโภคแล้ว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับตั้งแต่ห้าร้อยบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรในการประกอบกิจการเช่นนั้นแล้ว

มาตรา 57 ทวิ³² ผู้ประกอบการกิจการผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 35 สัตต ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 58 ผู้ใดกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ภายในสถานที่ประกอบธุรกิจของ ผู้ประกอบการกิจการและการกระทำนั้นเป็นไปเพื่อประโยชน์ของผู้ประกอบการกิจการ ให้สันนิษฐานว่าผู้ประกอบการกิจการเป็นผู้กระทำความผิดร่วมด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนไม่สามารถคาดหมายได้ว่าบุคคลนั้นจะกระทำความผิดแม้จะใช้ความระมัดระวังตามสมควรแล้ว

มาตรา 59 ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดซึ่งต้องรับโทษตามพระราชบัญญัตินี้เป็นนิติบุคคล กรรมการหรือผู้จัดการหรือผู้รับผิดชอบในการดำเนินการของนิติบุคคลนั้นต้องรับโทษตามที่กฎหมายกำหนดสำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนในการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น

³⁰ มาตรา 56/16 เพิ่มโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2556

³¹ มาตรา 57 วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541

³² มาตรา 57 ทวิ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541

มาตรา 60³³ ผู้ใดโดยเจตนาทุจริต ใช้ จ้าง วาน ยุง หรือดำเนินการให้สมาคมหรือมูลนิธิที่คณะกรรมการรับรองตามมาตรา 40 ฟ้องร้องผู้ประกอบการธุรกิจคนใดเป็นคดีแพ่งหรือคดีอาญาต่อศาล เพื่อกลั่นแกล้งผู้ประกอบการธุรกิจนั้นให้ได้รับความเสียหาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 61 ผู้ใดเปิดเผยข้อเท็จจริงใดเกี่ยวกับกิจการของผู้ประกอบการอันเป็นข้อเท็จจริงที่ตามปกติของผู้ประกอบการจะพึงสงวนไว้ไม่เปิดเผย ซึ่งตนได้มาหรือล่วงรู้เนื่องจากการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เว้นแต่เป็นการเปิดเผยในการปฏิบัติราชการหรือเพื่อประโยชน์ในการสอบสวน หรือการพิจารณาคดี

ผู้ใดได้มาหรือล่วงรู้ข้อเท็จจริงใดจากบุคคลตามวรรคหนึ่งเนื่องในการปฏิบัติราชการหรือการสอบสวนหรือการพิจารณาคดี แล้วเปิดเผยข้อเท็จจริงนั้นในประการที่น่าจะเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใดต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน

มาตรา 62 บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ คณะกรรมการมีอำนาจเปรียบเทียบได้ และในการนี้ให้คณะกรรมการมีอำนาจมอบหมายให้คณะกรรมการเฉพาะเรื่องหรือคณะอนุกรรมการพนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ดำเนินการเปรียบเทียบได้ โดยจะกำหนดหลักเกณฑ์ในการเปรียบเทียบหรือเงื่อนไขประการใด ๆ ให้แก่ผู้ได้รับมอบหมายตามที่เห็นสมควรด้วยก็ได้

ภายใต้บังคับของบทบัญญัติตามวรรคหนึ่งในการสอบสวนถ้าพนักงานสอบสวนพบว่าบุคคลใดกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ และบุคคลนั้นยินยอมให้เปรียบเทียบ ให้พนักงานสอบสวนส่งเรื่องมายังคณะกรรมการหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมายให้มีอำนาจเปรียบเทียบตามวรรคหนึ่งภายในเจ็ดวัน นับแต่วันที่ผู้นั้นแสดงความยินยอมให้เปรียบเทียบ

เมื่อผู้กระทำความผิดได้เสียค่าปรับตามที่เปรียบเทียบแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ส. โทตระกิตย์

รองนายกรัฐมนตรี

³³ มาตรา 60 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2556

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากปัจจุบันนี้การเสนอสินค้าและบริการต่าง ๆ ต่อประชาชนนับวันแต่จะเพิ่มมากขึ้น ผู้ประกอบธุรกิจการค้าและผู้ประกอบธุรกิจโฆษณาได้นำวิชาการในทางการตลาดและทางการโฆษณามาใช้ในการส่งเสริมการขายสินค้าและบริการ ซึ่งการกระทำดังกล่าวทำให้ผู้บริโภคตกอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบ เพราะผู้บริโภคไม่อยู่ในฐานะที่ทราบภาวะตลาด และความจริงที่เกี่ยวกับคุณภาพและราคาของสินค้าและบริการต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องทันทั่วที่ นอกจากนั้นในบางกรณีแม้จะมีกฎหมายให้ความคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคโดยการกำหนดคุณภาพและราคาของสินค้าและบริการอยู่แล้วก็ตาม แต่การที่ผู้บริโภคแต่ละรายจะไปฟ้องร้องดำเนินคดีกับผู้ประกอบธุรกิจการค้าหรือผู้ประกอบธุรกิจโฆษณาเมื่อมีการละเมิดสิทธิของผู้บริโภค ย่อมจะเสียเวลาและค่าใช้จ่ายเป็นการไม่คุ้มค่า และผู้บริโภคจำนวนมากไม่อยู่ในฐานะที่จะสละเวลาและเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีได้ และในบางกรณีก็ไม่อาจจะยับยั้งการกระทำที่จะเกิดความเสียหายแก่ผู้บริโภคได้ทันทั่วที่ สมควรจะมีกฎหมายให้ความคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคเป็นการทั่วไป โดยกำหนดหน้าที่ของผู้ประกอบธุรกิจการค้าและผู้ประกอบธุรกิจโฆษณาต่อผู้บริโภค เพื่อให้ความเป็นธรรมตามสมควรแก่ผู้บริโภค ตลอดจนจัดให้มีองค์กรของรัฐที่เหมาะสมเพื่อตรวจตราดูแล และประสานงานการปฏิบัติงานของส่วนราชการต่าง ๆ ในการให้ความคุ้มครองผู้บริโภค จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541³⁴

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป เว้นแต่บทบัญญัติมาตรา 8 จะให้ใช้บังคับเมื่อใดให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

มาตรา 20 ให้คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ซึ่งมีอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะได้มีคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 21 ในระหว่างที่บทบัญญัติมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัตินี้ยังมีได้ใช้บังคับให้อำนาจหน้าที่ของเลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค และของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักงานนายกรัฐมนตรีตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค หรือของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 แล้วแต่กรณี

มาตรา 22 ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ในส่วนที่เกี่ยวกับองค์ประกอบของคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคและการบริหาร งานคุ้มครองผู้บริโภค อันได้แก่ การตรวจตรา กำกับดูแล และ

³⁴ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 115 ตอนที่ 15 ก วันที่ 24 มีนาคม 2541 หน้า 1

ประสานงานการปฏิบัติงานของส่วนราชการต่าง ๆ ในการให้ความคุ้มครองแก่ผู้บริโภครวม ทั้งยังไม่เหมาะสม และโดยที่ในปัจจุบันปรากฏว่ามีผู้บริโภคเป็นจำนวนมากยังไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิตามที่กฎหมายเฉพาะว่าด้วยการนั้น ๆ บัญญัติไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีผู้บริโภคเป็นจำนวนมาก ร้องเรียนว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมในการทำ สัญญากับผู้ประกอบธุรกิจมากขึ้น สมควรแก้ไขเพิ่มเติม บทบัญญัติดังกล่าวเพื่อปรับปรุงองค์ประกอบของคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ปรับปรุงองค์การบริหารงานคุ้มครองผู้บริโภค คือสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคให้ดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค และปรับปรุงอำนาจของคณะกรรมการเฉพาะเรื่องและคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ในการเสนอเรื่องให้นายกรัฐมนตรีพิจารณาออกคำสั่งเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ บริโภคตามพระราชบัญญัตินี้ได้กรณีจำเป็น หรือรีบด่วนให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ตลอดจนเพิ่มบทบัญญัติกำหนดสิทธิและการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคที่จะได้รับความ เป็นธรรมในการทำสัญญาไว้โดยเฉพาะ และทั้งเป็นการสมควรปรับปรุงอัตราโทษเกี่ยวกับการกระทำผิดใน เรื่องการโฆษณา และฉลากให้เหมาะสมยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น

พระราชบัญญัติโอนอำนาจหน้าที่และกิจการบริหารบางส่วนของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี สำนักนายกรัฐมนตรี ไปเป็นของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2541³⁵

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อมีพระราชกฤษฎีกาซึ่งออกตามความใน มาตรา 2 ของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 ออกใช้บังคับเป็นต้นไป

มาตรา 3 ให้โอนอำนาจหน้าที่ของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี สำนัก นายกรัฐมนตรี และของเจ้าหน้าที่สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี สำนักนายกรัฐมนตรี เฉพาะในส่วน ที่เกี่ยวกับสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ไปเป็นของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครอง ผู้บริโภค สำนักนายกรัฐมนตรี หรือของเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนัก นายกรัฐมนตรี แล้วแต่กรณี

มาตรา 4 ให้โอนบรรดากิจการ ทรัพย์สิน สิทธิ หนี้ ข้าราชการ ลูกจ้าง และเงิน งบประมาณของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี สำนักนายกรัฐมนตรี เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ไปเป็นของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักนายกรัฐมนตรี

มาตรา 5 ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

³⁵ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 115 ตอนที่ 15 ก วันที่ 24 มีนาคม 2541 หน้า 13

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากได้มีการยกฐานะสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ให้มีฐานะเทียบเท่ากรม สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 ในการนี้สมควรโอนบรรดาอำนาจหน้าที่ กิจการ ทรัพย์สิน สิทธิ หนี้ ข้าราชการ ลูกจ้าง และเงินงบประมาณของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ไปเป็นของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักนายกรัฐมนตรี จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2556³⁶

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคในปัจจุบันยังไม่มีบทบัญญัติชัดเจน ที่จะให้คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยหรือประนีประนอมข้อพิพาทเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิของผู้บริโภคอันจะเป็นการช่วยลดปริมาณคดีที่จะไปสู่ศาลได้ และสำหรับมาตรการคุ้มครองผู้บริโภคนั้น แม้จะมีบทบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคจากสินค้าที่อาจเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภคก็ตาม แต่ก็ยังไม่ครอบคลุมไปถึงการคุ้มครองทางด้านบริการที่อาจเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภคซึ่งสมควรมีมาตรการคุ้มครองเช่นกัน นอกจากนี้สมควรกำหนดให้มีมาตรการคุ้มครองผู้บริโภคเกี่ยวกับการให้ผู้ประกอบธุรกิจจัดเก็บหรือเรียกคืนสินค้าที่อาจเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภค และให้มูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองมีสิทธิในการดำเนินคดีเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคเช่นเดียวกับสมาคม ซึ่งจะเป็นการขยายการคุ้มครองผู้บริโภคโดยภาคเอกชนด้วย สมควรแก้ไขกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคให้มีประสิทธิภาพเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองผู้บริโภคเพิ่มขึ้นจากกฎหมายปัจจุบัน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

³⁶ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 130 ตอนที่ 25 ก วันที่ 18 มีนาคม 2556 หน้า 4

พระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2528 (เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้อง)

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2528
เป็นปีที่ 40 ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2528”

มาตรา 2¹ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 บรรดาบทกฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่นในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้
“วิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์” หมายความว่า วิชาชีพเกี่ยวกับการพยาบาลและการผดุงครรภ์

“การพยาบาล”² หมายความว่า การกระทำต่อมนุษย์เกี่ยวกับการดูแลและการช่วยเหลือเมื่อเจ็บป่วย การฟื้นฟูสภาพ การป้องกันโรค และการส่งเสริมสุขภาพ รวมทั้งการช่วยเหลือแพทย์กระทำการรักษาโรค ทั้งนี้ โดยอาศัยหลักวิทยาศาสตร์และศิลปะการพยาบาล

“การผดุงครรภ์”³ หมายความว่า การกระทำเกี่ยวกับการดูแล และการช่วยเหลือ

¹ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 102 ตอนที่ 120 ฉบับพิเศษ วันที่ 5 กันยายน 2528 หน้า 10

² มาตรา 4 นิยามคำว่า “การพยาบาล” แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2540

³ มาตรา 4 นิยามคำว่า “การผดุงครรภ์” แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2540

หญิงมีครรภ์ หญิงหลังคลอด และทารกแรกเกิด รวมถึงการตรวจ การทำคลอด การส่งเสริมสุขภาพ และป้องกันความผิดปกติในระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอด และระยะหลังคลอด รวมทั้งช่วยเหลือแพทย์ กระทำการรักษาโรค ทั้งนี้ โดยอาศัยหลักวิทยาศาสตร์และศิลปะการผดุงครรภ์

“การประกอบวิชาชีพการพยาบาล”⁴ หมายความว่า การปฏิบัติหน้าที่การพยาบาล ต่อบุคคล ครอบครัว และชุมชน โดยกระทำต่อไปนี้

(1) การสอน การแนะนำ การให้คำปรึกษาและการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย

(2) การกระทำต่อร่างกายและจิตใจของบุคคล รวมทั้งการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อการ แก้ไขปัญหาความเจ็บป่วย การบรรเทาอาการของโรค การลุกลามของโรค และการฟื้นฟูสภาพ

(3) การกระทำตามวิธีที่กำหนดไว้ในการรักษาโรคเบื้องต้น และการให้ภูมิคุ้มกันโรค

(4) ช่วยเหลือแพทย์กระทำการรักษาโรค

ทั้งนี้ โดยอาศัยหลักวิทยาศาสตร์และศิลปะการพยาบาลในการประเมินสภาพการ วินิจฉัยปัญหา การวางแผน การปฏิบัติ และการประเมินผล

“การประกอบวิชาชีพการผดุงครรภ์”⁵ หมายความว่า การปฏิบัติหน้าที่การผดุง ครรภ์ต่อหญิงมีครรภ์ หญิงหลังคลอด ทารกแรกเกิดและครอบครัว โดยการกระทำต่อไปนี้

(1) การสอน การแนะนำ การให้คำปรึกษาและการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย

(2) การกระทำต่อร่างกายและจิตใจของหญิงมีครรภ์ หญิงหลังคลอด และทารกแรก เกิด เพื่อป้องกันความผิดปกติในระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอด และระยะหลังคลอด

(3) การตรวจ การทำคลอด และการวางแผนครอบครัว

(4) ช่วยเหลือแพทย์กระทำการรักษาโรค

ทั้งนี้ โดยอาศัยหลักวิทยาศาสตร์และศิลปะการผดุงครรภ์ในการประเมินสภาพการ วินิจฉัยปัญหา การวางแผน การปฏิบัติ และการประเมินผล

“ผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล” หมายความว่า บุคคลซึ่งได้ขึ้นทะเบียนและรับ อนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลจากสภาการพยาบาล

“ผู้ประกอบวิชาชีพการผดุงครรภ์” หมายความว่า บุคคลซึ่งได้ขึ้นทะเบียนและรับ ใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการผดุงครรภ์จากสภาการพยาบาล

“ผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์” หมายความว่า บุคคลซึ่งได้ขึ้น ทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์จากสภาการพยาบาล

“ใบอนุญาต” หมายความว่า ใบอนุญาตซึ่งสภาการพยาบาลออกให้แก่ผู้ประกอบ วิชาชีพการพยาบาล การผดุงครรภ์ หรือการพยาบาลและการผดุงครรภ์

“สมาชิก” หมายความว่า สมาชิกสภาการพยาบาล

⁴ มาตรา 4 นิยามคำว่า “การประกอบวิชาชีพการพยาบาล” เพิ่มโดยพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาล และการผดุงครรภ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2540

⁵ มาตรา 4 นิยามคำว่า “การประกอบวิชาชีพการผดุงครรภ์” เพิ่มโดยพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาล และการผดุงครรภ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2540

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการสภาการพยาบาล
 “คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการสภาการพยาบาล
 “เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการสภาการพยาบาล
 “พนักงานเจ้าหน้าที่”⁶ หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้
 “รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 5⁷ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งออกระเบียบและประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้
 กฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

หมวด 1 สภาการพยาบาล

มาตรา 6 ให้มีสภาการพยาบาล มีวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้
 ให้สภาการพยาบาลเป็นนิติบุคคล

มาตรา 7 สภาการพยาบาลมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

- (1) ควบคุมความประพฤติของผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล การผดุงครรภ์ หรือการพยาบาลและการผดุงครรภ์ ให้ถูกต้องตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพการพยาบาล และการผดุงครรภ์
- (2)⁸ ส่งเสริมการศึกษา การบริการ การวิจัย และความก้าวหน้าในวิชาชีพการพยาบาล การผดุงครรภ์ หรือการพยาบาลและการผดุงครรภ์
- (3) ส่งเสริมความสามัคคีและผดุงเกียรติของสมาชิก
- (4) ช่วยเหลือ แนะนำ เผยแพร่ และให้การศึกษแก่ประชาชนและองค์กรอื่นในเรื่องที่เกี่ยวกับการพยาบาล การผดุงครรภ์ และการสาธารณสุข
- (5) ให้คำปรึกษา หรือข้อเสนอแนะต่อรัฐบาลเกี่ยวกับปัญหาการพยาบาล การผดุงครรภ์ และการสาธารณสุข

⁶ มาตรา 4 นิยามคำว่า “พนักงานเจ้าหน้าที่” เพิ่มโดยพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2540

⁷ มาตรา 5 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2540

⁸ มาตรา 7 (2) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2540

(6) เป็นตัวแทนของผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล การผดุงครรภ์ หรือการพยาบาล และการผดุงครรภ์ในประเทศไทย

(7) ผดุงความเป็นธรรมและส่งเสริมสวัสดิการให้แก่สมาชิก

มาตรา 8⁹ สภากาการพยาบาลมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) รับขึ้นทะเบียนและออกใบอนุญาตให้แก่ผู้ขอเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล การผดุงครรภ์หรือการพยาบาลและการผดุงครรภ์

(2) สั่งพักใช้ใบอนุญาตหรือการเพิกถอนใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล การผดุงครรภ์หรือการพยาบาลและการผดุงครรภ์

(3) ให้ความเห็นชอบหลักสูตรการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ในระดับอุดม ศึกษาของสถาบันการศึกษาที่จะทำการสอนวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์เพื่อเสนอต่อทบวงมหาวิทยาลัย

(4) รับรองหลักสูตรต่าง ๆ สำหรับการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรของสถาบันที่จะทำการสอนวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์

(5) รับรองหลักสูตรต่าง ๆ สำหรับการฝึกอบรมในวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ของสถาบันการศึกษาที่จะทำการฝึกอบรมวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์

(6) รับรองวิทยฐานะของสถาบันที่ทำการสอนและฝึกอบรมตาม (4) และ (5)

(7) รับรองปริญญา ประกาศนียบัตรเทียบเท่าปริญญา ประกาศนียบัตรหรือวุฒิบัตรในวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ของสถาบันต่าง ๆ

(8) ออกหนังสืออนุมัติ หรือวุฒิบัตรเกี่ยวกับความรู้หรือความชำนาญเฉพาะทาง และหนังสือแสดงวุฒิอื่นในวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ให้แก่ผู้ประกอบ วิชาชีพการพยาบาล การผดุงครรภ์ หรือการพยาบาลและการผดุงครรภ์

(9) ดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสภากาการพยาบาล

มาตรา 9 สภากาการพยาบาลอาจมีรายได้ดังต่อไปนี้

(1) เงินอุดหนุนจากงบประมาณแผ่นดิน

(2) ค่าจดทะเบียนสมาชิกสามัญ ค่าบำรุง และค่าธรรมเนียมต่าง ๆ

(3) ผลประโยชน์จากกิจกรรมอื่นของสภากาการพยาบาล ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ในมาตรา 7

(4) เงินและทรัพย์สินซึ่งมีผู้ให้แก่สภากาการพยาบาล

(5) ดอกผลของเงินและทรัพย์สินอื่นตาม (1) (2) (3) และ (4)

มาตรา 10 ให้รัฐมนตรีดำรงตำแหน่งสภานายกพิเศษแห่งสภากาการพยาบาลและมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

⁹ มาตรา 8 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2540

หมวด 2

สมาชิก

มาตรา 11 สภาการพยาบาลประกอบด้วยสมาชิก 2 ประเภท คือ

(1) สมาชิกสามัญ ได้แก่ผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

(ก) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์

(ข)¹⁰ มีความรู้ในวิชาชีพการพยาบาลหรือการผดุงครรภ์ โดยได้รับปริญญาประกาศนียบัตรเทียบเท่าปริญญา หรือประกาศนียบัตรสาขาการพยาบาล การผดุงครรภ์หรือการพยาบาลและการผดุงครรภ์ที่สภาการพยาบาลรับรอง

(ค) ไม่เป็นผู้ประพฤตีสื่อเสียหยา ซึ่งคณะกรรมการเห็นว่าจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ

(ง) ไม่เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด หรือคำสั่งที่ชอด้วยกฎหมายให้จำคุกในคดีที่คณะกรรมการเห็นว่าจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ

(จ) ไม่เป็นผู้มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือไม่เป็นโรคที่กำหนดไว้ในข้อบังคับสภาการพยาบาล

(2) สมาชิกกิตติมศักดิ์ ได้แก่ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งสภาการพยาบาลเชิญให้เป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์

มาตรา 12 สิทธิและหน้าที่ของสมาชิกสามัญมีดังต่อไปนี้

(1) ขอขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตผู้ประกอบการวิชาชีพการพยาบาล การผดุงครรภ์ หรือการพยาบาลและการผดุงครรภ์ และขอหนังสืออนุมัติ หรือวุฒิบัตรเกี่ยวกับความรู้หรือความชำนาญเฉพาะทาง หรือหนังสือแสดงวุฒิอื่นในวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ โดยปฏิบัติตามข้อบังคับสภาการพยาบาลว่าด้วยการนั้น

(2) แสดงความเห็นเป็นหนังสือเกี่ยวกับกิจการของสภาการพยาบาลส่งไปยังคณะกรรมการเพื่อพิจารณา และในกรณีที่สมาชิกสามัญร่วมกันตั้งแต่ห้าสิบคนขึ้นไปเสนอให้คณะกรรมการพิจารณาเรื่องใดที่เกี่ยวกับกิจการของสภาการพยาบาล คณะกรรมการต้องพิจารณาและแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้เสนอทราบโดยมิชักช้า

(3) เลือกตั้ง รับเลือกตั้งหรือรับเลือกเป็นกรรมการ

(4) ผดุงไว้ซึ่งเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพและปฏิบัติตนตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 13 สมาชิกภาพของสมาชิกสามัญสิ้นสุดลง เมื่อ

¹⁰ มาตรา 11 (1) (ข) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2540

- (1) ตาย
- (2) ลาออก
- (3) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา 11 (1)

หมวด 3
คณะกรรมการ

มาตรา 22 ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

7

(1) บริหารกิจการสภาการพยาบาลให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดตามมาตรา

(2) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการจริยธรรม คณะอนุกรรมการสอบสวน และคณะอนุกรรมการอื่น เพื่อทำกิจการหรือพิจารณาเรื่องต่าง ๆ อันอยู่ในขอบเขตแห่งวัตถุประสงค์ของสภาการพยาบาล

(3) ออกข้อบังคับสภาการพยาบาลว่าด้วย

(ก) การเป็นสมาชิก

(ข) การกำหนดโรคตามมาตรา 11 (1) (จ)

(ค) การกำหนดค่าจดทะเบียนสมาชิกสามัญ ค่าบำรุง และค่าธรรมเนียมอื่นนอกจากที่กำหนดไว้ในอัตราค่าธรรมเนียมท้ายพระราชบัญญัตินี้

(ง) การเลือกและการเลือกตั้งกรรมการ และการแต่งตั้งกรรมการที่ปรึกษาตาม

มาตรา 17

ใบอนุญาต

(จ) หลักเกณฑ์การขึ้นทะเบียนและการออกใบอนุญาต แบบและประเภท

(ฉ) หลักเกณฑ์การออกหนังสืออนุมัติ หรือวุฒิบัตรเกี่ยวกับความรู้หรือความชำนาญเฉพาะทาง และหนังสือแสดงวุฒิอื่นในวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์

(ช) ข้อจำกัดและเงื่อนไขในการประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุง

ครรภ์

(ซ) การรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์

(ฌ) การประชุมคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ

ครรภ์

(ญ) หลักเกณฑ์การรับรองสถาบันการศึกษาวิชาการพยาบาลและการผดุง

ครรภ์

(ฎ) หลักเกณฑ์ว่าด้วยการสอบความรู้ตามอำนาจหน้าที่ของสภาการพยาบาล

(ฏ) หลักเกณฑ์ว่าด้วยการสืบสวนหรือสอบสวนในกรณีมีการกล่าวหาหรือกล่าวโทษว่ามีผู้ประพฤติผิดจริยธรรมแห่งวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์

(ฐ) เรื่องอื่น ๆ ที่อยู่ภายในวัตถุประสงค์ของสภาการพยาบาล หรืออยู่ภายใน

อำนาจหน้าที่ของสภาการพยาบาลตามกฎหมายอื่น

ข้อบังคับสภาการพยาบาล เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

หมวด 4

การดำเนินการของคณะกรรมการ

หมวด 5

การควบคุมการประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์

มาตรา 27 ห้ามมิให้ผู้ใดซึ่งมิได้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล หรือมิได้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพการผดุงครรภ์ หรือมิได้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ กระทำการพยาบาลหรือการผดุงครรภ์ หรือแสดงด้วยวิธีใด ๆ ให้ผู้อื่นเข้าใจว่าตนเป็นผู้มีสิทธิประกอบวิชาชีพดังกล่าว โดยมีได้ขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาต เว้นแต่ในกรณีอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

- (1) การพยาบาลหรือการผดุงครรภ์ที่กระทำต่อตนเอง
- (2) การช่วยเหลือหรือเยียวยาแก่ผู้ป่วยตามหน้าที่ตามกฎหมายหรือตามธรรมจรรยา โดยมีได้รับประโยชน์ตอบแทน แต่การกระทำดังกล่าวต้องมีใช่เป็นการฉ้อฉลหรือสสารใด ๆ เข้าไปในร่างกายของผู้ป่วย หรือการให้อันตราย ยาควบคุมพิเศษ วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท หรือยาเสพติดให้โทษ ตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น
- (3) นักเรียน นักศึกษา หรือผู้รับการฝึกอบรม ในความควบคุมของสถาบันการศึกษา วิชาการพยาบาลหรือการผดุงครรภ์ของรัฐ หรือที่ได้รับอนุญาตจากทางราชการให้จัดตั้ง หรือสถาบันการศึกษาที่คณะกรรมการรับรอง ทั้งนี้ ในความควบคุมของเจ้าหน้าที่ผู้ฝึกหัดหรือผู้ให้การฝึกอบรมซึ่งเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล การผดุงครรภ์ หรือการพยาบาลและการผดุงครรภ์
- (4) บุคคลซึ่งกระทรวง ทบวง กรม กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษาหรือสภาอากาศไทย มอบหมายให้กระทำการพยาบาลหรือการผดุงครรภ์ ในความควบคุมของเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล การผดุงครรภ์ หรือการพยาบาลและการผดุงครรภ์ ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา
- (5)¹¹ ผู้ประกอบโรคศิลปะ ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม หรือผู้ประกอบวิชาชีพอื่นตามข้อจำกัดและเงื่อนไขตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบวิชาชีพนั้น

¹¹ มาตรา 27 (5) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.

(6)¹² การพยาบาลหรือการผดุงครรภ์ของที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญของทางราชการ หรือผู้สอนในสถาบันการศึกษา ซึ่งมีใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล การผดุงครรภ์ หรือ การพยาบาลและการผดุงครรภ์ของต่างประเทศ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามข้อบังคับของสภาการพยาบาล

(7) บุคคลซึ่งปฏิบัติงานเกี่ยวกับการพยาบาลหรือการผดุงครรภ์ เพื่อช่วยเหลือ เจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล การผดุงครรภ์ หรือการพยาบาลและการผดุงครรภ์ใน กรณีที่มีสาธารณภัยหรือเกิดภัยพิบัต้อย่างร้ายแรง

(8) บุคคลซึ่งช่วยเหลือดูแลผู้ป่วยในสถานพยาบาลในความควบคุมของผู้ประกอบ วิชาชีพการพยาบาล การผดุงครรภ์ หรือการพยาบาลและการผดุงครรภ์ตามระเบียบซึ่งรัฐมนตรี กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 28¹³ การขึ้นทะเบียน การออกใบอนุญาต การต่ออายุใบอนุญาต การออก หนังสืออนุมัติ หรือวุฒิบัตรเกี่ยวกับความรู้หรือความชำนาญเฉพาะทาง และหนังสือแสดงวุฒิอื่นใน วิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ ให้เป็นไปตามข้อบังคับสภาการพยาบาล

มาตรา 29 การขึ้นทะเบียนและออกใบอนุญาตให้แบ่งเป็นสามประเภท คือ ผู้ ประกอบวิชาชีพการพยาบาล ผู้ประกอบวิชาชีพการผดุงครรภ์ และผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล และการผดุงครรภ์

ผู้ประกอบวิชาชีพในแต่ละประเภทตามวรรคหนึ่งให้แบ่งเป็นสองชั้น คือ ชั้นหนึ่ง และชั้นสอง

ใบอนุญาตทุกประเภทให้มีอายุห้าปีนับแต่วันที่ออกใบอนุญาต¹⁴

มาตรา 30¹⁵ ผู้มีสิทธิขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพตาม มาตรา 29 ต้องมีความรู้ดังนี้

(1) ผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล ผู้ประกอบวิชาชีพการผดุงครรภ์ หรือผู้ประกอบ วิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ ชั้นหนึ่ง ต้อง

(ก) ได้รับปริญญาหรือประกาศนียบัตรเทียบเท่าปริญญาในสาขาการพยาบาล การผดุงครรภ์ หรือการพยาบาลและการผดุงครรภ์ จากสถาบันการศึกษาในประเทศไทยที่ คณะกรรมการรับรองและสอบความรู้แล้ว หรือ

¹² มาตรา 27 (6) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2540

¹³ มาตรา 28 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2540

¹⁴ มาตรา 29 วรรคสาม เพิ่มโดยพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2540

¹⁵ มาตรา 30 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2540

(ข) ได้รับปริญญาหรือประกาศนียบัตรเทียบเท่าปริญญาในสาขาการพยาบาล การผดุงครรภ์ หรือการพยาบาลและการผดุงครรภ์ จากสถาบันการศึกษาในต่างประเทศ และได้รับอนุญาตให้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพในประเทศที่ตนได้รับปริญญาหรือ ประกาศนียบัตรซึ่งคณะกรรมการ ได้ตรวจสอบหลักฐานการศึกษาและสอบความรู้แล้ว แต่ถ้าเป็นผู้ที่มีสัญชาติไทยไม่ต้องเป็นผู้ได้รับ อนุญาตให้เป็นผู้ประกอบ วิชาชีพในประเทศที่ผู้นั้นได้รับปริญญาหรือประกาศนียบัตรก็ได้

(2) ผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล ผู้ประกอบวิชาชีพการผดุงครรภ์ หรือผู้ประกอบ วิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ ชั้นสอง ต้อง

(ก) ได้รับประกาศนียบัตรในสาขาการพยาบาล การผดุงครรภ์ หรือการ พยาบาลและการผดุงครรภ์ ระดับต้น จากสถาบันการศึกษาในประเทศไทย ที่คณะกรรมการรับรอง และสอบความรู้แล้ว หรือ

(ข) ได้รับประกาศนียบัตรในสาขาการพยาบาล การผดุงครรภ์ หรือการ พยาบาลและการผดุงครรภ์ จากสถาบันการศึกษาในต่างประเทศและได้รับอนุญาตให้เป็นผู้ประกอบ วิชาชีพในประเทศที่ตนได้รับประกาศนียบัตร ซึ่งคณะกรรมการได้ตรวจสอบหลักฐานการศึกษาและ สอบความรู้แล้ว แต่ถ้าเป็นผู้ที่มีสัญชาติไทยไม่ต้องเป็นผู้ได้รับอนุญาตให้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพใน ประเทศที่ผู้นั้นได้รับประกาศนียบัตรก็ได้

มาตรา 31 ผู้ขอขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตต้องเป็นสมาชิกสามัญแห่งสภาการ พยาบาลและมีคุณสมบัติอื่นตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับสภาการพยาบาล

เมื่อผู้ประกอบผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล การผดุงครรภ์ หรือการพยาบาลและ การผดุงครรภ์ ผู้ใดขาดจากสมาชิกภาพ ให้ใบอนุญาตของผู้นั้นสิ้นสุดลง

ให้ผู้ซึ่งขาดจากสมาชิกภาพตามวรรคสองส่งคืนใบอนุญาตต่อเลขาธิการภายในสิบห้า วันนับแต่วันที่ทราบการขาดจากสมาชิกภาพ

มาตรา 32 ผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล การผดุงครรภ์ หรือการพยาบาลและ การผดุงครรภ์ ต้องรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ ตามที่ได้กำหนดไว้ใน ข้อบังคับสภาการพยาบาล

มาตรา 33 บุคคลผู้ซึ่งได้รับความเสียหายเพราะผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล การ ผดุงครรภ์ หรือการพยาบาลและการผดุงครรภ์ ประพฤติผิดจริยธรรมแห่งวิชาชีพการพยาบาลและ การผดุงครรภ์ มีสิทธิกล่าวหาผู้ก่อให้เกิดความเสียหายนั้น โดยทำเรื่องยื่นต่อสภาการพยาบาล

กรรมการมีสิทธิกล่าวโทษผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล การผดุงครรภ์ หรือการ พยาบาลและการผดุงครรภ์ ว่าประพฤติผิดจริยธรรมแห่งวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ โดย แจ้งเรื่องต่อสภาการพยาบาล

สิทธิการกล่าวหา ตามวรรคหนึ่ง หรือสิทธิการกล่าวโทษตามวรรคสองสิ้นสุดลงเมื่อ พ้นหนึ่งปีนับแต่วันที่ผู้ได้รับความเสียหายหรือผู้กล่าวโทษรู้เรื่องการประพฤติผิดจริยธรรมวิชาชีพดังกล่าวและรู้ตัวผู้ประพฤติผิด ทั้งนี้ ไม่เกินสามปีนับแต่วันที่มีการประพฤติผิดจริยธรรมแห่งวิชาชีพนั้น

การถอนเรื่องการกล่าวหาหรือการกล่าวโทษที่ได้ยื่นหรือแจ้งไว้แล้วนั้น ไม่เป็นเหตุให้ระงับการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด 5 ทวิ
พนักงานเจ้าหน้าที่¹⁶

หมวด 6
บทกำหนดโทษ

มาตรา 46 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 27 หรือมาตรา 43 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 47 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 31 วรรคสาม ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

มาตรา 48 ผู้ใดไม่มาให้ถ้อยคำ หรือไม่ส่งเอกสารหรือวัตถุใด ๆ ตามที่เรียกหรือแจ้งให้ส่งตามมาตรา 38 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 48 ทวิ¹⁷ ผู้ใดไม่อำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามความในมาตรา 45 เบื้อง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทเฉพาะกาล

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พลเอก ป. ตีนสุลลานนท์

นายกรัฐมนตรี

¹⁶ หมวด 5 ทวิ พนักงานเจ้าหน้าที่ มาตรา 45 ทวิ ถึงมาตรา 45 เบื้อง เพิ่มโดยพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2540

¹⁷ มาตรา 48 ทวิ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2540

อัตราค่าธรรมเนียม¹⁸

(1) ค่าขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพ การพยาบาลชั้นหนึ่ง	ฉบับละ	3,000	บาท
(2) ค่าขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพ การผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง	ฉบับละ	3,000	บาท
(3) ค่าขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพ การพยาบาลและการผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง	ฉบับละ	3,000	บาท
(4) ค่าขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพ การพยาบาลชั้นสอง	ฉบับละ	2,400	บาท
(5) ค่าขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพ การผดุงครรภ์ชั้นสอง	ฉบับละ	2,400	บาท
(6) ค่าขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพ การพยาบาลและการผดุงครรภ์ชั้นสอง	ฉบับละ	2,400	บาท
(7) ค่าหนังสืออนุมัติ หรือวุฒิบัตรเกี่ยวกับความรู้และ ความชำนาญเฉพาะทาง หนังสือแสดงวุฒิอื่นในวิชาชีพ การพยาบาล การผดุงครรภ์ หรือการพยาบาลและการผดุงครรภ์	ฉบับละ	2,400	บาท
(8) ค่าหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบวิชาชีพ การพยาบาล การผดุงครรภ์ หรือการพยาบาลและ การผดุงครรภ์	ฉบับละ	1,800	บาท
(9) ค่าใบแทนใบอนุญาต และค่าใบแทนเอกสาร ตาม (7)	ฉบับละ	1,800	บาท

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ในปัจจุบันการประกอบโรค
ศิลปะแผนปัจจุบันในสาขาการพยาบาลและการผดุงครรภ์อยู่ในความควบคุมตามกฎหมายว่าด้วย
การควบคุมการประกอบโรคศิลปะ ซึ่งมีคณะกรรมการควบคุมการประกอบโรคศิลปะทำหน้าที่ควบคุม
ทั้งการประกอบโรค ศิลปะแผนปัจจุบันในสาขาทันตกรรม เภสัชกรรม การพยาบาลการผดุงครรภ์
กายภาพบำบัด เทคนิคการแพทย์ และการประกอบโรคศิลปะแผนโบราณในสาขาเวชกรรม เภสัช
กรรม การผดุงครรภ์ และในปัจจุบันมีผู้ประกอบโรคศิลปะแผนปัจจุบันในสาขาการพยาบาลและการ
ผดุงครรภ์เป็นจำนวนมาก สมควรแยกการควบคุมการประกอบวิชาชีพดังกล่าวออกจากอำนาจหน้าที่
ของคณะกรรมการ ควบคุมการประกอบโรคศิลปะโดยจัดตั้งสภาการพยาบาลขึ้น ประกอบด้วยผู้แทน

¹⁸ อัตราค่าธรรมเนียม แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ (ฉบับที่ 2)
พ.ศ. 2540

ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นผู้ประกอบวิชาชีพดังกล่าว และผู้ประกอบวิชาชีพดังกล่าวซึ่งได้รับเลือกตั้งโดยผู้ประกอบวิชาชีพด้วยกันเอง เป็นกรรมการ เพื่อความคล่องตัวในการทำหน้าที่ควบคุมและส่งเสริมมาตรฐานการประกอบวิชาชีพ การพยาบาลและการผดุงครรภ์โดยอิสระเหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2540¹⁹

มาตรา 20 ให้คณะกรรมการสภาการพยาบาลตามมาตรา 14 และกรรมการที่ปรึกษาตามมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2528 ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ยังคงดำรงตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะครบวาระตามมาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2528

มาตรา 21 ให้ใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะแผนปัจจุบันในสาขาการพยาบาล สาขาการผดุงครรภ์ และสาขาการพยาบาลและผดุงครรภ์ ที่ออกตามพระราชบัญญัติควบคุมการประกอบโรคศิลปะ พุทธศักราช 2479 หรือใบอนุญาตที่ออกตามพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2528 ที่ยังมีผลอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับมีอายุต่อไปอีกห้าปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา 22 ผู้ที่ได้รับอนุปริญาที่มีหลักสูตรการศึกษาไม่น้อยกว่าสามปี หรือประกาศนียบัตรเทียบเท่าอนุปริญาในสาขาการพยาบาล การผดุงครรภ์ หรือการพยาบาลและการผดุงครรภ์ จากสถาบันการศึกษาในประเทศไทยอยู่แล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้มีสิทธิขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล การผดุงครรภ์ หรือการพยาบาลและการผดุงครรภ์ได้ ทั้งนี้ เมื่อคณะกรรมการได้พิจารณาหลักสูตรและสอบความรู้แล้ว

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ขอบเขตของการประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ ตามกฎหมายขณะนี้ยังไม่สอดคล้องกับความหมายที่แท้จริงทางวิชาการ และบทบัญญัติอื่นบางประการยังไม่เหมาะสม กล่าวคือ ไม่มีกำหนดอายุของใบอนุญาต ไม่มีพนักงานเจ้าหน้าที่เฉพาะเพื่อปฏิบัติงานโดยตรงในการใช้บังคับกฎหมาย และไม่มีบทบังคับให้มีการสอบความรู้ในการขอขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ นอกจากนั้นสมควรขยายบทบาทของสภาการพยาบาล โดยปรับปรุงอำนาจหน้าที่องค์ประกอบของสมาชิก คณะกรรมการ และกรรมการที่ปรึกษาของสภาพยาบาล และปรับปรุงอัตราค่าธรรมเนียมให้เหมาะสมแก่ภาวะกาลปัจจุบัน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

¹⁹ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 114 ตอนที่ 75 ก วันที่ 23 ธันวาคม 2540 หน้า 1

พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2554

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2554
เป็นปีที่ 66 ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรจัดตั้งสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพขึ้นเป็นองค์การมหาชนตามกฎหมายว่าด้วยองค์การมหาชน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 187 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. 2542 จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกาขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชกฤษฎีกานี้เรียกว่า “พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2554”

มาตรา 2¹ พระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 ในพระราชกฤษฎีกานี้

“วิชาชีพ” หมายความว่า ความรู้ ความสามารถ และทักษะในการทำงานของบุคคล ซึ่งต้องอาศัยความเชี่ยวชาญและความชำนาญเฉพาะด้าน ทั้งนี้ ไม่หมายความรวมถึงวิชาชีพขององค์กรวิชาชีพที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นเป็นการเฉพาะ

“คุณวุฒิวิชาชีพ” หมายความว่า การรับรองความรู้ ความสามารถ และทักษะของบุคคลในการทำงานตามมาตรฐานอาชีพตามพระราชกฤษฎีกานี้

“มาตรฐานอาชีพ” หมายความว่า การกำหนดระดับสมรรถนะของบุคคลในการประกอบอาชีพตามพระราชกฤษฎีกานี้

“สมรรถนะ” หมายความว่า การใช้ความรู้ ทักษะ และความสามารถมาประยุกต์ใช้เพื่อการประกอบอาชีพ

“สถาบัน” หมายความว่า สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน)

¹ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 128 ตอนที่ 21 ก วันที่ 30 มีนาคม 2554 หน้า 5

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการบริหารสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ

“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการสถาบัน

“เจ้าหน้าที่” หมายความว่า เจ้าหน้าที่สถาบัน

“ลูกจ้าง” หมายความว่า ลูกจ้างสถาบัน

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชกฤษฎีกานี้

มาตรา 4 ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชกฤษฎีกานี้

หมวด 1

การจัดตั้ง วัตถุประสงค์ และอำนาจหน้าที่

มาตรา 5 ให้จัดตั้งองค์การมหาชนขึ้น เรียกว่า “สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน)” เรียกโดยย่อว่า “สคช.”

มาตรา 6 ให้สถาบันมีที่ตั้งของสำนักงานแห่งใหญ่อยู่ในกรุงเทพมหานครหรือในจังหวัดอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา และอาจตั้งสำนักงานสาขาได้ตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร

มาตรา 7 ให้สถาบันมีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

- (1) ดำเนินการศึกษาวิจัยและพัฒนาระบบคุณวุฒิวิชาชีพ
- (2) ส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มอาชีพหรือกลุ่มวิชาชีพในการจัดทำมาตรฐานอาชีพ
- (3) ให้การรับรององค์กรที่มีหน้าที่รับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ
- (4) เป็นศูนย์กลางข้อมูลเกี่ยวกับระบบคุณวุฒิวิชาชีพและมาตรฐานอาชีพ
- (5) ติดตามและประเมินผลองค์กรที่มีหน้าที่รับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ รวมทั้งระบบคุณวุฒิวิชาชีพเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปด้วยความโปร่งใสและยุติธรรม
- (6) ส่งเสริม สนับสนุน และประสานความร่วมมือกับสถานศึกษา ศูนย์หรือสถาบันฝึกอบรมสถานประกอบการ หน่วยงานของรัฐ และองค์กรเอกชนในการเผยแพร่ระบบคุณวุฒิวิชาชีพและมาตรฐานอาชีพ

มาตรา 8 เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามมาตรา 7 ให้สถาบันมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) ถูกรวมสิทธิ์ มีสิทธิครอบครอง และมีทรัพย์สินต่าง ๆ
- (2) ก่อตั้งสิทธิ หรือทำนิติกรรมทุกประเภทผูกพันทรัพย์สิน ตลอดจนทำนิติกรรมอื่นใด เพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจการของสถาบัน

(3) ทำความตกลงและร่วมมือกับองค์การหรือหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐและภาคเอกชนทั้ง ในประเทศและต่างประเทศในกิจการที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของสถาบัน

(4) จัดให้มีและให้ทุนเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของสถาบัน

(5) เรียกเก็บค่าธรรมเนียม ค่าบำรุง ค่าตอบแทน หรือค่าบริการในการดำเนินกิจการต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ของสถาบัน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และอัตราที่คณะกรรมการกำหนด

(6) มอบให้องค์กรหรือบุคคลอื่นทำกิจการที่อยู่ภายในอำนาจหน้าที่ของสถาบัน

(7) ให้ประกาศนียบัตรคุณวุฒิวิชาชีพ และหนังสือรับรองมาตรฐานอาชีพ

(8) ดำเนินการอื่นใดที่จำเป็นหรือต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสถาบัน

หมวด 2

ทุน รายได้ และทรัพย์สิน

มาตรา 9 ทุนและทรัพย์สินในการดำเนินกิจการของสถาบัน ประกอบด้วย

(1) เงินที่รัฐบาลจ่ายให้เป็นทุนประเดิม

(2) เงินอุดหนุนทั่วไปที่รัฐบาลจัดสรรให้ตามความเหมาะสม

(3) เงินอุดหนุนจากภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นรวมทั้งจากต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ และเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้

(4) ค่าธรรมเนียม ค่าบำรุง ค่าตอบแทน ค่าบริการ หรือรายได้จากการดำเนินกิจการต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ของสถาบัน

(5) ดอกผลของเงินหรือรายได้จากทรัพย์สินของสถาบัน

การรับเงินหรือทรัพย์สินตาม (3) จะต้องไม่กระทำในลักษณะที่ทำให้สถาบันขาดความเป็นอิสระหรือความเป็นกลาง

มาตรา 10 บรรดารายได้ของสถาบันไม่เป็นรายได้ที่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นหรือสมควร สถาบันโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการอาจนำรายได้ของสถาบันในจำนวนที่เห็นสมควรส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

มาตรา 11 ให้อสังหาริมทรัพย์ซึ่งสถาบันได้มาจากการให้หรือซื้อด้วยเงินรายได้ของสถาบันเป็นกรรมสิทธิ์ของสถาบัน

ให้สถาบันมีอำนาจในการปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้ จำหน่าย และจัดหาประโยชน์จากทรัพย์สินของสถาบัน

มาตรา 12 การใช้จ่ายเงินของสถาบัน ให้ใช้จ่ายไปเพื่อกิจการของสถาบันโดยเฉพาะ

การเก็บรักษาและเบิกจ่ายเงินของสถาบัน ให้เป็นไปตามข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด

หมวด 3

การบริหารและการดำเนินงาน

มาตรา 13 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการบริหารสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ” ประกอบด้วย

(1) ประธานกรรมการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์สูงทางด้านการบริหาร ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ หรือด้านอื่นที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อกิจการของสถาบัน

(2) กรรมการโดยตำแหน่งซึ่งเป็นผู้แทนของส่วนราชการ จำนวนสี่คน ได้แก่ ปลัดกระทรวงแรงงาน ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และอธิบดีกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน

(3) กรรมการโดยตำแหน่งซึ่งเป็นผู้แทนของภาคเอกชน จำนวนสามคน ได้แก่ ประธานสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และประธานสมาคมธนาคารไทย

(4) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนสองคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์เป็นที่ประจักษ์ในด้านอุตสาหกรรม ด้านธุรกิจบริการด้านการค้าและการลงทุน ด้านการบริหาร ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้านการอาชีวศึกษา ด้านการฝึกอบรมพัฒนาฝีมือแรงงานและด้านการเพิ่มผลผลิต ซึ่งต้องมีข้าราชการหรือผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐที่มีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ

ให้ผู้อำนวยการเป็นกรรมการและเลขานุการโดยตำแหน่ง และให้ผู้อำนวยการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่เป็นผู้ช่วยเลขานุการได้ตามความจำเป็น

หลักเกณฑ์และวิธีการสรรหาบุคคลเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งการสรรหาประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อดำรงตำแหน่งแทน ผู้ที่พ้นจากตำแหน่งก่อนวาระตามมาตรา 17 ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยการเสนอแนะของคณะกรรมการ

มาตรา 14 ประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (1) มีสัญชาติไทย
- (2) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปีบริบูรณ์ และไม่เกินเจ็ดสิบปีบริบูรณ์
- (3) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(4) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(5) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งรับผิดชอบการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมืองหรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง

(6) ไม่เป็นเจ้าหน้าที่หรือลูกจ้าง หรือที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีสัญญาจ้างกับสถาบัน

(7) ไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสียในกิจการที่กระทำกับสถาบัน หรือในกิจการที่เป็นการแข่งขันกับกิจการของสถาบันหรือขัดหรือแย้งกับวัตถุประสงค์ของสถาบัน ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม

ความใน (1) มิให้ใช้บังคับแก่กรรมการชาวต่างประเทศซึ่งสถาบันจำเป็นต้องแต่งตั้งตามข้อผูกพันหรือตามลักษณะของกิจการของสถาบัน

มาตรา 15 ประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี

เมื่อครบกำหนดตามวาระในวาระหนึ่ง หากยังมีได้มีการแต่งตั้งประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้ประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นอยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงานต่อไปจนกว่าประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

ประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

มาตรา 16 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(1) ตาย

(2) ลาออก

(3) คณะรัฐมนตรีให้ออก เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือหย่อนความสามารถ

(4) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา 14

มาตรา 17 ใน กรณีที่ประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระให้ทำ การสรรหาและเสนอคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งแทน เว้นแต่วาระเหลืออยู่ไม่ถึงเก้าสิบวันจะไม่แต่งตั้งประธานกรรมการหรือ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนก็ได้และให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างนั้น อยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว

ในกรณีที่ประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้ คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่จนกว่าจะมีการแต่งตั้งประธานกรรมการหรือ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคหนึ่ง และในกรณีที่ประธานกรรมการพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้ กรรมการที่เหลือเลือกกรรมการคนหนึ่งทำหน้าที่ประธานกรรมการเป็นการชั่วคราว

มาตรา 18 คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลสถาบันให้ดำเนินกิจการให้ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ อำนาจหน้าที่เช่นว่านี้ให้รวมถึง

(1) กำหนดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณวุฒิวิชาชีพของประเทศ
 (2) กำหนดทิศทาง เป้าหมาย และนโยบายในการบริหารงานของสถาบัน
 (3) กำหนดคุณสมบัติ ลักษณะ และประเภทของสถานศึกษา สถานประกอบการ หน่วยงานของรัฐและองค์กรเอกชนที่เป็นผู้จัดทำมาตรฐานอาชีพหรือที่มีหน้าที่รับรองสมรรถนะของ บุคคลตามมาตรฐานอาชีพ

(4) ให้การรับรององค์กรที่มีหน้าที่รับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ
 (5) อนุมัติให้ประกาศนียบัตรคุณวุฒิวิชาชีพ
 (6) อนุมัติแผนการลงทุน แผนการเงิน โครงการ และงบประมาณประจำปีของ สถาบัน

(7) ดูแลฐานะและความมั่นคงทางการเงิน ให้ความเห็นชอบรายงานการเงิน พิจารณารายงานของผู้ตรวจสอบการเงิน และวางระเบียบ กฎเกณฑ์ หรือข้อห้ามทางการเงิน

(8) ให้คำแนะนำหรือเสนอแนะการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคอันเกิดจากการบริหาร จัดการ ตลอดจนเสนอต่อคณะรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งการในกรณีมีปัญหาหรือ อุปสรรคเกี่ยวกับการประสานงานในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ ของสถาบัน

(9) ให้ความเห็นชอบหลักเกณฑ์การจัดเก็บและอัตราค่าธรรมเนียม ค่าบำรุง ค่าตอบแทนและค่าบริการในการดำเนินกิจการของสถาบัน

(10) ประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้อำนวยการและผู้ปฏิบัติงานของสถาบันตาม หลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

(11) ควบคุมดูแลการดำเนินงานและการบริหารงานทั่วไป ตลอดจนออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือข้อกำหนดเกี่ยวกับสถาบันในเรื่อง ดังต่อไปนี้

(ก) การบริหารงานทั่วไปของสถาบัน การจัดแบ่งส่วนงานของสถาบันและ ขอบเขตอำนาจหน้าที่ของส่วนงานดังกล่าว

(ข) การกำหนดตำแหน่ง คุณสมบัติเฉพาะตำแหน่ง อัตราเงินเดือน ค่าจ้าง และเงินอื่นของเจ้าหน้าที่และลูกจ้าง

(ค) การคัดเลือก การบรรจุ การแต่งตั้ง การประเมินผลงาน การถอดถอนวินัย และการลงโทษทางวินัย การออกจากตำแหน่ง การร้องทุกข์และการอุทธรณ์การลงโทษของเจ้าหน้าที่ และลูกจ้าง รวมทั้งวิธีการและเงื่อนไขในการจ้างลูกจ้าง

(ง) การบริหารและการจัดการการเงิน การพัสดุ และทรัพย์สินของสถาบัน รวมทั้งการบัญชีและการจำหน่ายทรัพย์สินจากบัญชีเป็นสูญ

(จ) การจัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์อื่นแก่เจ้าหน้าที่และลูกจ้าง

(ฉ) ขอบเขตอำนาจหน้าที่และระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจสอบภายใน

(ช) การสรรหา การแต่งตั้ง และถอดถอนผู้อำนวยการ การปฏิบัติงานของผู้ผู้อำนวยการและการมอบหมายให้ผู้อื่นปฏิบัติงานแทน

(12) ให้ความเห็นชอบรายงานประจำปีและเสนอต่อรัฐมนตรีเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกานี้

(13) กระทำการอื่นใดที่จำเป็นหรือต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสถาบัน ระเบียบเกี่ยวกับการจำหน่ายทรัพย์สินจากบัญชีเป็นสูญตาม (11) (ง) ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา 19 การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคณะกรรมการ ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

ในการปฏิบัติหน้าที่ ประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ใดมีส่วนได้เสียโดยตรงหรือโดยอ้อมในเรื่องที่คณะกรรมการพิจารณา ให้ประธานกรรมการหรือกรรมการผู้นั้นแจ้งให้ที่ประชุมทราบ และให้ที่ประชุมพิจารณาว่าประธานกรรมการหรือกรรมการผู้นั้นสมควรจะอยู่ในที่ประชุมหรือจะมีมติในการประชุมเรื่องนั้นได้หรือไม่ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีหนึ่งเสียงในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา 20 คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความเชี่ยวชาญในด้านที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของสถาบันเป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ และมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการคณะทำงาน และที่ปรึกษาคณะทำงาน เพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมายได้

ที่ปรึกษาคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ คณะทำงาน และที่ปรึกษาคณะทำงาน จะต้องไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสียในกิจการที่กระทำกับสถาบัน หรือในกิจการที่เป็นการแข่งขันกับกิจการของสถาบันหรือขัดหรือแย้งกับวัตถุประสงค์ของสถาบัน ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

การประชุมคณะอนุกรรมการและคณะทำงานให้นำมาตรา 19 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 21 ให้ประธานกรรมการ กรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการ ประธานอนุกรรมการและอนุกรรมการได้รับเบี้ยประชุมและประโยชน์ตอบแทนอื่นตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา 22 ให้สถาบันมีผู้อำนวยการคนหนึ่ง
คณะกรรมการเป็นผู้มีอำนาจสรรหา แต่งตั้ง และถอดถอนผู้อำนวยการ
ในกรณีที่ไม่มีผู้อำนวยการหรือผู้อำนวยการไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รอง
ผู้อำนวยการที่มีอาวุโสตามลำดับปฏิบัติหน้าที่แทน ถ้าไม่มีรองผู้อำนวยการ ให้คณะกรรมการแต่งตั้ง
กรรมการคนหนึ่งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทน

มาตรา 23 ผู้อำนวยการต้องเป็นผู้สามารถทำงานให้แก่สถาบันได้เต็มเวลาและต้อง
เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (1) มีสัญชาติไทย
- (2) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปีบริบูรณ์ และไม่เกินหกสิบห้าปีบริบูรณ์
- (3) เป็นผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์เหมาะสมกับ
กิจการของสถาบันตามที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 7 และมาตรา 8
- (4) ไม่มีลักษณะต้องห้ามอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา 14 (3) (4) (5) (6) หรือ (7)

มาตรา 24 ผู้อำนวยการมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีก
ได้แต่ไม่เกินสองวาระติดต่อกัน

มาตรา 25 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ผู้อำนวยการพ้นจากตำแหน่ง
เมื่อ

- (1) ตาย
 - (2) ลาออก
 - (3) ออกตามกรณีที่กำหนดไว้ในข้อตกลงระหว่างคณะกรรมการกับผู้อำนวยการ
 - (4) คณะกรรมการให้ออก เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือ
หย่อนความสามารถ
 - (5) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา 23
- มติของคณะกรรมการให้ผู้อำนวยการออกจากตำแหน่งตาม (4) ต้องประกอบด้วย
คะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการที่มีอยู่โดยไม่นับรวมตำแหน่งผู้อำนวยการ

มาตรา 26 ผู้อำนวยการมีหน้าที่บริหารกิจการของสถาบันให้เป็นไปตามกฎหมาย
วัตถุประสงค์ของสถาบัน ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนด นโยบาย มติ และประกาศของคณะกรรมการ
และเป็นผู้บังคับบัญชาเจ้าหน้าที่และลูกจ้างทุกตำแหน่ง เว้นแต่ผู้ดำรงตำแหน่งผู้ตรวจสอบภายในตาม
มาตรา 36 วรรคสอง รวมทั้งให้มีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) เสนอเป้าหมาย แผนงาน และโครงการ ต่อคณะกรรมการเพื่อให้การดำเนินงาน
ของสถาบันบรรลุวัตถุประสงค์

(2) เสนอรายงานประจำปีเกี่ยวกับผลการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสถาบันรวมทั้งรายงานการเงินและบัญชี ตลอดจนเสนอแผนการเงินและงบประมาณของปีต่อไปต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา

(3) เสนอความเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงกิจการและการดำเนินงานของสถาบันให้มีประสิทธิภาพและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสถาบันต่อคณะกรรมการ
ผู้อำนวยการต้องรับผิดชอบต่อคณะกรรมการในการบริหารกิจการของสถาบัน

มาตรา 27 ผู้อำนวยการมีอำนาจ

(1) แต่งตั้งรองผู้อำนวยการหรือผู้ช่วยผู้อำนวยการโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ เพื่อเป็นผู้ช่วยปฏิบัติงานของผู้อำนวยการตามที่ผู้อำนวยการมอบหมาย

(2) บรรจุ แต่งตั้ง เลื่อน ลด ตัดเงินเดือนหรือค่าจ้าง ลงโทษทางวินัยเจ้าหน้าที่และลูกจ้าง ตลอดจนให้เจ้าหน้าที่และลูกจ้างออกจากตำแหน่ง ทั้งนี้ ตามระเบียบหรือข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด

(3) วางระเบียบเกี่ยวกับการดำเนินงานของสถาบันโดยไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมาย มติของคณะรัฐมนตรี และระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนด นโยบาย มติ หรือประกาศที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 28 ใน กิจการที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก ให้ผู้อำนวยการเป็นผู้แทนของสถาบันเพื่อการนี้ ผู้อำนวยการจะมอบอำนาจให้บุคคลใดปฏิบัติงานเฉพาะอย่างแทนก็ได้แต่ต้องเป็นไป ตามระเบียบหรือข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด

นิติกรรมใดที่ผู้อำนวยการหรือผู้รับมอบอำนาจจากผู้อำนวยการกระทำโดยฝ่าฝืนระเบียบหรือข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนดย่อมไม่ผูกพันสถาบัน เว้นแต่คณะกรรมการจะให้สัตยาบัน

มาตรา 29 ให้คณะกรรมการเป็นผู้กำหนดอัตราเงินเดือนและประโยชน์ตอบแทนอื่นของผู้อำนวยการตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

หมวด 4

การประสานการปฏิบัติการ

มาตรา 30 เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและสนับสนุนระบบคุณวุฒิวิชาชีพของประเทศอย่างบูรณาการและมุ่งให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ประสานการปฏิบัติการกับส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชนอื่น หรือหน่วยงานอื่นของรัฐเพื่อให้หน่วยงานดังกล่าวดำเนินการและปฏิบัติหน้าที่ด้านระบบคุณวุฒิวิชาชีพในทิศทางที่สอดคล้องกัน

การประสานการปฏิบัติการตามวรรคหนึ่ง สถาบันโดยความเห็นชอบของ คณะกรรมการมีอำนาจจัดทำบันทึกข้อตกลงฉบับหนึ่งหรือ หลายฉบับระหว่างสถาบันกับส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชนอื่น หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ เพื่อกำหนดวิธีการ เงื่อนไข การใช้อำนาจ หน้าที่และความรับผิดชอบของหน่วยงานนั้นได้ตามที่เห็นสมควรรวมทั้งการมอบอำนาจของส่วน ราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชนอื่น หรือหน่วยงานอื่นของรัฐให้สถาบันดำเนินการใด ๆ แทนด้วย ทั้งนี้ ภายใต้กฎหมายว่าด้วยการนั้นและตามความเหมาะสม

มาตรา 31 ในการดำเนินการหรือปฏิบัติหน้าที่ใด ๆ ที่เกี่ยวกับมาตรฐานอาชีพตาม พระราชกฤษฎีกานี้ ให้คณะกรรมการหรือสถาบันประสานและตกลงร่วมกับกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน ซึ่งมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับมาตรฐานฝีมือแรงงานตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริม การพัฒนาฝีมือแรงงาน ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินการและการปฏิบัติหน้าที่ด้านมาตรฐานอาชีพเป็นไป ในแนวทางที่สอดคล้องกัน

หมวด 5

ผู้ปฏิบัติงานของสถาบัน

มาตรา 32 ผู้ปฏิบัติงานของสถาบันมีสามประเภท คือ

- (1) เจ้าหน้าที่หรือลูกจ้าง ได้แก่ ผู้ซึ่งปฏิบัติงานโดยได้รับเงินเดือนหรือค่าจ้างจาก งบประมาณของสถาบัน
- (2) ที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ผู้ซึ่งสถาบันจ้างให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นที่ปรึกษา หรือผู้เชี่ยวชาญโดยมีสัญญาจ้าง
- (3) เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมาปฏิบัติงานของสถาบันเป็นการชั่วคราวตามมาตรา 35

มาตรา 33 เจ้าหน้าที่และลูกจ้างต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (1) มีสัญชาติไทย
- (2) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ และไม่เกินหกสิบปีบริบูรณ์
- (3) สามารถทำงานให้แก่สถาบันได้เต็มเวลา
- (4) มีคุณวุฒิหรือประสบการณ์เหมาะสมกับวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ของ สถาบัน
- (5) ไม่เป็นข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของส่วนราชการ พนักงานหรือลูกจ้าง ของรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ หรือข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น
- (6) ไม่เป็นที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีสัญญาจ้างกับสถาบัน
- (7) ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 14 (3) (4) (5) หรือ (7)

ความใน (1) มิให้ใช้บังคับแก่เจ้าหน้าที่และลูกจ้างชาวต่างประเทศซึ่งสถาบันจำเป็นต้องจ้างหรือแต่งตั้งตามข้อผูกพันหรือตามลักษณะของกิจการของสถาบัน

มาตรา 34 เจ้าหน้าที่และลูกจ้างพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (1) ตาย
- (2) ลาออก
- (3) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา 33
- (4) ถูกให้ออก เพราะไม่ผ่านการประเมินผลงานตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดไว้ในระเบียบหรือข้อบังคับ
- (5) ถูกไล่ออกหรือปลดออก เพราะผิดวินัยตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดไว้ในระเบียบหรือข้อบังคับ

มาตรา 35 เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสถาบัน รัฐมนตรีอาจขอให้ข้าราชการ พนักงาน เจ้าหน้าที่ หรือผู้ปฏิบัติงานอื่นในกระทรวง ทบวง กรม องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชนอื่น หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ มาปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่หรือลูกจ้างของสถาบันเป็นการชั่วคราวได้ ทั้งนี้ เมื่อได้รับอนุมัติจากผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างของผู้นั้น และมีข้อตกลงที่ทำไว้ในการอนุมัติ

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับอนุมัติให้มา ปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่หรือลูกจ้างของสถาบันเป็นการชั่วคราวตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าเป็นการได้รับอนุญาตให้ออกจากราชการหรือออกจากงานไปปฏิบัติงานใด ๆ และให้นับระยะเวลาระหว่างที่มาปฏิบัติงานในสถาบันสำหรับการคำนวณบำเหน็จ บำนาญหรือประโยชน์ตอบแทนอื่นทำนองเดียวกันเสมือนอยู่ปฏิบัติราชการหรือ ปฏิบัติงานเต็มเวลาดังกล่าว แล้วแต่กรณี

เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาที่ได้รับอนุมัติให้มาปฏิบัติ งานในสถาบัน ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐตามวรรคหนึ่งมีสิทธิได้รับการบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรง ตำแหน่งและรับเงินเดือนในส่วนราชการหรือหน่วยงานเดิมไม่ต่ำกว่าตำแหน่งและ เงินเดือนเดิมตามข้อตกลงที่ทำไว้ในการอนุมัติ

หมวด 6

การบัญชี การตรวจสอบ และการประเมินผลงานของสถาบัน

มาตรา 36 การบัญชีของสถาบัน ให้จัดทำตามหลักสากล ตามแบบและหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด และต้องจัดให้มีการตรวจสอบภายในเกี่ยวกับการเงิน การบัญชี และการพัสดุของสถาบัน ตลอดจนรายงานผลการตรวจสอบให้คณะกรรมการทราบอย่างน้อยปีละครั้ง

ในการตรวจสอบภายใน ให้มีผู้ปฏิบัติงานของสถาบันทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบภายในโดยเฉพาะ และให้รับผิดชอบชี้แจงตรงต่อคณะกรรมการตามระเบียบหรือข้อบังคับที่คณะกรรมการ กำหนด

มาตรา 37 ให้สถาบันจัดทำงบดุล งบการเงิน และบัญชีทำการส่งผู้สอบบัญชีภายในเก้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชีทุกปี

ในทุกรอบปี ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินหรือบุคคลภายนอกตามที่คณะกรรมการแต่งตั้งโดย ความเห็นชอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชีและประเมินผลการใช้จ่ายเงินและทรัพย์สินของสถาบัน โดยให้แสดงความคิดเห็นเป็นข้อวิเคราะหว่ากรใช้จ่ายดังกล่าวเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ประสงค์ ประหยัด และได้ผลตามเป้าหมายเพียงใด แล้วทำบันทึกรายงานผลการสอบบัญชีเสนอต่อคณะกรรมการ

เพื่อการนี้ ให้ผู้สอบบัญชีมีอำนาจตรวจสอบสรรพสมุดบัญชีและเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ของสถาบัน สอบถามผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ผู้ตรวจสอบภายใน เจ้าหน้าที่และลูกจ้าง หรือบุคคลอื่น และเรียกให้ส่งสรรพสมุดบัญชีและเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ของสถาบันเป็นการเพิ่มเติมได้ตามความจำเป็น

มาตรา 38 ให้สถาบันทำรายงานประจำปีเสนอรัฐมนตรีทุกสิ้นปีงบประมาณ รายงานนี้ให้กล่าวถึงผลงานของสถาบันในปีที่ล่วงมาแล้ว บัญชีทำการ พร้อมทั้งรายงานของผู้สอบบัญชี รวมทั้งคำชี้แจงเกี่ยวกับนโยบายของคณะกรรมการ โครงการ และแผนงานที่จะจัดทำในภายหน้า

มาตรา 39 เพื่อ ประโยชน์ในการพัฒนาและปรับปรุงระบบการปฏิบัติงานของสถาบันให้มีประสิทธิภาพ เกิดผลสัมฤทธิ์ สร้างความรับผิดชอบและความเชื่อถือแก่สาธารณชนในกิจการของสถาบันตลอดจนการ ติดตามความก้าวหน้าและการตรวจสอบการดำเนินงานของสถาบัน ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์โครงการ และแผนงานที่ได้จัดทำไว้ ให้สถาบันจัดให้มีการประเมินผลการดำเนินงานตามระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนด แต่ต้องไม่นานกว่าสามปี

การประเมินผลการดำเนินงานตามวรรคหนึ่ง ให้จัดทำโดยสถาบัน หน่วยงาน องค์กร หรือคณะบุคคลที่เป็นกลางและมีความเชี่ยวชาญในด้านการประเมินผลการดำเนินงานโดยมีการคัดเลือกหรือแต่งตั้งตามวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

การประเมินผลการดำเนินงานของสถาบันจะต้องแสดงข้อเท็จจริงให้ปรากฏในด้านประสิทธิผลในด้านประสิทธิภาพ ในด้านการพัฒนาองค์กร และในรายละเอียดอื่นตามที่คณะกรรมการจะได้กำหนดเพิ่มเติมขึ้น

ในกรณีที่มีเหตุผลจำเป็นเป็นการเฉพาะกาล คณะกรรมการจะจัดให้มีการประเมินผลการดำเนินงานเป็นครั้งคราวตามมาตรานี้ด้วยก็ได้

ให้สถาบันรายงานผลการประเมินผลการดำเนินงานต่อรัฐมนตรีและคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการด้วย

หมวด 7

การกำกับดูแล

มาตรา 40 ให้รัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลการดำเนินกิจการของสถาบันให้เป็นไปตามกฎหมาย และให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถาบัน นโยบายของรัฐบาล และมติของคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวกับสถาบัน เพื่อการนี้ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งให้สถาบันชี้แจง แสดงความคิดเห็น ทำรายงาน หรือยับยั้งการกระทำของสถาบันที่ขัดต่อวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถาบัน นโยบายของรัฐบาลหรือมติของคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวกับสถาบัน ตลอดจนสั่งสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการดำเนินการของสถาบันได้

หมวด 8

ประกาศนียบัตรและหนังสือรับรอง

มาตรา 41 สถาบันมีอำนาจให้ประกาศนียบัตรคุณวุฒิวิชาชีพแก่บุคคลในสาขาวิชาที่คณะกรรมการกำหนด

การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขให้มีคุณวุฒิวิชาชีพในสาขาใดและชั้นใด ให้กำหนดเป็นข้อบังคับของสถาบันโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

มาตรา 42 สถาบันมีอำนาจให้หนังสือรับรองแก่องค์กรที่มีหน้าที่รับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพในสาขาวิชาชีพที่คณะกรรมการกำหนด

การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการออกหนังสือรับรองตามวรรคหนึ่ง แก่องค์กรที่มีหน้าที่รับรองสมรรถนะของบุคคล ให้กำหนดเป็นข้อบังคับของสถาบันโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

มาตรา 43 สถาบันอาจกำหนดให้มีตรา เครื่องหมาย หรือสัญลักษณ์ของสถาบัน หรือส่วนงานในสถาบันได้ โดยทำเป็นข้อกำหนดและประกาศในราชกิจจานุเบกษา

บทเฉพาะกาล

มาตรา 44 ในวาระเริ่มแรก ให้มีคณะกรรมการคัดเลือกคณะกรรมการสรรหาคณะหนึ่ง จำนวนห้าคน ประกอบด้วยผู้แทนกระทรวงแรงงาน ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยและผู้แทนสมาคมธนาคารไทยเพื่อทำหน้าที่คัดเลือกคณะกรรมการสรรหา จำนวนเจ็ดคน ซึ่งในจำนวนนี้จะต้องมีผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีใช้ข้าราชการที่มีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำรวมอยู่ด้วยไม่น้อยกว่าสี่คน และเสนอรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการและกรรมการของคณะกรรมการสรรหา

ให้คณะกรรมการคัดเลือกคณะกรรมการสรรหาเสนอชื่อผู้ ที่สมควรแต่งตั้งเป็น คณะกรรมการสรรหาต่อรัฐมนตรีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ พระราชกฤษฎีกานี้มีผลใช้บังคับ

ให้คณะกรรมการสรรหาตามวรรคหนึ่ง ทำหน้าที่สรรหาบุคคลที่สมควรได้รับการ เสนอชื่อเป็นประธานกรรมการและกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิชุดแรกของคณะกรรมการบริหารสถาบัน คุณวุฒิวิชาชีพและเสนอคณะ รัฐมนตรีพิจารณาแต่งตั้งภายในกำหนดเวลาสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่ ได้มีการ แต่งตั้งคณะกรรมการสรรหา

มาตรา 45 ใน วาระเริ่มแรก ให้เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษาทำหน้าที่ ผู้อำนวยการเป็นการชั่วคราว และให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นหน่วยธุรการของ สถาบันมีอำนาจ หน้าที่เกี่ยวกับการงบประมาณ และดำเนินการในทางธุรการต่าง ๆ ที่จำเป็นเกี่ยวกับการคัดเลือกและสรรหาคณะกรรมการต่าง ๆ ตลอดจนดำเนินการอื่นใดที่จำเป็นตามที่กำหนดไว้ใน พระราชกฤษฎีกานี้จนกว่าคณะ กรรมการบริหารสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งขึ้นจะได้ แต่งตั้ง ผู้อำนวยการขึ้นตามพระราชกฤษฎีกานี้

มาตรา 46 ในระหว่างที่ยังไม่มีระเบียบ ประกาศ ข้อกำหนด ข้อบังคับหรือการ กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อปฏิบัติการตามพระราชกฤษฎีกานี้ ให้นำระเบียบ ประกาศ ข้อกำหนด ข้อบังคับ หรือหลักเกณฑ์และวิธีการที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาใช้อยู่ใน วันที่พระราชกฤษฎีกานี้ใช้บังคับ มาใช้บังคับโดยอนุโลม เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชกฤษฎีกานี้ จนกว่าจะได้มีการออกระเบียบ ประกาศ ข้อกำหนด ข้อบังคับหรือการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชกฤษฎีกานี้ ซึ่งต้องไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกานี้ใช้บังคับ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกานี้ คือ โดยที่การขับเคลื่อนประเทศไปสู่ การเป็นเศรษฐกิจสังคมฐานความรู้ ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งคือการพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับ ความต้องการของตลาดแรงงาน ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจำเป็นต้องมีกำลังคนที่มีสมรรถนะ สามารถสนับสนุนการยกระดับการผลิตและบริการที่ใช้องค์ความรู้และการพัฒนานวัตกรรมใหม่ โดย สมรรถนะแรงงานนั้นต้องวัดได้อย่างมีมาตรฐาน เป็นระบบ และสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนา กำลังคนของประเทศให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริมและช่วยเหลือส่วนราชการหรือ หน่วยงานของรัฐในการพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะตรงความต้องการของตลาดแรงงานมากยิ่งขึ้น อันนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ สมควรจัดตั้ง สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพขึ้นเป็นองค์การมหาชนตามกฎหมายว่าด้วยองค์การมหาชน เพื่อให้การ ดำเนินการดังกล่าวเป็นไปด้วยความคล่องตัว รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องตราพระราช กฤษฎีกานี้

ประกาศคณะกรรมการบริหารสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ
เรื่อง การกำหนดสาขาวิชาชีพที่ได้รับประกาศนียบัตรคุณวุฒิวิชาชีพ
พ.ศ. 2557

โดยที่สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการรับรอง ความรู้ ความสามารถและทักษะของบุคคลในการทำงานตามมาตรฐานอาชีพ จึงสมควรกำหนดสาขา วิชาชีพขึ้นไว้ เพื่อให้สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) สามารถให้ประกาศนียบัตรคุณวุฒิ วิชาชีพนั้นได้

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 41 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบัน คุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2554 คณะกรรมการบริหารสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ ในการ ประชุมครั้งที่ 12/2556 เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2556 จึงออกประกาศกำหนดสาขาวิชาชีพที่ ได้รับประกาศนียบัตรคุณวุฒิวิชาชีพไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศคณะกรรมการบริหารสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ เรื่อง การกำหนดสาขาวิชาชีพที่ได้รับประกาศนียบัตรคุณวุฒิวิชาชีพ พ.ศ. 2557”

ข้อ 2¹ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็น ต้นไป

ข้อ 3 ให้สาขาวิชาชีพดังต่อไปนี้ เป็นสาขาวิชาชีพที่สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การ มหาชน) ให้ประกาศนียบัตรคุณวุฒิวิชาชีพได้

- (1) สาขาวิชาชีพก่อสร้าง
- (2) สาขาวิชาชีพอัญมณีและการทำเครื่องประดับ
- (3) สาขาวิชาชีพการเชื่อม
- (4) สาขาวิชาชีพการกีฬา
- (5) สาขาวิชาชีพการจัดดอกไม้
- (6) สาขาวิชาชีพการท่องเที่ยว การโรงแรม และภัตตาคาร
- (7) สาขาวิชาชีพการผลิตอาหารและเครื่องดื่ม
- (8) สาขาวิชาชีพการผังเมือง
- (9) สาขาวิชาชีพการสอนภาษาต่างประเทศ
- (10) สาขาวิชาชีพการสื่อสารและสื่อสารมวลชน
- (11) สาขาวิชาชีพการออกแบบแฟชั่น
- (12) สาขาวิชาชีพการออกแบบผลิตภัณฑ์
- (13) สาขาวิชาชีพเกษตรกรรมและเกษตรแปรรูป
- (14) สาขาวิชาชีพขนส่งชุมชน
- (15) สาขาวิชาชีพช่างทำผม

¹ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 131 ตอนพิเศษ 40 ง วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2557 หน้า 18

- (16) สาขาวิชาชีวะเซรามิกและเครื่องเคลือบ
- (17) สาขาวิชาชีวะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารและดิจิทัลคอนเทนต์
- (18) สาขาวิชาชีวะการบิน
- (19) สาขาวิชาชีวะธุรกิจค้าปลีก
- (20) สาขาวิชาชีวะธุรกิจจัดการงานแต่งงาน
- (21) สาขาวิชาชีวะธุรกิจจัดประชุมและนิทรรศการ
- (22) สาขาวิชาชีวะธุรกิจทดสอบและตรวจสอบ
- (23) สาขาวิชาชีวะธุรกิจบริการดูแลสัตว์เลี้ยง
- (24) สาขาวิชาชีวะธุรกิจประกัน
- (25) สาขาวิชาชีวะธุรกิจภาพถ่าย
- (26) สาขาวิชาชีวะธุรกิจหนังสือและสิ่งพิมพ์
- (27) สาขาวิชาชีวะธุรกิจอสังหาริมทรัพย์
- (28) สาขาวิชาชีวะบริการสุขภาพ
- (29) สาขาวิชาชีวะบริหารงานบุคคล
- (30) สาขาวิชาชีวะบริหารทรัพยากร
- (31) สาขาวิชาชีวะผลิตภัณฑ์ยางพารา
- (32) สาขาวิชาชีวะพลังงานและพลังงานทดแทน
- (33) สาขาวิชาชีวะมาตรวิทยา
- (34) สาขาวิชาชีวะแมคคาทรอนิกส์
- (35) สาขาวิชาชีวะรถไฟความเร็วสูงและระบบราง
- (36) สาขาวิชาชีวะโลจิสติกส์
- (37) สาขาวิชาชีวะศิลปะการแสดงและการบันเทิง
- (38) สาขาวิชาชีวะสิ่งแวดล้อมและสารอันตราย
- (39) สาขาวิชาชีวะสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม
- (40) สาขาวิชาชีวะอนุรักษ์งานพื้นบ้านและศิลปหัตถกรรม
- (41) สาขาวิชาชีวะอุตสาหกรรมการผลิตแม่พิมพ์
- (42) สาขาวิชาชีวะอุตสาหกรรมการพิมพ์
- (43) สาขาวิชาชีวะอุตสาหกรรมปิโตรเลียมและปิโตรเคมี
- (44) สาขาวิชาชีวะบริการยานยนต์
- (45) สาขาวิชาชีวะผลิตรถยนต์
- (46) สาขาวิชาชีวะผลิตชิ้นส่วนยานยนต์

ประกาศ ณ วันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557

พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช

ประธานกรรมการบริหารสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ

ข้อบังคับสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน)
ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการให้คุณวุฒิวิชาชีพ
พ.ศ. 2557

หน้า ๒๑
เล่ม ๑๓๑ ตอนพิเศษ ๔๐ ง ราชกิจจานุเบกษา ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

ข้อบังคับสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน)
ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการให้คุณวุฒิวิชาชีพ
พ.ศ. ๒๕๕๗

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการให้คุณวุฒิวิชาชีพเพื่อให้บุคคล
ที่มีคุณสมบัติได้รับการรับรองความรู้ ความสามารถ และทักษะตามมาตรฐานอาชีพโดยสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ
(องค์การมหาชน)

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔๑ วรรคสอง แห่งพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ
(องค์การมหาชน) พ.ศ. ๒๕๕๔ สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) โดยความเห็นชอบของ
คณะกรรมการบริหารสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ ในการประชุมครั้งที่ ๑๒/๒๕๕๖ เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม
พ.ศ. ๒๕๕๖ จึงออกข้อบังคับเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการให้คุณวุฒิวิชาชีพไว้
ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) ว่าด้วย
หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการให้คุณวุฒิวิชาชีพ พ.ศ. ๒๕๕๗”

ข้อ ๒ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ชั้นของคุณวุฒิวิชาชีพในสาขาวิชาชีพที่สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน)
จะให้แก่บุคคลตามมาตรฐานอาชีพได้ ให้แบ่งเป็น ๗ ชั้น ดังต่อไปนี้

(๑) ชั้น ๑ ผู้มีทักษะเบื้องต้น

(๒) ชั้น ๒ ผู้มีทักษะฝีมือ

(๓) ชั้น ๓ ผู้มีทักษะเฉพาะทาง

(๔) ชั้น ๔ ผู้ชำนาญการในอาชีพ

(๕) ชั้น ๕ ผู้เชี่ยวชาญในอาชีพ

(๖) ชั้น ๖ ผู้เชี่ยวชาญพิเศษในอาชีพ

(๗) ชั้น ๗ ผู้ทรงคุณวุฒิในอาชีพ

ข้อ ๔ ให้สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) ดำเนินการให้คุณวุฒิวิชาชีพในสาขาวิชาชีพ
แก่บุคคลได้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในข้อบังคับนี้

ข้อ ๓๑ ในสาขาวิชาชีพธุรกิจอาหาริมทรัพย์ มีลักษณะงานในสาขาประกอบด้วย สาขาการประกอบการอสังหาริมทรัพย์ และสาขานายหน้าอสังหาริมทรัพย์ โดยมีลักษณะงาน ดังต่อไปนี้

(๑) สาขาการประกอบการอสังหาริมทรัพย์ ให้มีคุณวุฒิวิชาชีพชั้น ๒ ชั้น ๓ ชั้น ๔ ชั้น ๕ ชั้น ๖ และชั้น ๗ โดยมีอาชีพ ดังต่อไปนี้

- (๑.๑) อาชีพผู้พัฒนาโครงการอสังหาริมทรัพย์
- (๑.๒) อาชีพนักวางกลยุทธ์พัฒนาโครงการอสังหาริมทรัพย์
- (๑.๓) อาชีพศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุนและพัฒนาโครงการอสังหาริมทรัพย์
- (๑.๔) อาชีพการตลาดและการขายโครงการอสังหาริมทรัพย์
- (๑.๕) อาชีพบริหารลูกค้าโครงการอสังหาริมทรัพย์

(๒) สาขานายหน้าอสังหาริมทรัพย์ ให้มีคุณวุฒิวิชาชีพชั้น ๒ ชั้น ๓ ชั้น ๔ ชั้น ๕ ชั้น ๖ และชั้น ๗ โดยมีอาชีพ ดังต่อไปนี้

- (๒.๑) อาชีพนายหน้าอสังหาริมทรัพย์ ประเภทที่ดินและที่อยู่อาศัย
- (๒.๒) อาชีพนายหน้าอสังหาริมทรัพย์ ประเภทเพื่อพาณิชย์กรรมและการลงทุน

ข้อ ๓๒ ในสาขาวิชาชีพบริการสุขภาพ ให้มีคุณวุฒิวิชาชีพชั้น ๑ ชั้น ๒ ชั้น ๓ ชั้น ๔ และชั้น ๕ โดยมีอาชีพ ดังต่อไปนี้

- (๑) อาชีพผู้ดูแลผู้สูงอายุ
- (๒) อาชีพผู้ดูแลเด็ก
- (๓) อาชีพผู้ช่วยพยาบาล
- (๔) อาชีพผู้ช่วยรับรถพยาบาล
- (๕) อาชีพเจ้าหน้าที่ประจำรถพยาบาล

ข้อ ๓๓ ในสาขาวิชาชีพบริหารงานบุคคล ให้มีคุณวุฒิวิชาชีพชั้น ๓ ชั้น ๔ ชั้น ๕ ชั้น ๖ และชั้น ๗ ในอาชีพนักบริหารงานบุคคล

ข้อ ๓๔ ในสาขาวิชาชีพบริหารทรัพย์สิน ให้มีคุณวุฒิวิชาชีพชั้น ๒ ชั้น ๓ ชั้น ๔ ชั้น ๕ ชั้น ๖ และชั้น ๗ ในอาชีพดังต่อไปนี้

- (๑) อาชีพบริหารนิติบุคคลอาคารชุด
- (๒) อาชีพประสานงานเจ้าของร่วม
- (๓) อาชีพช่างดูแลระบบสาธารณูปโภค

|ประกาศนียบัตรระดับปริญญาตรี TPQI - ...ชื่อองค์กรที่ได้รับการรับรอง... - ปกติ...ตราไว้ในประกาศนียบัตร.../...วิธีออกใบประกาศนียบัตร...

สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน)
ประกาศนียบัตรคุณวุฒิวิชาชีพ
เพื่อแสดงว่า

.....ชื่อบุคคลที่ได้รับการรับรองภาษาไทย.....
ชื่อบุคคลที่ได้รับการรับรองภาษาอังกฤษ.....

ได้รับการรับรองคุณวุฒิวิชาชีพชั้น
 ในสาขาวิชาชีพ..... ในลักษณะงานสาขา..... สาขาอาชีพ.....
 มาตรฐานอาชีพปี พ.ศ.
 ออกให้ ณ วันที่

ลงชื่อ _____
 (.....)
ผู้อำนวยการสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ
สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) วิทยุ..... พพพ.1901.60.314

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

หนังสือรับรองเลขที่ TPQI - ...ชื่อองค์กรที่ได้รับการรับรอง... - สม...เลขที่หนังสือรับรอง... / ...ปีออกหนังสือรับรอง...

สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน)

หนังสือรับรองมาตรฐานอาชีพ

เพื่อแสดงว่า

.....ชื่อบุคคลที่ได้รับการรับรองภาษาไทย.....

.....ชื่อบุคคลที่ได้รับการรับรองภาษาอังกฤษ.....

ผ่านการประเมินการทดสอบสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ

จาก

.....ชื่อองค์กรที่ได้รับการรับรอง.....

.....ที่อยู่องค์กรที่ได้รับการรับรอง.....

เลขที่การรับรององค์กร TPQI - ...ชื่อองค์กรที่ได้รับการรับรอง... - ...สาขาวิชาชีพที่สถาบันกำหนด... / ...เลขที่การรับรององค์กร...

โดย

ได้รับการรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ

ในสาขาวิชาชีพ..... ในลักษณะงานสาขา.....

สาขาอาชีพ..... ให้มีคุณวุฒิวิชาชีพชั้น.....

เลขที่การรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ

TPQI - ...ชื่อองค์กรที่ได้รับการรับรอง... - ...รหัสสาขาวิชาชีพที่สถาบันกำหนด... / ...รหัสลักษณะงานสาขา...(รหัสสาขาอาชีพ...) - ...เลขที่การรับรองบุคคล...

มาตรฐานอาชีพปี พ.ศ.

ออกให้ ณ วันที่

หมดอายุวันที่

ลงชื่อ _____

(.....)

ผู้อำนวยการสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ

ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการประกอบอาชีพ พ.ศ. (ร่างฯ ที่ สคก.ตรวจพิจารณาเสร็จแล้ว
เรื่องเสร็จที่ 877/2550)

ร่างฯ ที่ สคก. ตรวจพิจารณาแล้ว
เรื่องเสร็จที่ ๘๗๗/๒๕๕๐

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการประกอบอาชีพ
พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการประกอบอาชีพ

เหตุผล

โดยที่เป็นการสมควรส่งเสริมให้ผู้ประกอบอาชีพได้ใช้ความสามารถในการประกอบอาชีพได้อย่างมีคุณภาพและปลอดภัย อันเป็นการสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ลงทุนในเรื่องความพร้อมของกำลังแรงงาน และสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้บริโภคในเรื่องสินค้าหรือบริการ ตลอดจนส่งเสริมคุณภาพการประกอบอาชีพให้มีมาตรฐานในระดับสากล สมควรกำหนดให้มีระบบการบันทึกข้อมูลในสมุดประจำตัว การรับรองความสามารถ และการกำหนดสิทธิและประโยชน์ให้แก่สถานประกอบกิจการที่มีการจ้างงานผู้ได้รับหนังสือรับรองความสามารถตามจำนวนที่กำหนด รวมทั้งกำหนดให้การประกอบอาชีพในบางสาขาอาชีพหรือตำแหน่งงานต้องดำเนินการโดยผู้ได้รับหนังสือรับรองความสามารถ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

“การประเมิน” หมายความว่า การพิจารณาและวัดค่าทักษะฝีมือ ความรู้ ความสามารถ ศักยภาพ และประสบการณ์หรือความสำเร็จในการประกอบอาชีพในระดับต่างๆ ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

“ผู้ประเมิน” หมายความว่า บุคคลซึ่งได้รับการขึ้นทะเบียนให้ทำหน้าที่ประเมิน ผู้ขอรับรองความสามารถ

“การรับรองความสามารถ” หมายความว่า การรับรองความสามารถในการประกอบอาชีพ ของบุคคลที่ผ่านการประเมินในแต่ละระดับตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

“หนังสือรับรองความสามารถ” หมายความว่า หนังสือที่ใช้แสดงถึงความสามารถ ของบุคคลที่ผ่านการประเมินในการประกอบอาชีพในแต่ละระดับ

“องค์กรอาชีพ” หมายความว่า กลุ่มบุคคลหรือสถาบันที่มีวัตถุประสงค์ในการ ส่งเสริมการประกอบอาชีพซึ่งคณะกรรมการได้รับรองให้มีสิทธิและหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด และให้หมายความ รวมถึงองค์กรวิชาชีพตามกฎหมายอื่นด้วย

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการส่งเสริมการประกอบอาชีพ

“นายทะเบียน” หมายความว่า อธิบดีกรมพัฒนาฝีมือแรงงานหรือผู้ซึ่งอธิบดี กรมพัฒนาฝีมือแรงงานมอบหมาย

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตาม พระราชบัญญัตินี้

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ กับออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกิน อัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้และกำหนดกิจการอื่น รวมทั้งออกประกาศ ทั้งนี้ เพื่อปฏิบัติการ ตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงและประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

คณะกรรมการส่งเสริมการประกอบอาชีพ

มาตรา ๕ ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมการประกอบอาชีพ ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงแรงงาน เป็นประธานกรรมการ ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนกระทรวงการท่องเที่ยว และกีฬา ผู้แทนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ผู้แทนกระทรวงเกษตร และสหกรณ์ ผู้แทนกระทรวงคมนาคม ผู้แทนกระทรวงพาณิชย์ ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข ผู้แทนกระทรวงอุตสาหกรรม ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนา

การเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนหกคน เป็นกรรมการ และให้อธิบดีกรมพัฒนาฝีมือแรงงานเป็นกรรมการและเลขาธิการ

กรรมการซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งตามวรรคหนึ่ง ให้แต่งตั้งจากผู้แทนองค์กรอาชีพจำนวนสี่คน และจากผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานด้านการส่งเสริมการประกอบอาชีพจำนวนสองคน

คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งข้าราชการในกรมพัฒนาฝีมือแรงงานเป็นผู้ช่วยเลขาธิการ

มาตรา ๖ กรรมการซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

มาตรา ๗ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) รัฐมนตรีให้ออกเพราะมีความประพฤติเสื่อมเสีย ไม่สุจริตหรือบกพร่องต่อหน้าที่
- (๔) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (๕) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๖) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

มาตรา ๘ ในกรณีที่กรรมการซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้รัฐมนตรีแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติเช่นเดียวกันเป็นกรรมการแทน เว้นแต่วาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งเหลือไม่ถึงเก้าสิบวันจะไม่แต่งตั้งก็ได้ และให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งตนแทน

มาตรา ๙ ในกรณีที่กรรมการซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งดำรงตำแหน่งครบวาระแล้ว แต่ยังมีได้มีการแต่งตั้งกรรมการขึ้นใหม่ ให้กรรมการที่พ้นจากตำแหน่งตามวาระปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อน จนกว่ากรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งใหม่จะเข้ารับหน้าที่

มาตรา ๑๐ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบาย แผนงาน และมาตรการในการส่งเสริมและกำกับดูแลการประกอบอาชีพ

(๒) ให้คำปรึกษาแนะนำต่อรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวงหรือประกาศตามพระราชบัญญัตินี้

(๓) จำแนกและกำหนดระดับความสามารถของผู้ประกอบอาชีพและกำหนดช่วงอัตราค่าจ้างที่เหมาะสมกับระดับความสามารถในแต่ละสาขาอาชีพ

(๔) ส่งเสริม กำกับดูแล และพัฒนาความสามารถผู้ประกอบอาชีพให้เกิดทักษะ ความชำนาญ และคุณภาพในการประกอบอาชีพ

(๕) ส่งเสริมการดำเนินการเพื่อรับรองความสามารถและการประกอบอาชีพโดยบุคคลที่ได้รับการรับรองความสามารถ

(๖) ส่งเสริมให้องค์กรอาชีพมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

(๗) ออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หรือข้อกำหนดตามพระราชบัญญัตินี้

(๘) พิจารณาและวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งของนายทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้

(๙) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการหรือตามที่รัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา ๑๑ การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการซึ่งมาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การลงมติของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีหนึ่งเสียงในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๑๒ คณะกรรมการจะแต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาและเสนอความเห็นในเรื่องใดหรือปฏิบัติการอย่างไรก็ตามที่คณะกรรมการมอบหมายก็ได้

ให้นำมาตรา ๑๑ มาใช้บังคับกับการประชุมของคณะอนุกรรมการโดยอนุโลม

มาตรา ๑๓ กรรมการ อนุกรรมการ และที่ปรึกษา ให้ได้รับค่าพาหนะ ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าเช่าที่พัก และค่าใช้จ่ายอย่างอื่นในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงานกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

มาตรา ๑๔ ให้กรมพัฒนาฝีมือแรงงานมีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติงานโดยทั่วไปเกี่ยวกับการส่งเสริมการประกอบอาชีพตามพระราชบัญญัตินี้ และรับผิดชอบงานธุรการ งานประชุม การศึกษาหาข้อมูลและดำเนินกิจการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับงานของคณะกรรมการ ตลอดจนดำเนินการ

ให้เป็นไปตามมติของคณะกรรมการ ประสานกับบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ และปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย แล้วรายงานให้คณะกรรมการทราบ

หมวด ๒

การส่งเสริมการประกอบอาชีพ

ส่วนที่ ๑

การบันทึกข้อมูลในสมุดประจำตัว

มาตรา ๑๕ ผู้ใดประสงค์จะบันทึกข้อมูลในสมุดประจำตัวหรือบันทึกข้อมูลเพิ่มเติมให้ยื่นคำขอต่อนายทะเบียน

การออกสมุดประจำตัวและการบันทึกข้อมูลเพิ่มเติม ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๑๖ เมื่อนายทะเบียนได้รับคำขอมีสมุดประจำตัวหรือคำขอบันทึกข้อมูลเพิ่มเติมตามมาตรา ๑๕ แล้ว ให้ตรวจสอบข้อมูลจากหลักฐานที่ผู้ยื่นคำขอได้ยื่นไว้หรือขอข้อมูลไปยังหน่วยงานของรัฐ สถานประกอบกิจการ หรือบุคคลที่ทราบข้อมูลดังกล่าว ในกรณีที่นายทะเบียนเชื่อว่าข้อมูลดังกล่าวถูกต้อง ให้บันทึกข้อมูลนั้นไว้ในสมุดประจำตัวของผู้ยื่นคำขอและมอบสมุดประจำตัวนั้นให้แก่ผู้ยื่นคำขอ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ส่วนที่ ๒

การรับรองความสามารถ

มาตรา ๑๗ ให้คณะกรรมการจำแนกและกำหนดระดับความสามารถของผู้ประกอบอาชีพและกำหนดช่วงอัตราค่าจ้างที่เหมาะสมกับระดับความสามารถเพื่อประโยชน์ในการใช้เป็นแนวทางเบื้องต้นในการบริหารค่าจ้างและค่าตอบแทนตามความสามารถ และประกาศไว้ให้ทราบโดยทั่วกัน

มาตรา ๑๘ ให้กรมพัฒนาฝีมือแรงงานทำหน้าที่เป็นศูนย์ประเมินความสามารถกลาง โดยให้มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ส่งเสริม สนับสนุน และจัดให้มีการประเมินและออกหนังสือรับรองความสามารถ

(๒) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับรายละเอียดของอาชีพหรือตำแหน่งงานที่มีอยู่ในสถานประกอบกิจการ และเก็บรักษาข้อมูลดังกล่าว

(๓) ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ องค์การอาชีพ หรือเอกชน เพื่อขอรับการสนับสนุนการดำเนินงานตามพระราชบัญญัตินี้

(๔) ดำเนินการอื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

มาตรา ๑๙ องค์การอาชีพหรือหน่วยงานอื่นของรัฐตามประเภทที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ที่ประสงค์จะเป็นศูนย์ประเมินความสามารถเฉพาะด้านเพื่อทำหน้าที่จัดให้มีการประเมินและออกหนังสือรับรองความสามารถ ให้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียนต่อนายทะเบียน

หนังสือรับรองการเป็นศูนย์ประเมินความสามารถเฉพาะด้านให้มีอายุสองปี นับแต่วันที่ออกหนังสือ

การยื่นคำขอขึ้นทะเบียน การขึ้นทะเบียน การออกหนังสือรับรอง การต่ออายุหนังสือรับรอง และการออกใบแทนหนังสือรับรอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๐ ศูนย์ประเมินความสามารถเฉพาะด้านต้องแสดงหนังสือรับรองการเป็นศูนย์ประเมินความสามารถไว้ในสถานที่ทำการโดยเปิดเผยและพบเห็นได้ง่าย

มาตรา ๒๑ ให้ศูนย์ประเมินความสามารถเฉพาะด้านที่เป็นองค์การอาชีพเรียกเก็บค่าบริการจากผู้รับรองความสามารถได้ไม่เกินอัตราที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๒๒ ผู้มีสมุดประจำตัวอาจยื่นคำขอรับการประเมินเพื่อรับรองความสามารถต่อศูนย์ประเมินความสามารถ

การประเมินตามวรรคหนึ่ง ให้ดำเนินการโดยผู้ประเมินไม่น้อยกว่าสามคน การยื่นคำขอรับรองความสามารถ การประเมินเพื่อรับรองความสามารถ การออกหนังสือรับรองความสามารถ การยื่นคำขอและคุณสมบัติของผู้ขอขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประเมิน และบัตรประจำตัวผู้ประเมิน ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๒๓ ผู้ประเมินที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์ประเมินความสามารถกลางซึ่งมิใช่เจ้าหน้าที่ของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ให้ได้รับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายอื่นในการปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ประเมิน ตามระเบียบที่คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงานกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

มาตรา ๒๔ ให้ศูนย์ประเมินความสามารถเก็บเอกสารหลักฐานของผู้ยื่นคำขอรับรองความสามารถและผลการพิจารณาของผู้ประเมินไว้ เพื่อการตรวจสอบของพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยเก็บรักษาไว้ไม่น้อยกว่าสองปี

มาตรา ๒๕ ให้ศูนย์ประเมินความสามารถรายงานผลการดำเนินงานให้นายทะเบียนทราบ ตามหลักเกณฑ์และแบบที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ส่วนที่ ๓ สิทธิและประโยชน์

มาตรา ๒๖ ให้สถานประกอบกิจการที่มีการจ้างงานผู้ได้รับหนังสือรับรองความสามารถตามจำนวนที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ได้รับสิทธิและประโยชน์ตามควรแก่กรณี ดังต่อไปนี้

(๑) การยกเว้นภาษีเงินได้เป็นกรณีพิเศษสำหรับเงินได้ของสถานประกอบกิจการเป็นจำนวนร้อยละของค่าจ้างผู้ได้รับหนังสือรับรองความสามารถที่ได้จ่ายในช่วงอัตราค่าจ้างตามมาตรา ๑๗ ตามที่ประมวลรัษฎากรกำหนด

(๒) การได้รับคำปรึกษาแนะนำจากกรมพัฒนาฝีมือแรงงานเกี่ยวกับกระบวนการวิเคราะห์ตำแหน่งงานหรือการบริหารค่าจ้างและค่าตอบแทน

(๓) การยื่นคำขออนุญาตนายทะเบียนเพื่อขออนุญาตใช้เครื่องหมายที่แสดงให้เห็นว่าเป็นสถานประกอบกิจการที่มีการใช้ผู้ปฏิบัติงานที่ได้รับหนังสือรับรองความสามารถและแสดงเครื่องหมายดังกล่าวต่อสาธารณชน ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

(๔) การได้รับสิทธิและประโยชน์อื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๗ ผู้ได้รับหนังสือรับรองความสามารถอาจแสดงหนังสือรับรองความสามารถเพื่อใช้ประโยชน์ในการจ้างงาน หรือแสดงให้เห็นในสถานประกอบกิจการ หรือแสดงในลักษณะของป้ายประกาศ เพื่อให้บุคคลทั่วไปเห็นว่าเป็นผู้ที่ผ่านการประเมิน

หมวด ๓ ค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่าย

มาตรา ๒๘ ให้ศูนย์ประเมินความสามารถที่เป็นหน่วยงานของรัฐเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจากผู้รับรองความสามารถได้ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๙ ค่าธรรมเนียมตามพระราชบัญญัตินี้ให้ตกเป็นของกองทุนพัฒนาฝีมือแรงงาน ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน เพื่อใช้จ่ายในการส่งเสริมการประกอบอาชีพตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงานประกาศกำหนด

หมวด ๔
การควบคุมและการกำกับดูแล

มาตรา ๓๐ การประกอบอาชีพในสาขาอาชีพหรือตำแหน่งงานใดที่อาจเป็นอันตรายต่อสาธารณะหรือต้องใช้ผู้มีความรู้ความชำนาญเฉพาะซึ่งต้องดำเนินการโดยผู้ได้รับหนังสือรับรองความสามารถในระดับใด และไม่มีองค์การตามกฎหมายควบคุมอยู่ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศกำหนดได้ตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

มาตรา ๓๑ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้นายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) แจ้งให้ผู้ยื่นคำขอ ศูนย์ประเมินความสามารถ ผู้ประเมิน หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง มาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งเอกสารหรือหลักฐานมาเพื่อประกอบการพิจารณา

(๒) เข้าไปในศูนย์ประเมินความสามารถหรือสถานประกอบกิจการในระหว่างเวลาทำการ เพื่อทำการตรวจสอบการประเมิน การจ้างงานผู้ได้รับหนังสือรับรองความสามารถ สอบถามข้อเท็จจริง หรือกระทำการอย่างอื่นเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงในอันที่จะปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

การปฏิบัติหน้าที่ของนายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม (๒) ให้นายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่แสดงบัตรประจำตัวทุกครั้ง

บัตรประจำตัวนายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

ให้ศูนย์ประเมินความสามารถและผู้ที่เกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร

มาตรา ๓๒ ในกรณีที่นายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ตรวจสอบพบว่าการบันทึกข้อมูลในสมุดประจำตัวหรือการออกหนังสือรับรองความสามารถไม่ถูกต้องหรือไม่ตรงกับความเป็นจริง ให้นายทะเบียนมีอำนาจแก้ไขให้ถูกต้อง หรือเพิกถอนการบันทึกข้อมูล หรือเพิกถอนหนังสือรับรองความสามารถนั้นได้

มาตรา ๓๓ ในกรณีที่นายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ตรวจสอบพบว่าคุณสมบัติหรือผู้ประเมินปฏิบัติไม่ถูกต้องตามพระราชบัญญัตินี้ ให้นายทะเบียนดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) ออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ปฏิบัติให้ถูกต้องหรือแก้ไขให้ถูกต้องภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รับคำสั่ง

(๒) ถ้าศูนย์ประเมินหรือผู้ประเมินไม่ดำเนินการให้เป็นไปตาม (๑) ให้นายทะเบียนออกคำสั่งให้หยุดการดำเนินการจนกว่าจะดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้อง

(๓) กรณีที่นายทะเบียนพิจารณาแล้วเห็นว่าการปฏิบัติไม่ถูกต้องเป็นการก่อให้เกิดความเสียหายต่อคุณภาพการประเมิน ให้ออกคำสั่งเพิกถอนหนังสือรับรองการเป็นศูนย์ประเมินความสามารถหรือเพิกถอนการขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประเมิน

มาตรา ๓๔ ในกรณีที่พบว่าสถานประกอบกิจการที่ได้รับอนุญาตให้ใช้เครื่องหมายตามมาตรา ๒๖ (๓) มีการจ้างงานผู้ได้รับหนังสือรับรองความสามารถน้อยกว่าจำนวนที่คณะกรรมการประกาศกำหนดให้นายทะเบียนดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) ออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ปฏิบัติให้ถูกต้องหรือแก้ไขให้ถูกต้องภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่รับคำสั่ง

(๒) สถานประกอบกิจการไม่ดำเนินการให้เป็นไปตาม (๑) ให้ออกคำสั่งเพิกถอนการอนุญาตให้ใช้เครื่องหมาย

หมวด ๕ การอุทธรณ์

มาตรา ๓๕ ในกรณีที่นายทะเบียนมีคำสั่งไม่อนุญาตตามมาตรา ๒๖ (๓) หรือมีคำสั่งตามมาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ หรือมาตรา ๓๔ ผู้ที่อยู่ในบังคับของคำสั่ง มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งนั้นต่อคณะกรรมการภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับทราบคำสั่งนั้น

การอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่ง ไม่เป็นการทุเลาการบังคับตามคำสั่งของนายทะเบียน เว้นแต่จะมีการสั่งให้ทุเลาการบังคับ

มาตรา ๓๖ การยื่นอุทธรณ์และวิธีพิจารณาอุทธรณ์ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

หมวด ๖ บทกำหนดโทษ

มาตรา ๓๗ ผู้ไม่ได้รับหนังสือรับรองความสามารถตามมาตรา ๒๒ ผู้ใดประกอบอาชีพในสาขาอาชีพหรือตำแหน่งงานในระดับที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดตามมาตรา ๓๐ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินวันละห้าร้อยบาท ตลอดระยะเวลาที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม

มาตรา ๓๘ ผู้ประกอบกิจการผู้ใดจ้างงานผู้ไม่ได้รับหนังสือรับรองความสามารถตามมาตรา ๒๒ ทำงานในสถานประกอบกิจการในสาขาอาชีพหรือตำแหน่งงานในระดับที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดตามมาตรา ๓๐ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินวันละห้าพันบาท ตลอดระยะเวลาที่ยังฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม

มาตรา ๓๙ ผู้ใดใช้เครื่องหมายโดยมิได้รับอนุญาตตามมาตรา ๒๖ (๓) หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งนายทะเบียนตามมาตรา ๓๓ (๒) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินวันละห้าพันบาท ตลอดระยะเวลาที่ยังฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม

มาตรา ๔๐ ผู้ใดไม่มาให้ถ้อยคำหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของนายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ชัดขวางหรือไม่อำนวยความสะดวกแก่นายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๓๑ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

มาตรา ๔๑ ศูนย์ประเมินความสามารถที่ถูกเพิกถอนหนังสือรับรองการเป็นศูนย์ประเมินความสามารถตามมาตรา ๓๓ (๓) และยังคงทำหน้าที่เป็นศูนย์ประเมินความสามารถ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าแสนบาท

มาตรา ๔๒ บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้นายทะเบียนมีอำนาจเปรียบเทียบได้

ในกรณีที่มีการสอบสวน ถ้าพนักงานสอบสวนพบว่าบุคคลใดกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้และบุคคลนั้นยินยอมให้เปรียบเทียบ ให้พนักงานสอบสวนส่งเรื่องให้นายทะเบียนภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่บุคคลนั้นยินยอมให้เปรียบเทียบ

เมื่อผู้กระทำผิดได้ชำระเงินค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบภายในเวลาที่กำหนด แต่ไม่เกินสามสิบวันแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ถ้าผู้กระทำผิดไม่ยินยอมให้เปรียบเทียบ หรือเมื่อยินยอมแล้วไม่ชำระเงินค่าปรับภายในกำหนดเวลาตามวรรคสาม ให้ดำเนินคดีต่อไป

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๔๓ ในวาระเริ่มแรก ให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการตามมาตรา ๕ เว้นแต่กรรมการจากผู้แทนองค์กรอาชีพ และให้อธิบดีกรมพัฒนาฝีมือแรงงานเป็นกรรมการและเลขานุการ ปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการตามพระราชบัญญัตินี้ไปพลางก่อนจนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการจากผู้แทนองค์กรอาชีพ ซึ่งต้องไม่เกินเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ในการดำเนินการแต่งตั้งกรรมการจากผู้แทนองค์กรอาชีพ ให้กรรมการตามวรรคหนึ่ง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการรับรององค์กรอาชีพให้มีสิทธิและหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

อัตราค่าธรรมเนียม

(๑) สมุดประจำตัว	ฉบับละ	๑๐๐ บาท
(๒) การบันทึกข้อมูลในสมุดประจำตัว		
รายการละ ๕๐ บาท แต่รวมกันไม่เกิน	ครั้งละ	๕๐๐ บาท
(๓) การขึ้นทะเบียนเป็นศูนย์ประเมินความสามารถ	ครั้งละ	๒,๐๐๐ บาท
(๔) หนังสือรับรองการเป็นศูนย์ประเมิน		
ความสามารถ	ฉบับละ	๑๐,๐๐๐ บาท
(๕) การต่ออายุหนังสือรับรอง		
การเป็นศูนย์ประเมินความสามารถ	ครั้งละ	๑๐,๐๐๐ บาท
(๖) ใบแทนหนังสือรับรอง		
การเป็นศูนย์ประเมินความสามารถ	ฉบับละ	๕๐๐ บาท
(๗) ค่ารับรองความสามารถ	ครั้งละ	๑,๐๐๐ บาท
(๘) การขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประเมิน	ครั้งละ	๑,๐๐๐ บาท
(๙) บัตรประจำตัวผู้ประเมิน	ฉบับละ	๑๐๐ บาท
(๑๐) ใบแทนบัตรประจำตัวผู้ประเมิน	ฉบับละ	๕๐ บาท
(๑๑) การใช้เครื่องหมายตามมาตรา ๒๖ (๓)	ครั้งละ	๑๐,๐๐๐ บาท

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นาย ประพทย์ รุจนธำรงค์

ประวัติการศึกษา:

พ.ศ. 2550 เภสัชศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2552 นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ประสบการณ์การทำงาน:

1 เมษายน 2550 – 4 กรกฎาคม 2551

เภสัชกรประจำ/ผู้จัดการสาขา, ร้านยาฟาสซิโน สาขาโรบินสันสีลม

7 กรกฎาคม 2551 – 30 เมษายน 2554

นักวิชาการแผนงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ

คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เมษายน 2555 – ปัจจุบัน

นักวิชาการแผนงานพัฒนากลไกเฝ้าระวังระบบยา

คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY